HAYATI CİDDİYE ALAN DERGİ

41

YAŞAM KÜLTÜRÜ DERGİSİ | ARALIK 2017

la civert

DOSYA

Çocuk
Emanet mi, proje mi?

Mustafa Ruhi Şirin:
"Çocuk, insanlığın evrensel davasıdır."

- Nefs sadece çocukta sevimlidir
- Neden baba şarkısı bu kadar az?
- Çocuktan alma haberi, haberler iyi değil!
- Zorbaların özgüveni yoktur
- -Mış gibi dinî eğitim
- Sanat elitlerin malı değildir!

ARALIK 2017-41 FİYATI 7 TL | KKTC FİYATI 9 TL
LACIVERTDERGI.COM

ISSN 2148-399X

HAYAT **MUTFAKTA** BAŞLAR

mopa®

BU SAYIDA

ARALIK 2017

08

Çocuklara yaşatılan hayat gerçek hayat değil

RÖPORTAJ :: H. Sena Kartal-Beytullah Çakır :: Fatıma Tuba Yaylacı

06 83

ÇOCUK

M. Sena Subaşı, H. Beyza Aydın Mini Referandum **Röportaj** Fatıma Tuğba Yaylacı **Kemal Sayar** Bir inşa olarak çocukluk **Nagihan Haliloğlu** Beyaz Bant masalının tekinsiz çocukları **M. Şevki Sözen** Çocuk istismarı ve ihmali **Betül Özel Çiçek** Cevher, nimet, emanet, meşakkat: Çocuk **Zeynep Temizer Atalar** -Mış gibi dinî eğitim **Söyleşi** Edebiyat, kitap ve dergi, teknolojinin gereklerine bir bariyerdir **Fatmanur Altun** Çocuktan alma haberi, haberler iyi değil! **Zeynep Kevser Şerefoğlu** Bir anneden mektup var **İpek Coşkun** Masumiyetin kaybı **Murat Kaya** Akran zorbalığına derin bir bakış **Nevin Meriç** Çocuklarımıza nasıl hitap edelim? **Lacivert Yazı İşleri** Çocuklara sorduk **Gökhan Ergür** Modern pedagoji yahut Kâzım Karabekir **Wardah Tenweer** Nedir bu Montessori? **Röportaj** Mustafa Ruhi Şirin **Eymen Berber** Ders kitapları ders verebiliyor mu?

84 87

DÜNYA GÜNDEMİ

Dünyadan ilginç portreler, geçen aya damgasını vuran olaylar

Birol Biçer

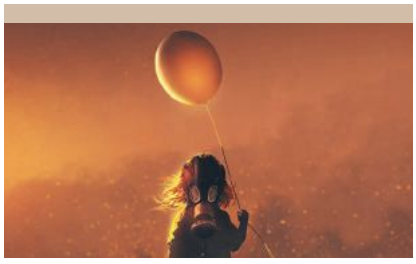

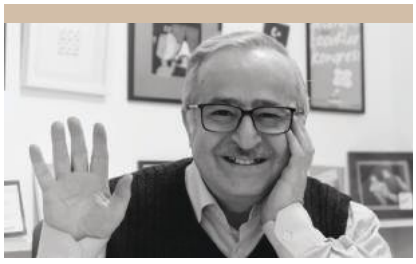

14

Bir inşa olarak çocukluk

Kemal Sayar

34

-Mış gibi dinî eğitim

Zeynep Temizer Atalar

72

Röportaj: Çocuk, insanlığın evrensel davasıdır

Raşit Ulaş :: Mustafa Ruhi Şirin

EDİTÖR Meryem İlayda Atlas

Merhaba

Çocukları mezarlıklardan, iş bölümünden, hastalıktan, bir gün iflas etmekten uzak tutup, beklentilerimizi yükseltecektik. Açlık ve kıtlık... Bu kelimeler artık bizden değil.

meryem.atlas@lacivertdergi.com

Beni bir kez dinleyin.

Konuşanın "ben" olduğumu unutup dinleyin. Farz edin ki, anlatacaklarım dünyanın en mühim meseleleridir ve dahi kelimelerim büyük büyük olayların habercisi olup felaket ve şölenler arasında gidip gelen bir sarkacın ucunda sallanmaktadır.

Yeryüzüne dağılan insanın en büyük sermayesi çocuktan, hayatın tam merkezinde ama çok dışında bir türden, tek bir cinsin, annenin ayağına bağlanmış bir taştan, bir hayalden, bir emanetten, bir projeden, bir emirden, bir nehiyden bahsedeceğim.

Bütün "mega projelerimizin" ve dev dev yatırımlarımızın bir masal kitabının münasebetsizliğinde eriyip yok olmasından, okulların ve o "çözülecek testlerin", "değerler eğitimi" denen bir boşlukta eriyip gitmesinden, ev ile bağını çoktan koparmış babalardan...

Kocaman bir soru işareti, bir büyük vicdan azabı, elimizi böğrümüzde bırakan bir sancı gibi duran çocuk meselesinden...

Nasıl okutacağız, ne okutacağız, ne izleteceğiz, ne yedireceğiz, nereye götüreceğiz, neye inandıracağız, kime emanet edeceğiz?

Teknolojiden nasıl uzak tutacaktık, camiye ne zaman götürecektik, merhameti nasıl öğretecektik, ne yani prenses demeyecek miydik? Üzerinde düşündükçe sarpa saran bu meselede, çocuk nefsinden yetişkin terbiyesine bir köprüyü nasıl kuracaktık?

Çocuklarımızı hep koruyacaktık. Servisten, okula uzanan yolda bile çocuğu "hep düşünerek" koruyacaktık. Hep mi kontrol edecektik, kontrol etmekten yorgun mu düşecektik? Sonra, arkadaşlıklar satın aldığımız okullarda ve kontrolden çıkmış kontrol dünyasında "kendi dünyasını kurmasını" bekleyecektik.

Çocuk yetiştirmenin bin bir kalemden oluşan listesini tamamlamak ve "checkler" atmak için uğraşan anneleri sürekli performans testine tabii tutacaktık.

Onları mezarlıklardan, iş bölümünden, hastalıktan, bir gün iflas etmekten uzak tutup beklentilerimizi yükseltecektik. Açlık ve kıtlık... Bu kelimeler artık bizden değil.

Okul başarısı, fizik, para ve görünüm üzerinden bin bir türlü pohpohlama mekanizması...

Kıyamadım, uyandıramadım; dayanamadım, aldım; acıdım, izin verdim... Çok iyi yaptın, şimdi oku...

Lacivert'i kendi yaşam kültürünüze dahil etmeniz temennisi ile...

88 SANATIN DOKUZ SÜTUNU/SANATÇI
Kutluğ Ataman

96 TÜRKİYE GÜNLÜĞÜ
Beytullah Çakır

104 MONTESQUIEU'NUN KAYIP MEKTUPLARI
Hakkı Öcal

110 DÜŞÜNEN SPORCU
Serkan Akkoyun

112 DOKTOR LACİVERT
Gamze Tuna

120 HER ŞEYİN TARİHİ
Yunus Arslan

Sahibi
Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.
Tüzel Kişi Temsilcisi ve Genel Müdür Vekili
TUNCEL SUNAR

Genel Yayın Yönetmeni
MERYEM İLAYDA ATLAS

Yazı İşleri Müdürü
MUSTAFA AKAR

Görsel Tasarım
SEMA TÜRK

Editör
H. SENA KARTAL
BEYTULLAH ÇAKIR
RAŞİT ULAŞ

Muhabir
MELEK SENA SUBAŞI

Sosyal Medya Sorumlusu
YUNUS ARSLAN

Sayfa Sekreteri
HAZAL NİSA ORAL

Katkıda Bulunan
EYMEN BERBER

Danışma Kurulu
BETÜL ÖZEL ÇİÇEK, ELİF E. KARAGÖZ, FATMANUR ALTUN, H. HÜMEYRA ŞAHİN, NAGİHAN HALİLOĞLU, SEMA SİLKİN, ZEYNEP BAYRAMOĞLU

Fotoğraflar
CANAN YETİŞTİ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve İnternet Yayın Sorumlusu
ŞEFİK ÇALIK

Üretim Takip Yönetmeni
GÖKHAN KÖSE

Reklam Satış Genel Müdür Yardımcısı
SEMA TEKER

Reklam Rezervasyon
T (0212) 354 33 61/63
F (0212) 354 33 75

TURKUVAZ GRUBU HİZMETLERİ
Marka ve Pazarlama Grup Başkanı
SİNAN KÖKSAL

ABONE
YAHYA İLKER ŞATANA

Çağrı Merkezi 444 88 81
abone@turkuvazabone.com, www.turkuvazabone.com
www.facebook.com/TurkuvazMedyaAboneHizmetleri
twitter.com/#!/TurkuvazAbone
Turkuvaz Dergi T (0212) 354 30 00
Yazışma Adresi Turkuvaz Dergi Grubu
Barbaros Bulvarı, Cam Han, 153, 34349 Beşiktaş, İstanbul
Yayının Türü Yerel Süreli
Yayıncı Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.
Yönetim Yeri Barbaros Bulvarı, Cam Han, 153 80700 Beşiktaş, İstanbul
Dağıtım Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
Matbaa Genel Müdürü
MEHMET KAMİLOĞLU
Basımcı Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.
Basıldığı Yer Akpınar Mah. Hasan Basri Cad. 4 Sancaktepe, İstanbul
T (0216) 585 90 00 | www.turkuvazmatbaacilik.com

Dergi İşletme Müdürü
HAKAN DEMİRCİ

İmtiyaz ve yayın hakkı Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.'ye aittir. Yazı ve fotoğrafların tüm hakları LACİVERT dergisine, yayımlanan ilanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir. Bu dergi meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder.

info@lacivertdergi.com @lacivert_dergi
instagram.com/lacivert_dergi

mini referandum

M. SENA SUBAŞI
H. BEYZA AYDIN

AH BİR ÇOCUK OLSAM!

Büyümüş olan herkes arada o cümleyi kurar: “Ah bir çocuk olsam” yahut “Keşke çocukluğuma dönebilsem.” **Çocuklar bir an önce istediklerini yapabilmek için büyümek isterlerken büyükler de çocukluklarına dönmek isterler. Kimse olduğu yerden memnun değildir yani.** Bazıları da çocukluğunu hiç yaşayamamış olmanın hüznünü her zaman kalbinde barındırır. Biz de bu sayımızda sokağa çıktık ve insanlara çocuk olmayı sorduk. Yine kimi zaman eğlenceli kimi zaman da hüzünlü cevaplar aldık.

KENDİNİZİ İLK OLARAK NE ZAMAN YETİŞKİN BİRİ GİBİ HİSSETTİNİZ?

- Kendimi ilk kez üniversite için şehir dışına gittiğimde yetişkin hissettim.
- Kendi geleceğim için bir şeyler yapmaya başladığım an yetişkin olduğumu fark ettim.
- Hangi çocukluk?
- Eskisi gibi rengarenk ve ütopik hayaller kurmayı bıraktığımı fark ettiğim zaman bir yetişkin oldum.
- Bana ilk Nurten Hanım diye hitap edildiğinde büyüdüğümü anladım.
- Ben hâlâ çocuk olarak hissediyorum kendimi. Sorumluluk almak istemiyorum. Hayat şartlarından dolayı bu elimde değil ama bunu kabul etmeme gibi bir özgürlüğüm var, bu yüzden hep çocuk kalacağım.
- Zaman çok hızlı geçiyor, benim çocukluk hemen bitti.
- Ne zaman çocuktum? Hiç hatırlamıyorum valla.
- İnsan her yaşta çocuk olabilir, çocuk olmak insanın içinde, yüreğinde bitiyor.
- Ben bilmem bu işleri.
- Evlendiğim zaman hissettim maalesef. Hayatımın hatasıydı, sakın evlenmeyin!
- Hâlâ çocuğuz. Okuyoruz biz.
- Ben 19 yaşında anne oldum, o zaman yetişkin olduğumu hissettim.
- Aslında her zaman yetişkindik.
- Kendimi yetişkin hissetmiyorum. Kendi kararlarımı kendim veremiyorum, hep başkası veriyor.
- Bu yaşımda hâlâ heyecanlı ve yeniliklere açık biri olduğum için çocuk hissediyorum.
- Hangi birini söyleyeyim? 14 yaşımda ilk kez silahlı çatışmaya girdiğimde; “Ben yetiştim artık” diyebildim. Aklım başıma gelmişti.
- Ben çocuk ruhluyum.
- Yerine göre ağırbaşlıyım.
- Epeydir yetişkinim ben.
- İki yıl önce annemi kaybettiğimde yetişkin hissettim.
- Kardeşime bakmaya başladığımda artık yetişkindim.
- Ben çocukluğumdan beri yetişkinim.
- 12 yaşından beri çalışıyorum, ne çocukluğu?
- Askerlikten sonra yetişkin hissettim. Askerlikten sonra yuva kurmak, ev almak, çalışmak, çocuk sahibi olmak... Uzun iş.

YETİŞKİN HİSSETMİYORUM, AYRICA NEDEN YETİŞİYORUZ Kİ?

DOSYA

- Biz yabancıyız, çocuk değiliz.

- Ben dört ay önce yetişkin hissettim. O zaman hayattan bıktığımı anladım.

- Ben bu soruya cevap veremem çünkü çocuk olmadım hiç. Hep çalıştım.

- Benim hayatım zor geçti, çocukluk yaşayamadım. Biz yaştaki insanlar çocukluklarını yaşayamadılar. Ben hem okudum, hem yedi yaşından beri çalıştım. Şimdiki gençler, çocuklar çok şanslı. Her şeyleri anne baba tarafından karşılanıyor. Her türlü seçenekleri var, her istediklerine kavuşabiliyorlar. Biz bir top bulamıyorduk. Kâğıtları bir araya toplayıp çoraba doldurup top oynuyorduk. Şimdi her şeyin farklı modelleri var. Bizim zamanımızda var mıydı? Yok. Şimdi çocuklar hayatlarını yaşıyor, yaşasınlar efendim.

- İlk maaşımı aldığımda yetişkin olduğumu zannettim ama eve gidip annemin bana ballı süt yaptığını görünce vazgeçtim. Biz nasıl büyüyebiliriz ki?

- Yetişkin hissetmiyorum. Ayrıca nereye yetişiyoruz ki?

- Çocuklar büyümek ister, yetişkinler küçülmek, çıkın işin içinden çıkabiliyorsanız?

- Sana hep dünkü çocuk muamelesi yapan insanlar mezun olduğun gün itibariyle para kazanmalısın, bu sistemin insanı olmalısın düşüncesini dayatıyorlar. Artık sana çocuk olarak bakmıyorlar, iş odaklı üzerinde baskı kuruyorlar. Fırsat bulsalar sana ev dayayacaklar geçindirmen için. Buradan şöyle bir sonuç çıkıyor; yetişkinlik mevzusu toplumun dayattıklarıyla ilgili. Bu yüzden hiçbir zaman yetişkin olamayacağım.

- 15 yaşımda bir hanımefendiye âşık oldum. Kavuşamadık ama onun aşkı bana yetmişti. 10 sene hiçbir kıza bakmadım. Benim için yetişkin olmak bir kişiye âşık olup o aşkı hiç yaşayamamaktır.

- Başım ağrıyor canım!

- Ben altı yaşımda köyde çobanlık yapıyordum, bizim çocukluğumuz olmadı. Şimdiki çocuklar altı yaşında ayakta duramıyor.

- Bankadan emekliyim ben. Öyle bir şey sorun söyleyeyim. Ben de sana sorayım, sen bizim bankayı kimlerin kurduğunu biliyor musun?

- Ben kendimi hiç çocuk hissetmedim ki.

- İlk işe başladıktan yaklaşık altı ay sonra falandı sanırım. O zaman başka bir dünyaya girdiğimi fark ettim. İşlerin laylaylom gitmediğini anladım. Üzücü bir şeydi.

- Aileme sormadan karar aldığında yetişkinliğin ilk adımlarını atmış oluyoruz bence.

- Ben kendimi hâlâ çocuk hissediyorum, ölene kadar da çocuk hissedeceğim. Hayal dünyamla alakalı bence...

- Cool kids never die!

- Dünyadan bihaber olmaktan çıkıp çevreme karşı bilinçlendiğimde, gelişen olaylarla ilgili fikirler üretebildiğimde, kendi başıma kararlar alıp uyguladığımda yetişkin bir fert olduğumu anladım.

ÇOCUK OLMAK NEDİR SİZCE?

- Bir doktor olarak 18 yaş altı insanlar çocuktur diyerek çok duygusuz yaklaşıyorum olaya.

- Çocuk olmak doya doya oyun oynayabilmektir. Sorumluluk minimum, mutluluk maksimum.

- Çocukluk en tatlı dönem; her yerin çikolata olmuş ve kimse sana karışmıyor.

- Çocuk olmak kendi küçük dünyan dışında hiçbir şeyi düşünüp dert etmemek demek.

- Çocuk olmak küçük şeylere çok büyük anlamlar yükleyerek onlarla mutlu olabilme yeteneğine sahip olmaktır bence.

- Bence çocuk olmak; hiçbir engel tanımadan sınırsız hayal gücüne sahip olmak, bir gün o hayallerin gerçek olacağını sanmaktır. Bir tür yanılmaca.

- Çocuk olmak ne demek bilmiyorum.

- Çocuk olmak, ben de tam onu düşünüyorum aslında. Biraz Müslüm Gürses açın dinleyin, çocukluk orada gizli.

- Çok zor bir soru bu. Kendin ne istersen onu yapmak demek olabilir.

- Çocuk olmak bence kötü insanların olmadığını, birilerinin sana asla zarar vermeyeceğini, annenle babanın seni her zaman koruyabileceğini düşünmektir.

- Çocuk olmak çok güzel bir şey. Her şey beleş, büyüyene kadar beleş!

- Çocuklar oyun oynar; onlardan ekmek isteyen yok, su isteyen yok. Keşke çocuk olsaydım!

- Çocuk olmak hakkında yorum yapmak istemiyorum.

- Çocuk olmak kesinlikle özgürlüktür.

- O değil de yetişkin olmak ne demek acaba?

- Her şeyden habersiz yaşamaktır. Karnım doysun, altım temizlensin gerisi çok güzeldir.

- Sadece eğlenmek demek, her istediğini cezasız yapabilmek...

- Çocuk demek canavar demek!

- İnsan evresinin en kıymetli zamanıdır çocukluk. Sorumluluk yok, mesuliyet yok. Siz çocuksunuz işte. Yaşıyorsunuz bu hayatı!

- Birinin boyunduruğu altında yaşamak, birilerine muhtaç yaşamaktır. Ben de hâlâ çocuğum bu yüzden.

- Keşke yeniden çocuk olabilsem! Koşabilsem, gülebilsem, anneme babama sarılabilsem...

- En güzel çocuk ders çalışan çocuktur.

- Çocuk olmak gemi geçiyor diye sevinmektir.

- Çocuklar bizim canımız, ciğerimiz, en çok sevdiğimiz kişiler.

- Sen böyle sorunca Erdal Bakkal (*Leyla ile Mecnun* dizisi) geldi aklıma. Mahallede koşturursun, annenin karşısına sırtın terli çıkmazsın. Bakkala girip çikolatalı ekmek yersin, karnını doyurup oynamaya devam edersin. Çocukluk işte.

SORUMLULUK MİNİMUM, MUTLULUK MAKSİMUM

DOSYA | **RÖPORTAJ**

ÇOCUKLARA YAŞATILAN HAYAT GERÇEK HAYAT DEĞİL

RÖPORTAJ ::
H. SENA KARTAL-BEYTULLAH ÇAKIR ::
YRD. DOÇ. FATIMA TUBA YAYLACI

FATIMA TUBA YAYLACI KİMDİR?
Lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji bölümünde, yüksek lisans ve doktora eğitimini ise Minnesota Üniversitesi Çocuk Psikolojisi programında tamamladı. Minnesota Üniversitesi bünyesinde iki yıl süren Tavistock Kliniği modeline dayalı Bebek ve Erken Çocukluk Ruh Sağlığı psikoterapi ve süpervizyon eğitimini aldı. Ayrıca, Washburn Çocuk Sağlığı Merkezi'nde stajyer psikoterapist olarak çocuk, ergen ve ailelerle çalıştı. Doktora tezinde "Dikkat bozukluğu ve hiperaktivite ile anksiyete semptomlarının komorbid gelişiminde ebeveyn duyarlılığının rolü ve genetik risk süreçleri ile etkileşimi" konusunu çalıştı. İlgilendiği araştırma konuları arasında; gelişimsel psikopatoloji, çocuk istismarı ve ihmali, travma-kaynaklı psikopatoloji, dissosiyatif bozukluklar, ebeveynlik, psikososyal değerlendirme ve müdahalelerde kültürel adaptasyon, davranış genetiği ve moleküler genetik açısından gelişimsel risk yer alıyor. Hâlen İstanbul Şehir Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji Bölümü'nde yardımcı doçent olarak görev yapıyor.

İstanbul Şehir Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji Bölümü'nde görev yapan Yrd. Doç. Dr. Fatıma Tuba Yaylacı ile günümüzde ebeveynlerin çocukları ile olan iletişimlerini, birbirleriyle yarışmak durumunda kalan çocukları ve kendisinin de çalışma alanı olan mülteci çocukları ve bunların Türkiye'ye adaptasyon süreci üzerine bir söyleşi gerçekleştirdik.

Çocuk ve ebeveyn ilişkileri zamana bağlı olarak birtakım dönüşümler yaşıyor. Geçmişte aileler ve çocuklar arasında üretime yönelik bir paylaşım varken artık git gide tüketime yönelik bir paylaşıma evrilmeye başladı. Bu ilişki tarzının çocuk için sakıncaları nelerdir?

Sakıncasından ziyade biraz içinde bulunduğumuz hali anlamanın ve hayatın, hem bizim hem de çocuklarımız için nasıl bir değişime uğradığı üzerine düşünmenin daha sağlıklı olacağını belirterek başlayabiliriz söze. Aslında benim bu konuyla ilgilenmem biraz bu soruları sormam ile başladı. Kaçınılmaz bir şekilde hayatlarımız ve çocuklarla kurduğumuz ilişkiler dönüşüyor. Aslında bütün bu dönüşümler "kaliteli zaman" meselesine bağlı. Biz artık çocuklarımızla geçirdiğimiz vakti daha kaliteli hale getirmeye çalışıyoruz. Kaliteli zaman kavramı nereden çıkıyor? Çocukla yetişkinin karşılaştığı ve ortak bir zamanı ve mekânı paylaştığı durumlar artık çok sınırlı. Sabah oluyor anne baba işe, çocuk okula gidiyor. Bazen anne çalışmasa bile çocuk okula gidiyor. İnsanlar çocuklarını ilkokul çağından önce okula göndermeye çalışıyor, git gide öne çekiliyor okula gönderme yaşı. Dolayısıyla çocuk artık evde daha az vakit geçiriyor, ailesiyle daha az ortak mekân paylaşıyor. Bizim iş ortamlarımız çocukla beraber bulunmaya müsait değil. Belki tarlada çalışan bir kadın çocuğu sırtına bağlayabilir ama özel bir şirkette çalışan bir kadın, çocuğuyla oraya gidemez. Bir avukat anne, çocuğuyla mahkemeye çıkamaz, bir doktor anne, çocuğuyla hasta karşısına çıkamaz. Orası çocuk için uygun bir ortam değil. Zaten çocukla kabul göreceğiniz yerler de değil maalesef. Bizim günlük hayatta yaptığımız işler, içinde bulunduğumuz üretim şekilleri çocuğa müsait değil, çocuklarımızla bunları yapamıyoruz. Bu yüzden

DOSYA

> Aileler AVM'lerde geçirilen vakti daha güvenli ve daha kolay görüyorlar. Hatta çok acı ama çocuklar için daha faydalı olduğunu, çocuğun daha çok eğlendiğini düşünüyor olabilirler. Hâlbuki sabahtan akşama kadar havasız bir mekânda, sağlıksız yiyecekleri yiyerek, sinsi bir uğultunun olduğu ve çocuğun çok fazla radyasyona maruz kaldığı bir ortamda geçirdiği zaman sonunda çocuk, duygu regülasyonunu kaybedebilir.

çocuklarımızı okula gönderiyor yahut bakıcılara emanet ediyoruz. Dolayısıyla karşılaşmamız akşam herkes eve döndüğü zaman oluyor. Çok kısıtlı bir zaman bu aslında. Çocuğun akşam dokuzda uyuyacağını düşünürsek çocukla geçireceğiniz vakit en fazla üç saat. Zaman bu kadar sınırlı olunca bunu nasıl daha kaliteli hale getirebilirim sorusu ortaya çıkıyor. Kaliteli zaman deyince bizim aklımıza hep "yapılandırılmış zamanlar" geliyor.

Nedir bu yapılandırılmış zaman?

Normal zamanın seyri içinde çocuğumuza, "Hadi ne yapalım" sorusunu sorarak; "Çocuğumla sinemaya gideyim, yapboz yapayım, film izleyeyim, dondurma yiyeyim..." gibi düşünceler içine giriyorsak zamanı yapılandırmış oluruz. Genelde bir şey üretmek yerine ortak bir zamanda bir tüketim meselesine giriyoruz. Hâlbuki akşama kadar evde olsaydık yahut çocuğa müsait olan faaliyetler içinde olsaydık -illa böyle yapmamız gerekiyor demiyorum ama içinde bulunduğumuz durumu iyi anlama açısından söylüyorum- çocukla markete gidecekteniz, çocukla turşu kuracaktınız, çocukla komşuya gidecektiniz. Zaten çocuk yanınızda katılımcı olacaktı.

Hayata dokunan şeyler yapabilecekti çocuk böyle olduğu zaman.

Evet, siz ne yapıyorsanız çocuk da onu yapacaktı. Araba yıkıyorsanız çocuk da camları siler. Çocuk da hayatın içinde olurdu ama şu anda çocuklar hayatın içinde değil, hayatın dışında yer alıyor.

Üretim-tüketim ilişkisi üzerinden kendi çocukluğumuzu düşünüyorum. Biz hep oyunlar üretirdik ama çocuklar şimdi hep birilerinin ürettiği şeylere maruz kalıyor. Bahsettiğiniz şey böyle bir şey mi?

Evet, tam olarak böyle çünkü sizin oyunu oynamanız için önce üret-

ÇOCUKLAR HAYATIN BÜSBÜTÜN DIŞINA ÇIKARLARSA ZAMANIN GERÇEKLİKLERİYLE YÜZLEŞEMEYECEKLER

meniz lazımdı. Dolayısıyla daha yaratıcısınız çünkü bir şeyi hayal etmeniz, kurmanız gerekiyor. Daha sabırlısınız çünkü beklemeniz gerekiyor. Haz alana kadar inşa etme süreciniz var. Üçüncüsü çevrenizle bir iş birliği içindesiniz ve o işbirliği büyüklerine saygı göstermeyi, onun fikrine saygı duymayı uygun bir şekilde kendi fikrini dile getirmeyi, yani bir sürü paylaşım içeriyor. En sonunda oyunu kuracaksınız ve oynayacaksınız. Belki aldığınız haz şu an oynadığınız bir bilgisayar oyunundan daha az ama çok daha kıymetli çünkü orada artık sizin emeğiniz var. O size ait bir şey.

Yani üretilmiş bir şey.

Sizin ürettiniz bir şey. Şu anda çocukların oynadığı oyun sayısında ciddi bir düşüş var çünkü hep kurulmuş ve hazır oyunlar söz konusu. Kutu oyunları, bilgisayar oyunları bize hazır geliyor. Oyuncakların kutusunun üzerinde oyuncakla ne yapacağınızı size söyleniyor. Benimle bu şekilde oyna diyor. Siz ona bir oyun atfedemiyorsunuz, o size söylüyor. Dolayısıyla şimdiki nesilde "armut piş ağzıma düş" durumu var.

Çocukken çam kozalaklarından bile oyun üretebiliyorduk çünkü elimizdeki malzeme buydu. Bize büyük zevk veriyordu. Günümüzde çocukların oynadıkları oyunlar onlara çok kısa bir zevk veriyor.

Her an ne yapacağınız belli ve hayat çok hızlı, eskisi gibi yavaş değil. Yavaş olması lazım ki siz otururken birden kozalağı göreceksiniz ve bundan top yapalım, bunları birleştirelim, boyayalım, çamurlara batıralım gibi şeyler üreteceksiniz. Bu her şeyi dönüştürüyor. Çocuk artık sorumluluk almadan ve emek vermeden artık haz alıyor. Dolayısıyla eski sabır ve sorumluluk duygusu yok.

Günümüzde aileler çocuklarla sorumlulukları değil de tamamen refahı paylaşıyorlar. Sorumluluk yüklemek kötü bir şey gibi lanse ediliyor. İdeal aile artık refahı paylaşan aile oldu. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

BİZİM İŞ ORTAMLARIMIZ ÇOCUKLA BERABER BULUNMAYA MÜSAİT DEĞİL. BELKİ TARLADA ÇALIŞAN BİR KADIN ÇOCUĞU SIRTINA BAĞLAYABİLİR AMA BİR AVUKAT ANNE ÇOCUĞUYLA MAHKEMEYE ÇIKAMAZ YAHUT BİR DOKTOR ANNE ÇOCUĞUYLA HASTA KARŞISINA ÇIKAMAZ. ORASI ÇOCUK İÇİN UYGUN BİR ORTAM DEĞİL. ZATEN ÇOCUKLA KABUL GÖRECEĞİNİZ YERLER DE DEĞİL MAALESEF.

Çocuğun hiçbir sorumluluğu yok, dediğiniz gibi ailenin kazandığı refahı çocuk paylaşıyor ama buna herhangi bir emek harcamadan. Çocuk çok fazla aidiyet hissetmez hale geliyor çünkü sürece katılmıyor. Günümüzde ev artık otel gibi bir şey. Akşam eve uğruyorsunuz ve çıkıyorsunuz. Buna dönüşebilir zamanla. Zaten evde geçirdiğiniz zaman çok kısıtlı, evde sadece tüketime yönelik hareketler gerçekleşiyorsa ev artık ev olmaktan, yuva olmaktan çıkıyor çünkü yuva olması için üretimin mutlaka olması gerekiyor. Bu akşam beraber yaptığınız kek olabilir, birlikte evdeki bir eşyaya karar vermek, evde bir değişiklik yapmak, duvarı boyamak, birlikte temizlik yapmak olabilir, herhangi bir şey olabilir. O mekâna emek vermek, bizi o mekâna ait kılar.

Üretici olmak, oyun üretmek, sorumluluk paylaşmak bizim için karşılığı olan şeyler ama şimdiki çocuklar için bunların bir karşılığı yok gibi. Mesela şimdiki çocukların oyun alanlarında ve apartmanlara hapsolmasını onlar için bir kayıp olarak değerlendiriyoruz ama bunun kayıp olması bizim o çocuk algımıza dair gerçeklikte olan bir kayıp. Şimdiki çocuklarda o gerçeklik algısı yok. Burada biz yanılıyor olabilir miyiz?

Zaten onlar alternatif dünyayı bilmiyorlar. Bu gerçeklikte doğdular ve bu şekilde devam edecekler. Onların gerçekliği o ancak ne hepten gerçekten de içinde doğduğumuz dünyayı ve o dünyanın gerçekliklerini yadsımak ne de kendimizi tamamen teslim etmek doğru. İkisi de doğru olmayacaktır çünkü şu ana kadar çocuk ve özellikle beyin gelişimine dair bizim bildiklerimiz, bilimsel gerçekler, literatürün bize söylediği çocukların kendi hızlarını zorlayan ve doğadan onları bu kadar koparan ve yaratıcı olamadıkları, sürekli onlara yapılandırılmış bir ortam kuran hayatın onların gelişimini yeterince desteklemediğini gösteriyor. Bu hayatın büsbütün dışına çıkarlarsa modern zamanın gerçeklikleriyle yüzleşemeyecekler, hazır olamayacaklar. Siz çocuğunuzu korumak için hiç bilgisayar, tablet göstermeden hatta daha da genişletirsek hiç hayatında yaş pasta, çikolata yedirmeden, ekran göstermeden, çizgi film izletmeden büyütürseniz, bu çocuk sonra dünyayla yüzleşmede çok zorlanacak. Yani demek istediğim, bazı noktalarda çok uçlara gitmek sonra çocuğun gerçek hayatla ve dünyayla yüzleşmesinde sıkıntı çıkarabilir ama bunun bir başka ucu da kendimizi tamamen bize sunulan her şeye bırakmak, hiç filtremiz olmadan çocuğu da bu hayatın içine bırakmak, bizim maruz kaldığımız her şeye çocuğun da maruz kalması demek değil. Bu durumda en temel sosyal becerilerinin, insan olmak özelliklerinin gelişmesi sekteye uğrayabilir. Mesela çok fazla ekran göz temasını azaltıyor. Sürekli elde telefon olması, evde sürekli ekranın açık olması o en temel insani özelliğimiz olan göz göze bakmak, yüz ifadelerini okumak, birbirimizin duygu ve düşüncelerini anlamak, empati kurmak gibi becerimizin gelişmesini geri döndürülemeyecek kadar kötü bir şekilde etkileyebilir. Özellikle üç yaş altı için. Üç yaşın altı çok kritik. Sonrasında da altı yaşın altı çok kritik. Çocuk okul çağına kadar mümkün olduğu kadar doğa ile temas etmeli ve azami sayıda oyun oynamalı. Artık özellikle Kuzey Avrupa ve İskandinav ülkelerinde okula gitme yaşını git gide yükseltiyorlar. Daha erken okul değil, daha geç okul.

Çocuk erken yaşlarda doğayla hemhal olmalı dediniz. İstanbul'da yetişmek zorunda olan bir çocuk için doğa yok ki. Ne yapacağız bu çocuğa?

HER KONUDA ÇOK DONANIMLI AMA RUH SAĞLIĞI YERİNDE OLMAYAN BİR ÇOCUĞUMUZ OLABİLİR

DOSYA

Fatıma Tuba Yaylacı

FOTOĞRAF :: KORAY IŞIK

HAYAT ÇOK HIZLI, ESKİSİ GİBİ YAVAŞ DEĞİL. YAVAŞ OLMASI LAZIM Kİ SİZ OTURURKEN BİRDEN KOZALAĞI GÖRECEKSİNİZ VE BUNDAN TOP YAPALIM, BUNLARI BİRLEŞTİRELİM, BOYAYALIM, ÇAMURLARA BATIRALIM GİBİ ŞEYLER ÜRETECEKSİNİZ. BU HER ŞEYİ DÖNÜŞTÜRÜYOR. ÇOCUK SORUMLULUK ALMADAN VE EMEK VERMEDEN ARTIK HAZ ALIYOR. DOLAYISIYLA ESKİ SABIR VE SORUMLULUK DUYGUSU DA YOK OLUYOR.

MÜLTECİ ÇOCUK, ANNEM VE BABAM BENDEN DAHA ZAVALLI DURUMUNDALAR HİSSİNE KAPILABİLİYOR

Aslında arayıp bulabiliriz. Parklarımız, bahçelerimiz, yeşil alanlarımız çok az ama yok değil. Burada söylemek istediğim birinci şey; tüketim ve üretim meselesi. Küçük Çamlıca Korusu'na yahut Validebağ Korusu'na gidin, bunlar şehrin göbeğindeler. Belki bir koruya, park yahut bahçeye hiçbir erişimi olmayan semtler de vardır, yok demiyorum ama en azından var olanları değerlendirmek çok önemli ve ücretsiz. Bir koruya girip temiz havayı solumanız, yapraklarla, toprakla oynamanız ücretsiz. Ben para vermeden çocuğumuzla yapabileceğimiz şeyleri çok önemsiyorum.

Genel olarak aileler alışveriş merkezlerindeki oyun alanlarını tercih ediyorlar. Daha güvenli görüyorlar galiba.

Daha güvenli ve daha kolay görüyorlar. Hatta çok acı ama çocuklar için daha faydalı olduğunu, çocuğun daha çok eğlendiğini düşünüyor olabilirler. Hâlbuki sabahtan akşama kadar havasız bir mekânda, sağlıksız yiyecekleri yiyerek, sinsi bir uğultunun olduğu ve çocuğun çok fazla radyasyona maruz kaldığı bir ortamda geçirdiği zaman sonunda çocuk, duygu regülasyonunu kaybedebilir. O zamanın sonunda çok daha fazla yorgun olabilir, uykuya geçişi çok daha fazla zor olabilir, davranış problemleri çok daha fazla görülebilir ancak açık bir mekânda, oksijeni bol, temiz havası olan, ağaca toprağa dokunabildiği bir mekânda çocuğun aslında daha sakinlediğini ve her şeyden önce ruh sağlığı açısından, daha sonra da eğitim ve gelişim açısından daha iyi bir ortamda bulunduğunu kesinlikle söyleyebiliriz. Eğer alıştırırsak çocuklar kesinlikle bunu tercih edecektir. Çocukla paylaşmak için çok güzel bir mekân da halk kütüphanelerimiz. Çocuk kütüphaneleri de var aslında bulmamız ve gitmemiz gerekiyor.

Nedense kütüphaneye çocukla gidilmez gibi bir düşünce var.

Aslında bebeklikten itibaren kütüphanelere gitmek gerekiyor. Avrupa'da, Amerika'da, Avustralya'da bunun örnekleri var. Türkiye'de

de interaktif çocuk kütüphaneleri yapılmaya başlandı. Bununla ilgili kitap meraklısı annelerin çok güzel girişimleri var.

Türkiye'de yeni yeni oluşmaya başladı diyorsunuz. Çocuk kütüphanelerinin dünyadaki örnekleri nasıl?

Çok kalabalık bir şehir hayatından, aynı zamanda da yoğun bir iş temposundan, tamamen yapılandırılmış anne-çocuk, baba-çocuk faaliyetlerinden bahsettik ve aynı zamanda evin öneminden bahsettik. Peki, evden çıkmak istiyorsunuz, genç bir annesiniz. Altı aylık bir bebeğiniz var ve emziriyorsunuz. Çocuk deyince bunları da konuşmamız gerekiyor, anneliğin zorlukları, anneliğin toplumda ne kadar kabul gördüğü, bir annenin ne kadar hareket kabiliyeti olduğu vs. Gerçekten çocuğun, annenin, babanın düşünüldüğü, sanki bir evmiş gibi çocuğun yaşına göre planlanış raf sistemi, çocuğun erişebileceği kitaplar, gelişimsel olarak ona uygun görsel içerik olan sesli ve sessiz kitaplarla donatılmış kütüphane hayal edin. Kütüphanede bebek bezi değiştirme yeri var, annenin emzirme koltuğu yahut emzirme odası var. Bu kütüphaneler çocuk, anne ve aile dostu. Dünyada örnekleri var, Türkiye'de de olmaya başladı. Bir anne, bir baba bu kütüphanede sabahtan akşama kadar vakit geçirebilir. Bunun toplumsal açıdan nasıl bir geri dönüşümü olacak? Birincisi alışveriş merkezleri yerine çok daha sağlıklı olan kütüphanelerin kurulmasını, ikincisi de okumanın çok küçük yaştan itibaren alışkanlık halinde getirilmesini sağlamak olacaktır çünkü küçükken okumuyorsanız büyüyünce de çok fazla okumazsınız. Aynı zamanda anne babanın da okuması için bir fırsat var. Çocuk için zaten çok zengin bir ortam olduğu için anne baba da orada kitap okuyabilir yahut işini yapabilir. Ben doktora öğrencisiyken bütün çalışmalarımı kütüphanede yaptım ve küçük bir çocukla beraberdim. Normalde bunu ya bakıcı formülü ya okul formülüyle halletmem gerekiyordu ama öyle bir imkânım yoktu. Amerika'daydım ve yanımda annem, babam, hiç kimsem yoktu, komşuluk da yoktu. Tamamen kütüphaneyle bu sorunu çözdüm diyebilirim.

Anlattıklarınızdan çocuğun hayatın içinde özgür bırakılması gerektiği ve iradesini kullanarak fert olduğunu fark edebileceği bir alan yaratması açısından kütüphanelerin çok önemli olduğunu görüyoruz ancak okullarda alınan eğitimde bu özgür ortamın aksine tamamen kuralcı ve kısıtlayıcı bir sistem var.

Orada şöyle bir fark var; okulda öğretmen size ip gibi oturun dediği için ip gibi oturuyorsunuz. Hayatın bazı alanlarında bu tarz kurallara uymak, kendini kontrol etmek önemlidir. Ama onun dışında da bir hayat var. Kendi istediğimiz için, kendi içsel motivasyonumuzla, evet biz burada bir grubuz ve beraber bir şey yapıyoruz diyebilmek lazım. Hadi şimdi hep beraber masal dinleyelim, hadi el ele tutuşalım, beraber bir şarkı söyleyelim. Gerçek hayatta bu tarz işbirlikleri yapacaklar ama okulda öğretmen çıktığı anda bitiyor çünkü içeriden bir kontrol yok, dışarıdan bir kontrol var. Askerde de böyle, trafikte de... Kendi isteğimizle, gönüllülük esasına dayalı, kendi kararımızla, herhangi bir ücret ödemeden yahut ücret beklemeden yaptığımız faaliyetler çok önemli. Okulsuzluk demek, özellikle okul öncesi dönemde çocuk okula gitmiyorsa hiçbir sosyal iletişimi yok, etkileşimde değil demek değildir ama toplum ne kadar buna müsaade ediyor? Şartlarımız buna ne kadar müsaade ediyor? Çocuk okulsuz olabilir ama haftada bir kütüphanede oyun grubuna katılıyordur. Haftada iki kere masal saatine gidiyordur. Komşularıyla buluşup piknik yapıyordur, basket oynuyordur. Başka etkileşimler içinde de sosyalleşebilir.

> ÇOCUK OKUL ÇAĞINA KADAR MÜMKÜN OLDUĞU KADAR DOĞA İLE TEMAS ETMELİ VE AZAMİ SAYIDA OYUN OYNAMALI. ARTIK ÖZELLİKLE KUZEY AVRUPA VE İSKANDİNAV ÜLKELERİNDE OKULA GİTME YAŞINI GİT GİDE YÜKSELTİYORLAR. DAHA ERKEN OKUL DEĞİL, DAHA GEÇ OKUL.

Ebeveynlerin çocuklarını okul dışında sürekli kurstan kursa koşturması söz konusu. Sürekli boşluğu doldurma hali var. Bunlar hakkında ne söyleyebilirsiniz?

Çocuğa bu kadar çok misyon yüklemek çocuğu bezdiriyor, yıldırıyor. Çocuklar sanki bir çanta gibi arabayla taşınıyorlar. Buna "helikopter anne-baba" diyorlar Amerika'da. Şimdi okuldan çıktı, piyano kursuna gidecek. Piyanodan çıktı basketbol kursuna gidecek. Bir çocuğu çok yönlü desteklemek güzel bir şey ama bu destek illa bir kursa götürmek demek değil. İkinci olarak çocuk ne kadar verim alıyor, o alanda yeteneği var mı, cidden motivasyonu var mı, istiyor mu, bunlara bakmak lazım. Çok boş faaliyetlere de dönebiliyor bunlar. Üçüncüsü zaten çocuklar çok fazla okuldalar.

Sizin de çalışma alanınız olan mülteci çocuklardan bahsedersek zorunlu göçe maruz kalmak bir çocuğun psikolojisinde ne gibi olumsuz etkiler yaratıyor?

Mülteci çocuklar deyince akla ilk olarak Suriyeli mülteci çocuklar geliyor ama dünyada pek çok mülteci çocuk var. Bugün bizim için en büyük mesele 2011 yılından itibaren devam eden Suriye İç Savaşı'ndan kaçan çocuklar. Mülteci krizi 2011 yılıyla başlıyor diyebiliriz. Sonrasında çok sayıda çocuk Türkiye'ye geldi. Avrupa'ya da giden çocuklar da çok fazla. Bu çocukların içerisinde ailesiyle gidenler olduğu gibi ailesiz, tek başına giden çocuklar da var. Tek başlarına Avrupa kapılarına kadar ulaşan, tek başına seyahat eden çocuklar bunlar. Yaklaşık 10 bin çocuğun da Avrupa'da kaybolduğu konuşuluyor. Aslında bu, çağa damgasını vuracak bir olay ve rakam. Biz buna şahit olan insanlarız. "Siz ne yaptınız?" diye bize tarih boyunca sorulacak. Bunun o kadar büyük bir şey olduğunu düşünüyorum.

TÜRKİYE'DE DE İNTERAKTİF ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ YAPILMAYA BAŞLANDI

DOSYA

Şu anda Türkiye'de olan mülteci çocukların durumuna bakarsak; çalıştırılan çocuklardan, Suriyelilerin kendi kurdukları ve derslerin tamamen Arapça olarak görüldüğü okullarda okuyan çocuklardan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yahut özel okullarda okuyan çok sayıdaki çocuklardan bahsedilebilir. Bunlar tabi okula gitme imkânı olan çocuklar. Hiç okula gidemeyen, okulsuz kalan, eğitimine devam edemeyen, sokaklarda gördüğümüz çocuklar da var. Öncelikle bu çocukların çok büyük kısmının, hatta hepsinin travma yaşadığını düşünebiliriz çünkü bu planlanmış ve istemli bir göç değil. Plansız ve aniden olan bir göç. Bu insanlar ya can güvenliği meselesinden yahut aç kalma tehlikesinden dolayı kaçıyorlar. İstemsiz bir göç meselesi var. İkincisi, Türkiye'ye gelirken yolda yaşadıkları son derece travmatik... Bu çocukların pek çoğu bomba sesi duymuş, sınırda silahlı askerlerle karşı karşıya gelmiş, çoğunun tepesinden helikopter geçmiş, çok yakınında annesi, babası, kardeşleri, akrabaları yaralanmış yahut öldürülmüş. Sınırda gördükleri muameleyi anlatıyorlar. Uzun süre, günlerce yürüyen çocuklar vardı. Dağları aşıp yürüyerek geliyorlar. Gelme süreci de çok çok zor. Bazıları otobüslere bindirilip gelmişler. Bir çocuk; "Otobüsümüze uzaktan yemek atılıyordu" diye anlattı. Yiyecek bir şeyler muhtemelen fırlatılıyor, onlar da havada kapmaya çalışıyorlar. Bu çocuklar bunları yaşıyorlar. Suriye'de neler olduğunu söyledik, yolda neler olduğunu söyledik. Peki, Türkiye'ye geldikten sonra neler oldu? Burada ilk olarak yerleşme süreci var. Önce geçici bir yerlerde kalıyorlar. Sonra başka bir yere yerleşiyorlar. Burada gördükleri muamele ve ayrımcılık meselesi var. Buraya adapte olmaları, burada bir hayat kurmaları lazım. Çocuklar burada da yine, "Babamın işi var, işi yok, iş buldu, bulamadı, yemek bulduk, bulamadık" gibi meseleleri düşünüyorlar ve kendileri nasıl muamele görüyorlar? Çocuklarda en başta dil engeli var. Çocuk Türkçe bilmiyor, karşısındaki de Arapça bilmiyor. Nasıl anlaşacak, nasıl adapte olacak? Çocukların adaptasyonuna baktığımız zaman aslında yetişkinlerden daha hızlı olabiliyor. Ergenlik çağı öncesi çocuk dili çok daha hızlı öğrenir. Mülteci ailelerde çocuk, anne babadan daha çabuk adapte olup daha çabuk bu kültürü öğrenerek anne babaya ebeveynlik yapmaya başlıyor. Bu bir müddet sonra anne çocuk ilişkisindeki dinamiklere de yansıyor çünkü çocuk, annem ve babam benden daha zavallı durumdalar hissine kapılabiliyor. Rollerin karışması durumu olabiliyor.

Gerek şahsi olarak gerekse kolektif olarak neler yapmamız gerekiyor?

Tek cevabı olan bir soru değil bu aslında. Çok farklı düzeylerde halledilmesi gerekir. Önce fiziksel ihtiyaçların karşılanması, insani şartlarda kalabilmeleri, barınakların olması, gelirlerinin olması ve gelirlerinin yeme, içme, sağlık gibi temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi gerekir. Ondan sonra psikolojik adaptasyon geliyor. Öğretmenlerin eğitilmesi çok önemli. Okullarda Suriyeli çocuklara hizmet veren öğretmenlerle konuştuğumuz zaman bazıları gerçekten yardımcı olmak istiyor ama tam olarak nasıl yardımcı olacağını bilmiyor. Bazı öğretmenler de ayrımcılık konusunda yeterince bilgi sahibi değil ve gerçekten ayrımcı tutumları olabiliyor. Orada çocuk Suriyeli olduğu için ayrıldığını çok rahat hissedebiliyor. Öğretmenin yahut okulun bu ayrımcı tutumu Türk çocuklarının da ayrımcılığını doğrudan tetikleyebiliyor. Dolayısıyla dışlanma, arkadaş grubu içerisinde uyum problemi yaşama, kendine bir yer bulamama gibi sıkıntılar ortaya çıkıyor. Çocukları davranışlarıyla ilgili öğretmenlerin ve okul idaresinin bilgilendirilmesi gerekiyor çünkü bu çocuklar yaşadıkları sıkıntıları çok farklı şekillerde ifade edebilir, çok farklı şekillerde dışa vurabilir. Mesela saldırganlık... "Savaş ortamından geldi, çocuk çok saldırgan, bu çocuk zaten problemli" diye etiketlenebilir. Hâlbuki çocuğun saldırgan tavırları belki de kendisini tehdit altında hissettiği ve kendisini güvende hissetmediği içindir ve bir şekilde bunu anlamlandırmaya çalışıyordur. Çocuğun önce teskin edilmesi lazım, etiketlenmesi hiçbir şekilde çare değil. Biz bu çocukların psiko-sosyal adaptasyonunu desteklemezsek önümüzdeki 10 yıl içerisinde bu çocuklar çeteleşebilirler, sokakta yaşamaya başlar ve suça daha meyilli olabilirler. Bu problemler bize çok daha büyük bir şekilde dönecektir ama çocuklar henüz küçükken, ilkokuldayken, okul öncesindeyken ruh sağlığı ve toplum sağlığı politikalarıyla biz bu çocukları topluma kazandırabiliriz. Eğer bunu yapamazsak faturası bizim için de çok ağır olacak. Sadece bireysel bazda o çocuğun uyumu ve mutluluğu değil mesele.

MÜLTECİ ÇOCUKLAR YAŞADIKLARI SIKINTILARI ÇOK FARKLI ŞEKİLLERDE DIŞA VURABİLİR. MESELA SALDIRGANLIK... "SAVAŞ ORTAMINDAN GELDİ, ÇOCUK ÇOK SALDIRGAN, BU ÇOCUK ZATEN PROBLEMLİ" DİYE ETİKETLENEBİLİR. HÂLBUKİ ÇOCUK KENDİSİNİ TEHDİT ALTINDA HİSSEDİYOR, GÜVENSİZLİK DUYUYOR VE BİR ŞEKİLDE BUNU ANLAMLANDIRMAYA ÇALIŞIYOR OLABİLİR.

Meselenin sosyolojik bir boyutu da var o zaman.

Kesinlikle. Buraya yapılan yatırım hiçbir şekilde boş bir yatırım değil. Devletin de tek başına yapabileceği bir şey değil, STK'ların da burada rolleri çok önemli. Bizim de komşu olarak, arkadaş olarak aynı mahallede, aynı ortamda yasadığımız insanlara karşı görevlerimiz var. Biz kaynaşırsak çocuklarımız da kaynaşacaktır. Bu sadece onların dilimizi ve Türk kültürünü öğrenmesiyle değil, bizim de onları öğrenmemizden geçiyor. Biz Türk çocuklarla ayrımcılığa dair çalışmalar yaptığımızda bunu da çok vurguluyoruz; sadece biz onlara bir şey öğretmiyoruz, biz de onlardan bir şey öğreniyoruz. İki taraflı bakmak çok daha sağlıklı olacaktır.

Vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz.

MÜLTECİ ÇOCUKLARIN ADAPTASYONU YETİŞKİNLERDEN DAHA HIZLI OLABİLİYOR

BİR İNŞA OLARAK ÇOCUKLUK

KEMAL SAYAR

> Çocukluğun sosyal hayatın ayrı bir safhası olarak tanınması, çocukların ihtimam ve korunmaya ihtiyaç duydukları düşüncesini de beraberinde getirmiş, farkı aynı zamanda onları yetersiz ve eksik vatandaşlar olarak tanımlamıştır. Aries, Batı toplumlarında 17'nci yüzyılı çocukluğun keşfedildiği bir dönem olarak tanımlar.

ÇOCUKLUKLA İLGİLİ KORKULAR ÇOĞALDIKÇA BU BİR "AHLAKİ PANİK" HALİNİ ALIYOR

DOSYA

YETİŞKİNLER VE ÇOCUKLAR ARASINDAKİ SINIRLARIN SİLİNDİĞİ, ERGENLİĞİN KAYBEDİLDİĞİ, ERİŞKİNLER VE ÇOCUKLAR ARASINDAKİ GÜÇ DENGESİNİN İKİNCİSİ LEHİNE BOZULDUĞU, ÇOCUKLAR İÇİN AYRI MEKÂN VE YAŞANTILARIN KAYBOLDUĞU YÖNÜNDE ELEŞTİRİLER İFADE EDİLİYOR. ÇOCUKLARIN YETİŞKİNLİĞE GİDEREK ARTAN HIZLARDA SOKULMASINDAN MEDYA SORUMLU TUTULUYOR.

Çocuklar hakkında fazlasıyla kaygılandığımız bir çağdan geçiyoruz. Çocukların erişkin dünyasına çok erken sokuldukları ve ticari çıkarlara dayalı medya endüstrisinden çok fazla etkilendikleri dile getiriliyor. Çocuğun fıtratını, yetişkinlerde olduğu gibi bir tüketici kimliğine indirgeyen bu değişimin, çocuklukta yoğun bir kriz duygusuna yol açtığı ve bu krizin bir değişimden çok bir çözünme yahut yok olmayı ima ettiği dile getiriliyor. Günümüz "paranoyak anne babalığının" şikâyet kültürü üzerine temellenen söz dinlemez ve tehlikeli çocuk imgesi, çocukların yaşadığı yapısal ve maddi gerçekleri gizleyen, çocukları talihsizlikleri yüzünden suçlayan bir işlev görüyor. Çocuklukla ilgili korkular çoğaldıkça bu bir "ahlaki panik" halini alıyor. Çocuklarımıza modern bazı gelişmeler sonucunda (uygun olmayan medya içeriğine ulaşım) nasıl zarar verdiğimize dair şeamet tellallığı giderek çoğalıyor.

Yetişkinler ve çocuklar arasındaki sınırların silindiği, ergenliğin kaybedildiği, erişkinler ve çocuklar arasındaki güç dengesinin ikincisi lehine bozulduğu, çocuklar için ayrı mekân ve yaşantıların kaybolduğu yönünde eleştiriler ifade ediliyor. Çocukların yetişkinliğe giderek artan hızlarda sokulmasından medya sorumlu tutuluyor. Sözgelimi, Neil Postman'ın ünlü kitabı *Çocukluğun Kaybolu*şu'nda medyanın denetimsiz varlığının, anne baba kontrolünü aşındırdığı ve bu durumun, giderek pek çok evde merkezî bir hüviyet kazandığı dile getirilir. Modern toplumdaki değişimin sonuçlarından bir tanesi de, çocukların içinde yetiştirildiği ahlaki çatının zayıflaması. Acaba çocukluğun masumiyetine dair bir tarihî altın çağ var mıydı gerçekten?

Çocuk hakları hareketinin çocukları ayrı bir sosyal grup olarak tanımlaması ve bireysel haklarının sağlanmasının, onları erişkinlerle eşdeğer ve onlardan bağımsız bir statüye çıkardığı da düşünülemez mi? Ayın öteki yüzüne baktığımızda, eğitim standartlarının yükselmesiyle çocukların daha yeterli ve özerk bir hüviyete kavuştukları ve kendilerini ilgilendiren konularda düşüncelerini dillendirebilir hale geldikleri de söylenebilir.

Çocukluğun asırları

Çocukluğun tarihine bakmak, Philippe Aries'in *Çocukluğun Asırları* adlı ayrıntılı çalışmasına göz gezdirmeden mümkün değil. Aries'in tezinin kalbinde çocukluğun Ortaçağ'da keşfedildiği düşüncesi yatar. Yazar, görsel sanatlarda Ortaçağ'dan önce çocuk imgesinin yer almamasını, çocukların özgül niteliklerine karşı belirgin bir kayıtsızlık olarak görmektedir. Aries aynı zamanda, çocuklar ve erişkinler arasında katıldıkları eğlenceler arasında pek de bir fark olmadığını ifade eder zira o çağlarda modern toplumlarda başat olan iş ahlakı cari değildi. Ortaçağ'da iş ve eğlence arasında keskin ayrımlar yoktu, oyun ve eğlenceler hayatın bütününe yayılabiliyordu. Bütün bu gözlemler yazarı Ortaçağ toplumunda çocukluk fikrine pek yer olmadığı düşüncesine götürür. Tabii bütün bunlar çocukların hor görüldüğü, terk yahut ihmal edildiği anlamına gelmez. Aries'e göre toplum bir bütün olarak çocuksu mahiyettedir ve yaşam kesitleri arasında keskin geçişler yoktur. "Çocukluğun onu yetişkinlerden, hatta gençlerden ayıran özgün doğasının hiç bilinmediğini" iddia

ORTAÇAĞ TOPLUMLARINDA BEBEKLİK İLE YETİŞKİNLİK ARASINDA BİR GEÇİŞ DÖNEMİ YOKTU

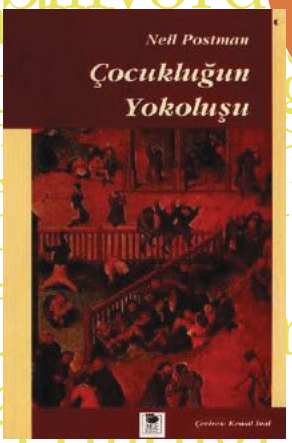

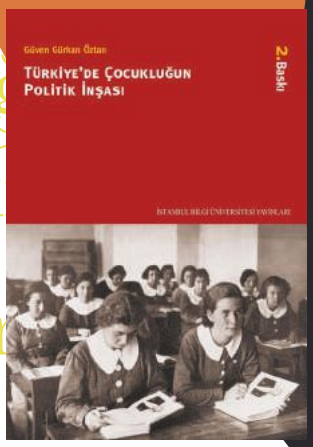

ORTAÇAĞDA İŞ VE EĞLENCE ARASINDA KESKİN AYRIMLAR YOKTU, OYUN VE EĞLENCELER HAYATIN BÜTÜNÜNE YAYILABİLİYORDU. BÜTÜN BU GÖZLEMLER BİZİ ORTAÇAĞ TOPLUMUNDA ÇOCUKLUK FİKRİNE PEK YER OLMADIĞI DÜŞÜNCESİNE GÖTÜRÜR. TABİİ BÜTÜN BUNLAR ÇOCUKLARIN HOR GÖRÜLDÜĞÜ, TERK YAHUT İHMAL EDİLDİĞİ ANLAMINA GELMEZ.

SIRLAR OLMAKSIZIN ÇOCUKLUK DİYE BİR ŞEY OLMAZ

eden yazar, yedi yaşından itibaren çocukların oyunlarda ve eğlencelerde yetişkinlere katıldığını, mesleğin içinde yoğrularak iş erbabı ile yaşayarak bir iş sahibi olduklarını söyler. Yani Ortaçağ toplumlarında bebeklik ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemi yoktur.

Çocuk ve erişkin arasındaki sosyal kategorilerin bu silikleşmesi, Ortaçağ'dan sonra gelişim safhalarının koyu çizgilerle belirlenmesiyle son bulur. Ortaçağ sanatında çocuklara mahsus bir odak görülmemiş olmasını Aries, çocukların ebeveynleri için duygusal açıdan önemli kabul edilmemesine bağlar. Çocuk ölüm hızının yüksek olması nedeniyle ebeveynler, uzun dönem hayatta kalma şanslarını bilemedikleri çocuklarına yakın bağlanmalar geliştirememekte, muhtemel bir kayıp olarak aldıkları çocuğa bağlanmaktan kendilerini alıkoymaktadır. Aries bu durumu 17'nci yüzyıldan sonra çocuğa gösterilen yoğun duygusal bağlanma ile karşılaştırır. Çocuklar daha fazla değer gördükçe aileler küçük üyelerini şımartmaya başlamıştır.

Yine bu dönemden başlayarak çocuğun zayıflığı ve bilgisizliği, bununla birlikte onun masumiyeti de vurgulanmaya başlanmıştır. Ailenin dışında da çocuk, mutlaka terbiye ve kılavuzluk edilmesi gereken, Tanrı'nın kırılgan mahlûku olarak görülmeye başlanmıştır.

Çocukluğun sosyal hayatın ayrı bir safhası olarak tanınması, çocukların ihtimam ve korunmaya ihtiyaç duydukları düşüncesini de beraberinde getirmiş, farkı aynı zamanda onları yetersiz ve eksik vatandaşlar olarak tanımlamıştır. Aries çalışmasında, Batı toplumlarında 17'nci yüzyılı çocukluğun keşfedildiği bir dönem olarak tanımlar. Aynı zamanda erkek çocukların çocukluğunun kız çocukların çocukluğundan daha erken fark edildiğini ve zengin sınıflarda bu farkın daha da belirginleşerek çocuk kıyafetlerin ayrışmaya başladığını yazar.

Yazarın andığımız çalışması pek çok itiraz ve eleştiriyi de beraberinde getirmiştir. Bu eleştirilerin önde gelenlerinden bir tanesi, yazarın tarihi aşırı bir biçimde bugün merkezli okuduğu yönündedir. Başka bir deyişle, geçmiş olayları ve sosyal süreçleri bütünüyle Batılı bir perspektiften yorumlamakta ve yargılamaktadır. Çocukluğun ve çocuklara nasıl davranıldığının, bugünün ideal standartlarından yola çıkarak yorumlanması eleştiri konusu yapılmıştır.

Öyle ya, neden geçmiş toplumlar çocuklarını Batı toplumları gibi görmek zorunda olsun ki? Üstelik çocuklar geçmişte farklı olarak algılanıyorduysa bu onların çocuk olarak algılanmadıkları anlamına gelmez. Görsel sanatlarda çocukluk imgelerini araştırmanın, çocukluğun 17'nci yüzyıldan önce önemsenmediği gibi büyük yargılara kapı aralayamayacağı dile getirilir. Yedi yaş üstü çocukların yetişkinler gibi giydirilmeleri, onların çocuk olarak algılanmadığını kanıtlamaz. Batı toplumunun geçmiş çağlarından başka kaynakları (günlükler, öz hayat hikâyeleri, gazete kaynakları) dikkate alarak yapılan çalışmalar, farklı sonuçlar da verebilmiştir. Pollock'a göre

DOSYA

anne babanın sevgisi, bebek ölüm hızının yüksek olmasından dolayı azalmamakta fakat kendisini çocuklarının en zor şartlarda dahi hayatta kalması için gösterilen çabada cisimleştirmektedir. Küçük çocukların ölmesi için her ihtimalin ortada olduğu kültürlerde yaşayan anne babalar, çocuklarını ihmal etmez fakat onların hayatta kalma şanslarını en üst düzeye çıkaracak bir gayretin içinde olurlar. Yani sevgiyi göstermenin biçimi farklıdır sadece. Bu nedenle, Aries'in eldeki kanıtlardan çok hızlı ve kuvvetli tahminlere sıçradığı dile getirilmiştir. Üstelik Ortaçağ'da çocuklara zalimce davranıldığına dair herhangi bir emare veya kayıt yoktur.

Haddizatında yakın tarihli bazı çalışmalar Batı toplumlarında Ortaçağ'da da çocukların yetişkinlerden farklı görüldüğünü göstermektedir. Çocuklar ayrı ihtiyaç ve gelişimsel safhaları olan, farklı bir grup olarak davranılmayı hak eden, oyuna teşvik edilen, ihtimam ve koruma gerektiren varlıklar olarak resmedilmektedir. Bu konuda ayrıntılı bir çalışma, Colin Heywood'un dilimize de çevrilen *Batı'da Çocukluğun Tarihi* adlı kitabıdır.

Bütün bu eleştirilere rağmen, Aries'in çalışması bize şunu söyler: Çocukların hayatları ve onlara nasıl davranıldığı zaman içinde değişim gösterir. Çocukluğun sosyal açıdan inşa edildiği düşüncesini bize anlatır. Çocukluk zamansal ve sosyal bağlama göre sürekli yeniden tanımlanmaktadır. Çocukluğun algılanma biçimleri kimi yazarlara göre ani değişim ve kopuşlarla gitmekte, kimi başka yazarlara göre ise değişen şeyler olmakla birlikte değişmeyen bir öz daima kalmaktadır. İkinci grup yazarlar, anne babanın çocuğu yetiştirmekteki heves ve gayretinin değişmediğini söyler. Ayrıca çocuğun oyunla ve oyuna duyduğu ihtiyaçla tanımlanması da değişmeden kalan özü oluşturan unsurlardan birisidir.

Kaybolan çocukluk

Çocukluk üzerine yakın zamanlarda büyük kehanetlerde bulunan yazarlardan biri de yazının başında sözünü ettiğim Neil Postman. Ona göre günümüzün giderek artan hızda ve yoğun dinamiklerinin etkisi ve aile yaşamının modernleşmesi ile birlikte çocukluk kaybolmaktadır. Onun analizine göre, kitle iletişimindeki biçim ve öz değişimi, çocukluğun farklı bir biçimde tanımlanmasına yol açar. Matbaanın icadı, zamanında sosyal hayata çok derin ve dramatik bir biçim kazandırmıştır. Bir erişkinin yeterli görülebilmesi için okur yazarlık zorunlu addedilmiş, bu da formel eğitim sisteminin kurulmasına zemin hazırlamıştır. Çocuklar böylece minyatür erişkinler olarak değil, bütünüyle farklı ve henüz olmamış erişkinler olarak tanımlanmıştır. Eğitimin amacı çocukları erişkin olmaya hazırlamaktı. Televizyonun yaygınlaşmasıyla birlikte herkese aynı bilgi aynı anda verilebilir hale gelmiş, böyle bir ortamda sır tutmak imkânsızlaşmıştır. Postman'a göre sırlar olmaksızın çocukluk diye bir şey söz konusu olamazdı. Bugün internet teknolojilerinin hayatın her yarığından içeri girdiği ve bütün dünyayı bir örnekleştirdiği bir zamanda yaşıyoruz. Sır tutmak bir yana sırların ortaya dökülmesinden özel bir haz devşirildiği bir dönemeçteyiz. Denebilir ki televizyonla ilgili kötümser kehanet, yeni medya teknolojileriyle, zehir yüklü bir bulut halinde üzerimize en karanlık senaryoları yağdırıyor. Yine de çocukluk orada ortada duruyor ve anne babalar, önceki nesillerden çok daha fazla kaygılı olarak çocuklarının üzerine titriyor.

"Çoğu insan artık orta sınıfın uzun çocukluk kavramını kabul etmiştir" diye yazar Heywood, "Başka bir deyişle, biz çocukların dünyasının yetişkinlerin dünyasından farklı olduğunu, gençlerin okullara, oyun bahçelerine, odalarına vb. yerlere kapanıp kalmasını hiç düşünmeden kabul ederiz." Bugün çocukluk döneminin psikolojik ihtiyaçları olan, bağımlı, eğitim ve terbiye gerektiren, masum bireylere işaret ettiğine inanıyoruz. Dolayısıyla hakşinas bir ihtimam ve terbiyenin, çocuğa doğru rehberlik sağlayacak bir anne babalığın, çocuktaki cevheri işleyecek bir eğitimin nasıl olması gerektiğine dair pek çok soru soruyoruz. Çocuk zihninin boş bir levha olduğu ve onun işlenmesinin aileye, topluma ve devlete ait bir yükümlülük olduğu düşüncesi Locke'dan bu yana modern projenin ana umdelerinden birisi olagelmiştir. Nasyonal sosyalizmden komünizme dek totaliter ideolojiler, çocukluğu militarize etmiş ve çocukları devletin ideolojik bekâsının taşıyıcıları haline getirmişlerdir. Gürkan Öztan'ın *Türkiye'de Çocukluğun Politik İnşası* adlı çalışması, cumhuriyetin kuruluş yıllarında çocukluğun aileden devlete uzanan bir kutsal bağ olarak nasıl sadakat ekseninde kurgulandığını anlatır: "Ebeveyn, çocuğunun yalnızca kendisine ait olmadığının, onun aynı zamanda Türk devletine ve milletine ait olduğunu idrak ile mükelleftir. Hal böyle olunca, çocuk terbiyesi meselesi aynı zamanda bir milli pedagoji geliştirme gayretinin ürünü haline gelmiştir." Sözün özü, çocukluk hem zamanın ruhuna hem de politik ihtiyaçlara göre yeniden kurgulanmış ve inşa edilmiştir.

ÇOCUK ZİHNİNİN BOŞ BİR LEVHA OLDUĞU VE ONUN İŞLENMESİNİN AİLEYE, TOPLUMA VE DEVLETE AİT BİR YÜKÜMLÜLÜK OLDUĞU DÜŞÜNCESİ LOCKE'DAN BU YANA MODERN PROJENİN ANA UMDELERİNDEN BİRİSİ OLAGELMİŞTİR.

Bütün bu tartışmalarda eksik olan bir şey varsa o da Batı dışı toplumların çocuk tasavvurlarının pek az çalışılmış olmasıdır. Çocukluğun İslam coğrafyalarında geçirdiği dönüşümler, içerdiği anlamlar geniş ufuklar vaat etmektedir. Avrosentrik olmayan bir çocukluk tarihi okuması, çocukluğun sosyal inşası tartışmalarına zengin bir boyut ekleyebilir.

ÇOCUK TANRI'NIN KIRILGAN MAHLÛKU OLARAK GÖRÜLMEYE BAŞLANDI

BEYAZ BANT MASALININ
tekinsiz çocukları

NAGİHAN HALİLOĞLU

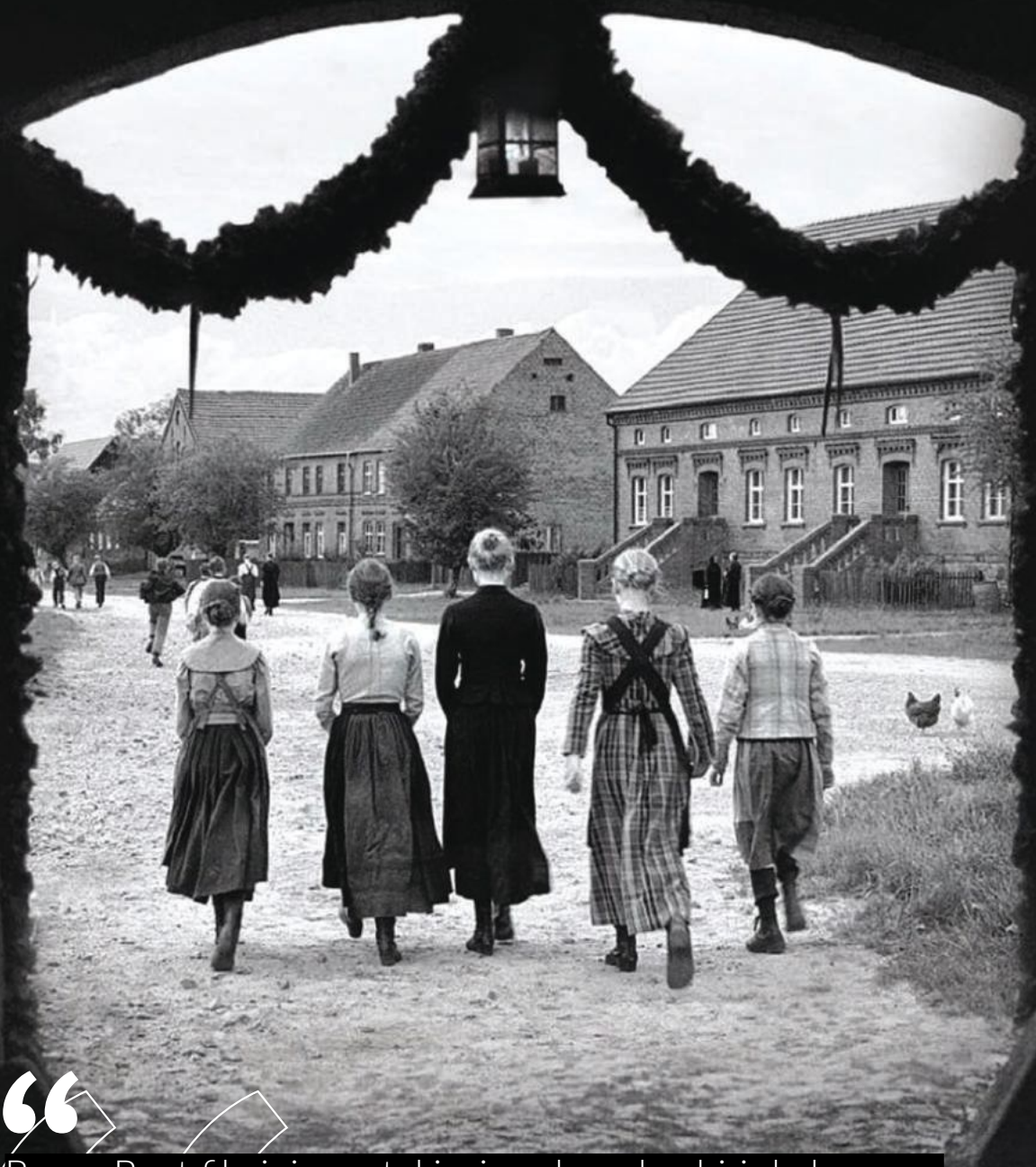

> Beyaz Bant filminin en tekinsiz anlarından biri de kapanış sekansıdır. Yakın zamandaki garip olaylarla gerilmiş, bir de üstüne savaş haberi almış alan köy halkı kilisede ayin için toplanmıştır. Pırıl pırıl, sarışın Alman çocukları Yunan trajedilerindeki korolar gibi kilisenin üst katında gayet şevkle bir ilahi söylemektedir.

HANEKE'NİN FİLMİNİN HEMEN HER SAHNESİNDE ÇOCUKLAR VARDIR

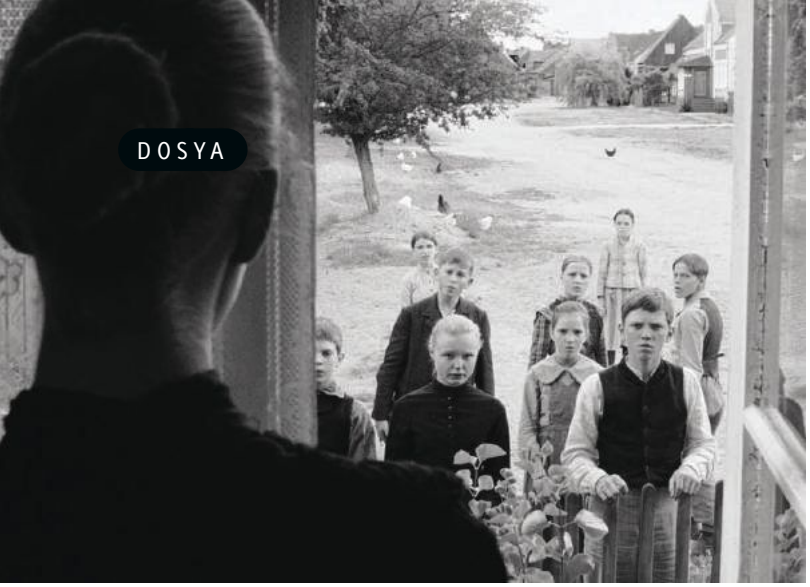

TANRI, AYNEN PEDER EFENDİNİN KORKUTTUĞU GİBİ KAHREDEN BİR TANRI'DIR

Michael Haneke'nin *Beyaz Bant* filmi Grimm Kardeşler'den bir masal gibi başlar. Anlatıcı, siyah beyaz görüntüler üzerine mealen; "Bir varmış bir yokmuş, Avrupa I. Dünya Savaşı felaketiyle masumiyetini kaybetmeden önce, Almanya'nın bir kasabasında herkes kendini ve âlemdeki yerini bilirken bir takım garip olaylar baş göstermiş" diye fısıldar. Masalın anlatıcısı olan köy öğretmeni olayların sadece bir kısmına şahit olmuş, hikâyedeki boşlukların çoğunu, kendisinin de vurguladığı üzere, köyde dolaşan "söylentiler"le doldurmuştur. Unutulmamalıdır ki Grimm Kardeşler'in derlediği "masallar"ın orjinalleri, dehşet veren Alman halk anlatılarıdır.

Masalın orta yerinde, köy okullarından alışkın olduğumuz üzere yaş farkına rağmen beraber ders gören bir grup çocuk vardır. Onları ilk gördüğümüzde grup halinde hızla yürümektedirler ve o ilk andan itibaren bedenlerini kullanma ve organize olma biçimleriyle, biraz da filmin siyah-beyaz çekilmiş olmasından dolayı Alfred Hitchcock'un tekinsiz kuşlarıyla benzerlik gösterirler. İçlerindeki en uzun boylu, belki de en büyükleri olan Klara'nın babası, köyün mutaassıp pederidir. Günümüzdeki; "her şeyi çocuğa anlatma" yönteminin grotesk ve dinî bir şeklini uygulayan peder efendi, akşamları eve geç gelen, köyün hudutlarının dışında dolaşmayı âdet edinmiş Klara ve erkek kardeşi Martin'e yaptıklarının neden yanlış olduğunu ve neden cezalandırılmaları gerektiğini uzun uzun anlatır. Peder efendi bir baba olarak; "Size vereceğim ceza bana daha çok acı veriyor" gibi psikolojik oyunlar oynayıp çocuklar ceza konusunda "anlaştık" diyene kadar onları salıvermez. Buna ek olarak, "kendilerini bilmeleri" ve peder evladı olduklarını unutmamaları için kollarına kendilerine sürekli saflığı ve doğruluğu hatırlatsın diye beyaz birer kurdele bağlar. Çocukların yüzlerindeki ifade, bu duygusal teröre sistematik bir şekilde maruz kaldıklarını göstermektedir. Köyün birtakım diğer karanlık odalarında ve suç mahallerinde dolaştıktan sonra Herr Vater'ın (çocuklar babalarına, "Bay/Sayın Baba" diye hitap etmektedir) çocuklarına değnekle vurduğu sahneye, kapalı kapının ardından, evin koridorundan şahit oluruz. Köyün en mutlu günü olması gereken hasat gününün sonunda baronun oğlu dövülmüş ve bağlanmış olarak bulunduğunda oğlanın bakıcısı; "Bir çocuğa bunu kim, neden yapar" diye sorduğunda biz seyirciler olarak bunun köyde çocuklara karşı uygulanan şiddetin sadece açığa çıkmış bir hali olarak algılarız. Sanki görünmeyen bir el, saklanan, aile içinde yaşanan günahları suçsuz başka kurbanlar üzerinden açık etmektedir.

> KIZ ISRARLA GÖRDÜĞÜNÜN BİR RÜYA OLDUĞUNU, BİR MANADA BU "HABER"İ GAİPTEN ALDIĞINI İDDİA EDERKEN, POLİSLER BU GİBİ "SAFSATA"LARA KARINLARININ TOK OLDUĞUNU SÖYLEYİP KIZI, BU "TEKİNSİZ" KAZALARIN GERÇEK SUÇLULARINI ELE VERMEYE ZORLAR.

Masalcının anlatısında köyde yaşanan ilk "garip olay" köyün doktorunun iki ağaç arasına gerilmiş bir ipe takılıp atından düşmesidir. Annelerinin ölümleriyle sarsılmış olan Ani ve küçük kardeşi Rudolf, bu sefer de babalarının yokluğuna alışmak zorunda kalırlar. Bir çiftçinin şüpheli ölümü sonucu insan bedeninin kırılganlığı köyün çocukları için iyice derin bir sorunsal haline gelir. Filmin en sarsıcı anlarından biri de -hepimizin, hayatımızda yer alan çocuklarla bir benzerini tecrübe ettiğimizi düşündüğüm- Rudolf'un ablasıyla ölüm hakkındaki konuşmadır. En sevdiği kişi Ani'nin, kendisinin ve inanılmazların inanılmazı, kanun koyucu babanın bile gün geldiğinde öleceği gerçeğini sindirmesi beklenen Rudolf, ablasına şimdiye kadar bunun kendisine neden anlatılmadığı sorgulayan gözlerle, kırgın ve kızgın şekilde bakar ve önündeki tabağı yere çalar. Bu, ölüm karşısında bedenin verebileceği en doğal tepkidir, Rudolf'un bundan sonra ölüme vereceği tepkiler hep büyüklerden, kültürden öğrendiği tepkiler olacaktır. Ölümün her şeyi tekinsiz bir hale getirdiği dünyada, çocukların da bu tekinsizlikten nasip alması işten değildir.

Çocukların tekinsizliği, kahyanın kızının öğretmene bir rüyasını anlatmasıyla iyice artar. Erna oldukça endişeli bir şekilde gördüğü rüyaların gerçek olduğunu söyler.

Köyün hemşiresinin down sendromlu oğlu Kali'nin başına bir şey geldiğine dair rüyası öğretmeni endişelendirir. Görünen o ki Erna duymuş olduğu bir planı rüya üzerinden haber vermeye çalışmaktadır. Erna'nın "rüyası gerçekleşip" Kali dövülmüş ve neredeyse kör edilmiş bir şekilde bulunduğunda öğretmen meseleyi polise haber vermeye karar verir. Polislerin Erna'yı sorguladığı sahne cadı avlarının perdeye yansımış anlatılarının ters yüz edilmiş bir hali gibidir. Kız ısrarla gördüğünün bir rüya olduğunu, bir manada bu "haber"i gaipten aldığını iddia ederken, polisler bu gibi "safsata"lara karınlarının tok olduğunu söyleyip kızı, bu "tekinsiz" kazaların gerçek suçlularını ele vermeye zorlar. Kızın ne gibi "ilerlemiş sorgulama teknikler"ine maruz kaldığını ama polisin Erna'nın ağzından hiçbir isim alamadığını öğreniriz.

Kahreden Tanrı

Klara karakteri film ilerledikçe daha merkezî bir yer alır. Babasının Klara'nın ahlakı üzerine bu kadar düşmesinin sebebi, kızının yakında Kilise'nin tam zamanlı üyesi olma merasimi konfirmasyonunu kabul edeceğidir. Bu tören sırasında neler yapılacağını anlatmak için sınıfa giren peder efendi, konfirmasyon hazırlığı içinde olan gençlerle, daha küçük yaştan öğrencilerin sınıfta koşuşturup gürültü yaptığını görür. Klara, öğrencileri yatıştırmak için bağırdığı halde babasının gazabına uğrar, kulağından tutulup sınıfın arkasına götürülür ve ders başladıktan bir müddet sonra olduğu yere yığılıverir. Öğretmen, köydeki bu garip suçların işlendiği yerde bitiveren çocukların elebaşı gibi duran Klara'nın ağzından laf alabilmek için; "Sence Kali ve diğerleri neden cezalandırıldı" diye sorar. Belki de bu şiddet perisinin (özellikle down sendromlu çocuğa yapılan düşünülünce) verdiği mesaj gazap ve cezanın, suçlu-suçsuz herkesi gelip bulduğudur. Tanrı, aynen peder efendinin korkuttuğu gibi kahreden bir Tanrı'dır. Kendini yeryüzünde Tanrı'nın gazap eli olarak gören kişinin Klara olduğunu düşündürten sahne; Klara'nın yine babası tarafından çok şiddetli psikolojik teröre uğradığı bir andan sonra kafesteki kuşu katletmesidir. Suçsuz yere cezalandırılan Klara, bu örneği takip edip suçsuz bir canlıyı cezalandırmıştır. Film boyunca çocukluğun masumiyetine dair tek sahne, pederin küçük oğlunun evde yaşanan gerginliklere rağmen babasına yeni bir kuş getirdiği sahnedir. Küçük Gustav babasının üzgünlüğünü çocukları tarafından hayal kırıklığına uğramış olmasına değil, kuşunun ölmesine yormuştur. Baba ve çocuk arasında geçen bu tek doğal an, pederin gözlerinin dolmasıyla onun da bir kalbinin olduğuna işaret eder.

Haneke'nin filminin hemen her sahnesinde çocuklar vardır. Sevilen çocuklar, azarlanan çocuklar, dövülen çocuklar, taciz edilen çocuklar, çalışan çocuklar, şımartılan çocuklar... Kendilerini ilgilendiren hemen hiçbir konuda söz sahibi olmayan bu çocukları masalın başından beri, dört sene sürecek, Almanya'nın kaybedeceği ve peşinden Almanya'nın ekonomik ve ahlaki çöküşünü getirecek olan I. Dünya Savaşı, ardından da toplu bir cinnetin yaşanacağı Nazi dönemi beklemektedir. Bütün bunların habercisi olan Arşidük Franz Ferdinand'ın Saraybosna'da suikasta kurban gitmesi haberi, oğlu köydeki bu "gazap eli" tarafından dövülmüş baronun eşine tehditler savurduğu bir anda gelir.

MICHAEL HANEKE

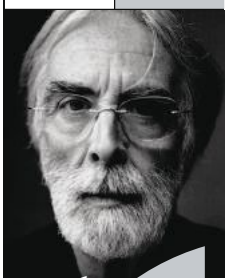

ÖLÜMÜN HER ŞEYİ TEKİNSİZ BİR HALE GETİRDİĞİ DÜNYADA, ÇOCUKLARIN DA BU TEKİNSİZLİKTEN NASİP ALMASI İŞTEN DEĞİLDİR.

Filmin en tekinsiz anlarından biri de kapanış sekansıdır. Yakın zamandaki garip olaylarla gerilmiş, bir de üstüne savaş haberi almış alan köy halkı kilisede ayin için toplanmıştır. Pırıl pırıl, sarışın Alman çocukları Yunan trajedilerindeki korolar gibi, kilisenin üst katında gayet şevkle bir ilahi söylemektedir. Bu ilahi, yakın zamanda savaş marşlarına ve milliyetçilik aşılayan şarkılara dönüşecektir. Bu çocukların yüzünde, II. Dünya Savaşı'nın hemen öncesini anlatan *Cabaret* filmindeki Nazi forması giymiş ve *Yarın Bana Aittir* şarkısını söyleyen çocukların ifadelerini görmek mümkündür.

Çocuklukları, *Beyaz Bant*'ın anlattığı aile ortamlarında geçen Almanlar, II. Dünya Savaşı vakti geldiğinde karar mekanizmalarında olacaktır. Baronun malikânesinin estetiği, karısıyla ve oğluyla olan ilişkisi; 2016 yapımı, sinemanın en tekinsiz çocuklarından birinin hayatını anlatan *Bir Liderin Çocukluğu* filmiyle büyük benzerlik gösterir. *Beyaz Bant* aynı *Bir Liderliğin Çocukluğu* gibi Avrupa savaşlarının psikolojik arka planını anlamaya çalışan bir filmdir. İki film de Freud'un yöntemini kullanarak çocukluğa gidip o dönemde yaşanan travmalara odaklanır. *Beyaz Bant*, masalı çocuklara uyumadan önce anlatılacak güven veren bir öykü olmaktan ziyade, Grimm Kardeşler'in yöntemiyle sıhhileştirilmemiş, korkunç Alman halk hikâyeleri geleneğinin bir parçasıdır.

GRİMM KARDEŞLER'İN DERLEDİĞİ "MASALLAR"IN ORJİNALLERİ DEHŞET VEREN ALMAN HALK ANLATILARIDIR

TURKISH AIRLINES
Miles&Smiles
Garanti

TÜRK HAVA YOLLARI'NIN TEK RESMİ KREDİ KARTI

Carrefour SA | arçelik | watsons | TEKNOSA

enterprise rent-a-car | opet | beko | RIXOS HOTELS

01 Ağustos-31 Aralık 2017 tarihleri arasında Opet, CarrefourSA, Arçelik, Beko, TeknoSA, Watsons, Enterprise üye işyerlerinde 1 TL harcama karşılığında 2 Mil, Rixos'ta 4 Mil kazanımı gerçekleşecektir. Mil kazanımı sadece Garanti Bankası POS'larından Miles&Smiles programı üyesi işyerlerinde Miles&Smiles Kredi Kartı ile yapılacak işlemlerde geçerlidir. Kampanya müşteri bazındadır ve bir müşteri 1 ayda Opet, CarrefourSA, Watsons ve Enterprise harcamalarından en fazla 5.000'er Mil, Arçelik, Beko ve TeknoSA'dan 10.000'er Mil kazanabilir. Rixos otellerinde yapılacak harcamalarda Mil kazanımında sınır yoktur. Firmalardan yapılan alışverişlerden kazanılan Mil'ler harcamaların yapıldığı ayı takip eden ayın 5'ine kadar yüklenecektir.

Buradaki tüm kitaplar konuşuyor:

Telefon Kütüphanesi

TÜRK TELEKOM'UN, BİLGİYE ERİŞİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ İLKESİNDEN HAREKETLE BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ GÖRME ENGELLİLER TEKNOLOJİ VE EĞİTİM LABORATUVARI **(GETEM)** İŞBİRLİĞİ İLE HİZMETE SUNDUĞU TÜRKİYE'NİN İLK TELEFON KÜTÜPHANESİ, GELİŞEN TEKNOLOJİ SAYESİNDE **2011** YILINDAN BERİ GÖRME ENGELLİ VATANDAŞLARIMIZA HİZMET VERMEYE DEVAM EDİYOR. TELEFON KÜTÜPHANESİ'NDE TASAVVUFTAN SANAT TARİHİNE, TİYATRODAN BİYOGRAFİYE, TEKNOLOJİ EĞİTİMLERİNDEN DENEME SINAVLARINA, SESLİ BETİMLEMELİ FİLMLERDEN DÜNYACA ÜNLÜ RESSAMLARIN SESLİ BETİMLEMELİ TABLOLARINA KADAR **50** FARKLI KATEGORİDE **1.000**'DEN FAZLA SESLİ İÇERİK YER ALIYOR. AYRICA KULLANICILAR ANADOLU AJANSI'NIN GEÇTİĞİ HABER ÖZETLERİ İLE GÜNDEMİ YAKINDAN TAKİP EDEBİLİYOR.

Teknolojinin eşitleyici gücünün bilincinde olan Türk Telekom, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve toplumsal kalkınma için temel itici güç olan bilişim teknolojilerini Türkiye'nin her köşesinde kullanıma sunarken geliştirdiği ürün ve hizmetlerle ekonomik, sosyal veya fiziksel sebeplerle toplumsal hayata katılamayan tüm kesimlerin bilgiye erişimine katkıda bulunuyor. Bu doğrultuda yürütülen Telefon Kütüphanesi projesi ile bilgiye erişirken görme engellilerin karşılaştığı sosyal, ekonomik ve bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılması hedefleniyor.

Telefon Kütüphanesi, Türkiye'nin ilk telefonda kütüphane hizmeti olup Boğaziçi Üniversitesi Görme Engelliler Teknoloji ve Eğitim Laboratuvarı **(GETEM)** işbirliği ile görme engellilerin bilgiye erişimini sağlamak üzere **3 Aralık 2011** Dünya Engelliler Günü'nde hayata geçirildi. Geçtiğimiz yıla kadar sabit telefonlar üzerinden hizmet veren Telefon Kütüphanesi'ne artık cep telefonlarından da ücretsiz ulaşılabiliyor.

Görme engelli kitapseverler GETEM'den temin edecekleri şifreler ile sabit telefonlardan **0800 219 91 91**'i arayarak veya Türk Telekom Telefon Kütüphanesi mobil aplikasyonunu ücretsiz indirerek kitap ve kitap dışındaki içerikleri ücretsiz dinleyebiliyor.

MOBİL UYGULAMA İLE ERİŞİM ÇOK DAHA KOLAY

Telefon Kütüphanesi hizmeti **"Türk Telekom Telefon Kütüphanesi"** mobil uygulaması ile İOS ve Android işletim sistemine sahip cihazlara ücretsiz olarak indirilerek cepten de dinlenebiliyor. Uygulama, sade ve kullanıcı dostu tasarımı ile akıllı telefonlardaki sesli iletişim **(voice over)** özeliği etkinleştirilerek kullanılabiliyor.

SEN DE GÖRME ENGELLİLERİN BİLGİYE ERİŞMESİNE DESTEK OLABİLİRSİN

Türk Telekom'un geliştirdiği ücretsiz **"Kitaplara Ses"** uygulaması ile görme engelliler için kitap okumak artık çok daha kolay ve pratik. Gönüllüler İOS ve Android platformları üzerinden ücretsiz indirecekleri uygulama üzerinden kolayca ses kaydı yapabiliyor, hata yaptıklarında geri alabiliyor ve okumalarını tamamladıklarında direkt GETEM'e iletebiliyorlar. Uygulama sayesinde her geçen gün gönüllü okuyucu sayısı artıyor, görme engellilerin sesli dinleyebileceği kitap opsiyonları çoğalıyor.

RAKAMLARLA TELEFON KÜTÜPHANESİ

Telefon Kütüphanesi, bugüne kadar **230** bin kez aranarak **5** milyon dakikanın üzerinde dinlendi.

Telefon Kütüphanesi uygulamasını **17.000** kişi mobil telefon ve tabletlerine indirdi.

Kitaplara Ses Uygulaması **15.000** kere indirildi.

EN ÇOK NELER DİNLENDİ?

Telefon Kütüphanesi en çok İstanbul, İzmir ve Erzurum'dan arandı.

Hizmete sunulduğu günden bugüne görme engelli kullanıcıları tarafından en çok dinlenen içerik James Rollins'in **"Kum Fırtınası"** romanı oldu.

Cihangir Akşit'in, Miralay Reşat Bey'in askerlik yaşamını anlattığı tarihsel romanı **"Çiğiltepe"** ile dünyaca ünlü polisiye roman karakteri Sherlock Holmes'un yaratıcısı Sir Arthur Conan Doyle'un **"Kayıp Dünya"**sı ise en çok ilgi gören diğer içerikler arasında yer aldı.

TELEFON KÜTÜPHANESİ BUSINESS CALL TO ACTION PROGRAMINDA

Telefon Kütüphanesi, **2017** yılında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı **(UNDP)** tarafından Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Desteklenmesi amacıyla oluşturulan Business Call to Action programına kabul edildi.

Eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasına ve bilgiye erişimde fırsat eşitliğine sağladığı katkı ile sürdürülebilir kalkınma hedeflerini destekleyen Telefon Kütüphanesi, dar gelirli dezavantajlı grupların toplumsal hayata katılımına destek olması yönüyle BCtA üyesi olmaya layık görüldü. Türk Telekom, bu başarıya sahip Türkiye'deki ender şirketlerden biri olma unvanını da üstlenmiş oldu.

TABLOLAR KONUŞUR, ENGELLER YOK OLUR!

Türk Telekom, geliştirdiği ürün ve hizmetlerin yanı sıra ekonomik, sosyal veya fiziksel sebeplerle toplumsal hayata katılamayan tüm kesimlerin bilgiye erişimine katkıda bulunmayı kurumsal sorumluluğu olarak görür ve **"herkes için erişilebilir iletişim"** prensibi ile çalışmalar yürütür. Türk Telekom'un bu prensipten yola çıkarak sanatta engelleri kaldırmak ve fırsat eşitliği sağlamak üzere hizmete sunduğu **"Tablolar Konuşuyor"**, Telefon Kütüphanesi sesli arşivi içinde oluşturulan özel bir bölüm olma özelliği taşıyor. Tablolar Konuşuyor sayesinde görme engelli sanatseverlerin, dünyaca ünlü tabloların sesli betimlemelerine erişerek, tablolar hakkında bilgi almaları sağlanıyor.

SESLİ BETİMLEMELİ TABLOLAR

Telefon Kütüphanesi'nde "Tablolar Konuşuyor" içeriği sayesinde artık sadece kitaplar değil dünyaca ünlü ressamların en bilinen tabloları da dile geldi.

Tablolar, Konuşuyor klasöründe Mona Lisa'dan Kaplumbağa Terbiyecisi'ne yerli ve yabancı pek çok bilinen tablo sesli olarak görme engelliler için betimleniyor.

Projeye T.C. Ulaştırma Bakanı Ahmet Arslan, Haluk Bilginer, Arzum Onan, Mustafa Sandal, Cem Öğretir, Gülay Afşar, Nazlı Çelik, Jülide Ateş, Özge Uzun, Arda Türkmen ve Şeref Oğuz gibi tanınmış isimler de tablo seslendirerek gönüllü destek verdiler.

Bu bir ilandır.

TELEFON KÜTÜPHANESİ'NDE YER ALAN TABLOLAR:

ESER ADI	ESER SAHİBİ	SESLENDİREN
FATİH SULTAN MEHMET	GENTILE BELLINI	AHMET ARSLAN
İNCİ KÜPELİ KIZ	JOHANNES VERMEER	ARZUM ONAN
İNSANIN OĞLU	RENE MAGRITTEES	GÜLAY AFŞAR
ÇİÇEK TAŞIYICISI	DIEGO RIVERA	NAZLI ÇELİK
İFTAR SOFRASI	HOCA ALİ RIZA EFENDİ	ARDA TÜRKMEN
LA GRANDE JATTE ADASINDA BİR PAZAR ÖĞLEDEN SONRASI	GEORGES SEURAT	CEM ÖĞRETİR
BELLEĞİN AZMİ	SALVADOR DALİ	HALUK BİLGİNER
AYIŞIĞINDA GALATA	IVAN AYVAZOVSKI	JULİDE ATEŞ
ÇANAKKALE SAVAŞI-SON MERMİ	NAMIK İSMAİL	ŞEREF OĞUZ
SULTAN 3. SELİM'İN CÜLUS TÖRENİ	KAPIDAĞLI KOSTANTİN	ÖZGE UZUN
YAŞLI GİTARİST	PABLO PICASSO	MUSTAFA SANDAL
KAPLUMBAĞA TERBİYECİSİ	OSMAN HAMDİ BEY	SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ
CAZ ORKESTRASI	FİKRET MUALLA	SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ
AMERİKAN GOTİĞİ	GRANT WOOD	SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ
ARNOLFIN'İN EVLENMESİ	JAN VAN EYCK	SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ
ÇIĞLIK	EDVARD MUNCH	SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ
GALILE DENİZİNDE FIRTINA	REMBRANDT VAN RIJN	SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ
MONA LISA	LEONARDO DA VINCI	SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ
ARLES'TEKİ YATAK ODASI	VİNCENT VAN GOGH	SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ
MOULIN DE LA GALETTE'DE BALO	PIERRE- AUGUSTE RENOIR	SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ

TABLOLAR KONUŞUYOR SERGİSİ

Türk Telekom sanatta engelleri kaldırmak ve kamuoyunun dikkatini fırsat eşitliğine çekmek üzere **11-17 Eylül 2017** tarihlerinde Uniq İstanbul'da Tablolar Konuşuyor Sergisi açtı.

Serginin açılışı için düzenlenen törene, Türk Telekom CEO'su Paul Doany, sanat ve cemiyet hayatının önde gelen isimleri, sivil toplum temsilcileri ve görme engelli sanatseverler katıldı. Sergi bir hafta süre ile ücretsiz olarak sanatseverlerin ziyaretine açıldı ve **6.000** kişi tarafından ziyaret edildi.

SESLİ SERGİYİ NASIL GEZERİM?

Görme engelli sanatseverler Tablolar Konuşuyor içindeki ünlü tabloların sesli betimlemelerine **0800 219 91 91**'den Telefon Kütüphanesi'ni arayarak ya da **"Türk Telekom Telefon Kütüphanesi"** mobil uygulamasını indirerek ulaşabilirler.

Bu ücretsiz hizmete erişebilmek için görme engelli kitap ve sanatseverlerin görme engelli belgeleri ile birlikte GETEM'e başvurmaları gerekmektedir. GETEM'den temin edecekleri şifreler ile sabit telefonlardan **0800 219 91 91**'i arayarak veya Türk Telekom Telefon Kütüphanesi mobil aplikasyonunu ücretsiz indirerek kitap ve kitap dışındaki içerikleri ücretsiz dinleyebilirler.

BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ / GETEM

Telefon: **0212 359 76 59 / 0212 359 75 38**

Faks: **0212 359 46 47**

Türk Telekom

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ

M. ŞEVKİ SÖZEN

> Çocuk istismarı ve ihmali her ne kadar tıbbi bir tanı olarak tıp literatürü içerisinde yerini almış olsa da bütün sivil toplum kuruluşları, istismar ve ihmali önleme çalışmaları içerisinde yer almalı ve çocuk ile ilgili; ebeveyn, öğretmen, hekim, kolluk kuvvetleri ile yargı organları da bu çalışmaların içinde olmalı.

SÖZEL İSTİSMAR ÇOCUĞUN KİMLİĞİNİ ZEDELER VE DAVRANIŞ BOZUKLUKLARINI ORTAYA ÇIKARIR

DOSYA

ABD'DE HER YIL YAKLAŞIK 2 BİN İSTİSMAR VE İHMALE BAĞLI ÖLÜMÜN MEYDANA GELDİĞİ SAPTANMIŞTIR. HER NE KADAR FARKLI YAKLAŞIMLAR BULUNSA DA PSİKOSOSYAL VE SEKSÜEL GELİŞİMİNİ TAMAMLAMIŞ BİR ERİŞKİNİN, PSİKOSOSYAL GELİŞİMİNİ TAMAMLAMAMIŞ BİR ÇOCUĞU CİNSEL UYARIM AMACI İLE KULLANMASI ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMAR OLARAK KABUL EDİLİR.

ÇOCUK İHMALİ, ÇOCUĞUN TEMEL GEREKSİNİMLERİNİN KARŞILANMADIĞI DURUMLARDA ORTAYA ÇIKAR

Kanunlarımıza göre 18 yaşını doldurmamış her fert çocuk olarak kabul edilir. 0-18 yaş grubundaki bir çocuğun, kendisine bakmakla yükümlü kişi yahut kişiler tarafından zarar verici, kaza dışı ve önlenebilir bir davranışa maruz kalması çocuk istismarı olarak tanımlanır. Fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismar ile ihmal, çocuk istismarının alt gruplarıdır. Tardieu, 1860 yılında Paris Tıp Akademisi'nde ilk kez çocukların fiziksel ve cinsel istismarına değinirken, Caffey 1946 yılında; "Caffey Sendromu" ve Kempe 1961 yılında; "Hırpalanmış Çocuk Sendromu" tanımlamasını yaptılar. Helfer ve Kempe 1972 yılında çocuk istismarını, anne-babaların yahut çocuktan sorumlu diğer kişilerin gerçekleştirdiği, sorumluluklarını yerine getirmeyi ihmal ettiği eylemler sonucu, çocukların kaza dışı zarara uğraması olarak tanımlarlar.

Çocukların kendilerine bakmakla yükümlü olan kişilerin elinde fizikî açıdan zarar görmesi ve böylece fizikî bütünlüklerinin bozulması fiziksel istismar olarak kabul edilir. Tokat, tekme, yumruk, itip-kakma, sarsma, çimdikleme, kemerle vurma, herhangi bir ev eşyası (telefon, tava, v.b.) fırlatma, hortum, sigara söndürme, ütü basma, sıcak su dökme gibi şiddet içerikli eylemler fiziksel istismarın içine dahil edilebilir. Bu olgularda genellikle; tedaviye başvurma sürecinde izah edilemeyen gecikme, hastaneye ilk gelişte verilen öykünün sonradan değiştirilmesi, çocuğun yaşı ile uyumsuz davranışları, çocuğun kardeşinin suçlandığı yaralanmalar, ebeveynde yahut bakıcılarda çocuğa yönelik düşmanca davranışlar gibi ortak özellikler görülür. Her ne kadar ağır hasar bırakmadığı varsayılan fiziksel istismar olguları; "Çocuğunu dövmeyen dizini döver", "Dayak cennetten çıkmadır" gibi sözlerle toplumsal kabul görse de, gerek şiddetin öğrenilmiş bir davranış biçimi olması sebebiyle yeni kuşaklara aktarımı, gerek çocukta oluşturduğu fiziksel ve ruhsal yıkımlar, gerekse de uzun yıllar sonra dahi ruhsal olarak kalıcı izler bırakma ihtimaliyle bu tür en ağır istismar türlerinden biri olarak kabul edilir. Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Veri Sistemi'ne (NCANDS) göre, 2006 yılında 3.6 milyon çocuk araştırılmış ve 905 bin çocuğun kötü muameleye uğradığı ve yıllık oranın 1000 çocukta 12.1 olduğu, bunların 144.800'ünün ise fiziksel istismar nedeniyle başvurduğu bildirilmiştir. Fiziksel istismar riski çocuğun yaşı ile doğru orantılı olarak artmaktadır ancak ciddi ve ölümcül yaralanmalar genellikle iki yaşın altındaki çocuklarda, orta şiddetteki yaralanmalar daha büyük çocuklarda görülmektedir.

Özellikle ağır fiziksel istismara uğramış ve herhangi bir müdahale yapılmamış olguların yüzde 10'u ölümcül yaralanmalara sebep olabiliyor. Her ne kadar bütün çocuk cinayetleri geniş anlamda "çocuk istismarı" ise de, bu terim genellikle tekrarlayıcı biçimde kötü muamele görenlerin ölümüyle sonuçlandığında kullanılılır. ABD'de her yıl yaklaşık 2 bin istismar ve ihmale bağlı ölümün meydana geldiği saptanmıştır. Bunlardan yüzde 90'ı beş yaşından küçük çocuklarda ve yüzde 44'ü de bebekler arasında görülüyor.

Cinsel istismar

Psikoseksüel gelişime ait her ne kadar farklı yaklaşımlar bulunsa da psikososyal ve seksüel gelişimini tamamlamış bir erişkinin, psikososyal gelişimini tamamlamamış bir çocuğu cinsel uyarım amacı ile kullanması çocuğa yönelik cinsel istismar olarak kabul edilir. Aynı yaş grubundaki çocuklar arasındaki cebir, tehdit ve hile içermeyen cinsel etkileşimler, oyunlar cinsel istismar olarak kabul edilmez.

Eldeki veriler kız çocukluklarının erkek çocuklara oranla çok daha fazla cinsel istismara uğradığını göstermektedir. İstismarcıların ise genelde erkek olduğu görülüyor.

Emslie ve Rosenfeld bir çalışmasında alt ekonomik ve kültürel imkanları olan kesimde daha çok baba kız ensesti, orta ve üst sınıf imkanlı kesimde ise kardeşler arası ensest olguları daha sık olarak tanımlanmıştır. Yapılan bir çalışmada cinsel istismar iddiası ile başvuran olguların yüzde 87'si kız, yüzde 13'ü erkek olup yüzde 55'inde baba, erkek kardeş, dayı, amca gibi birinci derecede aile fertlerinin cinsel istismar iddiası bulunmaktadır. Vücudun çeşitli bölgelerinde fiziksel tahrip, darp ve zorlama izleri, hafif ve ağır kanamalar, ergenlik döneminde gebelik, cinsel yolla bulaşan hastalık bulgusu, cinsel istismarda görülen başlıca fiziksel bulgulardır. Cinsel istismarlarda fiziksel bulguların yanısıra ruhsal bulgularda büyük önem taşır.

Çocuğun cinsel yönden aşırı uyarılması, yaşına uygun olmayan şekilde cinselliğinin farkına varması, oyunlara, resimlere, sözel yahut fiziksel eylemlere yansıyan davranışlarla birlikte cinselliğe karşı fobik reaksiyonlar, cinsel kimlik ve obje tercihinde zorluklar, hiçbir teşhis konulamayan karın ağrıları, baş ağrıları yahut benzeri fizikî şikayetler; endişe, depresyon, yıkıcı davranışlar, ağlama ve bağırma şeklinde öfkeli reaksiyonlar, fizikî ve sosyal gelişimde gerilik, anneye aşırı bağımlılık geliştirme, belli insanlarla olmayı ve belli yerlere gitmeyi reddetme, arkadaşlardan uzaklaşma, uyku düzeninde bozulma, kabuslar, gece işemeleri, parmak emme, okul ve ev hayatındaki uyumun bozulması, ders başarısının azalması, okuldan kaçma, çocuktan beklenmeyen davranış ve reaksiyonların gelişmesi, uzun dönemde yaşanan travmanın zihinde tekrar anımsanmasına bağlı olarak ses ve görüntüler ile olayın tekrar geri dönüşlü canlanması (travma sonrası stres bozukluğu), ilerleyen yaşlarda cinselliğin tamamen reddedilmesi, rastgele cinsel ilişkiye girme yahut kendinin istismarcı olma riski, alkol yahut uyuşturucu madde bağımlılığı, kendine zarar verici fizikî davranışlar, psikopatik eğilimler, tekrarlayan intihar girişimleri gibi belirtiler ortaya çıkabilir.

> FİZİKSEL İSTİSMAR RİSKİ ÇOCUĞUN YAŞI İLE DOĞRU ORANTILI OLARAK ARTMAKTADIR ANCAK CİDDİ VE ÖLÜMCÜL YARALANMALAR GENELLİKLE İKİ YAŞIN ALTINDAKİ ÇOCUKLARDA, ORTA ŞİDDETTEKİ YARALANMALAR DAHA BÜYÜK ÇOCUKLARDA GÖRÜLMEKTEDİR.

Cinsel istismar sonrası tedavi, istismarın tanısı kadar önemlidir. İstismarın tekrar etme riskinin ortadan kesin olarak kaldırılması için çocuğa ve aile fertlerine psikolojik destek ve gerekiyorsa tedavi olanağı sağlanmalıdır. Bununla birlikte duygusal istismar ise çocuk istismarının en sık görülen ancak en fazla göz ardı edilen türüdür. Psikolojik gelişmenin duraklamasına neden olacak; "Sen aptalsın, beceriksizsin, nankörsün" gibi sözleri içeren sözel istismar çocuğun kimliğini zedeleyerek çocukta davranış bozukluklarının ortaya çıkmasına sebep olur. Aynı zamanda "Artık senin annen/baban olmayacağım" "Bana anne/baba deme" gibi sözlerle çocuğun reddedilmesi çocuğun ebeveynine karşı güven duygusunu kırar. Fiziksel ve duygusal istismara uğrayan çocuklarda ise cinsel istismara uğrama riskinin 2-3 kat arttığı görülmekle birlikte bu çocuklarda evden kaçma, madde bağımlılığı gibi istenmeyen davranışlarla da karşılaşılabiliyor.

Bütün istismar türlerinin yanında bir tür istismar var ki son zamanlarda sıkça karşılaştığımız, hepimizin aslında görüp de dikkat etmediği bir durum: Ekonomik istismar. Özellikle sokağa yönlendirilen bir çocuğun maddi çıkar sağlama amacıyla çalıştırılması, kullanılması, hatta çocuk bedeninin bu amaçla pazarlanması, satılması yahut iş gücünden yararlanılması veya çocuğa ait ekonomik kaynakların çocuğun yararı dışında, kişinin kendi çıkarları uğruna yönlendirilmesi ise ekonomik istismar olarak adlandırılır.

Büyük tehlike: İhmal

Çocuk istismarının en çok atlanan ancak en önemli şekillerinden birisi de ihmaldir. Çocuk ihmali, çocuğun temel gereksinimlerinin karşılanmadığı durumlarda ortaya çıkar. Bir çocuğun temel gereksinimleri; temiz, yeterli ve dengeli beslenme, temiz giyinme, sağlık hizmetlerinden ve eğitim hakkından yararlanmayla birlikte barınmadır. Bu gereksinimlerin birinin yahut birkaçının olduğu durumlar ihmal olarak değerlendirilir ama şu an için çocuk ihmali ile ilgili epidemiyolojik veriler oldukça yetersiz. Çocuk ihmalinde, fiziksel ve cinsel istismardan farklı olarak, çocuğun bakımında yetersizlik süreklilik gösterir. Tıbbi ihmal durumu ise çocuğun doğrudan ölümüne yol açabilir. Bu nedenle ihmalin erken tanınması hayati önem taşımaktadır. Kanada'da yapılan bir çalışma, ihmalin çocuk koruma araştırmalarının başlatılması için en sık saptanan sebep olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmada adli olarak bildirilen vakaların yüzde 40'ının ihmal nedeniyle olduğu ortaya çıktı. Araştırmacılar, bir yılda çocuk istismarına bağlanan ölümlerin yüzde 50'sine yol açan nedenin de ihmal olduğunu vurgulamaktadırlar.

Çocuk istismarı ve ihmali her ne kadar tıbbi bir tanı olarak tıp literatürü içerisinde yerini almış olsa da bütün sivil toplum kuruluşları, istismar ve ihmali önleme çalışmaları içerisinde yer almalı ve çocuk ile ilgili; ebeveyn, öğretmen, hekim, kolluk kuvvetleri ile yargı organları da bu çalışmaların içinde olmalı. Bu fertlerin konu ile ilgili bilgilenmesini sağlama, önyargıları ortadan kaldırarak çocuk dostu odaklı ortak davranış modelleri geliştirme, istismar davranışlarını ortadan kaldırma, istismar riski taşıyan yahut istismar edilmiş çocuklara ulaşarak gerekli merkezlere yönlendirme, çocuğa tanı, erken tedavi, ileri dönem rehabilitasyon ve gerekiyorsa hukuki süreç gibi aşamalarda destek olma ortamını hazırlamayı hedeflemeli.

M. ŞEVKİ SÖZEN KİMDİR? İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı'nda profesör.

İşe başlarken yol arkadaşlarınızı iyi seçin

Türk Telekom Kurumsal müşterilerimiz
lastik.com.tr'de yapacakları 750 TL ve üzeri alışverişlerde
100 TL indirim kazanıyor.

▶ **LASTIK boşluk VKN ya da TCKN yazın 6606'ya SMS gönderin.**

lastik.com.tr LASSA BRIDGESTONE | Türk Telekom

kurumsal.turktelekom.com.tr / 444 5 444

Bu tekliften faydalanmak için Türk Telekom, TTNET veya Avea Kurumsal müşterisi veya Türk Telekomlu Kurumsal firma çalışanı olmanız gerekmektedir. Lastik.com.tr'de geçerli 100 TL indirim kampanyasından faydalanmak için; LASTIK boşluk Vergi Kimlik Numarası veya T.C. Kimlik Numarası yazıp 6606'ya SMS göndermeniz gerekmektedir. Lastik.com.tr'nin 750 TL ve üzeri alışverişlerde geçerli 100 TL indirim kuponudur. Hak edilen kod, lastik.com.tr'de sipariş oluşturma ekranındaki "HEDİYE ÇEKİ" alanına girilir. Geçerli kodun girilmesi ile indirim sepete uygulanır. Kampanya 31.12.2017 tarihine kadar geçerlidir. Kampanya kodları tek kullanımlıktır. Herhangi bir nedenle iptal veya iade edilen siparişlerde kod tekrar aktif edilmez. Kampanya lastik.com.tr'deki diğer indirimler ve kampanyalar ile birleştirilemez. Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş. kampanya koşullarını, süresini ve kapsamını değiştirme hakkına sahiptir. Kampanya kapsamında değişiklik yapma hakkı Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Türk Telekomünikasyon A.Ş., TTNET A.Ş. ve Avea İletişim Hizmetleri A.Ş.'de saklıdır. 6606'ya gönderilen kısa mesajlar bağlı bulunduğunuz operatör tarifesine göre 1 standart SMS ücreti olarak yansıtılır.

ÇOCUK, EMANETE EMANETİN EMANET EDİLMESİDİR. İSTERSENİZ BEDEVİNİN SADECE FARZ İBADETLERİ YAPMAYI KABUL ETMESİ GİBİ ÇOCUĞA SADECE TEMEL İHTİYAÇLARINI KARŞILAYARAK BAKAR, ONA GÖRE MUAMELE GÖRÜRSÜNÜZ. İSTERSENİZ ÇOCUKLA BERABER VARLIĞI ANLAMAYA DAİR BİR SEFERE ÇIKARSINIZ, ONA GÖRE MUAMELE GÖRÜRSÜNÜZ.

cevher, nimet, emanet, meşakkat: ÇOCUK

BETÜL ÖZEL ÇİÇEK

NEFS, ANCAK VE SADECE ÇOCUKTA SEVİMLİDİR

DOSYA

En sıddık iman çocuğun imanıdır çünkü çocuk sevdiğinden, ona bakandan kötülük gördüğünü düşündüğü, hatta kötülük gördüğü durumlarda bile vazgeçmez. İmanın en güzeli diye övülen kocakarı imanı çocuk imanının yetişkinliğe aktarılmış hali

EN SIDDIK İMAN ÇOCUĞUN İMANIDIR ÇÜNKÜ ÇOCUK SEVDİĞİNDEN, ONA BAKANDAN KÖTÜLÜK GÖRDÜĞÜNÜ DÜŞÜNDÜĞÜ, HATTA KÖTÜLÜK GÖRDÜĞÜ DURUMLARDA BİLE VAZGEÇMEZ. İMANIN EN GÜZELİ DİYE ÖVÜLEN KOCAKARI İMANI ÇOCUK İMANININ YETİŞKİNLİĞE AKTARILMIŞ HALİDİR.

DÜNYA, YENİ GELENLER İÇİN ANCAK UYUYARAK ALIŞILACAK BİR YERDİR

Çocuk, insanın en ham ve en saf halidir. En ham halidir çünkü çocuk işlenmemiş pür nefstir. İşlenmediği, bilinci olmadığı için sevimlidir. Zaten nefs ancak ve sadece -her iki yaşında evladı olan ana babanın da tasdik edeceği gibi yine de "bir yere kadar"- çocukta sevimlidir. Çocuk pür nefstir çünkü çocuğun nefsi hep ister, çok ister; durmak, susmak, istememek bilmez. İsteklerinin yerine gelmemesi çocuk için felaket, yerine getirmeyenler için kıyamettir. Çocuk insanın en saf halidir çünkü çocuk işlenmemiş, pür imandır. İman hiçbir zaman çocuktaki kadar sorgusuz sualsiz, geri dönüşsüz, yalın, masum olmamıştır. En sıddık iman çocuğun imanıdır çünkü çocuk sevdiğinden, ona bakandan kötülük gördüğünü düşündüğü, hatta kötülük gördüğü durumlarda bile vazgeçmez. İmanın en güzeli diye övülen kocakarı imanı, çocuk imanının yetişkinliğe aktarılmış halidir.

Çocuk, nimettir. Allah Teâlâ'nın bize bizi anlayalım diye bahşettiği lütuftur. Bütün dünya nimetleri gibi çok katmanlıdır, hem ötenin esintisini hem de imtihanın meşakkatini taşır. Çocuk, emanete emanetin emanet edilmesidir. İsterseniz bedevinin sadece farz ibadetleri yapmayı kabul etmesi gibi çocuğa sadece temel ihtiyaçlarını karşılayarak bakar, ona göre muamele görürsünüz. İsterseniz çocukla beraber varlığı anlamaya dair bir sefere çıkarsınız, ona göre muamele görürsünüz. Çocuk iki ucu da keskin kılıçtır. Çocuğun sana ait değil sana emanet olduğunu idrak edebilmek, önüne geçilmezse sel gibi taşıp herkese zarar verecek o aşırı sevgiyi ve merhameti dizginleyip haddi aşmadan ve layıkıyla evladın terbiye ve talimi ile alakalanabilmek seyrü sulûkların en meşakkatlisidir.

Çocuk, insanı idrakin en kısa ve en etkili yoludur. Günlük hayhuyunu bir yana terk etmeyi başardığında ebeveynlik, insanı çocukta müşahede etme imkânını veren bir eğitim sistemidir. Bu süreçte eğitilen, farz edilenin aksine çocuk değildir, bilakis eğitim araçlarının en naifiyle yontulan anne ve babadır. Çocuk, insana kulluğunu, mahvı ve haddi aşmamanın gereğini gösteren öğretmendir. İnsan nedir, nefs nedir, insanın içindeki o katışıksız cevher nasıl kıymetlidir, insan kendi kendine nasıl zulmeder, yeryüzünde ifsat nasıl çıkarır, her şeye rağmen nasıl sevimli ve sevgilidir, emir ve yasaklara uymak neden gereklidir? Bunların idraki çocukla, onu izleyip deneyimleyerek mümkündür.

Çocuğun nefsinde insan, nefsini bütün şiddeti ile görüp dehşete düşer. Çocuğunun nefsini tecrübe ettikçe kendi nefsini anlar, çocuğunun nefsi sınırsızca, durmak bilmeden istedikçe bunun kötülüğünü görür; nefse yüz vermemeyi, istememeyi öğrenir. Çocuk kendini bilmediği halde biliyormuş gibi davrandıkça ebeveyn kendi hatalarını görür, utanır. Çocuk ihtarlara uymamakla kendine zarar verdikçe ana-baba insanın kendine zulmetmesi nedir, bunu anlar. Yetişkinlerinkinin aksine çocuğun nefsi kendi gibi masumdur ama aşırının aşırısı olmanın potansiyelini içinde barındırır. Çocuk "Biz insanı ahsen-i takvim içinde yarattık, sonra onu esfel-i safiline çevirdik," ayetlerinin ayetidir.

Uyur idik uyardılar

Anne baba dünya hayatının zorluğunu çocuğu ile daha şedid anlar. Sadece çocuğa bakma sorumluluğu ile değil, çocuğun doğarken, doğduktan sonra ve büyürken yaşadığı sıkıntılar da dünya hayatının aslını özetleyen örneklerdir.

Yeni doğan bebeğin aldığı ilk nefesten ilk beslenmesine her

Çocuğun nefsinde insan nefsini bütün şiddeti ile görüp dehşete düşer. Çocuğun nefsini tecrübe ettikçe kendi nefsini

ÇOCUĞUN NEFSİNDE İNSAN, NEFSİNİ BÜTÜN ŞİDDETİ İLE GÖRÜP DEHŞETE DÜŞER. ÇOCUĞUNUN NEFSİNİ TECRÜBE ETTİKÇE KENDİ NEFSİNİ ANLAR, ÇOCUĞUNUN NEFSİ SINIRSIZCA, DURMAK BİLMEDEN İSTEDİKÇE BUNUN KÖTÜLÜĞÜNÜ GÖRÜR; NEFSE YÜZ VERMEMEYİ, İSTEMEMEYİ ÖĞRENİR.

şeyi ne kadar zordur o bebek için. Dünya öyle bir gayret ve meşakkat yeridir ki anasının ak, helal sütünü içmesi bile emeksiz, çabalamasız nasip olmaz insana. Dünyaya geldiğinde uyanık olanları dünyada en yakınları zorla uyutur. Belki yavrucuk gaflet uykusuna dalmak istemez ama dünyanın çeşitli hile ve desiseleri ile uyutulur. Üstelik, uykusunda irkilip kendisini uyandırmasın diye en yakınları elini kolunu sarar, bağlar. Dünya, yeni gelenler için ancak uyuyarak alışılacak bir yerdir. Anne-baba dünyanın nasıl bir yer olduğunu çocuğu ile tekrar hatırlar. Böylece belki bahtları varsa "uyur idik uyardılar" faslına geçebilirler.

Ebeveyn çocuğunun yılmaz imanından da kendisine dersler çıkarır. Çocuk gelecek sıkıntısı çekmez, nafaka endişesi taşımaz, neredeyse ibn'ü-l vakt'tir. Çocuğun imanı şeksiz ve şüphesizdir.

Bir gün, evladımı üç ayrı aşı olması için doktora götürdüm. Hemşire benden bebeğimin elini kolunu sıkı sıkı tutarak aşıya yardım etmemi istedi. Evladım, aşılar bittikten sonra burnunu çeke çeke ağlayarak acısını göğsümde dindirmeye çalıştığında kulluğumdan da imanımdan da utandım. Bu küçücük bebek daha birkaç aydır tanıyıp bildiği annesine karşı böyle bir teslimiyet gösterebiliyorken perçemimi elinde tutan Rabbime karşı sadakatsizliğimden titredim. Başımıza gelen sıkıntıları, dertleri, daha mukavemetli olalım diye, daha büyük dertlere uğramayalım diye yaşayabiliriz. Bizi en çok sevip düşünen o aşıyı olalım da çelikleneli diye bize iğneler batarken sıkı sıkı tutabilir. Bu, bize karşı yapılmış bir kötülük gibi gelse de aslında daha büyük bir felaketi önlemek için yapılmış olabilir. Aslında, yaşadıklarımızın önünde bir esrar ve esbap perdesi aramak da gafletin bir türüdür. İmtihanlarımız, yaşamamız gerektiği için yaşadığımız şeylerdir ve biz teslimiyetimizdeki noksanlıkla kendimize zulmederek onları olduklarından büyük sıkıntılara dönüştürürüz. Çocuk ile yetişkinin ayrıldığı nokta budur. Yetişkin, Rabbine hüsnüzan etmeyi unutan gafildir. Çocuk, hüsnüzandan gayrısını bilmez.

Hepimize bebek imanı

Yetişkin Rabbine hüsnüzannı unutur ve meşakkat esnasında; "Sen beni sevmiyor muydun? Benim her şeyim değil miydin, nedir bu iğneler?" diye isyan ederek sırtını onu sıkı sıkı tutan ele döner. Bebekler ise ilk anda iğnenin acısıyla feryat etseler bile başlarını yine annelerinin göğsüne gömüp sükûn ve huzur bulurlar. Bilirler çünkü o göğüsten gelir bütün merhamet. Çocuk bu sebeple insanın cevheridir. Belki de üzerimize düşen halimize bakıp tövbe istiğfar çekerek "Allah'ım, hepimize bebek imanı!" diye niyaz etmektir.

"Eğer süt emen çocuklar, beli bükük yaşlılar, otlayan hayvanlar olmasaydı, üzerinize azap sel gibi gelirdi" hadisi de bizim için ne büyük bir uyarıcıdır. Bebekler, ihtiyarlar ve hayvanlar, varlığın masumiyet paydasında bizim için azap kalkanı, rahmet vesilesi olurlar. Hadis-i şerifteki hususiyetler, bize hem Allah Teâlâ'nın rahmetini gösterirken hem de bizim de rahmete nail olabilmek için varlığı nasıl görmemiz, varlığa nasıl davranmamız gerektiğini ortaya koyar. Çocuk, insanlığın cevheriyse bu cevherin en saf hali annesinin göğsündeki bebektir. Sonsuz rahmetin huzmesi maddi ve manevi olarak anne göğsünde neşet eder. Bebekler, dünyaya hazırlanırken ilahi rahmetin somutlaşmış haliyle beslenir, gelişirler. Bu rahmet damlasının şifa verdiği masumiyetin yüzü suyu hürmetine, insanlık muhafaza olunur.

Nasıl kocakarı imanı çocuk imanının bir çeşidi ise ihtiyarlık da çocukluğun bir çeşididir. Kuran-ı Kerim'de ömrün en rezil zamanı olarak tanımlanan yaşlılıkla beraber gelen çaresizlik ve güç kaybı, çocuğun doğum anından itibaren yaşadığı çaresizliğine ve güçsüzlüğüne benzer fakat yaşlıların hali ve imtihanı çocuklarınkinden daha şiddetlidir. Çocuğun önünde bir emel vardır, büyümek. Yaşlı ise önce emeline ulaşmış, sonra güçten düşmüştür, günbegün kayıptadır. Yaşlıyı ayakta ancak imanı ve Allah sevgisi tutar. Yaşlıların çoğu çocuk gibi olmalarına rağmen çocuk gibi anlayışla karşılanmaz ve rağbet görmezler genellikle. Çocuk zayıftır ama çok sevilir. İhtiyar düşkündür, hem muhabbetin hem de hürmetin odağı olmalıyken bazen hor görülür, istenmez. Hâlbuki aynen çocuk gibi onlar da rahmet vesilesidir çünkü güçten düşmüşlükleri ile aynı masumiyeti taşırlar ve aynı rahmete muhatap olurlar. Belki de bu yüzden Allah katında en sevimsiz insanlardan biri şehvetine köle olmuş yaşlı kişidir.

Otlakta otlayan hayvanlar da ilahi rahmetin vesilesidir. Hayvanlar da çocuklar gibi masumdur çünkü onların da nefsi, çocuklarınki gibi bilinçsizdir. İçinin icbar ettiklerine uyan hayvan kötülük bilmez. Hatta şimdi artık çok yaygın olan şekilde görülen hayvan videolarından da müşahede edebileceğimiz üzere, hayvanların birçok eylemi merhamet odaklıdır. Bu da, çocukların insanlığın cevheri olması gibi hayvanların da varlığın cevherinden nüveler taşıdığını gösterir. Varlık özü itibariyle iyidir. Varlığın en saf halleri de bu nedenle korunmaya en layık olanlardır. Sıradan bir göze en düşkün, en çaresiz, en güçsüz gelenler, bu sebeple bizi kaza ve belalardan koruyan, evleri bereketlendiren, huzur ve sükûn sağlayan vesilelerdir. Allah Teâlâ, yeryüzünde onun halifesi olmamız dolayısıyla varlığa merhamet ve hilm ile muamele etmemizi murat eder. Dünya nimetlerinin en lezzetli ve kıymetlileri arasında, çocuklara, ihtiyarlara ve hayvanlara rızık temin etmeye vesile olmanın, onlara kol kanat germenin olmasının da muhtemel sebebi budur.

Hayatımıza her gün yeni bir şey giriyor, mesela bebek. **Hele ki ilk bebekse her şeyin en iyisi yapılır da yapılır, alınır da alınır...** Sonra büyür çocuk, büyür de büyür. Peki çocuğu iyi yetiştirmek için çok mu para gerekir?

Tahliller:
100 TL-
1000 TL

Hamilelik testi:
5 TL

Doktor muayenesi:
40 TL-
500 TL

Tarama testleri (toplam):
3 bin TL

Baby Gender partisi:
1000 TL

Hastane odası süsleme:
2 bin TL

Doğum yapmanın maliyeti:
800 TL-
12 bin TL

Baby Shower partisi:
2 bin TL

Yeni doğan bebek kıyafet alışverişi:
500 TL-
5 bin TL

Çocuk doktoru muayene ücreti:
50 TL-
500 TL

Bebek odası mobilyası:
2 bin TL-
10 bin TL

Bebek taşıma araç-gereçleri:
1000 TL-
15 bin TL

Beslenme-gıda masrafları:
Aylık 100 TL-
1000 TL

Bebek bezi:
Aylık 70 TL

Islak mendil:
Aylık 40 TL

Çocuk odası mobilyası:
2 bin TL-
10 bin TL

Aylık kreş ücreti:
500 TL-
4 bin TL

Kırtasiye malzemeleri:
Yıllık 500 TL-
5 bin TL

Özel okul:
Yıllık
15 bin TL-
50 bin TL

Özel ders ücreti:
Ders başı
100 TL-
500 TL

Kurslar:
Aylık
300 TL-
3 bin TL

3-4-5-6'ncı adımlar
Yaklaşık 16 sene tekrarlanır.

Dil mi öğrense? Kampa mı göndersek?

Vaktinde kaportacıya verseydik?!

ÇOCUK BİR PARA ÖĞÜTME MAKİNESİ Mİ?

Ümraniye Belediyesi Geleneksel 14. Resim, Hikâye ve Şiir Yarışmaları Başladı

Ümraniye Belediyesi, Geleneksel Resim, Hikâye ve Şiir Yarışmalarının 14.sünü başlattı. Yarışmalarda dereceye girenler, her yıl olduğu gibi para ödülünün ve çeşitli hediyelerin sahibi olacaklar.

Her yıl düzenlediği yarışmalarla edebiyat ve sanat dünyasına yeni yetenekler kazandıran Ümraniye Belediyesi, Geleneksel Resim, Hikâye ve Şiir Yarışmalarının 14.sünü başlattı. Yarışmalarda dereceye girenler, her yıl olduğu gibi yine para ödülünün ve çeşitli hediyelerin sahibi olacaklar. Yarışmaların seçici kurulu ise, tanınmış sanatçı, edebiyatçı ve akademisyenlerden oluşuyor.

"FETİH RUHU" TEMALI RESİM YARIŞMASI

Ümraniye Belediyesi tarafından bu yıl 14.sü düzenlenen Geleneksel Resim Yarışması'nda; birinciliği elde eden esere 12 bin, ikinciye 10 bin, üçüncüye 8 bin ve mansiyonların her birine 2 bin 500 TL olmak üzere toplam 55 bin TL para ödülü verilecek. Konusu "Malazgirt'ten 2071'e, Anadolu'yu Türk İslam Yurdu Kılan Fetih Ruhu" olarak belirlenen yarışmada dereceye giren yarışmacılara ödülleri düzenlenecek bir törenle verilecek.

Uzak Asya'dan gelip Anadolu'yu kendine vatan yapan ecdadımız; bu coğrafyada, tarihe, yeryüzünün en büyük kahramanlık destanlarını armağan etti. Alparslan'dan Fatih'e, Fatih'ten bugüne, açılan her yeni kapı tarihe biçimini verdi. Coğrafyamız rengini fetih ruhumuzdan aldı.

Tema kapsamında; Malazgirt'ten İstanbul'un fethine, Çanakkale'den İstiklal Savaşı'na ve 15 Temmuz destanına, "Milletimizin Kahraman Fetih Ruhu" resimleştirilebilecek.

Öte yandan ödül alan eserler ve sergiye değer görülen eserler, Ümraniye Belediye Başkanlığı tarafından çeşitli mekânlarda sergilenecek. Yarışma için son başvuru tarihi ise 9 Mart 2018 Cuma

"SERBEST" TEMALI HİKÂYE YARIŞMASI

Hikâye alanında önemli bir marka hâline gelen 'Geleneksel Hikâye Yarışması' bu yıl 14. kez yeni yeteneklere kapı aralayacak. Yurt içi ve yurt dışından önemli oranda katılımın gerçekleştiği hikâye yarışması bu yıl yine "serbest" temalı olacak. Hikâye yarışmasında birinciye 10 bin, ikinciye 7 bin 500, üçüncüye 5 bin ve mansiyonların her birine 2 bin 500 TL olmak üzere, toplam 47 bin 500 TL para ödülü verilecek. Ayrıca dereceye giren eserler Ümraniye Belediyesi tarafından kitaplaştırılarak edebiyat dünyasına kazandırılacak. Hikâye yarışması için son başvuru tarihi 26 Ocak 2018 Cuma

"MERHAMET" TEMALI ŞİİR YARIŞMASI

Ümraniye Belediyesi'nin bu yıl 14. kez düzenleyeceği diğer bir yarışma ise Ümraniye Belediyesi Geleneksel Şiir Yarışması olacak. Teması "Dünyada Merhametin Tükenişi ve Merhamet Timsali Türkiye" olarak belirlenen şiir yarışmasında, birinciliği elde eden şiire 8 bin, ikinci şiire 6 bin, üçüncüye 4 bin ve mansiyonların her birine 2 bin TL olmak üzere toplam 38 bin TL para ödülü verilecek. Şiir yarışmalarında dereceye giren eserler, önceki yıllarda olduğu gibi kitaplaştırılacak.

Şiir yarışması için son başvuru tarihi, 26 Ocak 2018 Cuma.

BAŞKAN HASAN CAN: "EDEBİYAT VE SANAT DÜNYASINA YENİ YETENEKLER KAZANDIRIYORUZ"

Düzenledikleri geleneksel hikâye, şiir ve resim yarışmalarının 14. yılında, vatandaşları kültür ve sanata teşvik ettiklerini söyleyen Ümraniye Belediye Başkanı Hasan Can, belediye olarak önemli bir sosyal sorumluluğu yerine getirdiklerini ifade etti. Bu yarışmaların kendi alanlarında birer marka haline geldiğini vurgulayan Başkan Hasan Can, bu yıl 14. kez düzenlenecek olan Geleneksel Resim, Şiir ve Hikâye Yarışmalarının büyük ilgi uyandıracağına inandıklarını belirtti. Konu itibariyle güncel meseleleri seçmeye gayret ettiklerine ve her yıl yurt içi ve yurt dışından katılımın olduğuna dikkat çeken Başkan Hasan Can, yarışma sonucunda dereceye giren resim, hikâye ve şiirleri bu yıl da kitaplaştıracaklarını ve ödüllü resimleri de çeşitli salonlarda sergileyeceklerini hatırlattı.

YARIŞMALARA 60 BİN'İ AŞKIN ESER GÖNDERİLDİ

2004 yılından itibaren yapılan yarışmalarda; hikâye, resim ve şiir alanlarında toplamda 60 bini aşkın katılımcının eserleri değerlendirildi. Aynı zamanda, bu yarışmalara gönderilen eserlerden oluşan 13 şiir, 28 hikâye kitabı ve 13 resim katalogu olmak üzere; Ümraniye Belediyesi'ne ait 50'yi aşkın kültür yayını bulunmaktadır.

ADVERTORIAL

DOSYA | **MAKALE**

-mış gibi dinî eğitim

ZEYNEP
TEMİZER ATALAR

> Her aile, dinin hedeflediği "olgun insan" yahut "erdemli kişilik" gibi kavramları çocuklarının davranışlarında da görmek istiyor fakat çoğu zaman atlanılan konu, bir çocuğun böyle bir kimliğe sahip olabilmesi için bazı süreçlerden geçmesi gerektiği çünkü aksi halde bütün bunlar sadece bir vitrinden öteye geçemiyor.

Günümüzde "psikolojik destek" kavramı hâlâ tam anlamıyla oturmuş değil maalesef. Bir psikoloğa gitmeyi deli yahut zayıf olmakla eş değer tutmak, bir şekilde destek almaya başlandığında da bunu olabildiğince gizlemeye çalışmak, hâlâ güncelliğini koruyor. Zaman zaman buna, psikoloğu; "anne babaya yahut çocuğa istenileni yaptıracak kişi" olarak tanımlama yanılgısı da eklenebiliyor. "Anneme söyler misiniz beni zorlamasın" yahut "Şu oğlanla bir konuşsanız da ödevlerini söyletmeden yapsa" gibi ifadelerle karşılaşmak mümkün olabiliyor. Özellikle son zamanlarda sıkça karşılaştığım ve bu ifadeye örnek olarak verebileceğim bir başka söylem de şu; "Çocuğumuz namazlarını ihmal ediyor bir konuşsanız" yahut "Kızımız başını örtmek istemiyor siz ikna etseniz" gibi.

Aslında psikolojik destek almak, bu hizmeti almayı talep eden kişinin deli yahut zayıf karakterli değil, aksine farkındalığı yüksek ve bilinç sahibi olduğu anlamına gelir. Beden nasıl zaman zaman

SADECE ŞEKİLDEN İBARET GÖSTERMELİK BİR OLGUNLUĞUN GERÇEKTE BİR ANLAMI OLMUYOR

hastalanabiliyorsa ruh da bazı durumlarda desteğe ihtiyaç duyar. Dolayısıyla gerekli eğitimlerini tamamlamış, işini profesyonel bir çerçevede yapan bir uzmanın desteğiyle yetişkinin ve/veya çocuğun ruhî alandaki bu sıkıntısı giderilebilir fakat bu hiçbir zaman bir başkası için -bu eş yahut çocuk olabilir- doğru bilinenlerin dikte ettirilebileceği, bir çeşit beyin yıkama işleminin yapılabileceği bir süreç olduğu anlamına gelmez.

Belki bu konuyu daha geniş bir perspektifle değerlendirmek mümkün ama bu yazıda son zamanlarda ebeveynlerde giderek artan "manevi yönden eğitimli, dinî hassasiyetlere sahip çocuklar yetiştirme" telaşının üzerinde durabilir, konuya da "çocuğu manevi olarak yetiştirmek" tanımından başlayabiliriz.

Çocuk ve Allah

Çocuk yetiştirirken onun ne yediği, boyu, kilosu kadar ne yaşadığı, ne hissettiği, karşılaştığı durum yahut kişilerden ne şekilde etkilendiği de oldukça önemlidir çünkü bu karşılaşmalar, çocuğun iyi ahlaklı, sevgi dolu, saygılı, meraklı, iletişime açık, kendine güvenli, sorumluluk sahibi olmasına/olmamasına ve yaratıcıyla çok daha sağlıklı bir ilişki kurmasına/kuramamasına da zemin hazırlar. Bu nedenle maneviyat olarak tanımlayabileceğimiz kişinin iç dünyasına ait olan her parça oldukça önemli olur. Bu parçalar sağlıklı bir şekilde iç dünyaya yerleştiğinde kişi, hem toplum içinde sevilen, sayılan, değer gören, güzel işler yapmaya çalışan, kendiyle barışık biri hem de bulunduğu sistemde yerini bilen, Allah'la sıcak bir muhabbet içinde olan ve elinden geldiğince iyi bir kul olmaya çalışan biri haline gelir.

Çocuğun "manevi olarak yetiştirilmesi" tanımı, bazı ailelerce, sadece, çocuğun güçlü bir dinî alt yapıya sahip olması, Kuran-ı Kerim'i en iyi ve en kısa sürede okuyabilmesi, beş vakit namaz kılması ve kız çocuğu ise başını örtmesi şeklinde algılanabiliyor. Müslüman kimliğe sahip bir nesil yetiştirilmek istendiğinde bu meziyetlerin varlığının kıymeti şüphesiz tartışılmaz. Bu konuda hassasiyet sahibi olan her aile, dinin hedeflediği "olgun insan" yahut "erdemli kişilik" gibi kavramları çocuklarının davranışlarında da görmek istiyor fakat çoğu zaman atlanılan konu, bir çocuğun böyle bir kimliğe sahip olabilmesi için bazı süreçlerden geçmesi gerektiği çünkü aksi halde bütün bunlar sadece bir vitrinden öteye geçemiyor. Sadece şekilden ibaret göstermelik bir olgunluğun yahut erdemliliğin, gerçekte bir anlamı olmuyor.

Türkiye'deki eğitim sisteminin, temellerini aldığı önemli isimlerden biri olan Piaget, çocuktaki gelişim süreçlerini 0-2 yaş Duyusal Motor Dönem, 2-7 yaş İşlem Öncesi Dönem, 7-11 yaş Somut İşlemler Dönemi, 11 yaş ve üzerini Soyut İşlemler Dönemi olarak tanımlıyor. Yani özellikle okulöncesi dönemde ailenin önceliği dinî eğitim olduğunda; Allah, din, cennet, cehennem, günah, sevap gibi soyut kavramların oldukça ağırlıklı olarak verildiğinde bu, bir çocuk için oldukça kafa karıştırıcı oluyor çünkü bu dönemde çocuk, soyut düşünebilme kapasitesine henüz sahip değil. Bu tür kavramları zihinsel olarak işleyebilme becerisi ancak ergenlik dönemiyle mümkün olabiliyor. Dolayısıyla anlatılanlar, bilinçli bir şekilde ve küçük yaş grubuna özel olarak hazırlanmamış bir içeriğe sahipse, çocuğun iç dünyasında dinin korkutucu, Allah'ın cezalandırıcı, Müslüman kimliğe sahip olarak yaşamanınsa çok zor olduğu gibi bir durum oluşturabiliyor.

Bu konuda karşılaştığım bazı örnekleri paylaşmak isterim. Mesela okul öncesi dönemde dinî eğitimi daha ağırlıklı verdiğini iddia eden bir kurumun öğrencilerinden birinden duyduğum bilgi şöyle: "Öğretmenim çok koşarsak melekleri ezeceğimizi söyledi" Benzer bir durum da yine aynı şekilde eğitim veren başka bir kurumdan geliyor; öğretmen çocuklara Allah'ın 99 isminin tamamını ezberlemeleri durumunda cennete gideceklerini müjdeliyor. Bu gibi ifadeler, özellikle küçük çocuklar için oldukça tehlikeli çünkü bu dönemde kurdukları her ilişki biçimi, karşılaştıkları her durum, kafalarındaki sorulara dair aldıkları her cevap, soyut düşünce biçiminin de temelini oluşturuyor.

> PSİKOLOJİK DESTEK ALMAK, BU HİZMETİ ALMAYI TALEP EDEN KİŞİNİN DELİ YAHUT ZAYIF KARAKTERLİ DEĞİL, AKSİNE FARKINDALIĞI YÜKSEK VE BİLİNÇ SAHİBİ OLDUĞU ANLAMINA GELİR. BEDEN NASIL ZAMAN ZAMAN HASTALANABİLİYORSA RUH DA BAZI DURUMLARDA DESTEĞE İHTİYAÇ DUYAR.

Okul döneminde ise kızlar ve erkeklerin dinî gerekçeler gözetilerek birbirlerinden ayrılmaları, çocukların zihninde, hiç olmaması gereken bir yaşta, "karşı cins tehlikelidir" yahut "Ben karşı cins için bir tehlikeyim" gibi bir algının oluşmasına neden olabiliyor. Hâlbuki İslam dini bize, kadın yahut erkek, belirli sınırlar dâhilinde, kendini ve karşısındakini koruyarak aynı ortamda bulunabilme hakkını veriyor fakat çoğu zaman aileler "ya kontrol edemezsem" yahut "aşk meşk konularıyla karşıma gelirse ne yapacağımı bilemem" kaygısıyla kız ve erkek çocuklarını birbirinden ayırıp aynı ortamda bulunmamaları için ne gerekiyorsa yapmaya çalışıyorlar. Bütün bu engellemelerin sonuçları, tam da çocuğun dini içselleştirebileceği, kafasındaki sorulara cevap bulmaya çalışacağı, duygu, düşünce ve eylemle dinini yaşayabileceği ergenlik döneminde, tam tersi durumlarla ortaya çıkabiliyor. Çocuk, yaşına uygun olmayan kişilerle duygusal yakınlık kurmaya, kılıyorsa bile namazını bırakmaya, farklı bir giyim tarzı benimsemeye başlayabiliyor. Sonrasında gelen soru ise acı; "Biz nerede yanlış yaptık?" Üstelik daha da acı olan; bu sorunun cevabının, gidilecek

Çocuk, gerçek minnet duygusuyla "teşekkür ederim" ve gerçek suçluluk duygusuyla "özür dilerim" diyebildikçe ahlaki gelişimi de uygun şekilde ilerler. Sırf nezaket olsun, ayıp olmasın diye söylediği yahut "söylettirildiği" sözler, suçluluk duygusuyla eşleşmediği için, ahlaki gelişimi açısından da sakıncalıdır.

ÇOCUK, GERÇEK MİNNET DUYGUSUYLA "TEŞEKKÜR EDERİM" VE GERÇEK SUÇLULUK DUYGUSUYLA "ÖZÜR DİLERİM" DİYEBİLDİKÇE AHLAKİ GELİŞİMİ DE UYGUN ŞEKİLDE İLERLER. SIRF NEZAKET OLSUN, AYIP OLMASIN DİYE SÖYLEDİĞİ YAHUT "SÖYLETTİRİLDİĞİ" SÖZLER, SUÇLULUK DUYGUSUYLA EŞLEŞMEDİĞİ İÇİN, AHLAKİ GELİŞİMİ AÇISINDAN DA SAKINCALIDIR.

bir uzmanın "çocuğu ikna ederek" namaz kılmasını yahut başını örtmesini sağlamasından çok daha uzak bir noktada olması...

Allah nerede?

Peki, o halde anne baba olarak, İslami hassasiyete sahip, dinini öncelikle anlayan, sonra içselleştiren ve bu süreçle beraber içinden gelerek kendi tercihi doğrultusunda dinî vecibelerini yerine getiren çocukları nasıl yetiştirebiliriz?

- İslam dinini, önce üzerinde düşünerek, Kuran'ın, peygamberlerin neden bahsettiğini anlayarak, bu anlatılanları içselleştirerek ve sonrasında bunlara gönülden inanarak, yaşamak gerekir. Bu yaşantının "El âlem ne der" kaygısından uzak, Allah ile kurulan özel bir bağ çerçevesinde olması, çocuğun da buna şahitlik etmesi gerekir.

- Çocuklar muazzam bir gözlem yeteneğine sahiptirler. -mış gibi yaşanan hayatların farkında olurlar. Eğer anne-baba İslam'ı yaşıyor-muş gibiyse, çocuk da bunu model alır. Bu nedenle önce anne-babanın, neyi neden yaptığından emin olması gerekir.

- Çocukta öncelikli olarak verilmesi gereken, özellikle okulöncesi dönemde, dinî eğitimden ziyade ahlaki gelişimin desteklenmesidir. Winnicott, çocuktaki ahlaki gelişimin temelinde neyin iyi neyin kötü olduğunu ayırt edebilmesinin yattığını söyler. Bunun da çocuğun kendini suçlu hissedebilme kapasitesiyle bağlantılı olduğunu belirtir. Yani çocuk gerçek minnet duygusuyla "teşekkür ederim" ve gerçek suçluluk duygusuyla "özür dilerim" diyebildikçe ahlaki gelişimi de uygun şekilde ilerler. Sırf nezaket olsun, ayıp olmasın diye söylediği yahut "söylettirildiği" sözler, suçluluk duygusuyla eşleşmediği için, ahlaki gelişimi açısından da sakıncalıdır.

- Çocuk anne-babasının ahlaki algısını, kendisininkiymiş gibi almaz. Kendi ahlak algısını, doğumundan sonra kurduğu ilişkiler ve yaşadıklarıyla beraber kendisi oluşturur. Bu nedenle çok efendi, saygılı olarak tanınan falancanın oğlu/kızı olması, benzer bir hayat çizgisinde olacağı anlamına gelmez.

- Ailenin belli bir dünya görüşü, ahlak anlayışı, dini ve bu dini yaşama şekli olabilir ama çocuklara bu aktarılırken içinde bulundukları bu çerçeve dışındaki herkesin kötü, tehlikeli, kâfir yahut cehennemlik olduğu gibi bir algı yerleştirilmemelidir. Çocuk, neye neden inandığını içselleştirip, net ve sağlam bir iradeyle buna sahip çıkarsa, farklı düşünen, farklı yaşayan insanlarla, hem kendini hem de inançlarını koruyarak var olabilir.

- Böyle bir içselleştirme ve güçlü bir iradeye sahip olma süreci ancak baskıdan, zorlamadan, tehditten ve korkutmadan uzak, sorduğu sorulara cevap bulabildiği ve bu cevaplarla kendini huzurlu hissedebildiği oranda mümkün olur.

- Ağır bir din ve Kuran eğitimine çok küçük yaşlarda başlamamak gerekir çünkü bu durum, çocuğun verilen eğitimin mahiyetini anlamasına engel olur. Öğrendikleri "şekil"den öteye geçemez.

- Din ve dinî kavramlar anne-baba için çok önemli olabilir ama çocuk bu önemi kavrayamayacak olgunlukta olduğunda, bu konuda yapılan zorlamalar çocuğun zihnindeki din algısını da etkiler. Zorla, çocuğun istemediği oranda verilen din eğitimi, çocuğu dinden ve yaratıcıdan uzaklaştırır.

- Çocuğun sorduğu; "Allah nerde?", "Neye benziyor?" gibi soruları ciddiye almak ama cevap verirken de gelişim dönemine uygun cevaplar vermek gerekir. Mesela okulöncesi dönemdeki bir çocuk için Allah'ın neye benzediği önemlidir ama göremediği için de tanımlayamaz. Bu durumda; "Allah bizim görebildiğimiz bir varlık değil. Biz onu hissedebiliyoruz ama sen kendi içinde onu istediğin bir şeye benzetip öyle hayal edebilirsin" denebilir. Bazen de sordukları sorular ya zor gelir yahut nasıl cevaplanacağı bilinmez. Bu gibi durumlarda da soruyu geçiştirmemek, "Bu sorunun cevabını ben de bilmiyorum ama araştırıp sana söyleyeceğim" demek önemlidir.

Maneviyatı güçlü fertler olmak ve böyle çocuklar yetiştirmek için, iyi bir Müslüman kul olmak üzerine hem düşünmeli hem bunu hissetmeli hem de buna uygun eylemler yapmalıyız. Sadece namaz kılmak ama kul hakkına özen göstermemek, göstermelik ama içi boş bir Müslümanlıktan öteye gitmez. Bu nedenle çocuklarımız için manevi eğitimi önemsiyorsak, önce bu konuda ne kadar iyi bir örneğiz ona bakıp sonra çocuğumuzun gelişim dönemlerine dikkat edip, anlattıklarımızdan neyi ne kadar alabileceklerine dair düşünüp, sonra da uygun yaşta, uygun dozda din ve dinî kavramlarla buluşturmamız gerekir.

ÇOCUKLAR, ÖZELLİKLE OKULÖNCESİ DÖNEMDE AHLAKİ GELİŞİM KONUSUNDA DESTEKLENMELİDİR

AYDD NEDİR?

AYDD eğitim modeli ezberci eğitim modelleri dışında araştırmaya geliştirmeye ve üretmeye odaklı bir model. Modelin öğrencilerde geliştirmeyi amaçladığı dört temel hedef var.

AKADEMİK GELİŞİM

Başarı kavramı sadece "ezber" ve "hatırlama"dan ibaret değildir. Kişinin yetkinliği ve becerisi geliştirilebilir. İyi Dersler Okulları'nın, kişinin akademik yetkinliği ve becerilerini ölçümleyerek oluşturduğu AYDD eğitim modeli, bütünleşik ve kalıcı bir eğitim yöntemi sunmaktadır. Teori ve pratiğin birleştirilmesi ile atölye ortamlarında sıra dışı düşünme ve yeni fikirleri üretebileceklerini öğrencilerimize aşılıyoruz. Kavramları basitten zora doğru somutlaştırarak, salt ezbere dayanmayan model ve yöntemlerle öğrenmelerini ve hayata bir adım önde başlamalarını sağlıyoruz. Kişiye özel, öğrenme yöntemleri ve çoklu zekâ kuramlarını dikkate alarak zenginleştirilen dersler ile okulu zevkli hale getiriyoruz. Velilerimizle birlikte süreçleri ölçüyor, denetliyor ve değerlendiriyoruz. Problemlerin erken fark edilmesi, eksik alanların tespitinin, sorunların çözümü ve telafisini kolaylaştırdığını biliyor ve altyapımızı ona göre şekillendiriyoruz.

YETENEK GELİŞİMİ

Her çocuk özeldir ve her birey farklıdır. Bizler bunun farkındayız. Bireysel projeler ve kişiye özgü anlayışla çocuklarımızda ortaya çıkardığımız yeteneklerini geliştirerek ve pekiştirerek kendini tanıyan özgüveni yüksek bireyler olmalarını sağlıyoruz. Atölye çalışmaları ile öğrencilerimizin yeteneklerini geliştiriyor, akademik eğitimlerini bu çalışmalarla destekliyoruz. Yaratıcı Yazarlık, Robotik, Kod Yazılımı, Gastronomi, Ahşap ve Tasarım, Geleneksel El Sanatları, Geleneksel ve Modern Danslar, Akıl Oyunları Atölyelerimiz uygulama alanlarımızdan bazılarıdır. "Dinleyen Öğretmen" anlayışıyla öğrencilerimizin her birine, proje asistanları atanmaktadır. Tüm gelişim ve eğitim süreçlerini, aile ile birlikte proje asistanlarımız ve danışman öğretmenlerimiz, takip ve kontrol etmektedirler.

DEĞERLER ve ERDEMLER GELİŞİMİ

Eğitim, bir değer oluşturma eylemidir. Tüm insanlık tarafından da kabul edilen değerleri, davranış haline getirme işidir. Çocuklarda benlik oluşturulurken, benlik saygısı da oluşturulmalı ki şartlara göre değişen değil, evrensel insani değerlere göre şekillenen bireyler olsunlar. İyi Dersler Okulları'nda değerler eğitimi, toplumumuzun kodlarında yer alan pozitif davranışların bir bütünüdür. Bir birey haline gelen öğrencilerimizin aldığı değerler eğitimi ile bir sorun ya da toplumsal bir olayda karşılaştığı durumlarda sorunun çözümünde ve olaya bakış açısında insani ve toplumsal değerleri göz önünde bulundurarak çözüme kavuşturması hedeflenir. Milli ve evrensel insani değerlere sahip çocuk, mutlu ve başarılı bir yaşama adım atacaktır.

DİL ÖĞRETİMİ

Dili öğrenmenin en güzel yolu, dilin içinde yaşamaktır. Bu sebeple, İyi Dersler Okulları'nda, ortam bu ihtiyaca göre hazırlanmaktadır. Çünkü yabancı dil öğretimi yaşamın gerçeklerine paralel olarak, dinleme, konuşma, yazma ve okuma ağırlıklı olmalıdır. Ve en önemlisi pratiğe dayalı olmalıdır. İyi Dersler Okulları'nda, AYDD modeli çerçevesinde oluşturduğumuz programlarla multidisipliner yaklaşımla öğrenciler derslerde, etkinliklerde ya da uygulamalarda yoğun bir dil eğitimi almaktadırlar. Dili, yaşayarak öğrenmelerine zemin hazırlamak için: Teknolojik alt yapı ve donanım zenginliğine sahip dil atölyelerinde, öğrenme süreci, etkin hale getirilmektedir. Türk ve yabancı öğretmenler (native speaker) ile öğrencilerimizin, akıcı ve doğal İngilizceyi öğrenmeleri ve konuşmalarını sağlıyoruz.
Öğrencilerimize seçmeli olarak ikinci bir yabancı dil de veriliyor.

iyi dersler okulları

YENİ NESİL EĞİTİMDE

AYDD

MODELİ İLE KALICI ÖĞRETİM

EĞİTİM'DE BİR ŞEYLER DEĞİŞİYOR

İyi Dersler Okulları, 25 yıllık yayın tecrübesini eğitim alanına taşıyan Eksen Yayıncılık'ın bir markası. İyi Dersler Okulları Türkiye çapındaki şubeleri ile yeni bir eğitim modelini öğrenci ve velileriyle buluşturuyor.

iyiderslerokullari.com.tr

0216 378 1 500

edebiyat, kitap ve dergi,
TEKNOLOJİNİN GEREKLERİNE BİR BARİYERDİR

H. SENA KARTAL

İnsan kişiliğinin temellerinin çocuklukta atıldığı malum. Çocukluğun vazgeçilmez ve en önemli evrelerinden biri ise çocuklara okuma alışkanlığının kazandırıldığı ve bu yolla değerler eğitiminin verildiği evre. Bunun da en önemli araçlarından biri şüphesiz edebiyat. **İlerleyen teknolojiyle birlikte çocuk edebiyatının ve çocuk yayıncılığının durumunu ve geleceğini Melike Günyüz, Salih Zengin ve Mevlana İdris ile konuştuk.**

DOSYA

H. Salih Zengin

Çocuk kitapları yazarı,

minikaGO minikaÇocuk dergileri Genel Yayın Yönetmeni

Çocuğun yüzünü yeniden edebi kaynaklara döndürmek durumundayız

Aylık olarak yayınlanan iki dergiyi yönetiyorsunuz. Her şeyin dijitalleştiği bir ortamda derginin işlevini ve çocuklar nezdindeki algısını ve ihtiyacını değerlendirebilir misiniz?

Evet kabul edelim, her şey dijitalleşiyor. Yine kabul edelim her şey parmaklarımızın ucunda, dokunmatik ve bir yönüyle de metazorik bir hüviyet taşıyor. Olanı, olduğu gibi kabullenme kolaycılığına niye teslim olalım! Bir dergi, bir kitap, bir metin, bir duygu bu gidişat karşısında bir itiraz, bir duruş ve bir nida değil midir? Değilse zaten bunları konuşuyor olmamızın anlamı yok.

3-6 yaş grubu için *minikaÇocuk* ve 7-14 yaş grubu için çıkardığımız *minikaGO* dergileri bu açıdan olana teslim olmama çağrısı yapıyor. Çocukların zihinsel duyuşlarını artırmanın yolu okumaktan ve hayal kurmaktan geçer. Bu açıdan Kuran'ın ilk çağırısı "Oku" nidasıdır. Onun şerhi sayılan Hz. Mevlâna'nın *Mesnevi*'sinde bu çağrıya "Dinle" diye karşılık verir; yani "okunanı dinle". Günümüzde ise hepimiz artık sadece birer izleyiciyiz.

Düşünmeyi, okumayı ve dinlemeyi kaybettiğiniz an her şeyin ötesine savrulursunuz. Dergilerimiz bu açıdan çocukların yüzünü ekranın prize bağlı ışıltısından yazının aydınlığına çağırıyor. Özellikle okul öncesi dönem için dergiye büyük talep var. Sanırım anne-babaların çocuklarını ekrandan uzak tutma gayretinin bir göstergesi bu çünkü çocukları modern dadılara teslim etmenin nasıl bir sonuç doğuracağını sezinlemiş olmalılar. Bu yüzden de erken çocukluk döneminde olabildiğince çocuğu doğaya, yazıya, kitaba ve dergiye yakın tutmanın gerekliliği *minikaÇocuk*'a olan talebi her geçen gün yükseltiyor. Sayfalarımızdaki zengin içerik, ürettiğimiz özgün oyunlarla o yaş grubunun beklentilerini karşıladığımızı düşünüyorum. 7-14 yaş grubu ise teknoloji ile daha iç içe geçmiş, yüzünü oyundan ekrana dönmüş bir kitle. Haliyle o yaş grubunu dergiye, kitaba çekmek zorlu bir süreç ama buna rağmen iyi bir ivme yakaladık ve artık kendi kararını veren ve kendi dergi seçimini yapan bu çocuklara da sesimizi duyuruyoruz. Onlar da kendilerine çelme takan yüzlerce dijital unsur arasından bize ulaşabiliyorlar ve tercih ediyorlarsa bir bağ kurulmuş demektir. Tek derdimiz bu bağın bütün çocuklara ulaşması çünkü dergimizi aylık olarak takip eden çocuklar, kendilerine titizlikle hazırlanmış metinleri ve illüstrasyonları görünce hayal güçlerini yeniden devreye sokuyorlar. Edebiyatın ve ona eşlik eden görselliğin tadını alan çocuğu başka bir şey mutlu etmez.

Artık dijital oyunlara ve teknolojiye kuyruğunu kaptıran bir nesil için kitap, dergi, masal ne ifade ediyor? Bu yayınların da dijital pazara kayma tehlikesi var mı? Dünya nereye gidiyor?

Edebiyat, dergi, gazete gibi unsurların çok kısa vadede dijital bir alana evirileceğini düşünmüyorum. Bu uzun bir süreci kapsayacaktır çünkü bazı his ve duyuların bir ekran vasıtasıyla karşılanması mümkün değildir ama gidişata bakarak yorum yapacak olursak elektronik dergi yahut kitapların bir süre sonra görüntü ve ses efektleriyle desteklenen bir formata taşınması mümkündür ama milyonlarca içeriğin olduğu bu çöplükte değerli bir şeyi bulmak ne derecek mümkün olur, onu da zaman gösterecek. Bilgisayarlarla büyüyen çocuklar bizden farklı düşünceler ve hipermetin fikirler geliştirirler. Daldan dala atlarlar. Bilişsel yapıları sanki sıralı değil paraleldir. Düşünme kalıpları da değişmiştir.

İngiltere'de yapılan bir araştırmaya göre 8 ila 12 yaş aralığındaki çocukların yüzde 64'ü artık doğada, bahçede, parkta oynamıyor ve zamanının çoğunu evde çeşitli "ekranlar" karşısında geçiriyor. Özgürce keşfetmenin duvarlar arasına sıkıştırılması çok absürt bir durum değil mi? Bunun zarar bilançosunu açıklayıp tekrar doğal olana dönmek bir süreç ister. Ancak bugüne kadar yapılan onlarca araştırmanın ortaya çıkardığı bir gerçek var: Doğaya kısacık da olsa temas etmek, bir kitabı, dergiyi elinize alıp okumak çocuklarda özgüveni ve zihinsel esenliği artırıyor.

Yeni teknolojilerin gereklerine uyduğumuz gidişata edebiyat, kitap, dergi bir bariyerdir. Geri dönülecek, sığınılacak bir limandır. Bu teknolojinin ardında yatan ideolojilerin çatışmasında biz, çocukların safında yer tutmalıyız. İnsanlığın ilerlemesi fikrinin yerini teknolojik ilerleme fikrinin aldığı yeni bir dünyada; cehaletin, bilgisizliğin ve kültürsüzlüğün giderilmesi yerine kendimizi yeni teknolojilerin gereklerine uydurduğumuz bu gidişata ancak kitap, yazı, dergi ile karşı durabiliriz. Çocuğun yüzünü yeniden bu kaynaklara döndürmek durumundayız.

DÜŞÜNMEYİ, OKUMAYI VE DİNLEMEYİ KAYBETTİĞİNİZ AN HER ŞEYİN ÖTESİNE SAVRULURSUNUZ

TELİF SATIŞI BAĞLAMINDA ÇOCUK KİTAPLARI EN ŞANSLI KATEGORİ. ORTAK KÜLTÜREL YAHUT EVRENSEL DEĞERLERE SAHİP RESİMLİ KİTAPLARIN TELİF ŞANSLARI DİĞER KİTAPLARA NAZARAN ÇOK YÜKSEK. ARTIK YAYINCILARIMIZ SADECE TÜRK PAZARINI DÜŞÜNEREK KİTAP ÜRETMİYORLAR.

Melike Günyüz
Erdem Yayınları

Çocuk edebiyatı alanındaki en büyük eksikliğimiz, alanın akademisinin olmaması

Geldiğimiz nokta itibarıyla Türkiye'de çocuk yayıncılığının durumu nedir? Nereden geldik, nereye gidiyoruz sizce?

Türkiye'de çocuk kitabı çeşitliliğinde 2007 yılından itibaren kayda değer bir artış gözlemliyoruz. Bunun birçok sebebi var. Cumhuriyetin ilk yıllarında yürürlüğe konulan Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Talim Terbiye Yönetmeliğine göre, okullarda okutulacak edebiyat eseri dâhil bütün kitaplar, bu kurum tarafından incelenmek ve onaylanmak koşulu ile öğretmenler tarafından kullanılabilir ve öğrencilere tavsiye edilebilir. Bu durum çok uzun yıllar nitelik olarak Türkiye'de çocuk edebiyatının önünü tıkayan en büyük etkenlerden biri olmuştur. Bu yasa 2005 yılından itibaren uygulanmıyor. Artık öğretmenlerin sınıf ve okul kütüphanelerini diledikleri kitaplarla zenginleştirmeleri serbest bırakıldı.

Son beş yılda MEB, çocukların kitap okuma kültürü kazanmaları için birçok projeyi hayata geçirdi. Devlet, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması için birtakım alt yapı çalışmalarına başladı. bütünbu gelişmelere paralel olarak da çocuk kitabı pazarı ülkemizde hızlı bir şekilde büyümesini sürdürüyor.

Türkiye Kitap Kataloğu verilerine göre son 20 yılda ülkemizde yayıncılık yapın 2000 civarındaki yayınevinin yarıya yakın kısmı aynı zamanda çocuk kitabı yayınlamıştır. Yayıncıların çocuk kitabına gösterdikleri ilgiyi sadece Türkiye'nin neredeyse 20 milyona yakın çocuk ve genç okur sayısı ile açıklamak yeterli değildir. Çocuk kitabının konularının çeşitlenmesi, nitelikli kitaplara olan talebin artması, çocuk kitapları satışlarının kültürel yayıncılığın diğer alt kategorilerine oranla daha hızlı olması bu alana yatırım yapmayı hızlandırmıştır.

Geçen yüzyılın başında çeviri çocuk kitaplarındaki lider dil Fransızcaydı. Çünkü Fransızcanın ve Fransız kültürünün Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti üzerinde bir etkinliği vardı fakat yüzyılın sonuna gelindiğinde dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye'de de en etkili dil İngilizce olmaya başladı.

Çocuk yayıncılığında eksilerimiz ve artılarımız neler? Sektör olarak çocuk edebiyatının dünya pazarına açılması için neler yapmamız gerekiyor?

Bu alandaki en büyük eksikliğimiz alanın akademik bir dayanaktan yoksun olmasıdır. Akademik çalışma alanı olmayınca da metin, kurgu, resimleme, tasarım gibi yayıncılığın temel bileşenlerinin dayanacağı kurgusal bir çerçeve, kritik bakış açısı gelişmemekte. Dolayısıyla da üretimi yapan yazar, illüstratör, yayıncı, editör, grafiker vb. yollarını el yordamı ile bularak müşteri memnuniyeti, pazar talebi üzerinden üretim yapmaktadır. Oysaki üretimin niteliğinin artırılması için akademik bakış açısı, akademik destek olmazsa olmaz ön koşuldur. Bu sebeple Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinin altında mutlaka Çocuk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nı kurmamız gerekiyor. Hiç olmazsa bir Çocuk ve İlkgençlik Edebiyatı Araştırma Enstitüsü kurarak işe başlamalıyız.

2018 yılı CNR Kitap Fuarı'nda 50 farklı ülkeden 50 yayıncıyı Türkiye'ye getirerek bir fellowship programı düzenleyeceğiz. Böylelikle Türkiye'de hem yetişkin hem de çocuk kitabı yayıncılarımızı bu yayıncılarla buluşturarak telif alışverişlerinin yapılmasını sağlayacağız.

Telif satışı bağlamında çocuk kitapları en şanslı kategori. Ortak kültürel yahut evrensel değerlere sahip resimli kitapların telif şansları diğer kitaplara nazaran çok yüksek. Artık yayıncılarımız sadece Türk pazarını düşünerek kitap üretmiyorlar. Eğer İstanbul'u bir uluslararası telif merkezine dönüştürebilirsek ürettiğimiz özellikle çocuk kitaplarımızın Uzak Asya (Endonezya, Malezya, Singapur), Arap dünyası ve Latin Amerika (Brezilya, Meksika) ülkelerine telif satışlarının şansı bulunmaktadır.

ÇOCUK KİTABI ÇEŞİTLİLİĞİNDE KAYDA DEĞER BİR ARTIŞ VAR

DOSYA

Çocuklar alın bakalım, şu paket de sizin için(!)

Mevlana İdris
Yazar

Artık yeni bir çağdayız ve paradigma değişti. Yüzlerce yıllık iletişim tarzlarının çöp olduğu bir dünyada, siz hâlâ masal ve edebiyat diyen yazarlardansınız. Çocukluğun dijitalleştiği ve dijital zehirlenmeye maruz kaldığı bir dünyada bu çaba romantik bir düzeyde kalmıyor mu?

Dünyadaki birçok şeyin romantik olduğunu düşünüyorum. Dünyadadır, fânidir ve sönümlüdür. Kitlesel katliamlardan bile geriye bir avuç kül ve bir söylence kalıyor. Masal ve edebiyat, romantizmi işler ve içerirken bile, o ânın dışına uzanma isteği, o ânı başka bakışla yorumlama dileği sebebiyle genel romantizmin dışında başka ve diyelim daha diyalektik bir romantizmin içinde konumlanır.

Çocuğun/çocukluğun dijitalleşmesi, dijital zehirlenmesi derin bir konu. Bu başlıkla yazdığım ve TRT Akademi dergisinde yayınlanan bir yazıda bu sulara bakmaya çalışmıştım. Şöyle de bakılabilir; dünya bütün fizik ve zihinsel ayrıntılarıyla yetişkinleri nasıl baştan çıkarıyor yahut onlara ne yapıyorsa, bugün dijital dünyanın içinden geçen çocukluk yahut çocukluğun içinden geçen dijital gerçeklikler de bir benzerini yapıyor, icra ediyor.

Bizim romantizmimiz de bize benzer. Bir düşünce etrafında mevzilenirken yahut bir düşünceyle müsademeye girişmeden önce efkârımızın niteliği hakkında bir ölçme cehdi göstermiyorsak, eksik olan bir şey vardır. Çabalarımızın arkasında niyetlerimiz vardır ve onlar romantik yahut aromantik olabilir. Soru şu: Niyet, doğal bir oluşum mudur, oluşturulabilir bir şey midir ve buradan hareketle şu söylenebilir mi? Her şey uçuşuyor ve denildiği gibi "katı olan her şey buharlaşıyor." Dijital atmosferler zaten bütünüyle bulut gibi. Dev bir simülatif kodlama alanında gezindiğimiz hissi giderek yoğunlaşıyor. Peki, bu alana buz pisti diyelim ve çocukların bu alanda gezinirken büyüklerden çok daha 'yetenekli olduğu gerçeğinden hareketle bir soru daha soralım: Büyükler bu alanın dışında kalmayı mümkün görüyor mu ve artık dijital alanın dışında kalmak mümkün değilse, asıl zehirlenme etkileri ve mesela dijital pistte düşme, yığılıp kalma, sakatlanma gibi sonuçlar kimde görülüyor; çocuklarda mı yetişkinlerde mi?

Klasik çocukluk dünyasının nefesini alabileceği bir varoluş imkânımız mevcut mu? Anne babalar, yetişkinler yahut yetkililere çağrınız ne? Ne yapmak lâzım?

Bir açıdan bakınca klasik nefes alacak tek yer anne karnı gibi görünüyor çünkü çocuk artık doğumunun ilk saniyelerinden itibaren modern dünyanın gerekleri ve uzmanlarının içine doğuyor. Kimi ebeveynlere göre çocuk doğduğu andan itibaren vazgeçilmez bir "zamanlama, ilaçlama, eğitme, beslenme düzeni" içinden geçmek zorunda ve sanırım kimse bunun klasik olduğunu iddia edemez. Okullaşma yaşı kaça indi? 2-1-6 ay... Ne kadar da hızlı ve sağlıklı büyütmek istiyoruz değil mi? Diğer yandan bitmeyen bir ergenlik dönemi görülüyor artık. Yaş kırka elliye merdiven dayıyor ama "ergenlik ruhu" değişik görsel ve anlamsal çerçeveler içinde sürsün isteniyor ve sürüyor da.

Kimseye bir çağrım yok. Herkes yaptığının iyi bir şey olduğunu düşünerek yapıyor ve yapmaya da devam edecek. Mesele bir "göze alma" meselesi. Göze aldın diyelim bir şeyi, "sonuçlarına katlanma" diye ikinci bir mesele çıkıyor ortaya. Göze aldığınız şey, kendi doğal sonuçlarından önce üzerinizde bazı damgaların, klişelerin belirmesine yol açabilir. Anormal, çatlak, huysuz, gerzek vs... Değişik açılardan bakınca pekâlâ bir cehennem olarak da görebileceğimiz küresel ve yerel toplumların "ilke ve amaçları" dünyanın kaç bucak olduğunu en çok çocuklara öğretmek istiyor. Eh peki, sonuçta böyle bir şey çıkıyor işte.

Sonuçları yargılıyoruz. Bunun bir yanlış olduğunu bile bile. Sebeplere bakmak için, kendisi de bir sonuç olan bazı başlangıçlara bakacak takatimiz yahut niyetimiz yok. O yüzden çoğu zaman böyle gelmiş böyle gider. Bunun aksini iddia eden adamlara neler olduğunu hepimiz bilmiyor muyuz?

Bir teori, bir çözüm, bir sihirli değnek... Belki de vardır. Mümkün olduğu kadar iyi olmak dışında bir şey gelmiyor aklıma. Paketleme sektörü çok gelişmiş ve konforlu. Açarım, içerim, yaşarım. Çocuklar alın bakalım, şu paket de sizin için. Sırada 500 tane daha var. Ölünceye kadar hepsi bitecek, tamam mı? Tamam değil işte. Bu eksikliği tamamlayamadan geçip gidiyoruz. Aramak! O da öncül ve başka bir arayışın konusu artık.

ÇOCUĞUN/ÇOCUKLUĞUN DİJİTALLEŞMESİ, DİJİTAL ZEHİRLENMESİ DERİN BİR KONU

BÜYÜYÜP BÜYÜKLER GİBİ HAVALI ŞEYLER YAPMAK İÇİN SABIRSIZLANIYORUM

DOSYA

> Hele bir 18 yaşına geleyim. Artık bana karışamayacaklar nasıl olsa. O zaman evime kocaman bir televizyon alıp şöyle süper bir ses sistemi kuracağım. Arkadaşlarımın dizileri izledikleri internet sitesine abone olup bütün gün yatağımda yatıp annemlerin izlememe izin vermediği bütün dizileri baştan sona seyredeceğim.

ÇOCUKTAN ALMA HABERİ, HABERLER İYİ DEĞİL!

FATMANUR ALTUN

Bu zamanda çocuk olmak mı? Hmm, bir düşüneyim. Annem; "Bizim zamanımızda çok az televizyon kanalı vardı" diyor. Özel kanal diye bir şey varmış, annemle babam küçükken açılmışlar. O zamana kadar bir tane falan kanal varmış. O kanallarda da hep aynı çizgi filmler varmış. Benim biraz daha küçükken sevdiğim çocuk kanalı o zaman yokmuş. Arkadaşımın sevdiği kanal da yokmuş. Anladığım kadarıyla çocuk kanalı diye bir şey yokmuş. Böyle düşündükçe beynim yanıyor!

Annemle babamın hayatında en sıkıcı bulduğum kısım bu çocuk kanalı meselesi değil. Zaten artık eskisi kadar çizgi film seyretmiyorum. İyice sıktı artık. Hep aynı şeyler. Bence annemlerin zamanında çocuk olsaydım, en çok internetin olmayışına kafayı takardım. "İnternet yok" nedir ya! Üstelik daha icat bile edilmemiş. Böyle düşününce beynim yanıyor. O nasıl bir hayat ya! Ben şimdi telefonumdan istediğim zaman internete girip acayip komik videolar seyrediyorum. Gerçi onlar da sıktı artık. Hiç yeni bir şey yok. Biraz daha büyüyünce daha komik videolar çekmeyi düşünüyorum. Ah bir de şöyle 100 bin takipçili falan bir Youtube kanalım olsa, Allah'tan başka ne isterim ki!

Aslında birkaç tane küçük isteğim daha var. Şu son çıkan ayfon çok manyak bir şey. Keşke büyümüş olsaydım da ondan benim de bir tane olsaydı. Bir de onun saati var, telefonla birlikte çalışıyor. Acayip havalı. Onu da istiyorum. Bir de şu yeni çıkan tablet var onu istiyorum. Onun kalemi çıkmış şimdi, tablete yazıyor. O da acayip havalı. Onu da istiyorum. Bir de kablosuz kulaklıklar çok havalı. Onu zaten mutlaka istiyorum. Aypodum da artık iyice eskidi. Bir senedir aynı aypodu kullanıyorum. Yeni çıkanları var, efsane bir şey. Arkadaşıma babası Amerika'dan getirmiş. Annem biraz bekle, biraz daha büyü bakalım falan diyor ama ben bekleyemiyorum artık. Hep bekle, büyü... Of çok sıkıldım artık! Allah'tan kitap okumayı seviyorum, yoksa sıkıntıdan patlayacağım. Hele yeni bir seri keşfettim. Tam beyin yakmalık. Annem kitabı elimde görünce, "Zekâna hakaret ediyor, doğru düzgün bir hikâyesi bile yok" dedi ama bence hiç öyle değil. Bir tane hikâye okuyayım size de bakın bakalım hikâyesi var mıymış:

"Cik cik, pof, güüm, patır, patır, !?, pat pat pat pat pat pat pat, hışşşşş, vuuu vuuu, naanii naanii, fffff, çatır çatır çatır, pat pat pat, patır baam patır, güüüm, güüüm, çatır çatır çatır. Kulakları sarsan müthiş bir gürültüyle sarsılmaya devam ediyor!! A şehrinde aniden başlayan büyük patlamalar artarak devam ediyor. Şehrin tamamı... PATIIIR PATIIIR BAAM PATIR PATIR. Haydi gidelim! ..., PATIIIR. ADALETİ YERİNE GETİRME. TRAAKK. ÜHÜÜÜ... ÜHÜ ÜHÜÜÜ, BABAAAA, ANNEEE, FUU, FFFTT, ÇATIR ÇUTUR ÇATIR, FUUIAAP.

- Sen de kimsin be? Heh heh. Hobisi kahramanlık yapmak olan biriyim.

- Bu saçma kıyafet de ne öyle?

- Yeryüzü tek bir canlıdır. İnsanların çevreyi sürekli kirletmeleri yüzünden doğdum ben. Ben aşı adamım!!! İnsan denen siz pislikler yeryüzünün canına okumaya devam eden bir virüsten başka bir şey

HEP BEKLE, BÜYÜ... OF ÇOK SIKILDIM ARTIK!

değilsiniz. Siz insan denen pislikleri ve yarattığınız zararlı uygarlığı yok etmek için, yeryüzünün iradesine uyarak yaratıldım ben. Peki ya sen? Hobi? Hobi mi dedin. Böyle bir sebeple yeryüzünün havarisi olan bana karşı çıkmak ha?! Bir insandan da bu beklenir zaten. Anlaşılan sizi ortadan kaldırmaktan başka çare yok.

ÇATUR ÇUTUR ÇATIR. IOAAAAAAAAAAAAAAAAA. FUUP BAAM. PATIR PATIR.

- Yine tek yumrukta bitiverdi. Kahretsin! Lanet olsun!"

Nasıl, çok sağlam hikâye di mi? Tam yirmi sayfa okudum size. Aslında böylece günlük kitap okuma ödevimi bitirmeme de 10 sayfa kalmış oldu. Kitap okumak çok eğlenceli. Hele böyle çizgi romanlar. Size okuduğum bu çizgi roman serisini yeni keşfettim. Arkadaşım tavsiye etti. Annesi hangi kitabı istese alıyor. Yeter ki kitap okusun. Bizimkiler hiç öyle değiller ama olsun, ben de arkadaşımdan alıp okuyorum. Geçenlerde bir arkadaşım bu kitapları okusalar öğretmenler elimizden alırlar, dedi. Neden alsınlar ki, kitap işte. Hayal gücümüzü geliştiriyor. Ben arkadaşıma katılmıyorum. Bence bilgisayar başında saatlerce oyun falan oynamadığımız yahut korku filmi ya da savaş filmi gibi şeyler seyretmediğimiz sürece sorun yok. Sanırım o tür filmler kâbus görmemize neden oluyor. Çok bilgisayar oynayınca da ders çalışamıyoruz. Sorun olan şeyler bunlar bence.

Neyse annemle babamın her yaptığı şeyi neden yaptığını anlamıyorum zaten. Ben de işime bakıyorum. Mesela arkadaşımdan geçen gün yeni bir kitap aldım. Manyak bir şey. Adı *Noragami: Başıboş Tanrı*. İsmi bile ne havalı di mi! Kahramanlarına bayılıyorum: Yukine, Yato ve Hiyori İki. Benim favorim Yato. Onu çok seviyorum. O çok üzgün ve kıymeti bilinmeyen bir tanrı. Bana iyilik yapsaydı ben ona mutlaka ibadet eder ve onu mutlu ederdim. Ya belki de söylediklerim çok anlaşılmıyor. En iyisi kitabın başındaki karakterler kısmını okuyayım da en azından neden bahsettiğim anlaşılsın. Sıkı durun, eminim siz de bayılacaksınız:

"**Yukine:** Bir ruh olarak ortalarda dolaşırken Yato tarafından bulunarak ilahi silah yapılan genç oğlan. Sekki olarak çağırıldığında gümüş bir kılıç şeklinde geliyor.

Yato: İnsanların kendisine tapınabilmesi için tek bir tapınağı bile olmayan önemsiz bir tanrı. Bir gün herkesin ona tapınacağı hayaliyle insanların sorunlarını çözüyor.

Hiyori İki: Güreşleri aşırı seven ama ailesine karşı saygılı sıradan bir ortaokul öğrencisi. Yato'yu kurtardıktan sonra ruhu bedenini kolayca terk eder hale geldi."

Yato bana çok benzeyen bir çocuk olmasına rağmen bir tanrı ve bu çok havalı. Dinini yaymak için duvarlara yazı yazıyor. Onları da artık alıp kendiniz okursunuz. Kesin sevmişsinizdir. Anneme aldıramıyorum ben bunlardan gerçi. Annem istediğim kitapları hemen incelemeye başlıyor. Bu sana göre değil, hatta hiç kimseye göre değil, diyor. Beyninizi saçma sapan şeylerle dolduruyor. Sizi bu tür sapıkça düşüncelere eğlendirerek alıştırmaya çalışıyorlar gibi laflar ediyor. Hatta babamla konuşurlarken duydum. Annem size az önce okuduğum o çok "kafa" kitabı sanki mikroplu bir şeyi tutarmış gibi tutup babama gösteriyordu. "Ateist yapmaya uğraşıyorlar" dedi babam okuyunca. Annem de; "Hayır satanist yapmaya uğraşıyorlar" dedi. Böyle saçmalıklar sapıkça düşüncelere yumuşak bir geçiş yapmalarını sağlıyor. Böylece her türlü iğrenç ve sapkın düşünceyi kolaylıkla kabul edebilirler dedi. "Off, amma da abarttınız" dememek için kendimi zor tuttum. Dinlediğimi anlasalardı çok kızarlardı çünkü.

> ANNEMLE BABAMIN HER YAPTIĞI ŞEYİ NEDEN YAPTIĞINI ANLAMIYORUM ZATEN. BEN DE İŞİME BAKIYORUM. MESELA ARKADAŞIMDAN GEÇEN GÜN YENİ BİR KİTAP ALDIM. MANYAK BİR ŞEY. ADI NORAGAMİ: BAŞIBOŞ TANRI. İSMİ BİLE NE HAVALI Dİ Mİ! KAHRAMANLARINA BAYILIYORUM.

Sanki öyle bir şey olsa bu kitapların basılmasına izin verirlerdi yahut arkadaşlarımın anne babası onlara alırdı. Bizimkiler çok abartıyor ya! Eğlence parkında bile kimin hangi oyuncağa bineceğini boyuna bakarak anlıyorlar. Boyun kısaysa oyuncağa bile binemiyorsun. Bu kitaplar annemin dediği kadar kötü olsaydı herhalde bunları basamazlar, yahut kırtasiyede satamazlardı. Geçenlerde haberlerde gördüm. Boyaları zararlı diye izinsiz oyuncakları satanları yakalamıştı polis. Haberlerde "Aman bunlarla çocuklarınız oynamasın" diyordu. Oyuncakların boyası bile sorun oluyorsa herhalde kafamızın içine soktukları, daha çok sorun olur. O kadar zararlı bir şey olsaydı herhalde bunları yazanları, basanları falan yakalarlardı. Yakalamadıklarına göre demek ki yanlış bir şey yok.

Annemle babam işte! İşleri güçleri abartmak. Hele bir 18 yaşına geleyim. Artık bana karışamayacaklar nasıl olsa. O zaman evime kocaman bir televizyon alıp şöyle süper bir ses sistemi kuracağım. Arkadaşlarımın dizileri izledikleri internet sitesine abone olup bütün gün yatağımda yatıp, annemlerin izlememe izin vermediği bütün dizileri baştan sona seyredeceğim. Maraton diyorlar, biliyorsunuz değil mi? Arka arkaya seyredince adı maraton oluyor. Gerçi insanın yattığı yerden maraton yapması saçma. Sonuçta kolunu bile kıpırdatmıyorsun ama böyle adı maraton olunca da çok havalı oluyor. İnsan kendisini bayağı koşmuş, önemli bir iş yapmış gibi hissediyor. Ben de kendimi böyle önemli hissetmek istiyorum. Hem çok havalı hem de çok zevkli.

Ha bu arada siz bana çocuk olmayı sormuştunuz değil mi? Bilmiyorum, çok havalı bir şey değil ondan eminim. Belki arkadaşlarım kadar özgür olabilseydim eğlenceli olduğunu söyleyebilirdim. Neyse büyüyene kadar bekleyeceğiz artık. Büyüyüp büyükler gibi havalı şeyler yapmak için sabırsızlanıyorum.

Türkiye'de
kayağın **tek** adresi

44 40 40 9

www.swayhotels.com

/swayhotels

PALANDÖKEN

SWAY
HOTELS

BİR ANNEDEN MEKTUP VAR

ZEYNEP KEVSER ŞEREFOĞLU

Sana karlar buzlar prensesli, bıkarcasına yoğunlukta pembeli, ata benzemeyen tek boynuzlu atlı, hayvanlara benzemeyen garip şekilli ve yazılı bir şeyler almadığım için bana kızma. Elim varmıyor. Hem güzellemeyi hak eden şeyler sadece bunlar değil. Yaklaşımının, üslubunun, fikirlerinin en çok alkışı ve takdiri hak eden şeyler olduğunu öğrenirsen eğer, beni de anlamış olursun gün geldiğinde.

DOSYA

Kızımın anaokulu öğretmeni, kızım Elif Hüma'yı anlatan bir mektup yazmamı istedi. Şaşırdım. Sonra sevindim. Yaşamaktan yazmaya fırsat bulamayan atalar geni etkisi ile akıllı ama zeki olmayan telefonlarda biriken, çoğunlukla dolu hafızaya sebep olup uzun süre sistemi zorlayan ve bilmem ne zaman dönüp bakarız acaba dediğim fotoğraf yığınlarından başka sabit bir şey bırakamayanlardanım, geride. "Tamam" dedim, en azından yazmak bizim işimiz. "Deadline"ı da öğrendik mi, tamamdır."

Sevgili öğretmenim;

Arama motorları, "anaokul öğretmenine mektup örneği"ni dilekçeden bile önemli bir yazı türü olarak kayıtlara almışlar ve benim bundan hiç haberim olmamış. Prensler, prensesler, paşalar, kraliçelerle ilgili yazılmış ne örnekleri gördüm de, takip edememiş olmayı meslekî güncelliğe hakaret kabul edip kendime yazıklandım. Yok öğretmenim, baştan anlaşalım: Bizimkisi dünyanın en özel insanı değil. Herkesten başka ve farklı olarak Anka kuşunun kanatlarında filan da inmedi. Prenses yahut kraliçe hiç değil. Öyle bir hitap duymadı kimseden.

Her çocuk gibi meraklı, her çocuk gibi istekli, her çocuk gibi sevgi dolu, her çocuk gibi duygularının karşılık bulmasını bekleyen, kimi zaman mızıkçı... Her çocuk gibi... Yıllarca zamanın çok programlı, Anadolu yahut meslek liselerinde gözü gözümde, isimlerini kimi zaman unutsam da halleri, huyları aklımda kalan Müzeyyenleri, Ayşe Eceleri, Durdu Mehmetleri, Tarıkları gibi...

Yok, yanlış anlamam. Ona bakım veren herhangi birinin ona "aşkım" dememesi gerçekten problem değil. (İç ses: Allah'ım n'olur demesin!) Sevilmesi güzel şey elbet lâkin o bir çocuk. Hatta o daha çocuk. Aşk kelimesinin çağrışımlarına dair çok şeyi fark ve idrak edebilmesi temennim fakat kelimenin daha yaşını almamış çocuklarda eskitilmesi ve büzüşen dudakların arasında ruhunu yitirmesi, bu konuda en istemediğim şey...

İhtiyacı sadece her çocuk gibi: Sevgi ve samimiyet. Sorusu geçiştirilmesin, yapıp edebildikleri arkadaşlarıyla kıyaslanarak eksik yahut fazlalıkları üzerinde ısrarla durulmasın yeter. İngilizceden ne öğrendiğini, bu ay kaça kadar saymayı başarabildiğini filan sormayacağım tabii ki. Bunları sormaktan biz, bunları duymaktan siz, bunlara mecbur bırakılmaktan onlar çok erken yorgun düşmüyorlar mı?

Anne-babanın yerini tutmanızı beklemiyoruz. Biz de sizin yerinizi tutamayız çünkü. Siz onun gözünde en iyi bilen olacaksınız. Bana yapılan nazlar size yapılmıyor, saatlerce uğraşlarım sonucu uyutmayı beceremediğim çocuk iki pış-pışınızla sağına soluna bakıp gözlerini yumuveriyor. Ne güzel... Buna saygım sonsuz. Kıskananlardan değil, bunu imkân addedenlerdenim. Kimse kimseden rol çalmasın, kimse kimseyle yarışmasın, kimse kimseyle bir yavru üzerinden iktidar mücadelesine girmesin yeter.

O benim göz bebeğim ve bir fert. Farkındayım; kararları var lâkin kendince. O bir çocuk. Hatta o daha çocuk. Kardeş isteyip istemediğini, hangi araba markasını tercih ettiğini filan sormadık ona ama gökyüzünü ne renge boyamak istediğini sormanızda sakınca yok. Boyadığı her renk kabulümüz, siz de rahat olun. Dışına da taşırabilir, elma mor da olabilir. Bundan utanmayacak şekilde o kâğıdı size de bize de verebiliyorsa, işler yolunda demektir. İçinizi ferah tutun.

YOK ÖĞRETMENİM, BAŞTAN ANLAŞALIM: BİZİMKİSİ DÜNYANIN EN ÖZEL İNSANI DEĞİL. HERKESTEN BAŞKA VE FARKLI OLARAK ANKA KUŞUNUN KANATLARINDA FİLAN DA İNMEDİ. PRENSES YAHUT KRALİÇE HİÇ DEĞİL. ÖYLE BİR HİTAP DUYMADI KİMSEDEN.

Kıpırdamadan yerinde oturmayı öğretmeyeceğinizi ümit ediyorum. Onun annesi de ya arka sıranın ya en öndekinin üstündedir yahut gezip duruyordur ders anlatırken. Soya çekim kontenjanından mazur görülebilecekler esnekliğine girerse memnun oluruz.

Şeker, çikolata vererek ekran önüne kilitleyerek kolay ve sorunsuz/problemsiz, tatlı tatlı çocuk büyütmenin evrelerine eremedim -henüz-. İki yıllık sabır aşamasından sonra yeni gelen kardeşin de beklediği ilgiden yüz bularak gevşemeye meyilliyim ama başına bunlardan biri yahut birkaçı gelecekse bilmek ve bu zevki önce kendim tatmak isterim. Anlaşalım.

Olmazsa olmazımız: Konsept doğum günleri, ayrımcı şarkılar, bitmek bilmeyen yılsonu gösterileri!

Çok şükür bizimki ağustos doğumlu. Eyvah, doğum günü tatile denk geliyor. Ne yapsak? Değiştirsek mi? Bütün öğretim hayatı doğum günüsüz nasıl geçer ki? Tabii ki, iyi ki doğmuşlar. (İç ses: "İyi ki bizi seçmişler" cümlesini kuran velilerin yavrularını evlat edinebilemiyoruz, değil mi? Dış ses: Çok ayıp!) Yani, hani, ne bileyim, aile içinde paylaşılası özel zamanların, hediye seçme telaşesi, mecburiyet çizelgesi ve farklı konseptler silsilesi içinde maratona ve yarışa dönmemesinin bir yolu yok mudur ki? Çok isteniyorsa sade bir keki beraberce süsleyip yiyebilirler, günler aylar öncesi hazırlıklar kervanına girmeden. Bence, kâfi.

Minik avuçların içinde oynanan ve "şuraya bir kuş konmuş" la başlayan oyunla, "mini mini bir kuş konmuştu" şarkısı arasında-

İHTİYACI SADECE HER ÇOCUK GİBİ: SEVGİ VE SAMİMİYET. SORUSU GEÇİŞTİRİLMESİN, YAPIP EDEBİLDİKLERİ ARKADAŞLARIYLA KIYASLANARAK EKSİK YAHUT FAZLALIKLARI ÜZERİNDE ISRARLA DURULMASIN, YETER. İNGİLİZCEDEN NE ÖĞRENDİĞİNİ, BU AY KAÇA KADAR SAYMAYI BAŞARABİLDİĞİNİ FİLAN SORMAYACAĞIM TABİİ Kİ. BUNLARI SORMAKTAN BİZ, BUNLARI DUYMAKTAN SİZ, BUNLARA MECBUR BIRAKILMAKTAN ONLAR ÇOK ERKEN YORGUN DÜŞMÜYORLAR MI?

ONLAR BİRER ÇOCUK, HATTA ONLAR DAHA ÇOCUK

ki sarkazm! Onu ne yapacağız hakikaten? Pencerede donmak üzereyken içeriye alıp ötüşünü duyduğumuzda sevindiğimiz, pırpır edip canlanışına heyecanlandığımız ve tekrar kanat çırpıp ellerimizi bomboş bırakan kuşun ardından tatlı melodiler eşliğinde üzülürken, müteakip oyunda kuşu avucumuza alıp "biri tutmuş, biri kesmiş, biri yolmuş, biri pişirmiş, biri yemiş"ten sonra kendisine kalmayanın "hani bana hani bana" yazıklanışını bu saf zihinler nereye oturturlar ki? Biz evde "tavuk" dedik o avucumuza konan ve her parmağın telaşla çekiştirdiği canlıya, öğretmenim. Hayata dönüşüne o denli sevindiğimiz kuşu avuç içimizde tekrar yolmaya razı gelemedi gönlümüz ama bununla yüzleşmek kaçınılmazsa, kuşu tavuğa çevirmekle hata mı ettik, bilemedim.

Peki, vücudumuz şarkısı var mı acaba müfredatınızda? "İki elim iki kolum, bacaklarım var/Her insanda bir burun, bir de ağız var/Sen hiç gördün mü, üç kulaklı bir adam?/Olur mu hiç üç kulak, dön de aynaya bak" sözleriyle "normal"i tanımlayan, "orjin"i imleyen ve bunun dışında kalanı anormal addetmeyi, ayrımcılığa maruz bırakmayı adeta bilinçaltına kazıyan o şarkı? Hayır, anlamadığım; bu şarkıyı öğrettikten sonra sadece engelliler haftasına sıkışan, "bizim gibi olmayanlara da saygı duymalıyız, bedensel ve zihinsel engelliler de hayatımızın ve toplumumuzun birer parçası ve onlardan da sorumluyuz" gibi cümlelerin nasıl bir kalıcılığı olmasını bekleyebiliriz ki çocuklarda? Azalar, uzuvlar, şekil ve şemaller, Yaratıcı'nın takdiri, takdir edersiniz ki. Dönüp aynaya baktıklarında kendileri gibi olmayanlara "olur mu hiç" demesinler diye, yaygın müzik dinleme sitesinden herhangi bir çocuk şarkısını açtığımız zaman biraz gevşek davranıp kontrolü kaybettiğimizde bizim için seçtiği şarkılar arasında "iki elim, iki kolum, bacaklarım var" başlangıcına denk gelince özellikle es geçtik, değiştirdik öğretmenim. "Olur mu hiç?" Olur, olabilir. "Ol" der ve her şey "olur" sonuçta.

"Güneşin alası çok"la başlayan meşhur şarkıyı ise katiyen öğretmemenizi talep edeceğim, haddimi aşsam da hakkım ve hakkımız olduğunu iliklerime kadar hissederek. "Her evin çilesi çok." Tamam. "Analar çeker yükü". Doğru. "Kimsenin bilesi yok." Artık yeter! "Çocuğa bakar anne." Öyle ama sadece anne değil. "Evine tapar anne." Bu ne demek gerçekten? Çok ayrı bir yazı konusu. "Gece gündüz çalışır." İş bölümü yok mu? "Yarını yapar anne." Yarınlar tek kişinin omuzlarında yapılmaz. Hele o omuzlara basarak hiç yapılamaz. Hep birlikte danışarak, dayanışarak yapılırsa sağlıklı yarın imkânı doğar. "Gelin çiçek derelim." Eyvallah. "Yollarına serelim." Allah razı olsun. "Sevgi dolu türkülerle/Annemize verelim." Evet, sevgi dolu ama aynı zamanda ayrımcılık içermeyen, ebeveynlerden tek bir tanesinin saçının süpürge oluşunu başarı kıstası olarak kabul etmeyen, bakım vereni indirgedikçe bakım verilenin mükemmelleşmeyeceğinin bilincinde, ayırdında türkü-şarkılarla gelin lütfen. Mevzu uzun, derin, acı ama gerçek. Bu şarkıyı hiç öğretmeyelim, buna da burada girmeyelim.

DOSYA

Hem sonra neden baba şarkısı bu kadar az? Neden eve gönderilen hediyeler hep anneye? Bütün vurgu anne üstüne? Hayır, ebeveynlerden birinin emeğini sonuna kadar sömüreceğiz, bakım işini tümüyle ona yükleyeceğiz diye, çocuklarıyla vakit geçirmekten keyif alan, bakımlarına ortak olan, elini taşın altına koyan babalara haksızlık etmiyor muyuz? Hoş, bütün bunları öğrenememiş deneyimleyememiş, bu özel zamanlar hayatlarından hızla akıp giderken bu süreçten kendilerini merhametle, sevgiyle yeniden inşa etme şeklinde istifade edememiş babaların, bu kayıpları ile ilgili bir farkındalık oluşturmaya katkı vermeniz de mümkün. Keşke...

Eh, bir seneyi geride bırakırız böyle böyle inşallah. Zorunlu eğitim sürecinin kollarına bir yaş daha yaklaşır, bir eşiği daha atlatırız hayırlısı ile. "Eeee, bu bir sene neler yapıldı, görelim bakalım" tonlu arkamıza yaslanıp sonra ellerdeki fotoğraf ve video özelliğindeki aletlerle oradan oraya en iyi görüntü için koşuşturup dünyanın en önemli(?!) anlarını kaydederken duygularına hâkim olamayan biz, bir sonraki seneye aynı okulda tamam/devam kararı verme aşamasındaki veli profilini mutlu ve memnun edebilme telaşı ile ne kadar çok şey öğrenildiğini bir gecede gösteriverme ve her bir çocuğu bir diğerinden geride bırakmadan velisini tatmin ve memnun edecek sürede sahne önünde tutmaya uğraşan siz, gösteri için sıranın kendisine gelmesini beklerken geçen saatler içinde acıkmış, yorulmuş, uykusu gelmiş ve bu üçlünün kaçınılmaz feci sonu olarak huysuzlanmış çocuklar... Gerçekten bu çileyi çekmek zorunda mıyız? Hakikaten bunu başka türlü çözemez miyiz? Memleketin son çıkan pop şarkıları arkada bangır bangır çalarken bu şarkıları söyleyenlerin kostümlerinin küçültülmüşlerini giyip, hareketlerini taklide uğraşan çocukların "playback" yapmasını kabiliyet olarak addetmiyoruz değil mi? Amatör de olsa, çocukların kendilerine ait birkaç cümle ile neden tatmin olmayız ki? Onlar birer çocuk. Hatta onlar daha çocuk.

İşiniz zor ve dahî pek mühim öğretmenim. Size sitem ediyorum sanmayın. Sizden bunları isteyen bizedir sitemim, olsa olsa. Yeni zamana ve yeni koşullara hazırlıksız yakalanan, meseleleri damdan düşer gibi aniden kucağında bulan, olayların gerek/şartlarına göre kurumlarını oluşturamayan, düzenleyemeyen, güncelleyemeyenler olarak bu zamanın ihtiyaç duyduğu çocuk mekânlarını oluşturamadık. İçerik, müfredat, eğitmen, bakım veren formasyonu gibi birçok parametresini işlevsel şekilde planlayamadık. Müfredatları, araç gereçleri güncelleyemedik. Eğitimin ve ilişkilerin içinden çekip çıkarılan değer sistemini -en fazla- yine öyle sonradan ekleye yapıştıra yerine koymaya çalıştık ve farkında olmadan hâlâ bunu yapmaya devam ediyoruz. Güncellenemediğimiz sürece nesiller arası farkı daha da açacağımızdan bihabermiş gibi ısrarla eski usul söylem ve uygulamaların çetelesini tutuyor, turnosolu buraya koyuyor, sonra da faturayı en çok annelere ve gençlere kesiyoruz. Bütün bunlar toplum olarak hepimizin eksiği. Kızmasın kimse... Çabalar var ama sistem revizesine yetmiyor. İsmin hâlâ "anaokulu" olması bile en büyük gösterge değil mi buna? Anaokulu mu kalır isim olarak bu güne, ana-babanın ortak, paydaş ve işteş işlevlerinin çocuk üzerindeki etkisinin önemine dair konuşmaktan yorgun düşülen bu zamanda? Hem okul nedir yahu? Onlar birer çocuk. Hatta onlar daha çocuk.

Elif Hümacığım;

Geldik mi meselenin çetin kısmına? Büyüdüğünde "portfolyonda" sana yazdığım duygu yoğunluklu bir mektup bulamayıp üzülmeni istemem. Zaten anne-babalar "çocuklar arkadaşlarına bakıp özenmesin, onlardan geri kalmasın, üzülmesin" diye yoldan çıkarlar. Çoğunlukla...

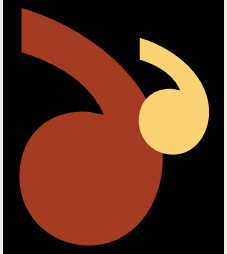

NEDEN EVE GÖNDERİLEN HEDİYELER HEP ANNEYE? BÜTÜN VURGU ANNE ÜSTÜNE? HAYIR, EBEVEYNLERDEN BİRİNİN EMEĞİNİ SONUNA KADAR SÖMÜRECEĞİZ, BAKIM İŞİNİ TÜMÜYLE ONA YÜKLEYECEĞİZ DİYE, ÇOCUKLARIYLA VAKİT GEÇİRMEKTEN KEYİF ALAN, BAKIMLARINA ORTAK OLAN, ELİNİ TAŞIN ALTINA KOYAN BABALARA HAKSIZLIK ETMİYOR MUYUZ?

Sana karlar buzlar prensesli, bıkarcasına yoğunlukta pembeli, ata benzemeyen tek boynuzlu atlı, hayvanlara benzemeyen garip şekilli ve yazılı bir şeyler almadığım için bana kızma. Elim varmıyor. Hem güzellemeyi hak eden şeyler sadece bunlar değil. Yaklaşımının, üslubunun, fikirlerinin en çok alkışı ve takdiri hak eden şeyler olduğunu öğrenirsen eğer, beni de anlamış olursun günü geldiğinde.

Ne söylesem az, eksik, yarım. Sen bizim başarımız yahut becerimiz değil, Rabbimin takdirisin. Projemiz de olamazsın. Emanetin O'na. İnşallah sana yol arkadaşı olabiliriz; baban ve ben. Eksiğimizle, hatamızla, kusurumuzla ve sevgimizle... Ve inşallah birlikte yaşadıklarımız senin için her yaşında yeniden açılan, kanatlanan, başka renklere bürünen mektuplar olurlar ama çok istersen, *Lacivert Dergi*'nin bu sayısını koyarız dosyana, olur mu Hüma kuşum?

Saadet, sıhhat ve afiyet temennimdir sana kızım. Kızım... Cinsiyetinin seni asla ve asla yarım, eksik, kusurlu, hatalı yapmadığını bil, canım kızım. Fırsatların bir erkeğinki ile eşit olmadığını gördüğün yerde talep etmek hakkın. Herkesin hakkı olan adaleti eşit şartlar içinde alması mücadelesini desteklemene ve bunun için elinden geleni yapmana duacıyım. Rabbim kullarını ayırmıyor ve üstünlüğün nerede yattığını da söylüyor. O'nun adaleti sana yeter. Gerisine aldırma. Kevser'in indirildiği Kutlu Elçi'nin müjdesini unutma. Köksüz, soysuz, tükenmiş ve bitmiş olan kimdir, isim ve soy neyle yaşar, hatırından çıkarma. Elçiye emredilen, hepimize emredildi. Sen bunu ve O'nu bil, yeter.

ZEYNEP KEVSER ŞEREFOĞLU KİMDİR? Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde yardımcı doçent.

masumiyetin kaybı

İPEK COŞKUN

> Aydınlanma filozoflarına göre çocuk boş bir levha olarak doğar. Yaşantı ve özellikle eğitim ile bu boş levha dolmaya başlar. Çocukluk mitinin doğuşu biraz bu döneme denk gelmektedir. Çocuk boş bir levhadır yahut bizim eğitimcilerin çok sık kullandığı gibi bir "hamur"dur ve şekillendirilir.

ÇOCUKLUĞUN TARİHİNİ DE YETİŞKİNLER YAZMIŞ DURUMDA

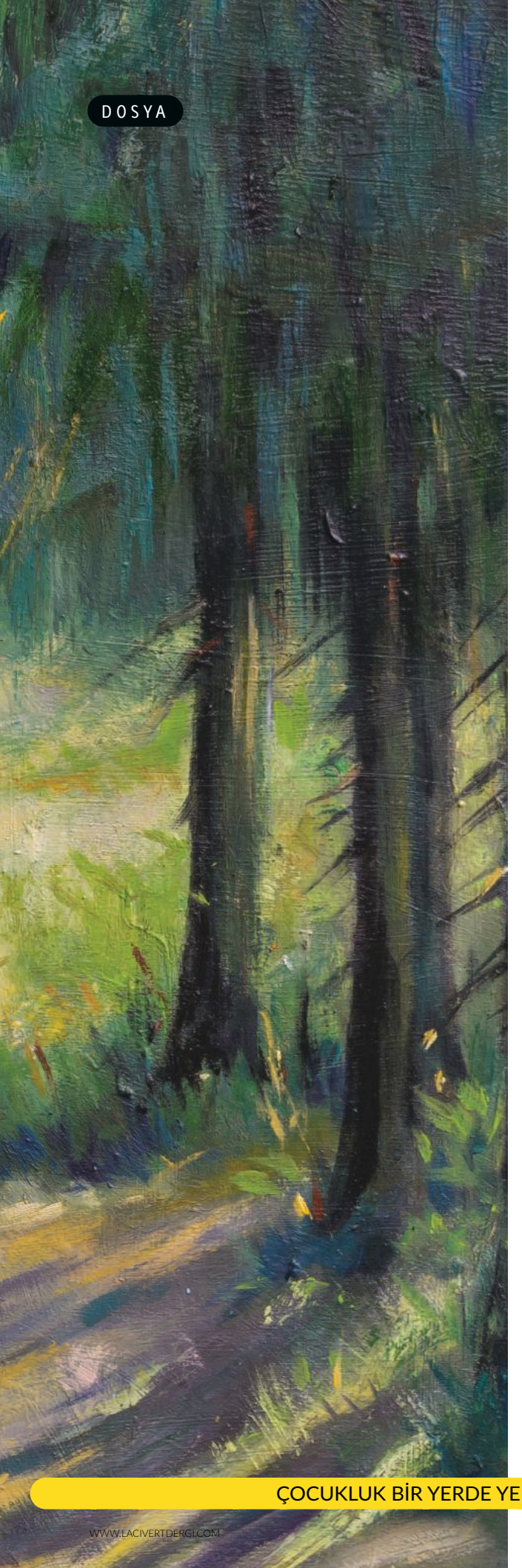

DOSYA

"Ama ben n'olacağım? Ağlaya ağlaya uyudum. Ne çok gözyaşı çıkıyor benden şaşıyorum. Demek ki birisi sus diyene kadar bütün çocuklar sonsuza dek ağlayabilir..."

Leyla İpekçi/Maya

Aslında çocukluğun tanımlanması ve sosyal dönüşümü üzerine bir şeyler yazmak son derece zor. Çocukluğun tarihini de yetişkinler yazmış durumda çünkü. Kendi hayatımda çocukluğu nerde bırakmıştım diye düşünüyorum. Sanırım 4'üncü sınıfa giderken bir gün okul çıkışında anne-babamın trafik kazasında ağır yaralandığını öğrendiğim o an, çocukluktan yetişkinliğe geçtiğimi fark etmiştim. Annemin yatarak geçirdiği iki ayda da anne-çocuk rollerini büyük oranda değiştiğimizi söyleyebilirim. Göz kapağına atılan sekiz dikişin ardından ziyarete gelen komşular-akrabalar sürekli; "Verilmiş sadakanız varmış ya gözüne gelseydi" diyorlardı. Çocuk lügatime "sadaka" kelimesi o dönem girdi. Sözlükten bakmıştım, ne demek istediklerini anlamadığımdan. Bu hep böyleydi ve aslında çocukluk bir tür yeni kavramlarla mücadeleydi sanırım benim için. Yeni kavramlar, yeni anlamlar girdikçe hayatımız daha anlaşılır olmadı aksine daha karmaşık bir hal aldı ve büyüdük.

Şimdilerde çevreme ve çocuklara bakıyorum; sokakta, otobüste, alışveriş merkezinde, okulda... Çocukluğunu 90'lı yıllarda bırakmış biri olarak çevremdeki hikâyenin rengi bir hayli değişmiş durumda. Şimdilerin çocukları ile 90'lı yılların çocukları kıyas götürmeyecek derecede farklılıklar barındıran toplum ve aile ortamına sahipler. Burada anlatmak istediğim; "ah 90'larda biz ne iyi çocuklardık" falan değil ama yaşanan dönüşümün hızından ürkmüyor değilim. Sanırım fırsatları ve imkânları ile birlikte ne yazık ki acziyeti de artan bir "çocukluk miti" var artık. Bu miti çekirdek aile yarattı ve en büyük inancını da bu mit üzerine kurgulamış durumda. Çekirdek ailenin geleceği bu mite bağlı anne babaların gözünde ama farkında olmadan çocuğun yahut çocukluğun anlamını daraltan ve boşaltan bir süreci tecrübe ediyoruz. Nasıl böyle bir anlayışa savrulduğumuzu anlamak ve açıklayabilmek için gelin dünyadaki tartışmalara da kulak kabartalım biraz. Öyle ki bu mitin oluşmasının ardında yaklaşık 100 yılı aşkın Batı merkezli bir arka plan söz konusu.

Günahkâr çocuk

Bildiğiniz gibi Hıristiyanlıkta çocuk günahıyla doğar ve arınması, düzeltilmesi gerekir. Bu arındırma ve düzeltme ihtiyacı o dönemlerde çocuklara bakışı da önemli ölçüde etkilemiştir. Hıristiyanlıktaki çocuğun günahkâr olarak doğduğu inancı Batı'da çocuklara yönelik dayağın bile sözde bir tür eğitim aracı olarak kullanılması ehliyetini veren sert pedagojik yaklaşımların ardındaki temel motivasyondur. Evet günahkar doğan bir çocuk düzeltilmelidir. Bu bakış açısı modern tabirle çocukların ruhi ve fizikî haklarının ihlaline neden olmuştur.

ÇOCUKLUK BİR YERDE YENİ KAVRAMLARLA MÜCADELE ETMEKTİ

20’nci yüzyıl “çocuk çağı” mıydı ve gerçekten böyle yaşandı diyebilir miyiz? Bosna da Srebrenitza katliamının kurbanlarından altı aylık Fatıma bebeğin mezarı taşının ardından ABD’de Rochester da tamamı hamile çocuklardan oluşan bir okulu gördüğümde 20 ve 21. inci yüzyılların pek çok çocuk için felaket yüzyılı olduğunu söyleyebiliriz.

20’NCİ YÜZYIL “ÇOCUK ÇAĞI” MIYDI VE GERÇEKTEN BÖYLE YAŞANDI DİYEBİLİR MİYİZ? BOSNA’DA SREBRENİTZA KATLİAMI’NIN ARDINDAN KATLİAMIN KURBANLARINDAN ALTI AYLIK FATIMA BEBEĞİN MEZAR TAŞINI VE ABD’DE ROCHESTER’DA TAMAMI HAMİLE ÇOCUKLARDAN OLUŞAN BİR OKULU GÖRDÜĞÜMDE 20 VE 21’İNCİ YÜZYILLARIN PEK ÇOK ÇOCUK İÇİN FELAKET YÜZYILI OLDUĞUNU SÖYLEYEBİLİRİZ.

MODERNİZMİN HER ÇOCUĞUN LEHİNE İŞLEDİĞİNİ SÖYLEMEKTEN HALEN ÇOK UZAKTAYIZ

Aydınlanma ile birlikte John Locke gibi dönem filozofları da kilisenin pek çok uygulamasına olduğu gibi bu durumu da tepki göstermiştir. Bir çocuğun günahkâr doğmasının mümkün olmayacağını belirtmiş ancak onlar da çocukluğun tanımlanmasında şöyle bir yanılgıya düşmüştür: Aydınlanma filozoflarına göre çocuk boş bir levha olarak doğar. Yaşantı ve özellikle eğitim ile bu boş levha dolmaya başlar. Çocukluk mitinin doğuşu biraz bu döneme denk gelmektedir. Çocuk boş bir levhadır yahut bizim eğitimciler çok sık kullanır; çocuk bir hamurdur ve şekillendirilir. İlk savrulmanın buralarda bir yerde başladığını söyleyebiliriz. Bir yanlışı başka bir yanlışla düzeltmenin yarattığı garip bir semantik savrulma hali.

Bizim dinimizde ve geleneğimizde çocuk ne günahkâr ne de boş bir levha olarak doğar. Anne rahmine düştüğü andan itibaren biz çocuğa bir şahsiyet veririz. Çocuk, günahsız bir melek gibi doğar ve kesinlikle boş bir levha değildir. Bahşolunmuş birtakım özellikleri vardır en baştan, örneğin Chomsky’nin tanımlamakta zorlandığı ve en sonunda “kara kutu” olarak tanımladığı dil edinme melekeleri doğuştan gelir. Gelenekte var olan bu bakış açısına rağmen çevremize baktığımızda halen son derece Batı merkezli ve modern çocukluk söylemlerinin çok da fazla sorgulanmadan kabul gördüğüne şahit oluyoruz. Burada da ailenin dindar olması, mütedeyyin yahut seküler olması çok bir fark oluşturmuyor aslında. Bu anlamda modern “çocukluk miti” hemen her görüşten insanı etkilemiş durumda diyebiliriz.

Modern eğitim ve ekonominin şekillendirdiği çocukluk miti

Sosyolojik bir kategori olarak çocukluğun ele alınması 18 ve 19’uncu yüzyıllara dayanıyor. Bunun temelinde, ekonomik ilişkilerin değişmesi nedeniyle aile kavramının dönüşümü ve küçülmesi yatıyor. Sanayi Devrimi’nden önce tarım toplumlarında çocukların olabildiğince hızlı büyümesi ve erken yaşta ailesinin tarımsal faaliyetlerine yardım etmesi beklenirdi. Çocuk sayısının fazla olması da tarım toplumlarında büyük öneme sahipti, bir bakıma ücretsiz ırgattı çocuklar. Özellikle de en büyük çocukların önemi ailede çok daha fazlaydı.

Aydınlanma süreci ve ardından Sanayi Devrimi ile birlikte çocuğun toplumsal konumunda değişiklikler söz konusu oldu. Ekonomik olarak sanayi üretimine geçiş insanların tarımsal hayattan şehirlere göç etmesine, ailelerin küçülmesine, çocuk sayısının azalmasına ve çocukların eğitime daha fazla yönlendirilmesine neden oldu. Baba fabrikaya, çocuklar okula gider, anne de ev işleri ile ilgilenir. Modern çekirdek ailenin başlangıç hikâyesi özetle böyledir. Çocukluk mitini başlatmış olsa da hikâyenin aynı tekdüzelikte devam ettiğini söyleyemeyiz.

Çocukluğun tarihi ve sosyolojisi konusunda ilk ve önemli çalışmaları yapan Fransız tarihçi Philip Ariès, *Yüzyıllar Boyunca Çocukluk* kitabında aydınlanma ve beraberinde getirdiği modernizmin yaşamı çocuklar için daha zorlu bir hale getirdiğini savunur. Özellikle Ortaçağ döneminde çocukların çok daha iyi şartlarda olduğunu iddia eder. Charles Dickens’in öksüz bir çocuğun hikâyesini anlatan *Oliver Twist* romanı, Sanayi devrimi’nin

DOSYA

yaşandığı dönemin Londra'sında geçer ve anlatılan manzara, Ariès'i destekler nitelikte son derece rezildir. Sanayinin ve şehirleşmenin geliştiği modern ortam romanın sonu güzel bitse de çok fazla çocuk lehine işlemez.

Peki bu durumda, 20'nci yüzyıl "çocuk çağı" mıydı ve gerçekten böyle yaşandı diyebilir miyiz? Bosna'da her yıl temmuz ayında anma törenlerinin yapıldığı Srebrenitza Katliamı'nın ardından katliamın kurbanlarından altı aylık Fatıma bebeğin mezar taşını gördüğümde yahut Anne Frank'ın günlüğünü okuduğumda, ABD'de Rochester'da tamamı hamile çocuklardan oluşan bir okulu gördüğümde 20 ve 21'inci yüzyılların pek çok çocuk için felaket yüzyılı olduğunu söyleyebiliriz. Geçmiş çağlarda veba salgınıyla yaşanan toplu çocuk ölümler, bugün kitle imha silahları ile yaşanıyor. Dolayısıyla modernizmin her çocuğun lehine işlediğini söylemekten halen çok uzaktayız. 20'nci yüzyıl çocuk temasında sosyal, tarihî ve psikolojik çalışmaların yaygınlaştığı bir yüzyıl olması nedeniyle bir tür çocuk çağı olarak değerlendirilebilir. Literal anlamda bir çocuk çağı ama gerçek anlamda olsa olsa çocuk miti çağı olur. Bu gibi tezatları içinde barındıran her kavrama daha temkinli yaklaşmak durumundayız.

Çocukluk miti ve örselenmiş anne babalık

Tarihin hiçbir döneminde çocuk ve anne-baba ilişkisi bu kadar yakın ve bağımlı düzeyde olmamıştı. Bu yakın ve bağımlı hal çocukluk mitini yükseltirken anne-baba kimliklerinin örselenmesine neden oldu. En eski dönemlerde dahi bebeklikten itibaren çocuklar sütanne yahut dadı gibi öz anneleri olmayan kişiler tarafından yetiştirilmekteydi. Bu anlamda özellikle Ortaçağ Avrupa'sında çocukların hızlı şekilde yetişkinliğe erişmesi için anne babalarından ayrı bir ortamda yetiştirilmeleri özel bir yöntem olarak uygulanmıştır. Osmanlı'da da bilhassa şehzadelerin yetiştirilmesi konusunda benzer yöntemlerin tercih edildiği söylenebilir.

Şimdilerde anne babaların yakın ilişkide olması ve birlikte daha fazla vakit geçirmeleri çocuk mitinin daha da fazla anlam kazanmasına neden olurken anne-babayı bu mitte çocuğun emir eri pozisyonuna itmesi nedeniyle de anne baba rollerini olumsuz etkiledi. Bu örselenmişliğin izlerini özellikle kentleşmiş orta sınıfta çok daha net gözlemleyebilirsiniz. Dünyada pedagoji ve psikoloji disiplinlerinin özellikle Batı merkezli bir ivme kazanması, Türkiye'de çocuğa bakış açısında kentleşme ile birlikte önemli etkiler yaratmıştır. Bu alanda Batı'da yazılan metinlerin hızlı bir şekilde Türkçeye çevrilmesi ve ekranlarda sıkça rastladığımız psikologların yönlendirmesi ile Türkiye'de de çocukluk miti anne-babalardan büyük kabul gördü diyebiliriz. Açıkçası modern çocuk eğitimi literatürünü küçümsemek yahut suçlamak anlamında söylemiyorum bunları, ancak tabii ki anlamında en azından bizim ülkemizde yaşanan tezatları ve yanlış uygulamaları görebiliyoruz. Batı literatürü ailenin bütün misyonunu çocuğa yükleyin demiyor ama biz yüklüyoruz ama bu yüklemeyi bile çok yanlış yorumluyoruz. Ailenin merkezinde çocuk var ama çocuklara zihnen ve fiziken engelli muamelesi yapılması, ilkokul düzeyinde çocukların -ki bunların psiko-motor becerilerinin gelişmiş olması lazım- o vakte kadar ayakkabılarının dahi ebeveynleri tarafından bağlanması, yemeğinin annesi tarafından yedirilmesi insan tabiatına ters ve fıtrata saygısızlık da bir bakıma.

Öyle bir noktaya geldik ki anne babanın çocuktan uzak geçirilen bir saati için bile çoğunlukla telafi oyuncaklarla yapılıyor. Çocuklar resmen oyuncak yorgunu. Oyuncak sayısı ile egonun da arttığı bir dönem. Artık anne babayı da oyuncak gibi gören bir çocuk profili var. Aldığın oyuncak kadar varsın... Anne baba için de çocuklar duygusal yatırım aracına dönüşüyor. Bilgisayarlarla, özel kurslarla her anını dolu dolu geçirdiğimiz çocuklarımız, uyaran sayısı arttıkça balon bir özgüvene sahip oluyorlar ama masumiyetlerini kaybediyorlar.

Özlediğimiz çocukluk

Modernizm öncesinde Almanların Wunschkind şeklinde isimlendirdiği özlenen/istenen çocuk anlamına gelen bir ifade vardır. Yazıyı, özlenen çocuğu bugün nasıl tanımlarım diye düşünürken bir anda televizyonda *Bal* filmine denk geldim. Semih Kaplanoğlu'nun 2010 yılında yaptığı bol ödüllü filmde küçük bir Yusuf hikâyesi anlatılır. Bizim geleneğimizde çocuğun ve çocukluğun derin ve kadim anlamını filmin her karesinde bulabilirsiniz. Bir Karadeniz köyünde geçen hikâyede; yedi yaşındaki Yusuf'un arıcılık yapan babası Yakup'la olan kısık sesli diyalogları enfestir. Babası ile arkadaş değildir Yusuf ama Yusuf'un hayatının merkezinde babası vardır. Yusuf lunapark bilmez, AVM hiç bilmez ama ağaçları, çiçeklerin ismini, arıları bilir... Bir de rüyaları vardır babasının sakın kimselere anlatma diye sıkı sıkı tembih ettiği rüyalar. Sanırım benim özlediğim çocuk Yusuf gibi bir çocuk...

Çocuk varsa masumiyet vardır; çocuk varsa saflık vardır. Çocukları ayaklı Google şeklinde yetiştirmemiz belki onların ilerde beyaz yakalı deri koltuklu işlere sahip olmalarını sağlayacaktır ama bu kadar uyarana maruz kalmaları masumiyetlerinin çok daha erken dönemlerde kaybına neden olabilecektir. Çocukların masumiyetini kaybetmek ise toplumsal felaketimiz olur.

Şimdilerde anne babaların yakın ilişkide olması ve birlikte daha fazla vakit geçirmeleri çocuk mitinin daha da fazla

ŞİMDİLERDE ANNE BABALARIN YAKIN İLİŞKİDE OLMASI VE BİRLİKTE DAHA FAZLA VAKİT GEÇİRMELERİ ÇOCUK MİTİNİN DAHA DA FAZLA ANLAM KAZANMASINA NEDEN OLURKEN ANNE-BABAYI BU MİTTE ÇOCUĞUN EMİR ERİ POZİSYONUNA İTMESİ NEDENİYLE DE ANNE BABA ROLLERİNİ OLUMSUZ ETKİLEDİ.

İPEK COŞKUN KİMDİR? Eğitim bilimleri uzmanı.

DOSYA | **MAKALE**

AKRAN ZORBALIĞIna derin bir bakış

MURAT KAYA

> Zorba, gücünü kendinden daha zayıf kişileri incitmek yahut onları korkutmak için kullanan kişidir. Zorbaların kendine güveni düşüktür. Çevreyi ve kendilerini doğru anlayamadıkları için sürekli bir güvensizlik yaşarlar. Zorbalar çoğunlukla "güçlü, atak, kolayca provoke olan, saldırgan davranışlar sergilemekten hoşlanan, bulundukları ortamda popüler olan" bireyler olarak tanınırlar.

İSTER ZORBA OLSUN, İSTER MAĞDUR, BU ASLINDA BİR HAYKIRIŞ VE YARDIM ARAYIŞIDIR

DOSYA

Son yıllarda fazlaca işittiğimiz ve kulağımıza hoş gelmeyen, insani değerlerle çelişen sözcüklerden biridir zorbalık. İçinde; istenmeyeni, tasdik görmeyeni, hoşa gitmeyeni barındırır. Son yıllar diye başladım yazıma ancak şu bir gerçek ki insanoğlunun var olduğu her dönemde var olmuş bir davranış şeklidir zorbalık.

Hayatımızı sürdürmek ve geliştirmek için başka insanlara ihtiyaç duyarız ve bu birliktelikte zaman zaman olumsuz davranışlar sergileyebiliriz. Bu olumsuz davranışlarımız ile ilgili olarak bir an durup düşünürsek davranışımızın nedenleri hakkında fikir yürütebiliriz, muhakeme yapabiliriz. Bu da bizim toplum içinde uygun sosyal davranışlar ortaya koymamıza, ilişkilerimizi daha sağlıklı yürütmemize yardımcı olur.

Erken yaşta öğrenilen arkadaşlık kurma ve sürdürme biçimleri, ileri yaşlarda kurulan iletişim biçimlerini etkiler. Çocuklar büyüdükçe bireysellikten sıyrılıp grup etkileşimine girmeye, daha fazla grup bilincine sahip olmaya başlarlar. Arkadaş edinimi ve arkadaşlığı sürdürebilme becerileri, onları sosyalleşme açısından geliştirmenin yanı sıra aynı zamanda aidiyet duygusu, değer ve kabul görme duygusu kazanımına ve özgüvenin olumlu bir biçimde gelişimine yardım eder.

Kızların ve erkeklerin kurdukları arkadaşlıklarda yaşadıkları olumsuzluklara karşı tepkileri birbirinden farklı olur. Örneğin kızlar daha pasif agresif (küsme, farklı bilgiler yayma gibi) tepkiler verirken erkekler daha çok şiddete yönelik (itme, vurma, bağırma, saldırganlık gibi) tepkiler gösterir. Özellikle saldırganlık, zorba olarak değerlendirebileceğimiz çocukların temel özelliklerinden biri olup diğer bir kişiye zarar vermek yahut incitmek için yapılan bir davranıştır. Bu saldırılar daha güçlü bir kişi yahut bir grup tarafından daha az gücü olan bir kişiye karşı yapılıyor ve sürekliliği oluyorsa, fizikî, psikolojik, sosyal ve sözel olarak tekrarlanıyorsa zorbalık olarak adlandırılır. Her öğrenci zaman zaman bu tür eylemleri yapabilir yahut bu tür eylemlere maruz kalabilir ancak bu eylemlerin zorbalık olarak değerlendirilebilmesi için şu üç ölçütün bulunması gerekir:

- Kasıtlı olarak zarar verme amacıyla yapılması
- Süreklilik göstermesi
- Zorba ile buna maruz kalan öğrenci (kurban) arasında bir güç dengesizliğinin olması

Akran zorbalığının türleri vardır. Çok bilinen fizikî zorbalığın dışında duygusal, sosyal, ekonomik ve siber zorbalık türleri en belirgin olanlarıdır. Fizikî zorbalık, “itmek, tükürmek, ısırmak, tekmelemek, tokat atmak, saç çekmek, eşyaları kırmak” şeklinde; duygusal zorbalık, “tehdit etmek, hakaret etmek, aşağılamak, küfür etmek, alay etmek, isim/lakap takmak, sürekli emir vermek” şeklinde; sosyal zorbalık, “grup oluşturarak dışlamak, diğer öğrencilerin yanında aşağılamak, istediklerini yaptırmak için tehdit etmek” şeklinde; ekonomik zorbalık, “tehdit ederek parasını almak, parasına el koymak” şeklinde; siber zorbalıksa, “bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak bir fert yahut gruba yapılan teknik ve ilişkisel tarzda zarar verme” davranışlarını içerir.

Zorbaların özgüveni yoktur

Akran zorbalığı tek taraflı bir eylem değildir. İçerisinde zorba ile birlikte mağdur olanlar ve seyirciler de vardır.

Zorba, gücünü kendinden daha zayıf kişileri incitmek yahut onları korkutmak için kullanan kişidir. Bu tip kişilerin kendine güveni düşüktür. Çevreyi ve kendilerini doğru anlayamadıkları için sürekli bir güvensizlik yaşarlar ve genel olarak özellikleri; fizikî olarak güçlü, atak, kolayca provoke olan, saldırgan, bulundukları ortamda popüler olmalarıdır. Bu yola başvurmalarının sebebi kendi stresleri ve sıkıntılarıyla baş etme olabilir. Kendi sıkıntılarından bu şekilde öfkesini başka birine yönelterek kurtulabileceğini yahut rahatlayabileceğini düşünür. Bazense kendisine değer verilmediğini ve diğer insanların kendisine saygı göstermediğini düşünerek bu saygıyı kazanmak için insanlara gözdağı vermeyi ve onları yıldırmayı bir çözüm olarak görür. Bu durumda mağdur olanlar ise genellikle bir saldırı yahut tacize maruz kaldıklarında kendilerini savunamayacak kadar güçsüz ve değersiz olduklarını hissederler. Zayıf olmaya eğilimlidirler, düşük özgüvene sahiptirler ve popüler değildirler. Pasif, içine kapanık, ürkek yapılı çocuklar, kaygı bozukluğu, depresyon, dikkat eksikliği gibi psikopatoloji bulguları taşıyanlar, “hayır” diyemeyen ve kabul görme ihtiyacı yüksek olanlar, sosyal becerileri gelişmeyen çocuklar (ihtiyaçlarını dile getirememe, duygularını ifade edememe vb.), arkadaşlık kurmakta güçlük çeken çocuklar daha çok zorbalığa maruz kalabilmektedirler.

ÇOCUKLAR BÜYÜDÜKÇE ARKADAŞ EDİNİMİ VE ARKADAŞLIĞI SÜRDÜREBİLME BECERİLERİ, ONLARI SOSYALLEŞME AÇISINDAN GELİŞTİRMENİN YANI SIRA AYNI ZAMANDA AİDİYET DUYGUSU, DEĞER VE KABUL GÖRME DUYGUSU KAZANIMINA VE ÖZGÜVENİNİN OLUMLU BİR BİÇİMDE GELİŞİMİNE YARDIM EDER.

Zorbalığa uğrayan çocuk, çoğu zaman tekrar tekrar rahatsız edilir ve genelde kendini savunamaz. Bununla birlikte zorbaca davranışların etkisi dışında kalan ancak tanık olan seyirciler de; kızgınlık, intikam hissi ve çaresizlik duygusu, geceleri kâbus görüp kendisinin de bir gün mağdur olabileceğini düşünme, olayı durdurmadıkları için suçluluk hissetme gibi duygularla olumsuz etkilenirler. Burada şunu da söylemek gerekir ki yukarı da zorbalığın ne olduğundan bahsettiğimiz üzere, aynı yaşta ve birbirine denk olan gençlerin tartışmaları yahut kendi aralarındaki karşılıklı sataşmaları zorbalık olarak kabul edilemez. Bazen bir davranışın şiddet olabilmesi için, zorbalığa uğrayan öğrencinin, fizikî olarak

AKRAN ZORBALIĞI TEK TARAFLI BİR EYLEM DEĞİLDİR

yaralanması yahut zarar görmesi gerekir diye, düşünülse de bu çoğu zaman doğru değildir. Zorbalık eşit şartlarda olmama durumunda ve süreklilik halinde ortaya çıkar.

Akran zorbalığına maruz kalan bir çocuğu anlamak için o çocukta gelişen duygu ve davranış değişimlerini gözlemlemek gerekir. Okula ansızın gitmek istememek ve sıklıkla devamsızlık yapmak için bahaneler üretmek, akademik başarıda ciddi bir düşüş başlaması, okulla ilgili konuları konuşmaktan kaçınmak, okulda yalnız kaldığıyla ilgili şikâyetlerde artış, gece kâbus görmek, sürekli endişeli haller sergilemek, ani irkilme ve korkular, ağlama krizleri, evde diğer aile fertlerine karşı inatçılık ve/veya saldırganlığın artması, kendini değersiz hissetme (kimse beni sevmiyor yahut benimle oynamak istemiyor tarzında yakınmalar), sürekli endişeli haller sergilemek, ağlama krizleri, özgüven sarsılması, fizikî zorbalığa maruz kalan çocukların vücudunda çizik, yara, ezik ve morlukların oluşması, ekonomik olarak zorbalığa maruz kalan çocuklarda parasını devamlı olarak kaybettiğini söylemesi ve daha önceden yeterli olan harçlığının hemen bittiğini belirtmesi gibi durumlar, akran zorbalığına maruz kaldığını göstergelerinden biri yahut birkaçı olabilir.

Çocuklar gördükleri şeyleri öğrenirler

Akran zorbalığını yordayan birçok unsur olmakla birlikte; özellikle ebeveyn yaklaşımları ve tutumları, çocukların yetiştirilme tarzı ve içinde büyüdükleri ortam, çevrenin rol modelliği, eğitimci tutumları, sosyal ortam, kitle iletişim araçları, yayınlar gibi unsurların ön planda olduğu görülmektedir. Bu konuda babalara göre annelerin çocukları üzerindeki tutumları ve yaklaşımları ön planda olmakla birlikte, özellikle eğitimcilerin akran zorbalığı üzerinde daha çok yardım edici bir konuma sahip olduklarına dair araştırma sonuçları dikkat çekicidir. Biraz daha detaylandırırsak

KIZLARIN VE ERKEKLERİN KURDUKLARI ARKADAŞLIKLARDA YAŞADIKLARI OLUMSUZLUKLARA KARŞI TEPKİLERİ BİRBİRİNDEN FARKLI OLUR. ÖRNEĞİN KIZLAR DAHA PASİF AGRESİF TEPKİLER VERİRKEN ERKEKLER DAHA ÇOK ŞİDDETE YÖNELİK TEPKİLER GÖSTERİR.

akran zorbalığına neden olabilecek etkenler ve yapılması gerekenleri şu şekilde ifade edebiliriz:

- Çocuklar gördükleri şeyleri öğrenirler. Bir çocuk büyürken şiddet içerikli davranışları görüyor ise bunların normal olduğunu düşünecek ve kendisi de bu şekilde davranacaktır. Çocuk çevresinde olumlu modeller görmelidir. Eğer evde bir şekilde şiddet uygulanıyorsa aile ne yaparsa yapsın çok anlamlı olmayacaktır. Çocuktan uygun davranış göstermesini beklemek çok doğru değildir.
- Çocukların izlediği bazı çizgi filmler, bilgisayar oyunları, yazılı kaynaklar ve bunların içinde yer alan kahramanlar da şiddet ve zorbalığı teşvik edebilmektedir.
- Aile içinde, çocuklar arasında yaşanan kıskançlığın şiddet ve zorbalığa yol açabileceğinden, kıskançlığın kardeşten daha çok anne baba ilgisine karşı olduğunun ebeveynler tarafından fark edilmesi faydalı olacaktır.
- Oyun oynamayan, ebeveyni ile özel zaman geçirmeyen, onlarla paylaşımda bulunamayan çocukların risk grubunda olma ihtimalleri yüksektir. Anne-babaların çocukları ile daha çok paylaşım ve etkileşiminin olduğu ortak zamanlar geçirmesi, aralarındaki iletişimi olumlu yönde güçlendirecektir.
- Manevi değerlerin azalmasının akran zorbalığı sorununu artırdığı düşünülmektedir.
- Eğitimde şiddete sıfır taviz politikası benimsenmesi önemlidir. Eğitimciler zorbalık ve şiddet olaylarında kilit rol oynarlar çünkü öğretmenler; davranışları ile şiddet ve zorbalığı teşvik etme, zorbalığa izin verme yahut zorbalığı önleme potansiyeline sahiptirler. Eğitimcilerin kendi aralarında ve öğrencilere karşı destekleyici, paylaşımcı ve kabul edici oldukları, onların sorunlarını şiddete başvurmadan çözdükleri, örnek davranış kalıpları ortaya koydukları okullarda zorbalık da daha az olmaktadır.
- Okullarda özellikle zorbalık konusunda etkinlikler düzenlemesi faydalı olabilir. Örneğin, televizyon dizilerindeki, filmlerdeki zorbalığı, zorbaca davranışları belirlemelerine yardımcı olmak, etkileri üzerinde tartışmak, nasıl çözülebileceği hakkında öğrencilerin görüşünün alınması gibi... Öğrencilerin akran ilişkileri, iletişim, zorbalık hakkında konuşabilecekleri sınıf toplantıları düzenlenebilir. Drama ve yaşam becerileri gibi etkinliklerle hem zorba hem mağdur olma durumunda yaşanan duygu ve düşünceler ifade ettirilmesi fayda sağlayabilir.
- Akran arabuluculuk çalışmaları yapılan okullarda öğrenciler; sorunların, anlayış ve uzlaşı ile ne kadar çabuk çözülebildiğini görmektedirler. Akran arabuluculuğun faydaları vurgulanması önemlidir.
- Anne babalar ve eğitimciler çocuklardan sonuç odaklı beklenti içinde olmamalı, çabaları görülmeli ve desteklenmeli, onlara "hayır" deme becerisi kazandırmalıdır.

Görüldüğü üzere akran zorbalığı sadece birkaç öğrenciyi ilgilendiren; "Dikkat et oğlum" diyerek geçiştirilebilecek, basit, üzeri örtülebilecek bir eylem olmanın ötesinde, sosyal hayata etki eden önemli sayılabilecek şahsi ve sosyal olgudur. İster zorba olsun, ister mağdur olsun aslında bu bir haykırış ve yardım arayışıdır. Doğru yönlendirilmeleri ve destek almaları gençlerin sağlıklı bir benlik algısına sahip olmaları açısından da önem taşır. Sağlıklı benlik algısı; sağlıklı ferdi, sağlıklı fert de sağlıklı toplumun zeminini hazırlar. Dünyada ve ülkemizde yapılan çalışmalara bakıldığında son yıllarda konuya verilen önem artmakla birlikte aileler, eğitimciler ve toplum tarafından daha fazla değer ve önem görmesi gerektiğini düşünüyorum.

MURAT KAYA KİMDİR? Uzman psikolog.

İSTİKBAL MAGNAREST YATAK

BAMBAŞKA YATAK

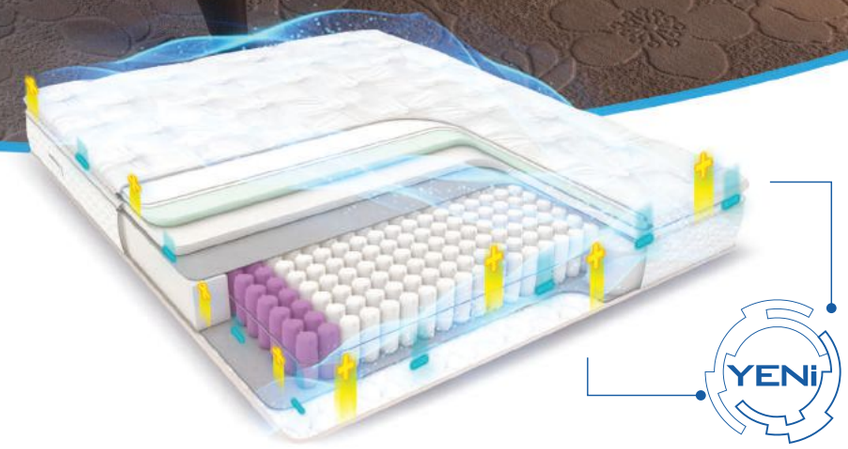

Hiç böyle iyi uyanmadınız.

Yeni İstikbal Magnarest, gece boyunca manyetik alan oluşturarak, uyku kalitenizi artırmayı amaçlar. Böylece bambaşka bir uyku deneyimi sunar ve güne iyi başlamanıza yardımcı olur.

magnarest+ technology

facebook.com/istikbal twitter.com/istikbal instagram.com/istikbal google.com/+istikbal youtube.com/istikbaltv

4443344 www.istikbal.com SAĞLIKLI YAŞAM HATTI

istikbal

ÇOCUK, KİMLİĞİNİ ONA EDİLEN HİTAPLAR, KULLANILAN KELİMELER, KURULAN CÜMLELER ÜZERİNDEN KURGULAR VE KENDİNİ BUNA GÖRE İNŞA EDER. KENDİSİYLE HİTAP ARASINDA ÇARPIK VE YANLIŞ DURUŞ, ÇOCUĞUN AKLI BAŞINA GELDİKTEN SONRA YAPTIĞI GERİ DÖNÜŞLERLE ANLAŞILIR.

ÇOCUKLARIMIZA NASIL HİTAP EDELİM?

NEVİN MERİÇ

Çocuklarla iletişime geçerken zihnimizdeki hazır kodları kullanırız. Bu kodlar, sıradan, rutin, sorgulanmamış bir şekilde hafızamızda durur. Bunların zihnimize nasıl yerleştiğini düşünmeyiz. Zaten düşünmeye pek de vakit yoktur. Üstelik bir de çalışan anne isek... Hız ve iş arasındaki zamanda çocukla baş başa kalırız. Dolayısıyla iletişimimiz ve ilişki biçimlerimiz bu hızdan epeyce etkilenir.

Zamanla içinde yaşadığımız sosyal evren farklılaştıkça zihinsel kodlarımıza yeni bilgiler eklenir ve çocuklarla iletişimimiz de bu yeni formlara göre ayarlanır. Sorgulamadan, öyle birden bire bir akışın içinde yaşarken; çarşıda, alışveriş merkezinde, küçücük çocuğuna; "aşkım, prensesim, paşam, anneciğim, babacığım" diyen birçok anne babayı da duyarız... Önce olaydaki vahamet dikkatimizi çeker, sonra yeni dünyanın farklı olana cazibesi baskın gelip de kulaklarımızı tırmalasa bile

ÇOCUĞUN ZİHİN DÜNYASINDA, HAKİKATE AİT KELİMELER DAHA KABUL GÖRÜR VAZİYETTE

DOSYA

akıntıya kapılmış gibi sorgusuz sualsiz bu hitaplarla çağırmaya başlarız çocuklarımızı...

Oysa birçok psikoloğun internet sitesi, kitap, gazete ve dergilerde ki uzman görüşlerinin hepsi bu yanlış gidişe dikkat çekmekte. Kendi yaşanmışlıklarından örneklerle; çocuklara karşı bu hitapları kullanmamaları tavsiye edilmekte ama anne babalar bu tavsiyeyi çok da dikkate almamakta. Medya ve dizilerin etkisi de su götürmez bir gerçek. Bugünlerde yayında olan bir dizide kocaman kızına "anneciğim" diyen bir dizi oyuncusu var. Bununla birlikte medyadan neşet eden bir başka tehlike de, çocuklarımızın çizgi filmler ve oyunlardaki Yunan tanrı ve tanrıçalarının isimlerini kendi oyun kahramanlarına koyarak onları dolaşıma sokmaları. Bunda anne ve babanın kendilik algısının ve mevcutla ilişkisinin önemli olduğunu düşünüyorum. Kendilik algısında geçmiş kalıplar demode, mevcutla ilişkisi ise orta sınıf ekonomik refahının içinde sınıf atlama telaşında. Bu durum değişimin yeni hitaplarla bezenmesini normalleştirmekte. Yeni bir güç ve statü ilişkisinin sarhoşluğu, çocuklarımıza hakikatle bağlantısı olmayan hitapları kullandığımızı ve bunun yanlışlığını gizlemekte. Bilakis daha inceltilmiş, estetik hitap tarzı olarak da şehirli kesim üzerinde hızla yayılmakta. Nitekim çocuk çok kısa bir zamanda geri dönüşlerle sizi yanlışınızla yüz yüze bırakmakta.

Bu hitaplar neden yanlış?

Çünkü çocuğun kendilik algısını bozuyor, alt-üst ediyor. Çocuk, kim ve ne olduğunu kendisine söylenen hitaplar, kelimeler, cümleler üzerinden kurgular ve kendini öyle inşa eder. Kendiyle hitap arasında çarpık ve yanlış duruşu ancak aklı başına geldikten sonra yaptığı geri dönüşlerle yüzümüze çarptığında anlaşılır. Bu geri dönüşü yapacak duruma gelme sürecinde geçen zaman ise çocuk zihninin meşguliyetidir. Henüz konuşamayan fakat hitapla kendi arasındaki yanlışlığı fark eden çocuğun yaşadığı travmatik durum hiç de azımsanmayacak bir olaydır. Mesela yeğenini cadı diye seven bir teyze kendince iyi bir iş yapıyor çünkü sevgiyi gösteren davranma biçimleriyle çocuğa yaklaşılıyor ama çocuk daha yeni yeni, çat pat, konuşmaya başlar başlamaz hemen "Ben cadı değilim" şeklinde bir geri dönüşle hakikati açığa çıkartıyor. Bu konuşmanın başlama sürecinde zihnin duruma verdiği tepki ise kod bilgi olarak yerleşiyor. Demek ki mesele iyi niyet, iyi davranışta değil, hakikatle ilgili olması. Çocuğun zihin dünyasında, hakikate ait kelimeler daha kabul görür vaziyette.

Birçok anne-babadan duyduğumuz; "anneciğim, babacığım, prensesim, aşkım, paşam" gibi hitapları da aynı şekilde düşünmeliyiz. Prensesim diye diye kendini prenses zanneden bir çocuğun, akran ilişkisinde sağlıklı davranma biçimleri geliştirmesi mümkün değil. Bir dizi var, üç yaşında çocuk; "Ben zaten prensesim" diyor, prensesin ne olduğundan habersiz. Bu hitaplarla yetişen çocukların toplumsal alanda ne gibi durumlar yaşadıkları henüz test edilme aşamasında değil. İnsan ile ilgili sosyo-psikolojik testler için bir 50 sene geçmesi gerekiyor ama çocukların geri dönüşlerinden meselenin çok da normal olmadığı anlaşılabilir. Tanıştığım bir çocuk psikoloğu da, çocuğuna anneciğim diye hitap eden bir danışanına çocuğun; "Ben senin annen miyim neden bana öyle diyorsun" diye geri dönüş yaptığını söylemişti. Bunun gibi örnekleri çoğaltmamız mümkün ve giderek de artacak gibi gözüküyor.

YEĞENİNİ CADI DİYE SEVEN BİR TEYZE KENDİNCE İYİ BİR İŞ YAPIYOR ÇÜNKÜ SEVGİYİ GÖSTEREN DAVRANMA BİÇİMLERİYLE ÇOCUĞA YAKLAŞILIYOR AMA ÇOCUK DAHA YENİ YENİ, ÇAT PAT KONUŞMAYA BAŞLAR BAŞLAMAZ HEMEN 'BEN CADI DEĞİLİM' ŞEKLİNDE BİR GERİ DÖNÜŞLE HAKİKATİ AÇIĞA ÇIKARTIYOR.

Nasıl hitap etmeliyiz?

Çocuğun zihin dünyası hakikati kabul etmeye büyükten daha meyyal çünkü savunma mekanizmalarının konforunu henüz keşfedememiş. O yüzden öncelik, kendi isminin kullanılmasında olmalı. Yine hakikatle ilişkili olarak "yavrucuğum, çocuğum" gibi duygu yoğunluklu ifadeleri de kullanmak gerekir. Korktuğu, ağladığı durumlarında yavrucuğum, olumsuz davranışları karşısında da çocuğum hitabı yerinde olacaktır. Nitekim birkaç sene sonra çocuk bunun da ayırdına varacak ve "Kızdıklarında 'çocuğum', ağladığımda 'kızcağızım' derlerdi" diyerek hikâye edecektir durumu. O zaman burada esas gözetilmesi gereken ölçünün hakikatle ilişkide doğrudanlık olduğu karşımıza çıkıyor.

Neden böyle yapmalıyız?

Öncelikle çocuk bizim mülkümüz değil. Emanet edilen bir hazine. Sahibiyle anlaştığımız üzere Yaradan'ın istek ve beklentileri doğrultusunda yetiştirmektir bizden beklenen. Bu emeğin bize sermaye/değer ilişkisi üzerinden katkısı sadaka-yı cariyedir. Bu anlamda Kuran'a baktığımızda; "Ey oğulcuğum" hitabı, hakikatle ilişkinin nasıl kurulacağı bağlamında bize rehberdir aynı zamanda. Hz. Peygamber de henüz çocuk olan Hz. Enes için; "yavrucuğum, iki kulaklı" hitaplarını kullanıyor ki burada da hakikatle bir ilişki kurulmakta.

Bu durumda bize düşen, çocuğun aklını karıştırmayacak, kendilik algısını doğru oluşturacak, mevcutla ilişkisini alt-üst etmeyecek hitaplarla çocuklara seslenmemizdir. Çocuklarımızı burjuvavarî öykünmelerimize kurban etmek yerine, onları ayakları yere sağlam basan, özgüven sahibi - ki günümüzde bazen kabalık ve hodgamlık özgüven olarak tanımlanabiliyor- insanlar olarak yetiştirmektir bize düşen.

KIZDIKLARINDA "ÇOCUĞUM", AĞLADIĞIMDA "KIZCAĞIZIM" DERLERDİ

çocuklara sorduk

LACİVERT YAZI İŞLERİ

Sizce denizler neden taşmaz yahut haftada neden yedi gün vardır hiç düşünmüş müydünüz? Cevabını bilmediğimiz daha birçok soru var. Bilmediğimiz bu soruların cevabını minikler çoktan bulmuş bile. **Çocuk dünyasının bütün güzellikleri ve masumlukları bu birbirinden ilginç cevaplarda saklı...**

Gülümseyerek okuyacaksınız :)

Uçaklar neden aya gidemez?

Ömer Ali (4 yaşında) Çünkü uçakların roketi yok.

Hamza (4 yaşında) Çok yukarı çıkamazlar.

İkra (5 yaşında) Çok uzak olduğu için.

Kerem (4,5 yaşında) Yakıtları yetmez çünkü.

Nil (5 yaşında) Motorları güçlü değildir, oraya kadar uçamaz.

Selim (4 yaşında) Ateşleyemezler, ondan uçamazlar.

Elif Nida (4,5 yaşında) Düz gidemezler. Yukarı ancak roketler uçar.

UÇAKLARIN YAKITLARI AYA ÇIKMAYA YETMEZ

DOSYA

Denizler neden taşmaz?

Efe (5 yaşında) Denizde aralık olmadığı için.

Zeynep (4 yaşında) Denizin içindeki taşlar ve kumlar engeller.

Ahmet (4 yaşında) Balıklar karaya çekilmesin diye.

Elifnur (4,5 yaşında) Çok ağır olduğu için.

Balıklar uyur mu?

Naz (5 yaşında) Uyur ama gözleri açık.

Can (5 yaşında) Uyumaz çünkü su onların uykusunu açar.

Görkem (4 yaşında) Uyur, yosunlar onların yataklarıdır.

Haftada neden yedi gün vardır?

Oğuzhan (4,5 yaşında) Dünya öyle döndüğü için.

Kayra (4 yaşında) Allah dünyayı öyle döndürür.

Mehmet Selim (4 yaşında) Güneş o kadar batmıyor ki.

Melisa (5 yaşında) Sekiz olsa isim bulamazdık.

SU, BALIKLARIN UYKUSUNU KAÇIRIR

DOSYA | **MAKALE**

MODERN PEDAGOJİ YAHUT Kâzım Karabekir

GÖKHAN ERGÜR

ZAMANA, TELEVİZYONA, ARKADAŞ ÇEVRESİNE SUÇU ATIP KENARA ÇEKİLMEK BİZİ GÜNAHSIZ KILMAYACAK

DOSYA

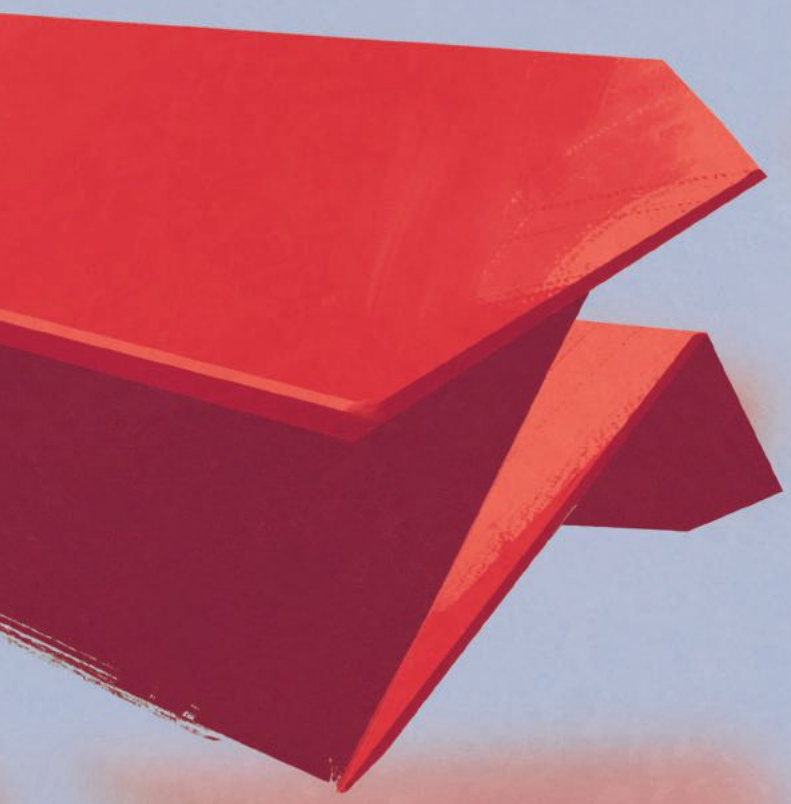

> Sistemli bir kötülük yıllardır nakış gibi kitle iletişim araçları ve eğitim sistemi ile ince ince işlendi ve nihayetinde uçurumun kenarında bulduk kendimizi. Önümüzde iki seçenek var; ya bu kötülük çemberini büyük bir gözü karalıkla yarıp aydınlığa koşacağız yahut o uçurumdan aşağı yuvarlanacağız.

"Bazı kimselerden esefle duydum ve duymaktayım da; 'Mademki bakamayacaklar ne diye çocuk yapıyorlar!' Ben de cevap veriyorum ki ailelerin vatan borçları, fakir de olsalar mümkün olduğunca çok çocuk yapmalarıdır. Nasıl bakılacağını hesap etmek onların değil devletin vazifesidir."

Yetimler Babası
Kâzım Karabekir

Zor bir nesille karşı karşıyayız. İstekleri, beklentileri, sosyal ilişkileri ve hayat biçimleri ile bizleri zaman zaman çaresiz bırakan çocuklarla ve gençlerle orta yolu bulup beraberce problemsiz bir şekilde yaşamaya çalışıyoruz. Her şeyin en iyisini bildiğini iddia eden, ne yaparsa yapsın her durumda kendine hak arayan ve dünyanın odak noktasını kendi olarak düşünüp benliğinden başka bir şeyle ilgilenmeyen bu çocukları, gençleri bizler yetiştirdik. Zamana, televizyona, arkadaş çevresine suçu atıp kenara çekilmek bizi günahsız kılmayacak. Ana sınıfından liseye kadar çocuklara enjekte ettiğimiz o içi boş özgüven ve ne yaparlarsa yapsınlar değerli ve biricik oldukları hissi, çocuklarda terbiye edemedikleri bir benliğe neden oldu. Ruhlarının ve bedenlerinin şekil aldığı bir dönemde bizler ebeveynler olarak henüz dünyayı tanımayan çocuklarımıza hayatlarının kontrolünü

KARABEKİR PAŞA'NIN DAVASI SADECE VİCDANİ BİR HAREKET DEĞİLDİ

ASKERÎ VAZİFESİ SEBEBİYLE YOKSUL ANADOLU TOPRAKLARININ DÖRT BİR KÖŞESİNİ GEZEN KARABEKİR PAŞA BU YOLCULUKLAR ESNASINDA SIK SIK KÖY MEKTEPLERİNE VE YETİMHANELERE GİDİP ORADAKİ YARDIMA MUHTAÇ ÇOCUKLARA DEFTER, KALEM, MENDİL GİBİ HEDİYELER SUNMUŞTUR.

verip karanlıklarla dolu sokaklarda serbestçe seyahat etmelerine müsaade ettik ve karşılaştığımız manzara ne yazık ki ortada.

Ekonomik ve politik olarak Avrupa'nın ne vaziyette olduğunu işin uzmanlarına bırakıp biz kendi penceremizden onların ruh-anlam dünyasına bakalım. Kesin olan bir şey var ki bu alanda işler Avrupa'nın istediği gibi gitmiyor. Maddenin ve pozitif bilimlerin her sorunu çözeceğine inanan Avrupa, yaptığı yanlışın farkına varıp bir iç hesaplaşma yaşamakta. Bu iç hesaplaşmanın şiddetinin büyüklüğü onların yeni bir yol arayışının da şimdilik önüne geçmekte. Kişisel gelişim kitapları, yüksek bütçeli bol narsistik kahramanlı filmler, sıfırdan gelip büyük şirketlerin başına geçme hikâyeleri artık inandırıcılığını yitirdi. Bütün değerleri bir kenara atıp gözü dönmüşçesine başarıya koşan milyonlarca insan ve o milyonlar içerisinde başarıya ulaşan sadece bir kişi. Modern Avrupa bizlere başarılı olan o bir kişiyi anlatır ama yolda kalan ve başaramayan, bütün değerlerini yitirip dünyanın boşluğunda sallanan milyonların hikâyesini anlatmaz. Onlar başaramadıkları için değersizdir ve yeterince güçlü olamadıkları için bu durumu hak etmişlerdir.

Şüphesiz ki işlerin bu noktaya gelmesi kısa bir süre içerisinde olmadı. Sistemli bir kötülük yıllardır nakış gibi kitle iletişim araçları ve eğitim sistemi ile ince ince işlendi ve nihayetinde uçurumun kenarında bulduk kendimizi. Önümüzde iki seçenek var; ya bu kötülük çemberini büyük bir gözü karalıkla yarıp aydınlığa koşacağız yahut o uçurumdan aşağı yuvarlanacağız.

Peki bu karanlığı yarıp fizikî, ruhi ve sosyal olarak sağlıklı bir toplumu nasıl inşa edeceğiz? Sahiden de bu işler sandığımız kadar zor mu? Modern pedagoji ve psikolojinin düştüğü yanlışlar nelerdi?

Çocuk davası

Türk toplumunun yol haritasını çizen kahramanlardan biri olan Kâzım Karabekir Paşa memleketteki yoksul ve bakımsız çocukları devlet himayesine alarak onları, ülkedeki diğer çocuklar gibi hayat mücadelesinde başarılı kılacak yollar aramış ve bu arayışı, "Çocuk Davamız" olarak adlandırmıştır. Bütün hayatını yardıma muhtaç çocuklara adayan Karabekir Paşa bu özelliğini çok küçük yaşlarda kazanmış. Küçük yaşta kaybettiği babası ve sonralarında kaybettiği annesinin yoksul çocuklara yardımını, bayram günlerinde onlara; elbise, çamaşır, harçlık verme geleneğine şahit olmuş ve ailesinin himayesinde yetiştirilen çocukların gözlerindeki minnet duygusunu görmüştür. Askerî vazifesi sebebiyle yoksul Anadolu topraklarının dört bir köşesini gezen Karabekir Paşa bu yolculuklar esnasında sık sık köy mekteplerine ve yetimhanelere gidip oradaki yardıma muhtaç çocuklara defter, kalem, mendil gibi hediyeler sunmuştur.

Fakat Paşa'nın aklında olan şey, küçük yaşlardan hayallerini süsleyen bir çocuklar kasabası kurmak ve burada bakımsız çocukları sağlıklı bir şekilde topluma kazandırmaktır. Nitekim ailesini harp esnasında kaybetmiş ölüme mahkûm binlerce Türk çocuğunu kurtarmak ve onları hayat mücadelesine güçlü bir şekilde hazırlama şansına erişmiştir. Mütareke döneminde Erzurum'da başladığı çalışmalar, Şark Zaferi'nden sonra Sarıkamış'ı çocuklar kasabası haline getirmesiyle taçlanmıştır. İlk olarak 1919 yılında Erzurum yetimhanesinden 12 yaşın üzerinde 33 çocuk alınarak günün yarısında okuma yazma diğer yarısında da terzi, kunduracı, kuyumcu çıraklığı gibi işlerde yeteneklerine göre değerlendirilmiştir. Bu önemli hamle kısa sürede karşılık bulmuş çocuklar kısa süre içerisinde hem zihnen hem

KARABEKİR PAŞA'NIN ÇOCUK EĞİTİMİNDE ÖNEMSEDİĞİ KONULARDAN BİRİ DE FİZİKÎ AKTİVİTELERDİR

DOSYA

de bedenen aşama kaydetmiştir. Karabekir Paşa'nın gayreti ve himayesiyle çocukların mevcudu bine ulaşmış; Ana Mektebi, Sanayi Gürbüzleri Mektebi ve Askerî İlk Mektebi olarak üç farklı okulda eğitimlerine devam etmiştir.

Karabekir Paşa'nın bu davası kuşkusuz ki sadece vicdani bir hareket değildi, bu vicdani hareketin dayandığı akademik bir temel de vardı. Bu eğitim çalışmalarını şekillendirirken Amerikan, Alman ve Fransız eğitimcilerinin eserlerini tetkik eden Karabekir Paşa, özellikle Fichte, Pestalozzi, Paul Monroe gibi yabancı ilim adamları yanı sıra Ziya Gökalp'in fikirlerinden de etkilenmiştir. Bugün beden ve ruh sağlığı bütünlüğünü korumak için pedagog ve psikologların tavsiye ettiği eğitim modelleri İstiklal Harbi sırasında kısıtlı imkânlarla Türk çocuklarına Karabekir Paşa'nın gayretiyle sunulmuştur.

Çocuk eğitimindeki teknikler

Daha o yıllarda Kâzım Karabekir oluşturduğu yetim mekteplerini ziyaret ediyor ve üzerinde titizlikle durduğu bazı hususların dikkatle hayata geçirilmesini istiyor. Paşa'ya göre çocuklara ilk günden yemek kaplarını, çamaşırlarını yıkamaları, söküklerini dikmeleri, yataklarını havalandırmaları ve düzeltmeleri öğretilmelidir. Çocuklara muhakkak suretle mikrop, röntgen, telsiz, telgraf, telefon, projektör, teyyare ve hatta tüfek senede birkaç kez gösterilmeli insan kuvvetiyle makine kuvveti arasındaki fark öğretmenler tarafından anlatılmalı, makinasız bir milletin yaşayamayacağı çocuklara öğretilmelidir. Bilişsel olarak çocukları kolaycılığa alıştırmamalı, onları soru sormaya, araştırmaya, düşünmeye sevk etmeli ve bu yönleri sürekli beslenmelidir.

Bugün alternatif çocuk kamplarında yahut o ballandıra ballandıra anlatılan Finlandiya eğitim sisteminde gördüğümüz temel hayat becerileri ve hayatta kalma yöntemleri de çocuklara aktarılıyor. Mesela bir bisiklet yahut otomobil izinden aracın hangi tarafa gittiği; yerdeki izlerden bunların insan mı yoksa hayvan mı olduğu, ne yöne gittikleri; harap bir evin takriben ne zaman ve ne suretle yıkılmış olduğu; nasıl ateş yakılacağı, gelen duman kokusundan ateşin ne türden olduğu gibi konulara hâkim olunması için çocuklar eğitimden geçirilmiş. Bunlara ek olarak çocuklara; şehrin fabrikaları, camileri, çeşmeleri, kışlaları, türbeleri, gezdirilip buralarda Fatihalar okutulmuş. Bu yerlerde emeği geçenlere vesile olanlara dualar edilmiş. Milli şarkılar ve marşlar çocuklara bando ile öğretilip hep bir ağızdan ahenkle söylemeleri sağlanmış, müziğin iyileştirici ve geliştirici rolü çocuklara tatbik edilmiştir. Çocuklar daimi neşeli bulundurulmuş ve onları kötü görüntülerden, çirkin kaba sözlerden mümkün mertebe uzak tutmuşlardır. Karabekir Paşa'nın çocuk eğitiminde üzerinde durduğu konulardan bir tanesi de fizikî aktivitelerdir. Şimdilerde obeziteyle mücadeleye ayrılan büyük bütçeleri; çocuk ve gençlerdeki bedensel bozulmaları göz önünde bulundurursak aslında çocuk yaşta temellerinin atılması gereken beden terbiyesinin ne denli gerekli olduğunu anlayabiliriz. Çocuklar; jimnastik aletleriyle, futbolla, yüzmeyle, eskrimle, kızakla ve bisiklete binmekle meşgul ediliyor, kas gelişimleri desteklenerek hem fizikî hem de ruhi olarak destekleniyor.

Milli bir kalkınma

Kâzım Karabekir savaştan çıkan Türkiye'nin bir an önce hem maddi hem de kültürel alanda ilerlemesinin şart olduğunu düşünüyor ve çocuklar için sağladığı imkanları halkın hizmetine de sunuyor. Bu niyetle Sarıkamış'ta; tiyatro salonu, müze, müzik mektebi, muhtelif kurslar (ebelik, sinema, fotoğraf, elektrik), spor kulübü, okuma salonu, okuma kursu, bir gazete, sinema ve film kütüphanesi kuruyor. Bunlara ek olarak milli beraberliği canlı tutmak için ağaç bayramı, idman bayramı, kitap bayramı, atış bayramı, temizlik ve tasarruf haftası adı altında özel günler düzenliyor bu günlerde yetim öğrencilerin önderliğinde çeşitli tiyatro gösterileri, sportif gösteriler, şiir ve öykü okumaları yapılarak hem çocukları hem de halkı zinde tutuyor.

> "KABİLİYETSİZ SANDIĞINIZ TÜRKLERİN NELER YAPTIĞINI GÖRMEK VE İSTİFADE ETMEK İÇİN ERZURUM'A ÇOCUK TERBİYE MÜTEHASSISLARINI GÖNDERSENİZ ÇOK İSABET EDERSENİZ."

Paşa'nın bu kalkınma hamlesindeki başarısı ülkedeki yabancılar tarafından da dikkatle izleniyor ve takdir ediliyor. O dönemde Erzurum'da daimi olarak bulunan İngiliz Kaymakamı (Yarbay) Rawlison, hükümetine yazdığı bir mektupta şunları söylüyor: "Kabiliyetsiz sandığınız Türklerin neler yaptığını görmek ve istifade etmek için Erzurum'a çocuk terbiye mütehassıslarını gönderseniz çok isabet ederseniz".

Paşa'nın yegane gayreti savaştan sağ kurtulan halkın ölümüne mani olmaktı. Çeşitli şehirlerde oluşturduğu birliklerle toplamda 6000 çocuğun hayatını kurtarmış, onlardan istikbalde Türk vatanının yüce ümidi olan "Çocuklar Ordusu"nu kurmuştur. O eğitim ordusundan yetişen çocuklar ilerleyen yıllarda devletin önemli kademelerine gelerek emperyalistlerin değil bu aziz memleketin lehine kararlar almış ve vatan mayasını sağlamlaştırmışlardır.

Çocuk Davası hakkında: "Hayatımda ufak büyük siyasi ve ilmî ve askerî hayli muvaffakiyetler gördüm. Hiçbirisinde bu kadar ruhumun ve vicdanımın derinliklerine kadar bir haz ve neşe yapanına rastlamadım. Hatta iki defa Kars Kalesi'nin zaptında dahi" diyen, haftanın bir gününü anasınıfı çağındaki çocuklara piyano çalarak onlarla ilgilenen bir kahramandı Yetimler Babası Kâzım Karabekir Paşa. Allah mekanını cennet, bizlere de o hayattan ibret almayı nasip eylesin.

PAŞA'NIN YEGANE GAYRETİ SAVAŞTAN SAĞ KURTULAN HALKIN ÖLÜMÜNE MANİ OLMAKTI

NEDİR BU montessori?

WARDAH TENWEER
ÇEV.: ÜMRAN GÜLSÜM KOPAR

> Maria Montessori'nin "Casa Di Bambini" yani "Çocuklar'ın Evi" anlamına gelen ilk sınıfını açmasının üzerinden 100 yıl geçti. 100 yıl geçmesine rağmen, sistemin temeli çocuk ve onun gelişimsel ihtiyaçları olduğundan sistem başarılı sonuçlar vermeye devam ediyor.

MONTESSORI, İTALYA'DA TIP FAKÜLTESİNE GİRMEYİ BAŞARAN İLK KADIN OLARAK TARİHE GEÇTİ

DOSYA

MARIA MONTESSORI ORTAOKULDAN SONRA, EDEBİYAT GİBİ DERSLER SEÇMEKTENSE, MÜHENDİS OLMA HAYALİYLE BÜTÜN ÖĞRENCİLERİ ERKEK OLAN BİR TEKNİK ENSTİTÜDE ÖĞRENİM GÖRMEYİ TERCİH ETTİ. HER NE KADAR BABASI ONUN SEÇİMLERİNİ DESTEKLEMESE DE, ANNESİ HEP ONUN ARKASINDA DURDU.

MARIA MONTESSORI

"Bir çocuğun potansiyelini serbest bırakın ve onu dünyaya kazandırın." Bu söz kendi zamanının normlarına ve uygulamalarına meydan okuyan, onları sorgulayan ve İtalya'nın ilk kadın doktoru olan Maria Montessori'ye ait. Montessori, devlet tarafından yürütülen bir piyasada muhasebeci bir babanın ve eğitime değer veren bir aileden gelen, okumayı çok seven bir annenin çocuğu olarak dünyaya geldi. İlk yıllardan itibaren eğitim hayatında çok başarılıydı. Ortaokuldan sonra, edebiyat gibi dersler seçmektense, mühendis olma hayaliyle bütün öğrencileri erkek olan bir teknik enstitüde öğrenim görmeyi tercih etti. Her ne kadar babası onun seçimlerini desteklemese de, annesi hep onun arkasında durdu. Mühendislik okurken fen bilimlerine olan ilgisi arttı ve doktor olmaya karar verdi. O zamanlarda bir kadını tıp öğrencisi olarak kabul edecek bir tıp okulu yoktu. Fizik, matematik ve doğal bilimler derslerini almak için Roma Üniversitesi'ne başladı ve iki yıl içinde diplomasını aldı. Çok parlak ve çalışkan bir öğrenci olmasına rağmen tıp fakültesine kabul almakta zorluklar yaşıyordu. Bir süre sonra Papa'nın aracılığı ile tıp fakültesine kabul aldı ve İtalya'da tıp fakültesine girmeyi başaran ilk kadın olarak tarihe geçti. Montessori'nin okulda göze çarpmasının tek sebebi cinsiyeti değil aynı zamanda okulda gösterdiği üstün azmi ve başarısıydı. Azmi ve adanmışlığının sonucu olarak üst üste kazandığı pek çok burs, arkadaşlarının ve profesörlerinin zamanla saygısını kazanmasını sağladı. 10 Temmuz 1886 yılında İtalya'nın ilk kadın doktoru olarak mezun oldu ve bu başarısıyla ülke çapında ün kazandı.

Eğitim alanına olan ilgisi doktorluk kariyerinden iki yıl sonra başladı. Maria Montessori, bir çocuk akıl hastanesinde gönüllü olarak çalışmaya başladığında çocuklara verilen bakımın yetersiz olduğunu ve bulundukları çevrenin duyusal uyarıcılardan oldukça yoksun olduğunu fark etti. Pedagoji alanında dersler almaya ve eğitim teorileri ile alakalı sıkı bir inceleme yapmaya başladı. Jean-Marc Itard, Edouard Seguin gibi özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarla çalışan isimlerin yanı sıra Rousseau, Pestalozzi ve Froebel gibi isimler Montessori'nin eğitim ile alakalı düşüncelerini şekillendirdi. Çocuklarla çalışmaya, onların ihtiyaçlarını gözlemlemeye, Itard ve Seguin tarafından tasarlanmış materyalleri deneyleyerek rafine etmeye başladı ardından çalışmalarını bilimsel ve analitik yöntemlerle sürdürmeye özen gösterdi. Çok geçmeden Montessori'nin sıkı bir şekilde çalışması meyve verdi ve eğitim alanında fark edilmeye başlandı. Özellikle Montessori'nin beraber çalıştığı zihinsel ve gelişimsel geriliği olan çocuklar, devlet tarafından düzenlenen sınavlarda normal çocukları geride bıraktığında, aslında doktor olan Maria Montessori'nin mesleki kimliği eğitimci olarak değişmiş oldu.

Bu başarısının üstüne, 1907'nin Ocak ayında ileri gelen devlet görevlileri tarafından Maria Montessori'ye kendi sınıfını açması teklif edildi. Montessori işte tam olarak bu sınıfta 100 yılı aşkın süredir kullanılan Montessori eğitim sistemini geliştirdi. Ondan annesi babası işe gittiklerinde yalnız kalan ve mahallede kargaşa yaratan 60 çocuk ile ilgilenmesi istendi. Bu teklifi, özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklar üzerinde çok olumlu sonuçlar veren sisteminin normal çocuklar üzerinde de başarı gösterip göstermediğini test etme fırsatı olarak gördü ve özel çocuklar için oluşturduğu materyalleri kullanarak normal çocuklar ile beraber çalıştı. Kendi gözlemlerinden yola çıkarak materyaller üzerinde değişiklikler yaptı. Birkaç ay içinde etrafına sıkıntı veren çocuklar, çevrelerini etkin bir şekilde öğrenen ve keşfeden çocuklar haline geldiler. Farklı eğitim sektörlerinden kimseler Montessori'nin oluşturduğu sınıfa gelir, farklı yaşlardaki çocukların nasıl harika bir uyum içinde fakat aynı zamanda birbirlerinden bağımsız olarak çalıştıklarını gözlemlerdi. Maria Montessori, Montessori Sistemi ile alakalı ders ve eğitim vermeye başladı. Çok geçmeden de dünyanın her yerinden insanlar okul açmalarında yardımcı olması için Montessori'yi ülkelerine davet etmeye başladılar.

MARIA MONTESSORI'NİN ORTAYA ATTIĞI BÜTÜN TEORİLER BİLİMSEL BULGULARLA DESTEKLENMİŞTİR

Farklı eğitim sektörlerinden kimseler Montessori'nin oluşturduğu sınıfa gelir, farklı yaşlardaki çocukların nasıl harika bir

Bu sistemi bu kadar başarılı yapan ve başarısını devam ettirmesini sağlayan asıl etken, bu sistemin en temelinde her zaman "çocuğun" olmasıdır. Montessori sınıfındaki her bir materyal, çocukların mutlaka bir gelişim yönünü destekleyecek şekilde tasarlanmıştır. Maria Montessori'nin önemli sözlerinden birinin "çocuğu takip et" olmasının sebebi, bu sistemde öğretmenin değil çocuğun öncü olmasıdır. Montessori Sistemi'ne göre öğretmenler ve yetişkinler, çocuğun içinde zaten var olan potansiyeli en üst seviyeye ulaştırmasını kolaylaştırmakla görevlidirler.

Emici zihin ve hassas dönemler

Maria Montessori'nin ortaya attığı bütün teoriler bilimsel bulgularla desteklenmiştir. Örneğin Montessori, çocukların zihninden "emici zihin" diye bahseder. Bu öyle bir zihindir ki herhangi bir filtre uygulamaksızın çevresinde gördüğü her şeyi emebilme kapasitesine sahiptir. Çocuk, ilk doğduğunda çok az beceriyle doğar fakat 3 yaşlarına ulaştığında konuşmayı, hareket etmeyi, yürümeyi artık öğrenmiştir. Montessori de "emici zihin" dönemini ikiye böler: 0-3 yaş arası dönem; "bilinçsiz emici zihin" dönemi ve 3-6 yaşlar arasındaki; "bilinçli emici zihin" dönemi. 0-3 yaş arasındaki çocuk çevresini izler ve gördüğü, duyduğu her şeyi adeta bir sünger gibi emer. Bu dönem çocuk henüz istencini oluşturmadığından ve neyi hatırlayıp neyi hatırlamayacağına karar veremeyeceğinden dolayı onun hayatında çok önemli bir dönemdir. Çevresinde gördüğü her şeyi ayırt etmeden kaydettiğinden dolayı bu dönemde yaşadığı hoş olmayan ve negatif deneyimler çocuğu gelecekte olumsuz yönde etkileyebilir. Maria Montessori *Emici Zihin* kitabında, "Üç yaşından önce fonksiyonlar oluşur; üç yaşından sonra gelişirler" der çünkü çocuk 3 yaşına ulaştığında, istenç yahut irade oluşturmaya başlamıştır ve artık karar verip seçebilme yetisine sahiptir. Bu dönemde çocuğun zihni geçmişte edindiği bilgileri gruplandırmaya, düzenlemeye ve onlardan anlam çıkarmasını sağlamaya yetecek kapasitededir.

Montessori Sistemi'nin bir diğer önemli alanı "hassas dönemler", bir diğer deyişle "duyarlılık dönemleri"dir. Günlük dilde bu dönemlere mihenk taşları da deriz. Doktor Montessori, çocuğun ırkı ve nereli olduğu fark etmeksizin bu dönemleri her çocukta gözlemlediğini söyler. Hassas dönemi çocukların başka becerilerden ziyade belli bir beceriyi öğrenmeye ve o beceride uzmanlaşmaya daha yatkın olduğu spesifik bir zaman aralığı olarak tanımlayabiliriz. Maria Montessori bu dönemi "fırsat penceresi" olarak da tanımlar ve bu dönemlerin belli bir süresi olduğunu, pencere kapandığında geri dönüşü olmadığını söyler. Tabii bu hayatımızın sonraki dönemlerinde aynı beceriyi öğrenemeyeceğimiz anlamına gelmez fakat aynı yeteneği öğrenmek için çok daha fazla emek sarf edilmesi gerekecektir. Montessori Sistemi'nde beş tane hassas dönem vardır. Bunlar şu şekilde sırlanabilir: Harekete, düzene, dile, sosyal yeteneklere ve küçük objelere duyarlılık.

Hassas dönemde olan çocuklar belli bir aktivite yahut yeteneğe büyük ilgi gösterir, o yeteneği üzerine çalışırken çok iyi odaklanır, o aktiviteyi defalarca tekrarlar, bölündüğünde çok rahatsız olup sinir krizlerine girebilir. Bu dönemleri anlamak çocuğu daha iyi anlamamız ve onun gelişimine en uygun ortamı sağlamamız adına önemlidir.

Montessori ve gelişimin dört evresi

Geleneksel bakış açısı çocuk gelişiminin doğrusal yönde olduğunu savunur. Her yıl daha çok şey öğrenir, geçmişte öğrendiklerinin üzerine ekleme yapar ve artık bildiklerinin üzerine bir şey ekleyemeyeceği bir olgunluk seviyesine ulaşır. Montessori ise gelişimin doğrusal değil döngüsel olduğunu savunur. Yani gelişim bir dağı tırmanmak gibi değil, bazen tepe noktalara ulaşmak, bazen de vadide yürümektir. Bazen ilerleriz, bazen ise gerileriz. Aşağıdaki resim Montessori'nin gelişime olan bakış açısını temsil eder niteliktedir:

FARKLI EĞİTİM SEKTÖRLERİNDEN KİMSELER, MONTESSORİ'NİN OLUŞTURDUĞU SINIFA GELİR, FARKLI YAŞLARDAKİ ÇOCUKLARIN NASIL HARİKA BİR UYUM İÇİNDE FAKAT AYNI ZAMANDA BİRBİRLERİNDEN BAĞIMSIZ OLARAK ÇALIŞTIKLARINI GÖZLEMLERDİ.

MONTESSORI, GELİŞİMİN DOĞRUSAL DEĞİL DÖNGÜSEL OLDUĞUNU SAVUNUR

DOSYA

0-3 YAŞ ARASINDAKİ ÇOCUK ÇEVRESİNİ İZLER VE GÖRDÜĞÜ, DUYDUĞU HER ŞEYİ ADETA BİR SÜNGER GİBİ EMER. BU DÖNEM ÇOCUK HENÜZ İSTENCİNİ OLUŞTURMADIĞINDAN VE NEYİ HATIRLAYIP NEYİ HATIRLAMAYACAĞINA KARAR VEREMEYECEĞİNDEN DOLAYI ONUN HAYATINDA ÇOK ÖNEMLİ BİR DÖNEMDİR.

Montessori, gelişimin evrelerini dört dönemde inceler ve her dönemi altı yıla böler. Örneğin ilk dönem 0-6 yaş arasıdır, ikinci dönem 6-12, üçüncü dönem 12-18 ve son olarak dördüncü dönem 18-24. Her dönem kendi içinde ilk üç yıl ikinci üç yıl olmak üzere iki kısma ayrılır. Montessori gelişimin her dönemin ilk kısmında çok hızlı olduğunu, ikinci kısmında ise bir sonraki döneme hazırlık olması adına daha durgun olduğunu söyler. 0-6 ve 12-18 yaş arası dönemler entelektüel, sosyal, şahsi ve fizikî gelişimin en dinamik ve hızlı olduğu dönemlerdir. 6-12 ve 18-24 yaş arası dönemlerde ise gelişimin seyri daha durağandır.

Montessori sınıfları bütün bu teori ve felsefelerin üzerine inşa edilir. Sınıfın öncüleri çocuklardır. Montessori sınıfı baştan aşağı çocuğun gelişimsel ihtiyaçları temel alınarak tasarlanmıştır. Mobilyaların çocuk boyutunda olması, sınıfın hareket etmeyi kolaylaştıran şekilde tasarlanmış olması ve çocuklar henüz somut öğrenme aşamasında olduklarından soyut fikir ve kavramları somutlaştıran aktiviteleri buna örnektir. Sınıfın odağı rekabet değil, işbirliğidir. Bunların yanı sıra çocukların doğal dünya ile etkileşime geçmesine fırsat verilmesi adına sınıf dışı aktiviteler Montessori okullarında büyük önem taşır.

Montessori felsefesi, çocukların gerçek deneyimler edinmelerini ister bu yüzden gerçek dünyada var olmayan figürlerin Montessori sınıflarında kullanılması tavsiye edilmez. Bunun başlıca sebebi 0-6 yaş arasındaki çocukların çevreleriyle olan deneyimlerinin henüz az olmasından dolayı gerçek ve kurgu arasındaki farklı anlamayabilecekleriden kaynaklanmaktadır. Kimi eğitimciler bunun hayal gücünü geliştirmeyeceğini iddia etse de Montessori felsefesi tam tersine, hayal güçlerinin gelişmesi adına önce gerçek dünyayı beş duyusuyla hissederek tanımaları önemlidir. "Hayal Gücünün Gelişimi ve Ev Yap-İnan Oyununun Rolü" başlıklı 27'nci Uluslararası Montessori Kongresi'nde Sarah Werner Andrews şöyle der: "Hayal gücü gerçek hayat deneyimlerinin yanında keşfetmeye ve deneylemeye geniş olanak sağlayan bir ortamda gelişir."

Montessori sınıfı

Montessori sınıflarında çocuklar hem yerde halının üstünde hem de masalarda çalışabilirler. Büyük siyah tahtalar yahut öğretmen masası yoktur. 0-3 ve 3-6 yaş sınıflarında teknoloji kullanımı neredeyse sıfırdır. Montessori'ye göre; "eller insan zekâsının araçlarıdır" ve bu yüzden çocuklar ellerini kullanarak materyallerle çalışmaya teşvik edilir. Sınıflarda; "duyu alanı, dil alanı, matematik alanı ve kültür alanı" olmak üzere beş tane alan vardır. Sınıflarda mobilya, raflar ve doğal kaynaklardan yapılmış materyaller vardır. Bütün öğretmenler materyallerin nasıl sunulacağı ve Montessori prensipleri konusunda eğitim almıştır. Anlatılmaya çalışılan kavramın iyice anlaşılması adına her materyalin belli bir kullanma şekli vardır. Çocuklar aktiviteyi istedikleri kadar tekrar edebilirler. Materyaller çocukların bir hata yaptıklarında kendileri görebilecek ve düzeltebilecekleri şekilde tasarlanmıştır. Materyallerin hata denetimini kolaylaştıran tasarımı çocukların kendi hatalarını kendileri fark edip düzeltmelerini ve böylelikle kendilerine olan güveni geliştirmeyi amaçlar.

Montessori sınıflarının bir diğer prensibi ise sınırlar içerisinde özgürlüktür. Çocuklar, tıpkı gerçek hayatta da olduğu gibi, yaptıkları şeylerin bir sonucu olduğunu öğrenir. Bu anlayış sınıfın hem disiplinli hem de özgür bir alan olmasını sağlar. Burada amaç çocukların ödül ve ceza ile motive olması yerine, doğruyu ve yanlışı anlayarak iç disiplinleri ile hareket etmelerini sağlamaktır.

Maria Montessori'nin "Casa Di Bambini" yani "Çocuklar'ın Evi" anlamına gelen ilk sınıfını açmasının üzerinden 100 yıl geçti. 100 yıl geçmesine rağmen, sistemin temeli çocuk ve onun gelişimsel ihtiyaçları olduğundan sistem başarılı sonuçlar vermeye devam ediyor. Dünyanın birçok yerinde var olan Montessori okulları alt yapısı ve sosyal çevresi fark etmeksizin, çocuğun gerçek doğasını dikkate alan bir sistem olduğu için evrenseldir ve bütün çocuklara hitap etmektedir. Montessori sistemi çocukların kendi dünyalarını keşfetmelerini, içindeki varlıkları, sistemleri ve etken güçleri anlamalarını ve onlara saygı duymalarını teşvik eden bir sistemdir. Her şeyden önce Montessori sistemi her çocuğun güçlü yönünün ve ilgi alanının farklı olduğunu kabul eder ve onların bu yönlerinin beslenmesinin elzem olduğunu savunur.

ÜMRAN GÜLSÜM KOPAR KİMDİR? Eğitim koordinatörü./**WARDAH TENWEER KİMDİR?** Eğitim koordinatörü.

> Son günlerin en popüler mevzularından birisi: "Montessori Eğitim Sistemi." Montessori Sistemi çocuklar için faydalı mı yoksa değil mi ve bu sistem bizim eğitim sistemimize ne kadar uygun? Bu ve benzeri sorulara en çok maruz kalan Montessori velilerini bularak yaşanan ikilemleri birinci ağızdan dinlemek istedik.

MONTESSORI SİSTEMİ'NİN TÜRKİYE'DEKİ MÜFREDATA UYGUNLUK PROBLEMİ VAR

DOSYA

MONTESSORI SİSTEMİ, ÇOCUKLARI AŞIRI DERECEDE ÖZGÜR BIRAKMAKTAN YANA, BU DA GENEL BİR DİSİPLİN YOKSUNLUĞUNU ORTAYA ÇIKARIYOR.

YA MONTESSORİ'SİN, YA MONTESSORİ DEĞİLSİN!

LACİVERT YAZI İŞLERİ

VELİ 1: Montessori Sistemi, okul öncesi dönemde çocuğun kendi becerilerini keşfetmesi, kullanılan materyaller ve yönlendirmeler açısından çok zengin bir sistem. Sizler de bu materyalleri alarak evde uygulamaya devam edebiliyorsunuz ancak büyük bir eksi olarak materyaller oldukça pahalı. Aynı zamanda bu sistemi veren okullar da hayli maliyetli... Maalesef sadece üst sınıfa hitap edebiliyor diyebilirim.

VELİ 2: Bu sistem, çocuğa kendi başına iş yapabilme becerisi katıyor. Bizim başımıza gelen bir olayı anlatmak isterim. Öğretmenleri kızımın mimariye olan yeteneğini söylediklerinde kulak asmamıştık. Bunu söylediklerinde kızım çok küçüktü. Biz de bu yeteneğinin farkında değildik ancak kızım büyüdükçe onun mimariye düşkünlüğünü daha net görmeye başladık. Böyle devam ederse muhtemelen meslek yönlenmesi -kendisi de isterse- bu şekilde olacak fakat bu sistemde yetersiz gördüğüm bazı noktalar da var. Sistem, çocukları aşırı derecede özgür bırakmaktan yana, bu da genel bir disiplin yoksunluğunu ortaya çıkarıyor. Okuldaki bu özgürlük ortamını gerçek hayatta sağlamak maalesef çok zor. Sağlamaya çalıştığınızda ise çevreniz tarafından tepki çekebiliyorsunuz. Sistemi anlatmak ve kabulünü sağlamak çok kolay olmuyor.

VELİ 3: Montessori Sistemi'nin Türkiye şartlarında müfredata uygunluk problemi bulunuyor. Sistem çok güzel fakat çocuk sürekli bu sisteme bağlı bir eğitim hayatına devam edemiyor. Sistemdeki "ezbere karşı olma" düşüncesi Türkiye'deki sınav sistemlerine oldukça ters ve aynı zamanda da müfredata uygunluk problemi söz konusu. Bu da çocuk için bir bocalama ve hayal kırıklığına yol açabilecek bir durum oluşturuyor. Bir arkadaşım, oğlunun normal eğitim sistemine geçişinde ek olarak ders takviyeleri yaptırmak zorunda kaldı. O dönemde bu, onlar için oldukça yorucu ve üzücü bir süreç olmuştu.

VELİ 4: Sistemin güzel yanları olduğu aşikâr ancak benim çok önemsediğim bir konu var; din eğitimi ve dolayısıyla küçük yaşlarda olması gerektiğini düşündüğüm dua ezberi. Bu sistem, bizim kültürümüze uygun olmadığı için din eğitimini çocuklara küçük yaşlarda vermeyi uygun bulmuyor. Bu şekilde bir taleple öğretmenlere gittiğinizde de; "Bizim sistemimizde ezber yok" diyorlar. Kafama yatmayan en büyük sorun bu diyebilirim.

VELİ 5: Biz Almanya'da yaşıyoruz ve kızım Montessori eğitimi veren bir anaokuluna gidiyor. Ben bu sisteme henüz alışamadım. Özellikle benim kızım gibi zor öğrenen bir çocuk için çok zor oldu. Anne baba olarak çocuğumuzu evde sürekli takviye etmek zorunda kalıyoruz. Kendi kendine öğrenebilen, daha zeki olan çocuklar için belki bir problem olmuyordur. Yurtdışında çocuklar bu yöntemle doğrudan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi gibi iyi okullara yönlendiriliyorlar ancak Türkiye'de bu yöntemi uyguluyorum diyen okullara inanmıyorum çünkü sistemimiz farklı. Bir sınav gerçeğimiz var. Türkiye'nin bu sisteme geçişi için daha çok zamana ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.

BU SİSTEMDE ÇOCUK, BECERİLERİNİ KEŞFEDİYOR

DOSYA | **RÖPORTAJ**

ÇOCUK, İNSANLIĞIN EVRENSEL DAVASIDIR

RÖPORTAJ ::
RAŞİT ULAŞ :: MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN KİMDİR?
1955 yılında Trabzon'da doğdu. Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi (AİTİA) Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'ndan mezun olan Mustafa Ruhi Şirin, *TRT*'nin açtığı prodüktörlük sınavını kazanarak 1981 yılında İstanbul Radyosu'na atandı. İstanbul Üniversitesi Radyo Televizyon Meslek Yüksek Okulu'nda iletişim alanında öğretim görevlisi olarak da ders verdi. UNICEF'in koordinatörlüğündeki Çocuklar İçin Evet Deyin projesi ile İstanbul Valiliği'nin Çocuk Kurultayı'nda ve Türkiye Çocuk Hakları Koalisyonu'nda görev aldı. *99 Soruda Çocuk Edebiyatı* adlı eseri ders kitabı olarak eğitim fakültelerine okutulan Şirin'in, *Televizyon, Çocuk ve Aile*, *Gösteri Çağı Çocukları ve Kuşatılmış Çocukların Öyküsü* adlı kitapları da iletişim fakültelerinin kaynak kitapları arasında yer alıyor. Şirin'in, *Kuş Ağacı* adlı eseri 1993 yılında UNESCO Çocuk Kitabı Ödülü kazanırken, *Guguklu Saatin Kumrusu* adlı masal kitabı Rumence'ye, *Masal Mektuplar* kitabı ise Makedoncaya çevrilerek yayımlandı. Hâlen Çocuk Vakfı'nın başkanlığını yürütmekte.

Eğitim politikası ve çocuk eğitimi, yıllardır Türkiye'de halledilememiş bir mesele olarak konuşuluyor. Sözü yahut kalemi eline alan herkes çocuk eğitiminden ve gençliğin sorunlarından bahsediyor fakat çözüm önerisi sunan kişi pek az. Biz de yıllarını çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatına vermiş Mustafa Ruhi Şirin ile bu konuyu konuştuk. "Türkiye, 'Çocuk kimdir' sorusunun cevabını aramadıkça kendini ertelemeye devam eden bir ülke durumunda kalacaktır" diyen Şirin, çocuk eğitimi konusunda ki çözüm önerilerini bizimle paylaştı.

Türkiye'de gerek çocuk edebiyatı konusunda olsun gerekse çocuklarla ilgili diğer birçok meselede olsun bu işe en çok gönül ve emek vermiş insanlardan birisiniz. Çocuğa adanmış bir ömür diyebiliriz sizin için. "Neden çocuk" diye bir soru sorsak ne dersiniz?

Hayatta en çok karşılaştığım soru; "Neden çocuk" sorusu oldu. Siz şairsiniz ve elbette bu gruptan değilsiniz çünkü şairler bir yerlerinde çocukluğu saklamayı bilmeselerdi şiir yazamazlardı. Bu soruyu soranların çoğu çocukluklarını öldürmüş, hayret pencereleri kapanmış, safiyeti koruyamamış ve merak duygularını yitirmiş yetişkinlerdir. "Neden çocuk?" sorusuna verdiğim cevaplar bir araya getirilirse sorulması gereken sorunun; "Çocuk kimdir?" sorusu olduğu kolayca fark edilebilir. Bu soru, düşünce zembereği çalışan ve hayat çemberi varlığını sürdüren her kültür ve medeniyetin çocukla ilgili ana sorusudur. Çocuğa yönelmemin nedeni, çocukların çaresizlik sarmalıyla kuşatılmış olmalarıdır. Çocuk gerçeği karşısında erken yaşlarda; "Çocuk kimdir" sorusunu sorma cesareti gösterenler arasında yer aldım. Bu soru, çok farklı çocuk ödevlerine yönelmemin itici gücü oldu. Şiirle başlayan çocukla ilgili yolculuğum çocuğa bütün yönleriyle eğilmemi gerektirdi. Çocuğu tanıma ve anlama çabasıysa çocuk felsefesi eşiklerine kadar ulaştırdı beni çocuk yolculuğu. Çocukların safında durarak ve karşı sorularımı sorarak bugünlere ulaştım. Öğrendiklerimi kitaplardan, kuramlardan değil öğrendiklerimin çoğunu çocuklardan öğrendim. Çocuk gerçeğini hayatımın merkezine yerleştirince yolculuğum bugüne kadar ulaştı. Hayatta hep yenik düşenlerin

DOSYA

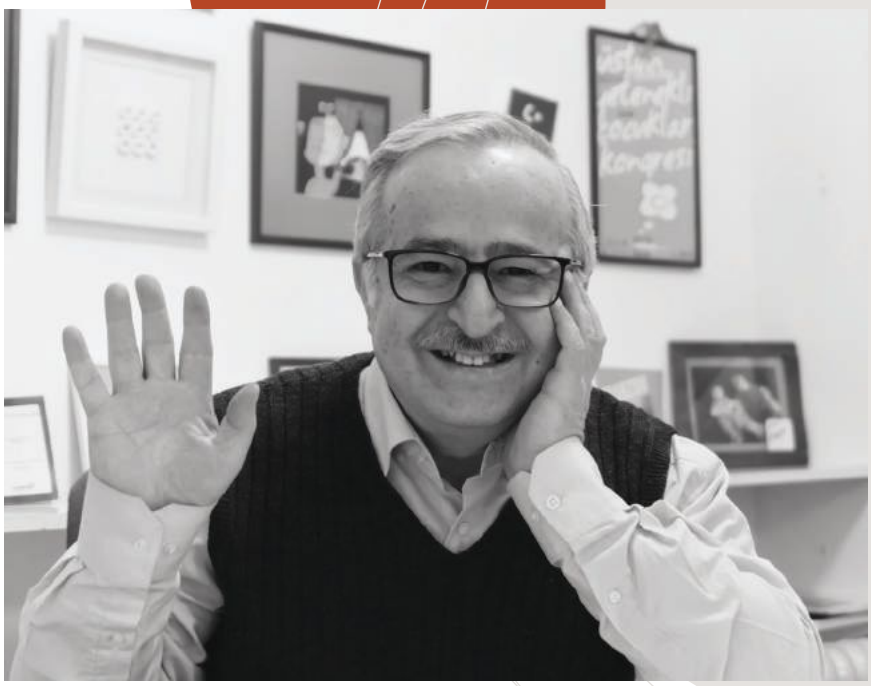

NÜFUSUN ÜÇTE BİRİNİ ÇOCUKLAR OLUŞTURURKEN, DÜNYA NİMETLERİNDEN EN AZINI ÇOCUKLARA AYIRIRSANIZ NE "ÇOCUK KORUMA SİSTEMİ" KURABİLİRSİNİZ NE DE EĞİTİM SİSTEMİNDE ATILIM YAPABİLİRSİNİZ.

ÇOCUKLA İLGİLİ ANLAYIŞ, DOĞMUŞ ÇOCUKLARLA SINIRLIYSA EKSİKTİR

safında kaldım. Yaşadığım yıllar boyunca çocukla ilgili sorunlar eksilmediği gibi çoğaldı. Bebek şairliğinden çocuk felsefesine yönelen bu yeryüzü yolculuğumu son nefesime kadar sürdüreceğim.

Çocuk sarmallarının niçin çözümsüz kaldığı üzerinde düşününce, çözümün sonuçlar ve parçalar üzerinden değil sistem üzerinden gerçekleşmesi gerektiği kanaatine ulaştım. Ülke ölçekli çocuk politikasıyla ilgilenmekten de geri durmadım. Ulaştığım sonuçla birlikte şu iki soruyu sordum kendi kendime: Çocuğun "politik inşası"na yönelip de çocuk davasını bizim kadar ertelemiş kaç ülke var? Bütün sorunları çözdükten sonra sıranın çocuğa geleceğini sananlar büyük çelişki içinde olanlardır. Türkiye, "Çocuk kimdir" sorusunun cevabını aramadıkça kendini ertelemeye devam eden bir ülke durumunda kalacaktır.

Yaşadığımız dünyada çocuk gerçeğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çocuk konusunu sadece doğmuş çocuklarla sınırlandıran anlayışın değişmesi ön koşullardan biridir. Çocukla ilgili anlayış, doğmuş çocuklarla sınırlıysa eksiktir. Çocukla ilgilenmeye karar vermişseniz doğacak çocuklar için de hazırlık yapmanızı gerektirir. Bu nedenle çocuk meselesi doğmuş ve doğacak çocukların hepsini kapsayacak bir fikir, hayal-vizyon-ufuk ve paradigma meselesidir. Doğmuş ve doğacak çocukla ilgilenirken yaşadığınız şehir, ülke ve medeniyet coğrafyanızla çocuk konusunu sınırlandırdığınız zaman bir tür biyo-ırkçılık yapmış olursunuz. Çocuk ödevi, ait olduğumuz ülke ve medeniyetle sınırlandırılamaz. Çocuk meselesi bir ülke olduğu kadar dünya ve insanlık medeniyeti davasıdır. Çocukla ilgilenmek mi istiyorsunuz? Doğmuş ve doğacak çocuklar için nasıl bir dünya hazırlamanız gerektiğine karar vermeden önce doğmuş ve doğacak çocukları kuşatacak bir zihniyet dünyanız ve tasavvuru geliştirmelisiniz. Çocuğa odaklı bir zihniyet ve tasavvur dünyanız yoksa çocuk idealini ortaya koyamaz ve gerçekleştiremezsiniz. Tarihin bu kırılma noktasında hiçbir çocuk sarmalının çözülemeyişinin temel nedeni insanlık medeniyetinin ortak kabullere dayalı çocuk tasavvurunun olmayışıdır.

Çocuk sorununun çözümü küresel değildir. Evrensel değerlere dayalı sözleşmeler trafik ışıkları gibidir. Trafik ışıkları sizi bazı kazalardan koruyabilirler. Oysa trafik ışıklarından önce yolunuzu düzeltmelisiniz. Yol metaforuyla kastettiğim çocukluğa dair felsefedir. Çocuk tasavvurunuz-felsefeniz yoksa maddi yardımla günü kurtarır, iyilik yapmış olursunuz fakat sorun yerinde durur, hatta daha da çözülemez hâle gelir. Türkiye ve dünyada çocuk gerçeğinin çözümsüzlük sarmalıyla karşı karşıya kalmış olması hem bir ülke hem de bir dünya sorunudur. Çözüm, küresel sistemin yapısallık bağlamında dayattığı önerileriyle mümkün çünkü ülkenizin çocuk gerçeğini kavrayarak çocuk politikasının ölçüt ve ilkelerini belirlemeden hiçbir kök çocuk sorununa yönelemezsiniz. Nüfusun üçte birini çocuklar oluştururken, dünya nimetlerinden en azını çocuklara ayırırsanız ne "Çocuk Koruma Sistemi" kurabilirsiniz ne de eğitim sisteminde atılım yapabilirsiniz.

Tarih boyunca çocuk, devletin "politik inşa" nesnesi olmuştur hep. Modernleşme dönemindeyse kültürel gelenekten uzaklaşarak felsefi ve kültürel boyutuyla göçebe ve sahipsiz bir topluluğa dönüşmüştür çocuk. Geleneksel çocukluk modern ve postmodern çocukluğa doğru evrildikçe çocuk sorunlarının bir yandan çetrefil öte yandan girift hâle gelmesinin bir nedeni de bu göçebe çocuk sendromudur. Çağımızın temel sorunu güvenlik ve ekonomik kalkınma değil, çocuk davasıdır. Çocuğa yönelmek ülkenizin ve insanlığın geleceğine yönelmekle eş anlamlıdır. Politikacılar, şairler kadar cesur ve devrimci olsa dünya birkaç yılda çocuk barışına ulaşabilir.

Üstün yetenekli çocuklar konusunda yaptığınız çalışmalar biliniyor. Bu konuda Türkiye'de insanların bilgisi oldukça sınırlı. Kimdir üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar?

EĞİTİM SİSTEMİMİZ DOĞUŞTAN HIZLI OLAN TAVŞANLARI KAYBETTİREN VASAT BİR SİSTEM. ZEKÂ VE YETENEK EĞİTİMİNE DAYALI İNSAN YETİŞTİRME TASAVVURUNUZ YOKSA, BÜTÜN ZEKÂ VE YETENEKLERİ "NORMALLEŞTİRME" TUZAĞINA DÜŞERSİNİZ.

Çocuk Vakfı'nın ağırlıklı çalışma konularından birini özel yetenekli çocukların hakları ve eğitimleri oluşturuyor. Özel eğitime ihtiyacı olan çocukla özel yeteneklilerin eğitiminde hiçbir ayrım yapılamaz. Bu yönüyle de çocuk ödevlerinin "yüzdeyüz çocuk hakları anlayışı" içinde yapılması ön koşuldur... Her çocuk bir potansiyelle gelir dünyaya. Ortamını bulursa gelişir ve kendini gerçekleştirir. Gerekli ortamı bulamadığında zekâsı da yeteneği de ölür. Türkçemizde zekâ ve yetenek kavramlarını birlikte anlamamıza yardımcı en kapsayıcı kavram, istidattır. Zekâyı, öğrenme hızı olarak tanımlıyorum. Yetenek ise gelişmeye hazır biyolojik iklimdir. Bu iklimde zekâ ve yetenek çiçek açsa da ortamını bulamazsa meyveye dönüşemez.

Özel yetenekli çocuklar konusundaki en önemli eksiklik bu alanla ilgili kültür ve deneyim eksikliğidir. Füsun Akarsu'nun vurgusuyla söylemek gerekirse, Türkiye'de; "farklılığın bedelini ödeme döngüsü" hiç hız kesmeden ve bütün nesilleri köreltmeye devam ediyor. Bu bedeli çocukla birlikte aile ödediği gibi toplum da ödüyor. Eğitim sistemimiz doğuştan hızlı olan tavşanları kaybettiren vasat bir sistem. Zekâ ve yetenek eğitimine dayalı insan yetiştirme tasavvurunuz yoksa, bütün zekâ ve yetenekleri "normalleştirme" tuzağına düşersiniz. Cumhuriyet döneminde de bu tuzaktan kurtulunamamış, üç uyurlar; "devlet-hükümet, üniversite, toplum ve fertler" bir türlü uyandırılamamıştır. Bu konuda TBMM'de hazırlanan Araştırma Raporu (2012) sonrası hiçbir karar alınamadığı için yakın bir gelecekte üç uyurların uyanma ihtimali yok. Üç uyurlar uyanırsa ne olur? Doğuştan yavaş olan kaplumbağaların tavşanların izinde daha hızlı yol alabileceği bir eğitim sisteminin hayata geçmesi yönünde ilk adımlar atılmaya başlar. Türkiye, çocuk ve genç potansiyeliyle insani gelişme göstergelerini iyileştirir. Nitelikli insan kaynağına kavuşur. Beyin göçü önlenir. Çocuk-yetişkin ayrımı yapmadan, eğitimin bütün bileşenlerini kapsayacak, kök sorunları çözecek ve kuşatıcı bir değişim gerçekleşmeden zekâ ve yeteneği öldüren bu eğitim sistemi Türkiye'nin önünde en büyük engel olarak kalmayı sürdürecek. Türkiye, bir gün bile gecikmeden, çocuklarımızı yalnızca okul başarısına göre değil, kadim insanlık değerlerini özümsemiş ve hayat başarısına hazırlayacak bir eğitim sistemi tasavvuruna yönelmedikçe problem çözme yeteneği yüzde 2 düzeyinde bir ülke olmaktan kurtulamaz. Beyin dolaşımı evresindeki dünyanın çok gerisinde kalacağı gibi, beyin göçünü de engelleyemez. Bugün karşı karşıya kaldığımız zekâ ve yetenek eğitimi sarmalı çözümsüzlük içinde kalır. Ekonominiz 17'nci sırada olur ama eğitimde ilk otuzda bile olamaz, beşeri kalkınmada ise 69'uncu sırada beklersiniz. İlkokul seviyesinde ilk 30 ülke arasına giremezsiniz. Entelektüel güce ulaşmadan nitelikli bir eğitim mümkün olamaz. Ekonomik başarının itici gücünün eğitim olduğuna odaklanamazsanız orta gelir tuzağında oyalanırsınız. Yeni ekosistemin anahtarı insandır. Katma değeri yüksek, üreten ve gerçekleştiren yüksek ekonominin de merkezinde iyi yetişmiş insan kaynağı vardır. O hâlde çocuklarımızı bu yüzyıla nasıl hazırlayacağımızı öğrenmemiz gerekecek. Bu çözümsüzlük toplumu kurtarıcı arayışına iter; deha ve dahi keşfine çıksanız, "Dahiler Okulu" açsanız da sonuç alamazsınız. Kirazlarla napolyon kirazlar arasındaki farkı hepimizin öğrenmesi gerekecek. Bu aşamada devletin bu iradeye sahip olması için fertlerin ve toplumun taleplerini ortaya koyması çok önemli.

Bildiğim kadarıyla Türkiye'de bir ilki gerçekleştirerek 2004 yılında MEB, Marmara Üniversitesi ve Çocuk Vakfı iş birliğinde I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi düzenlediniz. Üstün yeteneklilerin eğitimi önceden

DOSYA

Mustafa Ruhi Şirin

ENDERUN'UN DAYANDIĞI BÜYÜK TECRÜBE DİKKATE ALINARAK YENİ DÜNYANIN İHTİYAÇLARINI KARŞILAYACAK UCU AÇIK VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM MODELLERİNE YÖNELMENİN DAHA GERÇEKÇİ BİR YOL OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.

NİTELİKLİ BİR EĞİTİM OLMADAN BİLGİ ÜRETEMEZ VE ÜRETİM YAPAMAZSINIZ

nasıl yapılıyordu? Enderun nasıl bir modeldi? Türkiye'de üstün yetenekli çocuklarla ilgili ne gibi çalışmalar yapılıyor?

Enderun, üç kıtada askeri güce dayalı Osmanlı İmparatorluğu'nu yönetecek kadroları yetiştiren köklü bir eğitim kurumuydu. Zekâ ve yetenekleri imparatorluk coğrafyalarından devşiren ve yetiştiren, bu kuruma öğrenci seçen turnacıbaşı geleneği de çok önemliydi. İmparatorluk, iyi yetişmiş insan kaynağıyla "insan kıtlığı"nı bu model üzerinden aşmıştı. I. Dünya Savaşı'na kadar üst düzey insan yetiştiren Enderun'un müfredatından yararlanılabilir. Enderun, eğitim tarihimizin altın sayfaları içinde yerini almıştır. Enderun'un dayandığı büyük tecrübe dikkate alınarak yeni dünyanın ihtiyaçlarını karşılayacak ucu açık ve zenginleştirilmiş eğitim modellerine yönelmenin daha gerçekçi bir yol olduğunu düşünüyorum. Önümüzde karar vermemiz gereken iki yol var: Ya müfredatı zekâ ve yetenek eğitimini merkeze alarak kökten yenileyerek ülke ölçekli eğitim hareketini başlatacağız yahut özel yeteneklilerin eğitimine dayalı ileri öğrenme ortamlarına ve zekâ ve yetenek türleri için farklı eğitim modellerini geliştireceğiz. Her iki yaklaşım için en az beş yıllık ve çok ciddi hazırlık yapılması gerekir. Aksi hâlde özel yeteneklilerin eğitimi için "iyi niyetli" her girişimin bedelini yine çocuklarımız ve toplum olarak öderiz. Türkiye muhafazakârlarının bu konuda hiçbir öngörüleri ve hazırlıkları yoktur. Bu ciddi sarmalı çocuklarımız ve geleceğimiz için eğitimde ortak kabullere dayalı büyük koalisyonu kurarak aşabiliriz.

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi, zekâ ve yetenek konusunu ülkemize hatırlatan ilk önemli çalışma oldu fakat bugüne kadar bütün kararları askıda tutuldu. 2012-2016 yıllarını kapsayan Strateji Belgesi'nin hiçbir amacı ve eylemi hayata geçirilemedi. On dokuz Millî Eğitim Şûrası, beşer yılı kapsayan 10 tane "Beş Yıllık Kalkınma Planı", hükümet programları ve üniversitelerde yapılan sınırlı çalışmaları değerlendirdiğimizde üç ardışık soru sormamız gerekiyor: Bu ülkede zekâ ve yetenek eğitiminin düşük seviyede tutulmasında bir kasıt mı var? Zekâ ve yetenek eğitimi felsefemiz mi yok? Zekâ ve yetenek eğitimi konusunda kifayetsizlik mi söz ko-

nusu? Yüzyıllık eğitim tarihimizden çıkardığım sonuç şu oldu: Eğitim konusunda bazı kazanımlarımıza rağmen, vasatlık aşılamadı çünkü insan yetiştirme tasavvuru ve felsefemiz ortak kabullere dayanmıyor. Bu konuda eğitim yönetiminde niteliksiz bürokratik zihniyet egemen. Ben buna, Ankara boyası, diyorum.

O hâlde nereden başlamalı?

Bir ülkenin eğitimde başarılı olması için şu bileşenin uyumlu çalışmasıyla mümkün olabilir: Temel insan hakları ve özgürlükler, adalet, hukukun üstünlüğü, âdil bir ekonomik düzen, sosyal devlet ve katılımcı demokrasi işlerlik kazanmadıkça nitelikli bir eğitim hayatı gerçekleşemez. Bunun için; "önce kalkınma" ve "güvenlik" tuzağından kurtulmak gerekir. Nitelikli bir eğitim olmadan bilgi üretemez, yazılım gerçekleştiremez üretim de yapamazsınız. Eğitim felsefemizi gözden geçirmeden atılacak adımlardan sonuç alamazsınız. Önce medeniyet fikriyle insan yetiştirme anlayışını mümkün olan en geniş katılımla ortak kabullere dönüştürmek gerekir. Müfredatı zekâ ve yetenek eğitimi odaklı düzenlemedikçe tavşanlar uyumaya devam edecek. Müfredattan önce ülke ölçekli eğitim politikasına ihtiyaç var. Çocuk Vakfı'nın hazırladığı ve Başbakanlık'ta bekleyen "Türkiye Yetenekleri Geliştirme Kurumu Yasa Taslağı", Türkiye için yeni bir vizyon belirledi. Zekâ ve yetenek konusunda Türkiye'yi bu vasatlıktan kurtaracak ve atılıma hazırlayacak acil eylem planı hazırlanması da gerekecek. Çocuk Vakfı'nın Türkiye için geliştirdiği önerileri 25 Temmuz ve 3 Ağustos 2017 tarihinde iki ayrı mektupla Sayın Cumhurbaşkanımıza göndermiştik. İlk 5 yılı hazırlık olmak üzere, 25, 50 ve 100 yılı öngörecek bir planlama için herkes kolları sıvamalı.

Yayımlanan "Zekâ ve Yeteneği Öldüren Bir Ülkede Yaşamak" günlüklerinizin bir bölümünde;

ÜLKEMİZDE GÖZ ARDI EDİLEN EN ÖNEMLİ EKSİKLİKLER HAYAL, MATEMATİK, FİZİK, SANAT VE SPOR EĞİTİMİDİR. HAYAL KURMAYI ÖĞRETEMEYEN BİR ÜLKEDE ÇOCUKLARIN BİLİME, SANATA, DÜŞÜNCEYE, FELSEFEYE, TAHAYYÜLE YÖNELMELERİ MÜMKÜN OLABİLİR Mİ?

"Düşünmeyi öğrenmek zekâ ve yeteneği geliştirir" diyorsunuz. Türkiye'de müfredat ile ilgili ne gibi sıkıntılar var ve bu sıkıntıların giderilmesi için neler yapılmalı?

Eğitim sisteminin problem alanları çok fazla. Geliştiren değil kalıplayan bir eğitim sistemimiz var hâlâ. Farklılıklarla nasıl baş edileceğini öngörmüş bir anlayış olmadığı gibi, bu yönde yetişmiş öğretmen kaynağımız da çok zayıf. Böyle bir ortamda ne zekâ ve yetenek ne de çocukların merakı gelişir. 2005 yılından itibaren "çoklu zekâ" anlayışına göre düzenleme yapıldığı hâlde, gerekli olan öğretmen yetiştirilemediği için uygulama yapılamıyor. Eğitim sisteminin temel problemi soran, sorgulayan ferdin yetiştirilmesine ve eleştirel düşünceye kapalı oluşudur. Düşünce eğitimi yapılmadan soran, sorgulayan ve gerçekleştiren ferdi yetiştirmek imkânsızdır. Bu tür eğitim anlayışında çocuk ve bilim ilişkisi de kurulamaz. Ülkemizde göz ardı edilen en önemli eksiklikler hayal, matematik, fizik, sanat ve spor eğitimidir. Hayal kurmayı öğretemeyen bir ülkede çocukların bilime, sanata, düşünceye, felsefeye, tahayyüle yönelmeleri mümkün olabilir mi?

Çağımızda eğitim anlayışı çok hızlı değişiyor. Örgün eğitim ortamlarından öğrenilen bilgi oranı yüzde yirmiler düzeyinde. Medya örtük okula dönüşmüş durumda. Okulun pabucu çoktan dama atılmışken müfredatı, okul türü öğrenmeyle, okulları yaşla sınırlandırmak anlaşılır gibi değil. Çağın becerileri kazandıracak işlevleri müfredata yansıtmak da yetmez. Esas mesele, medeniyet tasavvuruna dayalı, insanlığın kadim değerleriyle insan yetiştirmeyi gerekçelendiren yeni bir müfredatın hazırlanıp hazırlanamayacağı meselesidir. Eğitim sistemi bu anlayışa ve ileri öğrenme ortamlarına göre yeniden yapılandırılmadıkça bu ülke nitelikli insan kaynağına kavuşamaz. Gençler üniversite bitirse de yüzde 40'ı umutsuzluğa, yüzde 20'si işsizliğe mahkûm edilir.

Üstün yetenekli çocuklar için "Uçsuz Bucaksız Üniversite" adlı bir teklifiniz var. Bundan biraz bahseder misiniz, nedir bu üniversite?

Çocuk Vakfı'nın gündeme getirdiği Uçsuz Bucaksız Üniversite fikri, çocuklarla sınırlı değil. Yaş ve yetenek sınırı olmayan, her yaştan bireyin zekâ ve yeteneğini geliştirebileceği bir üniversite hayali önerdik ülkemize. Bildiğiniz gibi ülkemizde üniversite anlayışı çok sulandırıldı. "Yüksek Okul" bile olmayan hormonlu yapılar çıktı ortaya. Bilgi üretemeyen, bilim yapamayan, meslek de öğretemeyen bu yapılar insan kaynağımızı yetiştirebilir mi? Çözüm yolu olarak, Uçsuz Bucaksız Üniversite modelinin geliştirilebileceğini öngörüyoruz. Akademik eğitimin kalıplayıcı ve sınırlandırıcı yapısı dışında bir üniversite. Fertlerin ilgi ve meraklarını ileri öğrenme ortamlarında geliştirilebileceği açık uçlu bir üniversite. Doğasında hızlı öğrenme olan çocukların erken yaşta kendilerini geliştirecekleri ve gerçekleştirecekleri, araştırma yapabilecekleri, bilim, sanat ve spor meraklarını giderebilecekleri bir üniversite. Uçsuz Bucaksız Üniversite, her mesleğin en iyisini yetiştirebilecek bir vizyonla hayata geçtiğinde herkesin üniversite mezunu olması değil her mesleğin en nitelikli elemanı yetişmiş olacak. Uçsuz Bucaksız Üniversite, Türkiye'nin birinci meselesinin eğitim olduğu gerçeğine adım adım yaklaşmamızı sağlayabilir. Karar vermemiz gerekiyor: Dünyanın eğitim göstergelerinin alt sınırında mı kalacağız, nitelikli eğitimle Türkiye'nin atılım yapacak güce ulaşmasını mı sağlayacağız? Kararı biz vereceğiz. İçinde bulunduğumuz zaman dilimi mazeret üretme ve oyalanma zamanı değil.

Vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz.

DÜŞÜNCE EĞİTİMİ YAPILMADAN SORAN, SORGULAYAN VE GERÇEKLEŞTİREN FERT YETİŞTİRİLMEZ

Ümraniye Belediyesi

Ümraniye Belediyesi Geleneksel 14. Resim Yarışması

Milletimizin kahraman fetih ruhunu resmedelim!

KONU **Malazgirt'ten 2071'e, Anadolu'yu Türk İslam Yurdu Kılan Fetih Ruhu**

Birincilik Ödülü 12.000 TL
İkincilik Ödülü 10.000 TL
Üçüncülük Ödülü 8.000 TL
Mansiyonlara 2.500 TL

JÜRİ
Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Ünv. Güzel San. Fak.)
Prof. Dr. Mehmet ÖZER (Marmara Ünv. Güzel San. Fak. Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Ahmet ATAN (Ankara Yıldırım Beyazıt Ünv. Güz. Sanat. Fak.)
Prof. Dr. Zeki KUŞOĞLU (Emekli Grafik Tas. Öğr. Üyesi, Osmanlı Medeniyeti Araştırmacısı)
Prof. Dr. Fethiye ERBAY (Boğaziçi Üniversitesi Güzel San. Öğrt. Üyesi)
Prof. Dr. Ayşe Özel (Doğuş Ünv. San. ve Tas. Fak. Öğrt. Üyesi)
Ekber YEŞİLYURT (Sanat Yazarı)
M. Ejder BATUR (İnş. Yük. Müh., Ümraniye Belediye Başkan Yardımcısı)
Emre ERKOVAN (Ümraniye Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü)

Son Başvuru Tarihi: **09 Mart 2018**
(Mesai bitimine kadar)

Ümraniye Belediyesi Geleneksel 14. Hikâye Yarışması

Ne hikâyeciler var, adları yakında duyulacak!

KONU **Serbest**

Birincilik Ödülü 10.000 TL
İkincilik Ödülü 7.500 TL
Üçüncülük Ödülü 5.000 TL
Mansiyonlara 2.500 TL

JÜRİ
Prof. Dr. **Durali YILMAZ** (Kültür Ünv. Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. **Fatih ANDI** (Fatih Sultan M. Vakıf Ünv. Edebiyat Fak. Dekanı)
Prof. Dr. **Hasan AKAY** (Fatih Sultan M. Vakıf Ünv. Öğretim Üyesi)
Yrd. Doç. Dr. **Alim KAHRAMAN** (Hikayeci/Yazar)
Cemal **ŞAKAR** (Hikayeci/Yazar)
Ömer **LEKESİZ** (Hikayeci/Yazar)
Özcan **ÜNLÜ** (Gazeteci Yazar, Şair)
Mesut **ÖZDEMİR** (Ümraniye Belediyesi Başkan Yardımcısı)
Emre **ERKOVAN** (Ümraniye Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü)

Son Başvuru Tarihi: **26 Ocak 2018**
(Mesai bitimine kadar)

Ümraniye Belediyesi Geleneksel 14. Şiir Yarışması

Merhamet duygumuza yakışır içtenlikte bir şiir!

KONU **Dünyada Merhametin Tükenişi ve Merhamet Timsali Türkiye**

Birincilik Ödülü 8.000 TL
İkincilik Ödülü 6.000 TL
Üçüncülük Ödülü 4.000 TL
Mansiyonlara 2.000 TL

JÜRİ
Prof. Dr. **Nurullah GENÇ** (Şair)
Prof. Dr. **Mustafa UZUN** (Edebiyatçı)
Prof. Dr. **Hasan AKSOY** (Edebiyatçı)
Doç. Dr. **Mehmet Güneş** (Edebiyatçı)
Yrd. Doç. Dr. **Bahtiyar** ASLAN (Edebiyatçı)
Cahit KOYTAK (Şair)
Nurettin DURMAN (Şair)
Mesut ÖZDEMİR (Ümraniye Belediyesi Başkan Yardımcısı)
Emre ERKOVAN (Ümraniye Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü)

Son Başvuru Tarihi: **26 Ocak 2018**
(Mesai bitimine kadar)

Bilgi, Başvuru ve Eser Teslimi İçin:
Ümraniye Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Atatürk Mah. Fatih Sultan Mehmet Cad. No: 63 PK: 34761 Ümraniye / İstanbul
Bilgi için: 0216 443 56 00 / 1184-1137 www.umraniye.bel.tr e-posta: kultur@umraniye.bel.tr

Ders kitapları ders verebiliyor mu?

EYMEN BERBER

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılan ders kitaplarında var olan bazı hatalar, yakın zamanda ülkemizin gündeminde geniş bir yer buldu. **FETÖ propagandasının yapılmasından, tarihî gerçekleri çarpıtmaya kadar pek çok skandalın yer aldığı bu kitaplar kamuoyunda ciddi tepkilerin oluşmasına sebep oldu.** Biz de basında ve sosyal medyada çokça tartışılan bu hatalardan bazılarını derledik.

TALİM TERBİYE

EYLÜL 2017

MÜZİK YERYÜZÜNE NASIL GELDİ?

(1. Serbest Okuma Metni)

Yeryüzünün ve gökyüzünün büyük bölümüne hükmeden tanrı Quetzalcoatl (Ketzalkutıl), yeryüzünde dolaşırken ortalığın ne kadar sessiz olduğunu gördüğünde insanlara çok acımış. Hemen dört kez rüzgârlara seslenmiş: "Rüzgârlar, gelin!"

Bu çağrıya uyan bütün rüzgârlar toplanmış, gökyüzünde yükselmiş. Yeryüzünün tozunu havalandırmış, denizlerin dalgalarını kabartmış. Tanrı Quetzalcoatl'ın huzuruna gelinceye kadar ağaçlar önlerinde eğilmiş.

Quetzalcoatl, Rüzgâr'a şunları söylemiş:

"Rüzgâr! Dünya üzüntülü ve umutsuz. Yeryüzü sessizlikten neredeyse hasta düşmüş. Burada ışık var, renk var, birçok güzel meyve var ama müzik yok. Dünyaya müzik vermeliyiz. Gün doğumuna eşlik etmeli; insanların düşlerini, annelerinin kucağında yatan çocukların kulaklarını doldurmalı. Akan ırmaklarda, esen yellerde müzik duyulmalı. Yaşam, müzik dolu olmalı. Yükseklere git! Mavi gökyüzüne tırman, beyaz bulutları aş, Güneş Evi'ne ulaş. Orada Güneş Baba'nın çevresinde birçok müzisyen vardır. Çok güzel müzik yaparlar, yaptıkları müziği güneş ışınları dört bir yana götürür. Oralara git ve o müzisyenleri, şarkıcıları buraya getir!"

İlkokul 4'üncü sınıf Türkçe kitabının, 113'üncü sayfasında, müziğin yeryüzüne nasıl gediğini anlatan bölüm, çocukların zihninde farklı bir yaratıcı kavramı oluşturarak kafalarının karışmasına sebep oluyor.

EYLÜL 2017

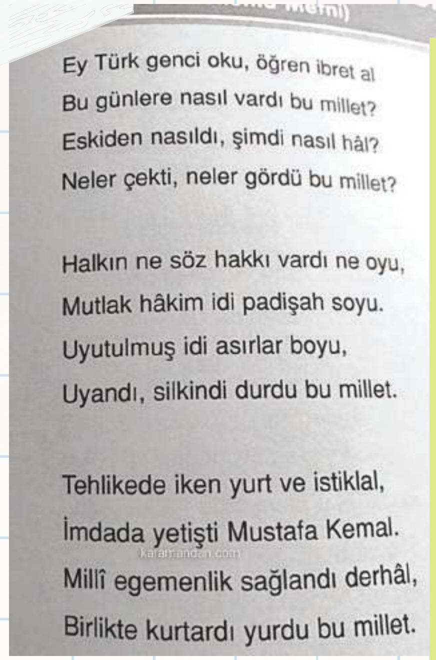

Ey Türk genci oku, öğren ibret al
Bu günlere nasıl vardı bu millet?
Eskiden nasıldı, şimdi nasıl hâl?
Neler çekti, neler gördü bu millet?

Halkın ne söz hakkı vardı ne oyu,
Mutlak hâkim idi padişah soyu.
Uyutulmuş idi asırlar boyu,
Uyandı, silkindi durdu bu millet.

Tehlikede iken yurt ve istiklal,
İmdada yetişti Mustafa Kemal.
Millî egemenlik sağlandı derhâl,
Birlikte kurtardı yurdu bu millet.

Türkçe 4'üncü sınıf ders kitabının 31'inci sayfasındaki Milli Egemenlik ve Milli Mücadele sayfasında yer verilen bir şiir tepki çekti. "Halkın ne söz hakkı vardı ne oyu, Mutlak hâkim idi padişah soyu, Uyutulmuş idi asırlar boyu, Uyandı silkindi durdu bu millet" mısralarının yer aldığı bu şiirde tarihi gerçeklikleri çarpıtma durumu söz konusu.

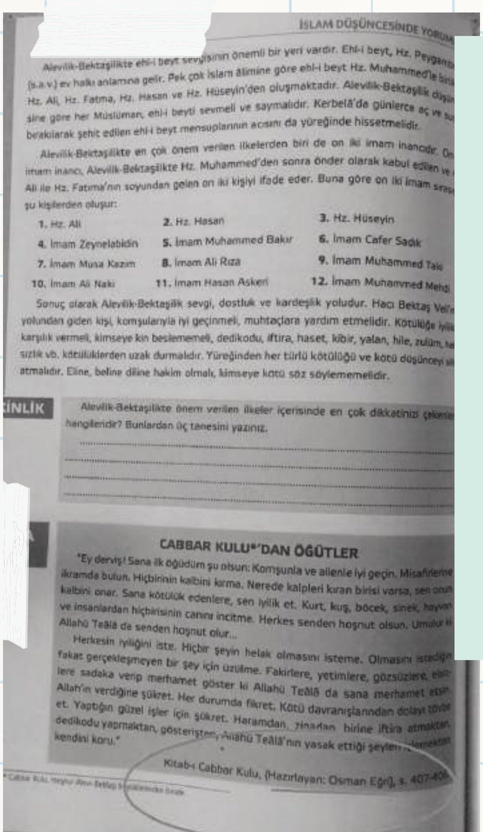

İSLAM DÜŞÜNCESİNDE YORUM

Alevilik-Bektaşilikte ehl-i beyt sevgisinin önemli bir yeri vardır. Ehl-i beyt, Hz. Peygamb (s.a.v.) ev halkı anlamına gelir. Pek çok İslam âlimine göre ehl-i beyt Hz. Muhammed'le bir Hz. Ali, Hz. Fatma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'den oluşmaktadır. Alevilik-Bektaşilik düşü sine göre her Müslüman, ehl-i beyti sevmeli ve saymalıdır. Kerbelâ'da günlerce aç ve su bırakılarak şehit edilen ehl-i beyt mensuplarının acısını da yüreğinde hissetmelidir.

Alevilik-Bektaşilikte en çok önem verilen ilkelerden biri de on iki imam inancıdır. On imam inancı, Alevilik-Bektaşilikte Hz. Muhammed'den sonra önder olarak kabul edilen ve Ali ile Hz. Fatıma'nın soyundan gelen on iki kişiyi ifade eder. Buna göre on iki imam sıras şu kişilerden oluşur:

1. Hz. Ali
2. Hz. Hasan
3. Hz. Hüseyin
4. İmam Zeynelabidin
5. İmam Muhammed Bakır
6. İmam Cafer Sadık
7. İmam Musa Kazım
8. İmam Ali Rıza
9. İmam Muhammed Taki
10. İmam Ali Naki
11. İmam Hasan Askeri
12. İmam Muhammed Mehdi

Sonuç olarak Alevilik-Bektaşilik sevgi, dostluk ve kardeşlik yoludur. Hacı Bektaş Veli' yolundan giden kişi, komşularıyla iyi geçinmeli, muhtaçlara yardım etmelidir. Kötülüğe iyili karşılık vermeli, kimseye kin beslememeli, dedikodu, iftira, haset, kibir, yalan, hile, zulüm, h sizlik vb. kötülüklerden uzak durmalıdır. Yüreğinden her türlü kötülüğü ve kötü düşünceyi s atmalıdır. Eline, beline diline hakim olmalı, kimseye kötü söz söylememelidir.

İNLİK

Alevilik-Bektaşilikte önem verilen ilkeler içerisinde en çok dikkatinizi çeken hangileridir? Bunlardan üç tanesini yazınız.

CABBAR KULU*'DAN ÖĞÜTLER

"Ey derviş! Sana ilk öğüdüm şu olsun: Komşunla ve ailenle iyi geçin. Misafirlerine ikramda bulun. Hiçbirinin kalbini kırma. Nerede kalpleri kıran birisi varsa, sen onun kalbini onar. Sana kötülük edenlere, sen iyilik et. Kurt, kuş, böcek, sinek, hayvan ve insanlardan hiçbirisinin canını incitme. Herkes senden hoşnut olsun. Umulur ki Allahü Teâlâ da senden hoşnut olur...

Herkesin iyiliğini iste. Hiçbir şeyin helak olmasını isteme. Olmasını istediğin fakat gerçekleşmeyen bir şey için üzülme. Fakirlere, yetimlere, gözsüzlere, elsizlere sadaka verip merhamet göster ki Allahü Teâlâ da sana merhamet etsin. Allah'ın verdiğine şükret. Her durumda fikret. Kötü davranışlarından dolayı tövbe et. Yaptığın güzel işler için şükret. Haramdan, zinadan, birine iftira atmaktan, dedikodu yapmaktan, gösterişten, Allahü Teâlâ'nın yasak ettiği şeyleri ...lemekten kendini koru."

Kitab-ı Cabbar Kulu, (Hazırlayan: Osman Eğri), s. 407-408

EYLÜL 2017

Milli Eğitim Bakanlığının hazırlattığı ilköğretim 7'nci sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabında Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) firarisi, Hitit Üniversitesi eski rektör yardımcısı Osman Eğri'nin "Cabbar Kulu'ndan Öğütler" başlıklı makalesine yer verildi.

EYLÜL 2017

Tartışma: Bir futbolcu ... masına neden oldu. Bir sp... din anlamına gelir mi? Ne...

▶ **Medeniyetler Ülkemizde Buluştu**

Semavi dinlerin temsilcileri tarafından dünyaya barış çağrısı yapılması amacıyla Hatay'da düzenlenen 1. Medeniyetler Buluşması dün başladı

Çan, hazan, ezan sesi buluştu

'İlk adımı atıyoruz'

Gazete haberi 19

Yukarıdaki Gazete haberi 19'u inceleyiniz. Haberdeki fotoğrafta hangi dinlerin temsilcileri bulunmaktadır? Belirtiniz.

Gazete haberinde bahsedilen dinlerin Hatay'da bir araya gelmesi, size ne düşündürüyor? Söyleyiniz.

1. Medeniyetler Buluşması'nın ülkemizde yapılması neden önemlidir? Bu konudaki düşüncelerinizi açıklayınız.

Din ve vicdan özgürlüğü, bireyin Tanrı ve dinler konusunda dilediği tercihi yapabilmesi yani devlet ya da diğer kişiler tarafından herhangi bir baskıya uğramaksızın özgür olmasıdır. İnanç özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğünün özünü oluşturur.

Anayasa'mızın 24. maddesinde yer alan, *"Herkes vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir."* ifadesiyle din ve vicdan özgürlüğü anayasa güvencesine alınmıştır.

148

Sevgi Yayınları tarafından hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılan 6'ncı sınıf Sosyal Bilgiler kitabının 148'inci sayfasında yer alan; "Medeniyetler Ülkemizde Buluştu" başlıklı metin, FETÖ'nün uzun yıllar boyunca üzerinde çalıştığı dinler arası diyalog projesinin bir örneği olarak göze çarpıyor.

EYLÜL 2017

1. Ünite: İletişim ve İnsan İlişkileri

Basın Özgürlüğü

Aşağıdaki T.C. Anayasası'nın 28. maddesini ve senaryoyu okuyunuz. Basın özgürlüğü hakkındaki soruları cevaplayınız.

T.C. Anayasası:

28. madde (Basın hürriyeti) – Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak, izin alma ve mali teminat yatırma şartına bağlanamaz.

Bir ülkede iktidara tek başına gelen parti, bir süre sonra basının, kurdukları hükûmet hakkında sürekli yolsuzluk haberleri yapmasından rahatsız olur. Anayasa'yı değiştirecek güce sahip olmalarından faydalanarak Anayasa'ya basın özgürlüğünü kısıtlayıcı maddeler koyarlar ve kendi izinleri olmadan yapılan haberlere sansür uygularlar. Artık yolsuzluk haberleri yayınlanmadığını bilen kötü niyetli kişiler daha da fazla yolsuzluk yapınca yaşanan ekonomik kriz ülkeyi bir kaosa sürükler.

Sosyal Bilgiler 7'nci sınıf öğrenci çalışma kitabında, FETÖ'nün yaptığı propaganda ifadeleri yer aldı. Olayın fark edilmesinin ardından kitap toplatıldı.

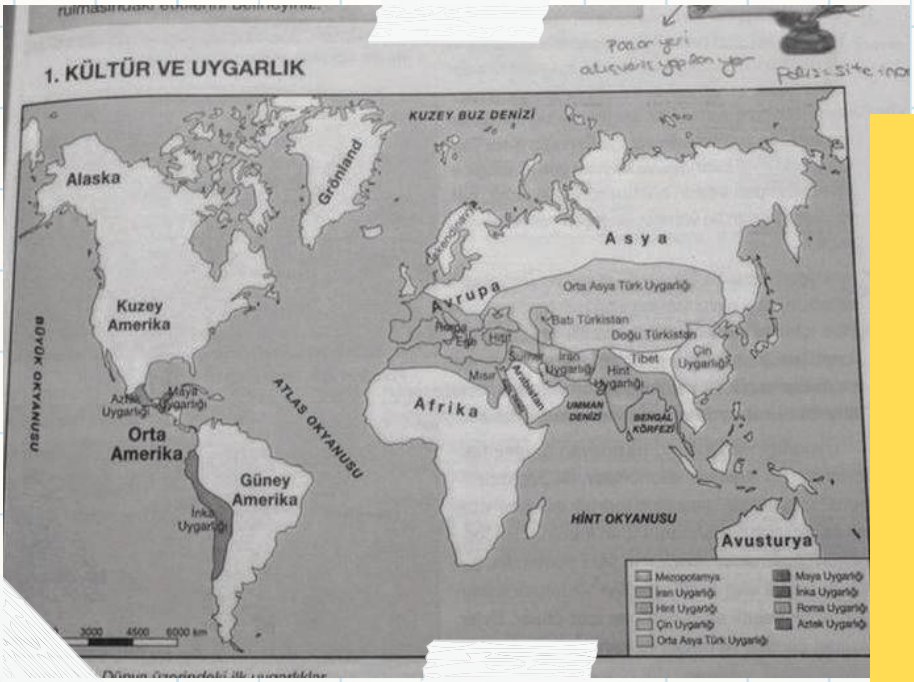

OCAK 2016

Ortaöğretim 9'uncu sınıf tarih ders kitabının 53'üncü sayfasında, "İlk Çağ Uygarlıkları" konusunun "Kültür ve Uygarlık" başlığı altındaki "Dünya Üzerindeki İlk Uygarlıklar" haritasında Avustralya kıtası "Avusturya" olarak gösteriliyor.

BANA SORSAYDINIZ OKUL KİTABI İÇİN UYGUN OLMADIĞINI SÖYLERDİM

TALİM TERBİYE

SOSYAL BİLGİLER 7'NCİ SINIF ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTABINDA, FETÖ'NÜN YAPTIĞI PROPAGANDA İFADELERİ YER ALDI. OLAYIN FARK EDİLMESİNİN ARDINDAN KİTAP TOPLATILDI.

Karikatürist Selçuk Erdem tarafından çizilen ve küresel ısınmanın işlendiği karikatür 6'ncı sınıf ders kitaplarına konuldu. Kitapta yer alan ve tartışma yaratan karikatür sebebiyle çizimin bulunduğu kitaptaki bütün 13'üncü sayfalar imha edildi. Karikatürist Selçuk Erdem konuyla ilgili attığı tweette; "Karikatürleri izin almadan kullanırsanız başınıza bunlar gelir. Bana sorsaydınız okul kitabı için uygun olmadığını söylerdim" yazdı.

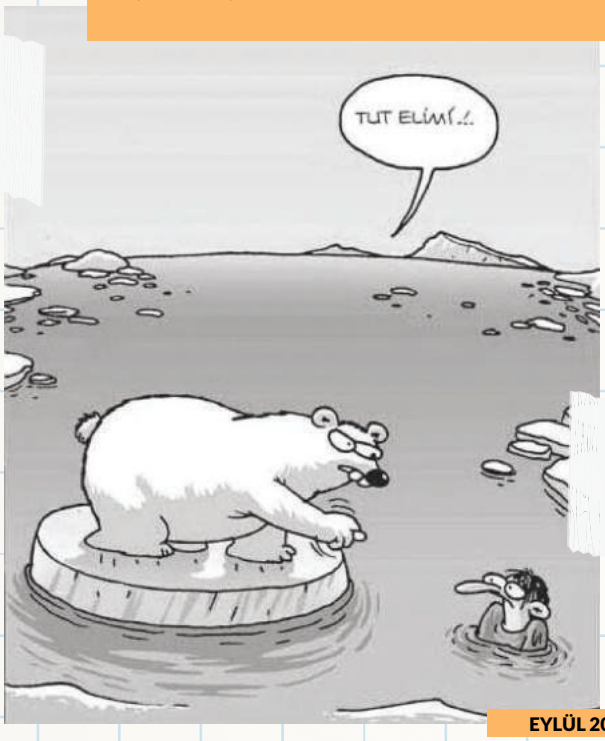

EYLÜL 2017

EYLÜL 2017

İlkokul 1'inci sınıf öğrencileri için hazırlanmış ders kitabındaki haritada Ege adalarının yer almadığı ortaya çıktı.

Türkce ders kitabında

OCAK 2016

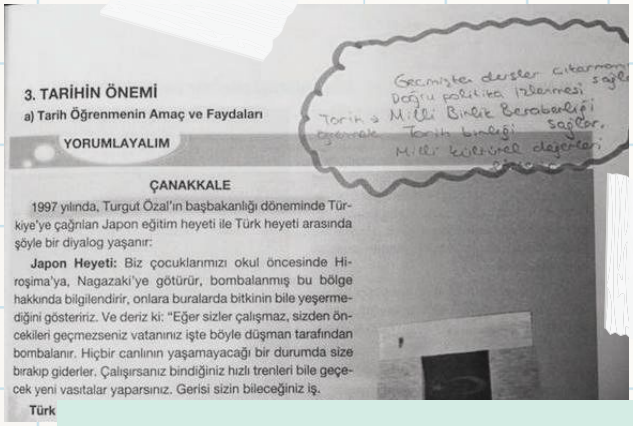

3. TARİHİN ÖNEMİ

a) Tarih Öğrenmenin Amaç ve Faydaları

YORUMLAYALIM

ÇANAKKALE

1997 yılında, Turgut Özal'ın başbakanlığı döneminde Türkiye'ye çağrılan Japon eğitim heyeti ile Türk heyeti arasında şöyle bir diyalog yaşanır:

Japon Heyeti: Biz çocuklarımızı okul öncesinde Hiroşima'ya, Nagazaki'ye götürür, bombalanmış bu bölge hakkında bilgilendirir, onlara buralarda bitkinin bile yeşermediğini gösteririz. Ve deriz ki: "Eğer sizler çalışmaz, sizden öncekileri geçmezseniz vatanınız işte böyle düşman tarafından bombalanır. Hiçbir canlının yaşamayacağı bir durumda size bırakıp giderler. Çalışırsanız bindiğiniz hızlı trenleri bile geçecek yeni vasıtalar yaparsınız. Gerisi sizin bileceğiniz iş.

Türk

Ortaöğretim 9'uncu sınıf tarih ders kitabının ilk ünitesinde yer alan Tarih Bilimine Giriş'te, "Tarihin Önemi" konusundaki "Çanakkale" başlıklı okuma parçasında, 1997 yılında eski cumhurbaşkanlarımızdan Turgut Özal'ın başbakanlık yaptığı anlatılıyor. Hâlbuki Turgut Özal, 1993 yılında cumhurbaşkanlığı görevini yürüttüğü sırada hayatını kaybetmişti. 1997 yılında başbakanlık koltuğunda oturan kişi ise Necmettin Erbakan'dı.

OCAK 2016

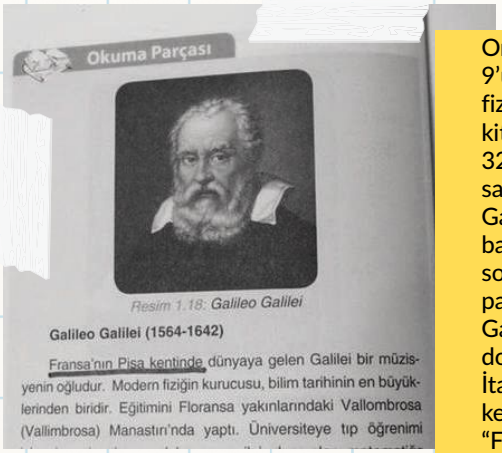

Okuma Parçası

Resim 1.18: Galileo Galilei

Galileo Galilei (1564-1642)

Fransa'nın Pisa kentinde dünyaya gelen Galilei bir müzisyenin oğludur. Modern fiziğin kurucusu, bilim tarihinin en büyüklerinden biridir. Eğitimini Floransa yakınlarındaki Vallombrosa (Vallimbrosa) Manastırı'nda yaptı. Üniversiteye tıp öğrenimi

Ortaöğretim 9'uncu sınıf fizik ders kitabının 32'nci sayfasında, Galileo Galilei başlıklı ünite sonu okuma parçasında Galilei'nin doğum yeri İtalya'nın Pisa kenti değil, "Fransa'nın Pisa kenti" diye sunuluyor.

DOSYA SÖZLÜK

MELEK SENA SUBAŞI

Psikoseksüel Gelişim Kuramı:

Karakter oluşumunda bebeklik ve çocukluk yıllarının önemini vurgulayan kuramcı olan Freud tarafından geliştirilmiştir. Kişilik gelişimini açıklayan bu kuram, ihtiyaçların ve dürtülerin çevre ile nasıl etkileşime girip şekillendiğini vurgular.

Semantik:

Anlam bilimidir. Semantik, bizi biz yapan en önemli iletişim aracımız dilin ortaya koyduğu ürünleri inceler ve bunlar arasında olaya mantıksal ve bilimsel yaklaşımlar getirip bir kuram oluşturur ve bundan sonuçlar çıkarır.

Epidemiyoloji:

Toplumdaki hastalık, kaza ve sağlıkla ilgili durumların dağılımını, görülme sıklıklarını ve bunları etkileyen belirteçleri inceleyen bir tıp bilimi dalıdır. Sağlığı geliştirmek ve hastalıkları azaltmak için sağlık bilgilerini toplamak, yorumlamak ve kullanmak bu bilim dalının amaçlarındandır. Epidemiyolojik araştırmaların temel amaçları arasında, sağlıkla ilgili olayları tanımlama ve görülme sıklığını ölçmek, hastalık yahut kazaların nedenlerini inceleyen çözümleyici çalışmalar yapmak, uygulanan sağlık hizmetinin yahut programlarının etkinliğini ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapmak yer alır.

Pedagoji:

Türkçe anlamıyla "çocuk bilimi", çocuklarda davranış bozuklukları ve kökenini araştıran bir bilim dalıdır. Bu alan, çocukların duygusal, zihinsel ve de sosyal gelişimlerini inceleyerek ruh sağlığı hakkında bilgiler edinmeye çalışır. Bilgi sahası yeni doğan ile yetişkin arasındaki çocuktur. Pedagoji bilimi Batı ülkelerinde uzun yıllar psikoloji bilimi altında devam etmiş fakat 19'uncu yüzyıl sonlarında ayrı bir alan haline gelmiştir.

ENDERUN:

II. Murad zamanında kurulup zamanla çeşitli değişikliklere uğramakla beraber Osmanlı Devleti'nin son zamanlarına kadar (1908) varlığını sürdüren bir saray okuludur. Hıristiyan ailelerden devşirilen çocukların zeki ve gösterişli olanları saraya alınarak özel bir şekilde yetiştirilirlerdi.

NEIL POSTMAN

(1931-2003)

New York'ta doğan ve hayatının çoğunu aynı şehirde geçiren Postman, 1953 yılında New York Eyalet Üniversitesi'nden mezun oldu. Kolombiya Üniversitesi Öğretmen Okulu'nda 1955 yılında yüksek lisansını, 1958 yılında da doktorasını tamamladı. 1959 yılında New York Üniversitesi'nde çalışmaya başladı. Aynı üniversitede uzun yıllar akademik çalışmalarına devam etti ve 1971 yılında "Medya Ekolojisi" isimli bir program kurdu. Bu program, iletişim medyasının insanların algısını, anlayışını, duygularını ve değerlerini nasıl etkilediğine odaklanır. En önemli eserleri arasında *Çocukluğun Yok Oluşu*, *Televizyon: Öldüren Eğlence* bulunmaktadır. İletişim ve kültür konularında pek çok eser bırakan Postman, 2003 yılında akciğer kanseri sebebiyle hayatını kaybetti.

TEVFİK FİKRET

(1867-1915)

Servet-i Fünûn topluluğunun önde gelen şairlerinden olan Tevfik Fikret İstanbul'da dünyaya geldi. Çeşitli görevlerde memurluk yaptı. Ticaret Mekteb-i Âli'sinde hat ve Fransızca dersleri verdi. 1891'de *Mirsad* dergisinin açtığı şiir yarışmasında birincilik kazanınca edebiyat çevrelerinde adını duyurdu. 1892'de Mekteb-i Sultani'ye Türkçe öğretmeni olarak atandı. 1894'te *Malumat* dergisini çıkaranlar arasında yer aldı. Hükümetin memur maaşlarında kesinti yapmasını protesto için görevinden ayrıldı. 1896'da bilim dergisi olan *Servet-i Fünun*' a yazı işleri müdürü olarak göreve başlayınca dergi zamanla bir edebiyat dergisi haline geldi. Tevfik Fikret, Mekteb-i Sultani müdürlüğü sırasında Darülfünun'da edebiyat dersleri de veriyordu fakat 1910'da bu görevinden de ayrılıp kendi yaptırdığı Aşiyan'daki evinde inzivaya çekildi ve yalnızca Robert Kolej'deki derslere devam etti. Geçirdiği bir ameliyat sonrasında 48 yaşında Aşiyan'da öldü.

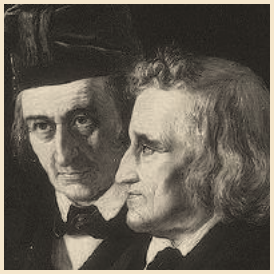

GRİMM KARDEŞLER

JACOB GRIMM (1785-1863)

WILHELM GRIMM (1786-1859)

Halk masallarını bir araya toplayarak tarihte kaybolmuş onlarca önemli masalı dünyaya kazandırmış olan masal yazarı iki kardeştir. Almanya'da birer yıl arayla memur bir ailede dünyaya gelen ve Malburg Üniversitesi'nde eğitim alan kardeşlerden küçük olan Wilhelm Grimm çalışmalarını kütüphanecilik ve folklor üzerine yoğunlaştırırken, abisi Jacob ise diğer çalışmalarının yanında hukuk hayatına devam etti. Grimm Kardeşler çeşitli mahalli lehçeleri incelemişler, daha sonra köy köy, kasaba kasaba dolaşarak yüzyıllardan beri anlatılagelen eski Alman şiirlerini, efsanelerini ve masallarını derleyip edebi bir üslupla yeniden yazıp kitap halinde getirmişlerdir. Grimm Kardeşler'in kaleme aldığı masallar defalarca tiyatroya, sinemaya ve televizyon yapımlarına uyarlandı, 100'ün üstünde dile çevrildi.

Bâziçe:
Oyun, oyuncak, eğlence.

Hiper metin:
Bilgisayar ekranı yahut diğer elektronik cihazlarda gösterilen ve sadece yazıdan ibaret olmayan gelişmiş özelliklere sahip belgeler.

Hüviyet:
Kimlik.

İstidat:
Yetenek.

Konfirmasyon:
Doğrulama, geçerleme, onaylama.

Muvaffakiyet:
Başarı.

Mütehassis:
Uzman.

Umde:
İlke.

Şeamet:
Uğursuzluk.

Taassub:
Bir kimseye yahut bir şeye karşı aşırı taraftarlık gösterme, aşırı derecede tutma, bağnazlık.

Yordamak:
Bilinen yahut gözlenen durumlardan yola çıkarak bilinmeyen yahut gözlenmeyen durumlar hakkında tahminde bulunmak.

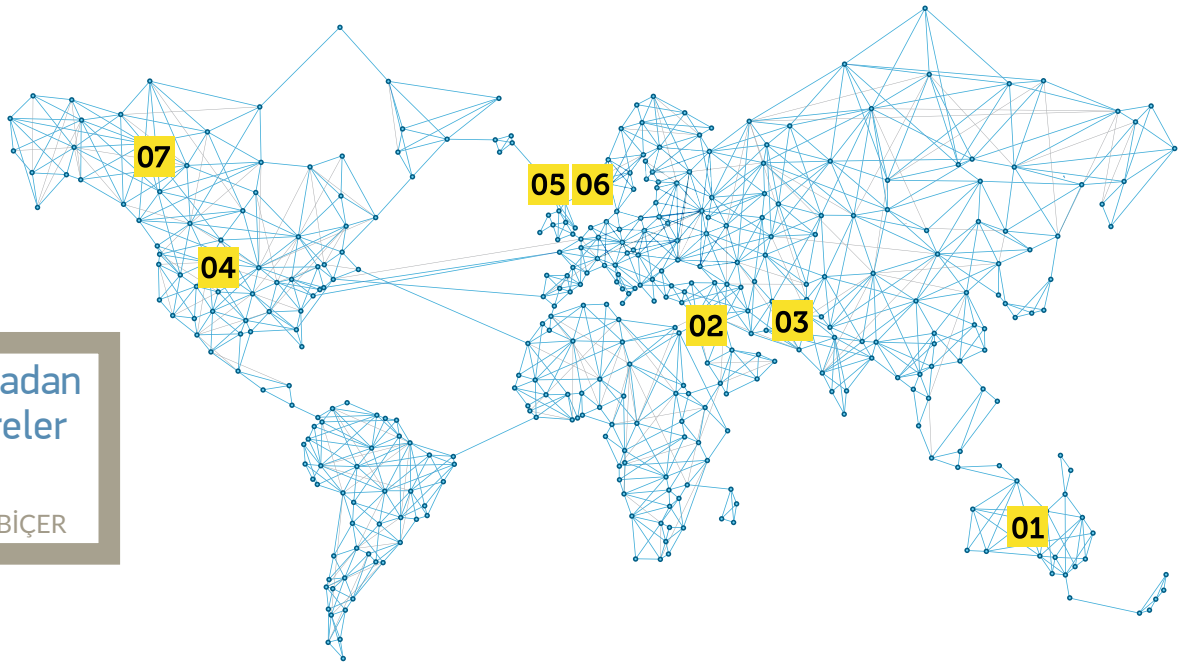

dünyadan portreler

BİROL BİÇER

01

Avustralya

Thomas Heaton

En küçük golf şampiyonu

Golf genellikle kerli ferli, orta yaşlı ve varlıklı insanların sporu olarak bilinir ancak 15 yaşındaki Thomas Heaton bu konunun en büyük istisnası. Geçtiğimiz ay gerçekleştirilen Avustralya Golf Kulübü Şampiyonası'nda kendisinden çok daha yaşlı ve tecrübeli golfçüleri geçerek şampiyonanın 135 yıllık tarihindeki en genç şampiyon olmayı başaran Heaton bu spora meraklı herkesin hayranlığını kazanmış durumda. Hatta ona şimdiden bir spor dâhisi gözüyle bile bakanlar mevcut. Zira Heaton gol oynamayı sadece beş yıl önce öğrenmiş ve büyüklerle turnuvalara katılmaya başlaması çok yakın zamanlar rastlıyor. Daha önce çocukken futbolla ilgilenen Heaton, 12 yaşında iken bazı İngiltere Premier Ligi takımlarından genç takımlar için teklifler almış ancak o bunları geri çevirerek 10 yaşında başladığı golfte karar kılmış.

02

Filistin

Hannan el-Hrub

Şiddet ve çatışma mağduru çocukların öğretmeni

Hannan el-Hrub'un çocukluğu dokuz kardeşiyle birlikte büyüdükleri bir Filistinli mülteci kampında geçti. Dolayısıyla çatışma ortamında çocuk olmanın ne demek olduğunu bizzat yaşayarak öğrendi. Kimyager olan ve bir İsrail hapishanesinde 10 yıl hapis yatan kocası gibi kendisi de çatışma ve şiddet ortamında büyümüş hatta kendi öz çocukları da şiddetin neden olduğu travmaları yaşamıştı. Hannan büyüyüp öğretmen olduğu zaman işini sadece sıradan eğitimcilikle sınırlamadı ve şiddet sebebiyle travmaya uğrayan çocuklara destek olacak bir boyuta taşıdı ve bu konuda uzmanlaştı. Filistinli mülteci çocukları eğitmeye başladığında "Şiddete Hayır" sloganını şiar edindi ve bir süre sonra kendi geliştirdiği özel bir yaklaşımı benimseyerek öğretmenliğini farklı bir boyuta taşıdı. Bu, şiddet ve gerilimi çözmek için oyun kullanmayı öngören bir metottu. Bu metodu; "Oynuyoruz ve Öğreniyoruz" adlı bir kitapla iyice kurumsallaştırdı.

03

Pakistan

İkbal Mesih

Koca yürekli küçük adam

İkbal Mesih, işçi olarak çalıştırılmak üzere 16 dolar bedelle bir halı fabrikasına satıldığında henüz sadece dört yaşındaydı. Haftanın yedi günü, günde 14 saat çalıştırılan İkbal, Pakistan'ın en pahalı halılarını birlikte ürettiği 30 civarında çocukla burada altı yıl boyunca ancak yaşamasına yetecek kadar karın tokluğuna çalıştı. Bu duruma ilk isyanı altı yaşında oldu. Bu şartlarda az gelişmiş ve birçok sağlık sorununa sahip bir bedenle yaşamak zorunda kalan küçük çocuk, minicik bedenine bakmadan tekrar kaçtı, aktivistlerle temas kurdu, kendisini özgür kılacak hukuki yolara başvurdu ama bu kadarla kalmadı, köle olarak çalıştırıldığı fabrikaya geri dönerek diğer çocukları da özgürlüğüne kavuşturdu. Çocuk işçiliğine karşı mücadelesiyle bir sembole dönüşen İkbal'in etkisi ülke dışına kadar uzanmıştı ki çocukların köleleştirilmesinden nemalanan mafya tarafından düzenlenen bir suikast ile daha 12 yaşındayken hayatını kaybetti.

RAJGAURİ VE AUM DÜNYANIN EN KÜÇÜK DÂHİLERİ OLARAK KABUL EDİLİYOR

Mikaila Ulmer

Milyon dolarlık minik girişimci

04

ABD

Mikaila Ulmert bugün 12 yaşında küçük bir kız. Pek çok yaşıtı gibi arılardan korkan Mikaila onların ne kadar yararlı ve doğala denge açısından etkili canlılar olduğunu öğrenince azalmakta olan bu canlılara yardım için değişik bir sosyal girişimcilik projesi düşündü. Anneannesinin 1940'lardan kalan limonata tarifini arı balı ile hazırlamaya başladı. Böylelikle birkaç yıl önce Me&The Bees Lemonade markalı limonatayı üretmeye başladı. Bu limonatanın gelirinin yüzde 10'unu arıları korumak için faaliyet gösteren grupları desteklemeye ayıracağını vaat eden küçük kızın kurduğu Me&The Bees Lemonade girişimi başlangıçta 60 bin dolar yatırım alarak dikkat çekti. Yapılan anlaşmalarla bölgesel marketlerde satılmaya başlanan limonata sosyal medyadaki etkileşimlerin de yardımıyla kısa sürede büyük bir başarı kaydetti. Geçen yıl doğal ve organik gıda zinciri Whole Foods Market ile 11 milyon dolarlık bir anlaşmaya imza atınca bütün dünyanın ilgisini çekti.

Ada Keating

98'lik de olsa anne, 80'lik de olsa evlat çocuktur

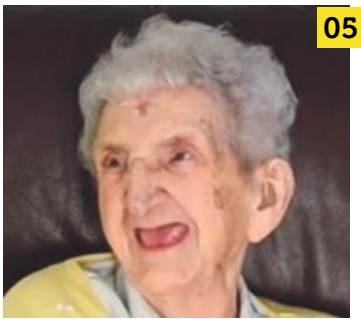

05

Birleşik Krallık

Anneler için kaç yaşına gelirlerse gelsinler evlatları daima çocuk kalır denir yahut kaç yaşına gelire gelsin bir anne daima annedir. Ne derlerse desinler her ikisi de Ada Keating için geçerli görünüyor. Liverpool'da yaşayan 98 yaşındaki Ada Keating geçtiğimiz haftalarda bir bakım evine taşınmaya karar verdi. Bunun nedeni ilerleyen yaşı değil. Bu yaşına kadar huzur evi görmemiş Keating'i kendi isteğiyle gönderen asıl sebep bakım evine kaldırılan 80 yaşındaki oğlu Tom'un bakımıyla ilgilenebilmek. Hiç evlenmeyen oğlu Tom'dan hiç ayrılmayan ve bugüne kadar birlikte yaşayan eski hemşire Ada Keating, 80 yaşına gelen oğlu geçen yıl sağlık nedenleriyle bakımevine kaldırılınca bu ayrılığa ancak bir yıl dayanabildi. Bakıma muhtaç olan oğluna destek olmak için kendisi de bakımevine yerleşerek yaşamaya başladı. Keating bu çok nadir durumu şöyle açıklıyor: "Anne olmaya asla ara veremezsiniz."

Aum Amin-Rajgauri Pawar

Dünyanın en yüksek IQ'lu çocukları

06

Birleşik Krallık

İkisi de aslen Hintli ve göçmen aileleriyle İngiltere'de yaşıyor. Her ikisi de 12 yaşında. Bu iki göçmen çocuğun en büyük özelliği ise bir insanın zekâ gücünü ölçen en önemli göstergelerden biri olan IQ testinde 18 yaş altında bir insanın alabileceği en yüksek puanı almış olmaları. 162'nci Üstün Zekâlılar Kulübü olarak bilinen Mensa tarafından teste tabi tutulan ve aldıkları bu puanla Mensa üyesi yapılan Hint asıllı iki çocuk bu puanlarıyla Albert Einstein ve Stephen Hawking gibi 160 IQ'lu iki dâhiyi de geçmiş durumda. Geçen yıl 11 yaşında bu sınava giren Aum Amin aldığı en yüksek puanla bütün dünyayı şaşkınlığa sürükledi, bu sene ise 12 yaşındaki kız çocuğu Rajgauri Pawar aynı sonuca ulaşarak bu şaşkınlığı ikiye katladı. Henüz beş aylıkken ailesiyle Gujarat'tan Birleşik Krallık'a gelen ve bir dini Hindu okulunda okuyan Aum, ileride robotik bilimiyle uğraşmayı hedefliyor. Rajgauri ve Aum dünyanın en küçük dâhileri olarak kabul ediliyor.

Craig Kielburger

12 yaşında kendini dünya çocuklarına adadı

07

Kanada

Kendisiyle aynı yaşta Pakistanlı bir çocuk olan İkbal Mesih'in çocuk işçileri kurtarmak için verdiği mücadele nedeniyle öldürüldüğünü 1994 yılında evinde TV seyrederken öğrenen Kanadalı Craig Kielburger, o gün kendi kendine hayatını çocukların korunmasına adama sözü verdiğinde 12 yaşındaydı. İkbal ile birlikte yere düşen çocuk hakları meşalesini yerden alıp devam ettiremeye karar veren küçük Craig, okulunda bu konuda ateşli konuşmalar yaparak arkadaşlarını da yanına çekmeye başladı. Birkaç sene içinde kardeşi ve arkadaşları ile Free The Children hareketini kurarak çocukların işçi yahut köle yapılmaması, eğitim görmesi ve savaşlarda kurban olmaması için aktivist olarak çalışmaya başladı. İlk faaliyetlerinden biri hapse atılan çocuk hakları aktivisti Kailash Sathyarthi'nin özgürlüğü için mücadele etmek oldu. Free The Cildren'a gelir sağlamak için Me To We adlı sosyal girişimi de kuran Craig ve hareketi bugün 35 yaşında ve üç defa Nobel Barış Ödülü'ne de aday gösterildi.

"ANNE OLMAYA ASLA ARA VEREMEZSİNİZ."

dünyadan haberler

BİROL BİÇER

2017

KÜRESEL

ÇOCUKLAR İÇİN İDEAL CEP TELEFONU YAŞI

Günümüzün gerçeği şu ki; zamane çocuklarını aileler değil internet yetiştiriyor; arkadaşlar değil sosyal medya eğlendiriyor; okul değil cep telefonları eğitiyor. Günümüzün şartlarında çocukları bunlardan, özellikle de cep telefonlarından uzak tutmak mümkün değil gibi görünüyor. Teknoloji ile çocukları arasına güvenli ve makul sınırlar çekebilmek ebeveynlerin en önemli sorumluluklarından birine dönüşmüş durumda. Bu sorumluluk ve sorunun ilk aşamasını ise çocuğa ilk cep telefonu yahut teknolojik cihazını verme zamanı teşkil ediyor. Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde insanların günde 4-5 saatlerini mobil cihazlara ayırdıkları ve sadece son bir yılda mobil uygulamalarla geçirilen vaktin yüzde 69 arttığı düşünülürse bu hafife alınacak bir sorun değil. Son araştırmalar çocukların ilk akıllı telefonlarını ortalama 10.3 yaşında kullanmaya başladıklarını, 12 yaşındaki çocuklarınsa yüzde 50'sinin sosyal medyada en az bir hesap açtıklarını gösteriyor ancak bu teknolojilerde önemli bir payı olan Bill Gates'in çocukları için durum hiç de böyle değil. Üç çocuğuna da liseye gitme çağı olan 14 yaşına kadar akıllı telefon izni vermediğini açıklayan Bill ve Melinda Gates çifti onların ekran karşısında geçirdikleri zamanı sınırladıkları gibi sofrada da cep telefonuna izin vermiyorlar.

FİLİSTİN-İSRAİL

EN KÖTÜ ÇOCUK HAKKI İHLALCİLERİNDEN BİRİ

Yaralı bir Filistinli çocuğa yardım eden askerinin resmini aylardır propaganda amaçlı kullansa da İsrail ordusu, dünyanın en başta gelen çocuk hakkı ihlalcilerinin başında geliyor. Tsahal'ın bu kötü sicili sadece sıradan hak ihlalleriyle kalmıyor hayat hakkına kadar uzanıyor. Filistinli yetişkinler kadar çocuklar da İsrail askerlerinin kurbanı olmaktan kolay kolay kurtulamıyor. Bir çocuk hakları topluluğu olan Defense for Children International'a göre İsrail ordusu tarafından öldürülen Filistinli çocuk sayısı sadece 2017'de 82 oldu. Filistin Yönetimi Enformasyon Bakanlığı'nın bu yılın ortasında yayımladığı bir rapor ise İsrail ordusunun bu kötü sicilini daha geniş bir zaman diliminde gösteriyor. Rapora göre İsrailli güvenlik güçlerinin İntifada'nın başladığı 2000 yılı Eylül'ü ile 2017 Nisan'ı arasında öldürdüğü Filistinli çocukların toplam sayısı 3 bini aşıyor. Bu sadece ölenler... İsrail güçlerinin yaraladığı çocuk sayısı ise 13 binden fazla. Aynı rapora göre tutuklanan ve gözaltına alınan çocuk sayısı ise -yüzde 95'i işkence yahut kötü muameleye maruz kalmak üzere- 12 binin üzerinde. Askerî kontrol noktalarında, okul yollarında, köy ve kamplarda İsrail askerlerinin şiddetine maruz kalan Filistinli çocukların durumunu sayamıyoruz bile.

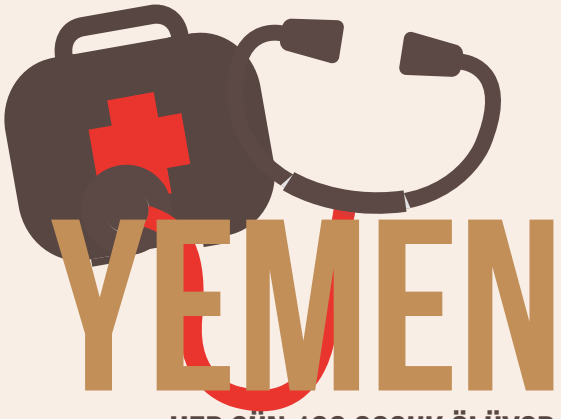

YEMEN

HER GÜN 130 ÇOCUK ÖLÜYOR

Suudi Arabistan güçlerinin silahlı müdahaleleri ve iç savaş nedeniyle açlık, yetersiz beslenme ve bulaşıcı hastalıklara maruz kalan Yemen'de en büyük bedeli çocuklar ödemek zorunda kalıyor. Save The Children adlı örgüte göre bu bedel'in en acı kısmını her gün ölen 130 Yemenli çocuk oluşturuyor. Yemenli Şii isyancılarla Suudilerin başını çektiği koalisyon arasında çoğu zaman asker-isyancı-sivil ayrımı gözetmeyen bombardıman ve çatışmalar; hava, kara ve denizden ülkeye gelen malzemelerin ambargo ve abluka ile kısıtlanmış olması bütün ülkeyi gıda ve ilaç mahrumiyetinde tutmaya devam ederken bu nedenle 2,5 yıllık sürede hayatını kaybeden çocukların sayısının 50 bini bulduğu tahmin ediliyor. Bu en fakir Arap ülkesinde savaşta ölenlerin sayısının 10 bin olduğu dikkate alındığında sefalet nedeniyle çocuk ölümlerinin vahameti daha net ortaya çıkıyor. BM'ye göre "dünyanın en kötü krizi"nin yaşandığı ülkede 20 milyon kişi insani yardıma muhtaç ve bunların 11 milyonu çocuklardan oluşuyor ve durum böyle devam ederse 150 bin çocuğun daha ölmesi muhtemel. Başta difteri olmak üzere hızla yayılan bulaşıcı hastalıklara karşı aşı krizi de aşılamazsa bu rakamın 1 milyonu bulabileceğinden endişe ediliyor.

BİRLEŞİK KRALLIK

NEDEN ÇOCUK DOĞURMUYORLAR?

Rhiannon Lucy Cosslett'in The Guardian'da yazdığı; "Benim neslim çocuk yapmakla kariyer yapmak arasında seçim yapmak zorunda. İkisine birden hakkımız yok" başlıklı yazı, Batı'da neden çok az çocuk doğurulduğunu samimiyetle içeriden bir gözle anlatıyor. "Emlak fiyatlarının yükselişi, düşük gelirler ve 20 ila 30 yaş aralığındakiler için istikrarsız bir hayat anlamına geliyor. Bu yüzden çocuk sahibi olmayışımız hiç de şaşırtıcı değil. Birçok kişi, bir bebek sahibi olmak için uygun zaman diye bir şeyden söz edilemeyeceğini söylese de başımızı sokacak sabit bir çatımızın olması gibi bazı şartların bulunduğunu kabul etmek zorundayız. İngiltere'de ev kira ve satış fiyatlarının sürekli yükselişinin doğum oranını düşürdüğüne dair haberler 20'lerinde ve 30'larının başında olanlar için hiç de sürpriz sayılmaz. Bu yaş grubundakiler için mevcut ekonomik şartlarda bir ev sahibi olma hayali asla yaklaşamadığımız bir serap gibi. Konuştuğum genç yetişkinlerin çoğu bu şartlarda çocuk sahibi olma konusunda umutsuz ve böyle bir seçeneklerinin artık kalmadığını düşünüyor. Kimse fakir ve istikrarsız bir hayata bir bebeği getirmek istemiyor."

FRANSA

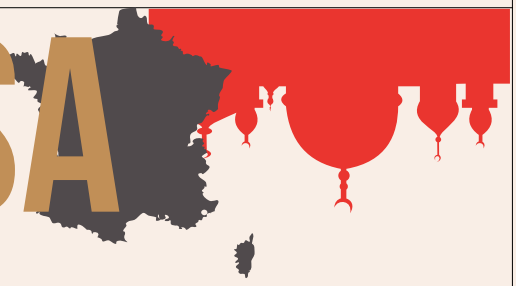

ÇOCUĞA İSLAMÎ İSİM SORUNU

İslami terminolojide bizim için kutsiyet ifade eden kavram ve tabirler son yıllardaki terör ve islamofobi hareketleri nedeniyle Batılılar tarafından bambaşka şekilde anlaşılıyor. Örneğin ortalama bir Batılı "Cihad" kavramını; "İslamcı terör" olarak algılarken, "Allahu Ekber"in açılımını; "her an bir intihar saldırısı olabilir" şeklinde anlıyor dersek fazla abartmış olmayız. Bu yanlış algı nedeniyle çocuklarına İslami isimler vermek isteyen Batılı Müslüman ailelerin başı bazen derde girebiliyor. Fransa'nın Toulouse kentinde ağustosta doğan çocuklarına Jihad adını veren ve bu nedenle kasım ayında hakkında soruşturma açılan ve mahkemeye çıkarılan aile bunun bir örneği. Normal olarak Fransız yasaları çocuğa yahut üçüncü kişilerin haklarına zarar vermediği sürece ebeveynlere çocuklarına özgürce isim verme hakkı tanıyor ancak bu özgürlük uygulamada Jihad yani Cihad gibi isimlerin bu tür isimleri değiştirme kararı verebilecek olan Fransız savcı ve hâkimler tarafından nasıl anlaşıldığına da bağlı.

BREZİLYA

VAİZ ÇOCUKLAR ÜLKESİ

Karnavallar ve futbol ülkesi imajı çok güçlü olsa da, Brezilya aslında dünyanın en dindar toplumlarından birine sahip. Dünyanın en büyük Katolik nüfusunu barındıran ülke de Protestanlık, daha doğrusu Evanjelizm çığ gibi büyüyor. Birkaç 10 yılda nüfusun yüzde 25'ine ulaşan ve kürsüde herkesin kendisini ifade edebilmesine imkân veren bu akım ateşli vaizlerin şov niteliğindeki kitlesel ayinleriyle çığ gibi büyüyor. Brezilya'da büyük kitlelere hitap eden bu ateşli Evanjelist vaizler arasında çocuk vaizler de bulunuyor. Binlerce inançlının önünde mikrofonla sahneye çıkan bu çocuklar arasında yıldızlaşanlar ise hiç de az değil. 3 ila 13 yaş arasındaki çocuklardan oluşan bu yıldız vaizler tıpkı bilindik Evanjelist vaizleri taklit etseler de etkide onlardan hiç de geri kalmıyorlar. Üstelik çocuklara değil yetişkinlere hitap ederek son derece gösterişli ve etkileyici vaaz ve ayinlerle kitleleri cezbeye getirebiliyorlar. Aralarında büyük şöhrete kavuşanların da bulunduğu çocuk vaizler gerektiğinde hastaneleri, düşkün yurtlarını ve sokakları da dolaşarak muhtaç ve fakir kitleler üzerinde önemli bir tesire yol açabiliyor.

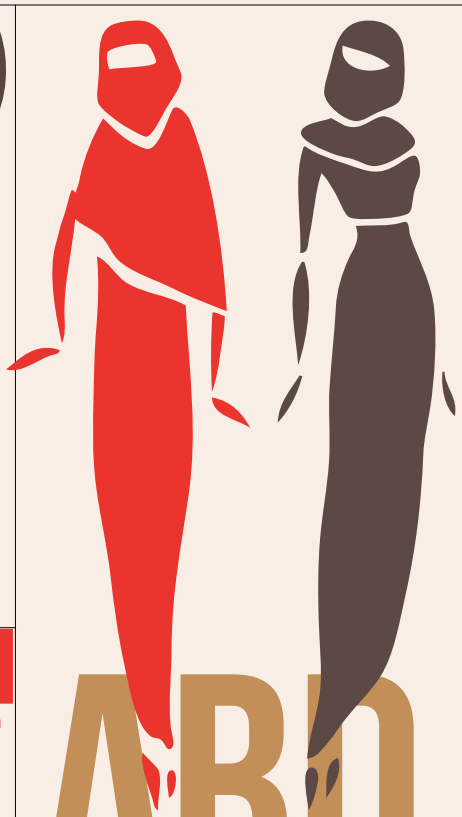

ABD

İLK TESETTÜRLÜ BARBİ

Barbi markalı bebekler bir oyuncaktan daha ziyade çocuklara modeller sunan Barbi, toplumsal moda ve değişimleri sürekli takip ederek bebeklerini daima güncellemekten de geri kalmadı. Bunun son örneklerinden birini Barbi'nin yeni bebek koleksiyonunda yer verdiği tesettürlü bebek oluşturuyor. 2016'da ABD'nin olimpiyatlara ilk defa tesettürle katılan sporcusu olan bronz olimpiyat madalyalı eskrimci İbtihaj Muhammad model alınarak hazırlanan yeni Barbi bebeği başında başörtüsü taşıyan bir eskrim sporcusu. 2018 yılında piyasaya sürülecek olan tesettürlü Barbi bebeği, belki marka için bir ilk olacak ancak tesettürlü bebek konusunda Barbi markasını üreten Mattel firmasının gündemi oldukça geriden takip ettiğini söylemek de mümkün. Farklı Barbi bebekleri tesettüre uygun kıyafetlerle giydirerek sosyal medyada oldukça ses getiren insanlardan ve Barbi benzeri tesettürlü bebekleri onlardan daha önce piyasaya süren Avrupalı bazı oyuncak üreticilerinden ilham aldığını yadsımamak gerekiyor. Sadece bu örnek bile, Batı'da ve Uzak Doğu'da yükselen islamfobiye rağmen tesettürün ve Müslüman kadın kimliğinin giderek "normal"leşmeye başladığının da göstergesi sayılabilir.

MAKALE

SANATIN DOKUZ SÜTUNU/SANATÇI

KUTLUĞ ATAMAN

SANAT VE KÜLTÜRÜN “SAHİBİ” ELİTLER DEĞİLDİR. BURJUVAZİ, SANATI VE KÜLTÜRÜ DESTEKLER AMA ÜRETMEZ. EVET BİR ÇOK AYGITIYLA MÜDAHALE ETMEYE ÇALIŞIR VE EDER DE AMA GÜNÜN SONUNDA SANAT BURJUVAZİYE AİT DEĞİLDİR. BURJUVAZİNİN SANATI ÜRETİP BÜTÜN TOPLUMUN SANAT VE KÜLTÜR İHTİYACINI SAĞLAMAK YÜKÜMLÜLÜĞÜ VARDIR. İLERİ TOPLUMLAR BU ŞEKİLDE ÇALIŞIR. BİZ HENÜZ O AŞAMADA DEĞİLİZ.

TÜRKİYE’DE KÜLTÜREL AYRIMCILIĞIN VE AÇIK IRKÇILIĞIN TEMELİNDE ESASEN SINIF MÜCADELESİ VAR

MAKALE

Malumunuz bugünlerde hemen her kesimden, “sanatı elitler üretir ve tüketir” türünden saçma sapan klişelere topyekûn saplanmış bulunuyoruz. Anlaşılan “karnını kaşıyanlara” karşı “karnını kaşımayanların” savaşı bu ülkede bir türlü sona ermeyecek. Bu kültürel ayrımcılığın ve açık ırkçılığın temelinde esasen sınıf mücadelesi var. Yoksa sorun tek başına İslamofobi değil. İslamofobinin varlığı sınıf savaşının sadece bir belirtisi çünkü son yüzyıl boyunca zenginleşmesi bir yana orta sınıflaşmasına bile izin verilmeyen çoğunluk Müslüman halk, gene her zaman olduğu gibi “çomar” ilan edildi. Üstelik bu koro içerisinde geleneksel olarak elitist ayrımcılığa bulaşmamış yazarlardan tutun da cumhurbaşkanlığı bürokratlarına kadar kimi isterseniz var.

Ezberlerden bir türlü vazgeçemeyen bu neo-elitistler yeni söylemler üretmekten acizler çünkü cahiller. Bu cahilliği gizlemenin en kolay yolu da işte o eski ezberlere sığınmak. Neymiş efendim halk Atatürk Kültür Merkezi’ne girebilirmiş ama tam manasıyla girmemelilermiş. Sakın, orada kolbastı yapmasınlarmış. İnşaatı bile daha başlamamışken mevsimlik program yapmaya başladılar. Peki bu telaş acaba neden? Bu telaş Cumhurbaşkanı’nın son zamanlardaki tespitleriyle alakalı. Elitlerin en önemli kalesi sanat ve kültür elden giderse diye telaş içinde olabilirler mi? Ben bu telaşı yersiz buluyorum.

Burjuva devrimini hakkıyla becerebilmiş toplumlarda ne böyle bir telaş ne de ezilmişlerin kronik ezikliği vardır. Ülkemizde böyle bir savaşın var olma nedeni, başından sistemin çarpık oturmuş olması. Evet doğru, elitler yahut daha doğru terimle burjuvazi, yani toplumun belkemiği olan şehirli orta sınıf, kültürün ana motorudur. Amma velakin ülkemizdeki elitler bu tanıma uymaz. Eğitimli orta sınıfın oluşmasına izin verilmemiştir. Ekonomik güç aşırı zenginleştirilmiş bir zümrenin elindedir ve kültürü de onlar üretir. Arta kalan alanı da Kemalist bürokrasi gücü yettiğince ve izin bulduğunca kapatmaya çalışır. Oysaki sağlıklı olan devletin kültür alanından neredeyse tamamıyla çıkması ve bu alanı orta sınıfa terk etmesidir. Orta sınıf esas iktidardır ve sanatı köylere kadar taşıyacak olan da odur. Kısacası sadece büyük şehirlerde değil Anadolu’nun bütün şehirlerinde sağlıklı bir orta sınıf ortaya çıkıp kültürüne sahip çıkana dek AKM’ye kim girer kim giremez tartışmaları yersiz ve abesle iştigaldir. AKM, halkın vergileriyle yapılmıştır ve sahibi de halktır.

Sanatın ve kültürün “sahibi” elitler değildir. Burjuvazi sanatı ve kültürü destekler ama üretmez. Evet, birçok aygıtıyla müdahale etmeye çalışır ve eder de ama günün sonunda sanat burjuvaziye ait değildir. Burjuvazinin sanatı üretip bütün toplumun sanat ve kültür ihtiyacını sağlamak yükümlülüğü vardır. İleri toplumlar bu şekilde çalışır. Biz henüz o aşamada değiliz.

Mesela şu çelişkiyi dikkatinize sunmak isterim: Gezi sürecinin heyecanlı ve romantik akışı içerisinde irkilip süreci sorgulamama neden olan bir dizi deneyimden bir tanesi de “elit” addedilmeyen örtülü bir hanımın idare ettiği bir sanat galerisinin göstericiler tarafından basılıp tahrip edilmesi olmuştu. Daha geçenlerde birtakım vandallar tarafından basılan Koç’a ait sergiye yapılanların çok daha kötüsü bu galeriye yapılmış, eserler kışkırtıcılar tarafından tahrip edilmişti. İşi gücü elitlere “obje” satmak olan “sanat dünyamız” da bu şok edici olay karşısında sessizliğe bürünmüş, ideolojik körlüğü ve dar kafalılığı içerisinde sessiz kalarak esasen “oh olsun” demişti. Oysaki bu çifte standart artık alışılagelmiş olduğu gibi kendi iplerini bir kulaç daha çekmelerine neden oldu çünkü sanat konuştuğu vakit, insanlığın ortak ilkeleri üzerinden konuşur ve temelinde bütün insanlığın ortak değeri olan iyilik duygusu, özgürlük, aydınlık yatar. Dolayısıyla vandallık karşısındaki bu sessizlik, sanat camiasını ahlaki iflasa bir adım daha yaklaştırdı ve itibarsızlaştırdı. Oysa benzeri bir olay bu olaya yakın bir zamanda Tophane’de yaşanmış, sokakta içki içen sanat galerisi davetlilerine ahali hücum etmiş, yer yerinden oynamıştı...

Bütün vandallıklar kötüdür. Bütün ikiyüzlülükler ve bütün çifte standartlar gibi. Tarih kendi aklıyla ilerliyor ve onları er ya da geç sahneden kovuyor. Yoksa kovulması gereken kolbastı değil. Kolbastı da bütün insanlığın kültürel mirasının bir parçasıdır, Shakespeare’de... Kaldı ki Shakespeare de ilk ortaya çıktığında gezici meydan tiyatrosu olarak çıktı. Sokaklarda, köylerde, karnını kaşıyan sarhoş köylülere oynandı cilalı kültür merkezlerinde cilalı elitlere değil...

Belki de bütün bu saçma tezlerden uzaklaşabilmek için sistem nasıl yürür buna bir bakmak gerekiyor. Sistemi ayakta tutan sütunlar neler? Bugünlerde sanat ve kültürde bir iktidar olma mücadelesi gündemde. Oysa sanat sistemi çalışmıyorsa, bu sistemsizlik içerisinde zaten kimse muhalif yahut iktidar olamaz. Sistem doğru çalışırsa, o zaman da iktidar yahut muhalefet olma gereği, mevhumu zaten kalmaz. Kolbastı kompleksi de biter Shakespeare elitizmi de çünkü sağlıklı çalışan sistemde bloklaşmış iktidar yahut muhalefet olma

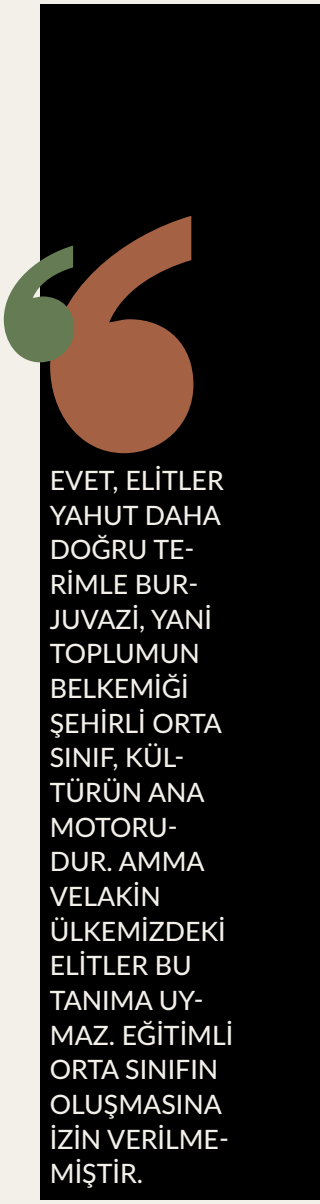

SANATIN VE KÜLTÜRÜN “SAHİBİ” ELİTLER DEĞİLDİR

karşıtlığı zaten kendini tedavülden kaldırmıştır. Olsa olsa sanatçının kendisi fert olarak muhalif olmayı seçer, yoksa bloklaşmış kitlesel bir iktidar ve muhalefet savaşından sağlıklı ve akılcı bir toplumda söz edilemez. Kısacası, eğer bu ülkede sanatın ve kültürün kalitesi yükselecekse, yani gerçek bir işlevi olacaksa, sistem nasıl çalışmalı buna bakmamız ve anlamamız gerekiyor. Bunu anlatırken plastik sanatlara bağlı kalacağım ama sistem aşağı yukarı bütün alanlarda benzer şekilde yürüyor. Deneyimime göre plastik sanat sistemini dokuz önemli sütun taşıyor ama önce sistem hakkında bir iki hatırlatmam var.

Sanat sistemi

Bugün serbest piyasa ekonomisiyle birlikte sanat artık alınır satılır bir meta olmakla beraber, ekonomisi de çeşitlendi. Star sanatçılar dönem dönem ortaya çıktı ancak pazar, sanat üretimine tam manasıyla hakim olamadı. Olamazdı çünkü liberal pazar ne denli içerik kontrolüne meyilli olsa da, kontrol eyleminin kendisi savunduğu sistemle ters düşer, bindiği dalı keserdi. İşte bu yüzden kontrolün dolaylı yollardan yapılması gerekiyordu.

Bugün sanat sistemi denilen yapı, işte bu ihtiyaçtan, kendiliğinden doğdu. Sanatçı artık mal üreten bir ilahi varlıktı. Bu da yeni ve tartışılır bir değerler sistemi oluşturdu. Mesela parayla alınıp satılır ilahi bir değer olabilir miydi? Sanatçı ve sanat kime hizmet edecekti? Sanat ısmarlanır mıydı? Sanat sanat için miydi? Sanat devrimin hizmetinde mi olmalıydı? Sanat neydi?

Bütün bu ve buna benzer sorular soruladursun, liberal market ekonomisi sanatı el değiştirebilir bir obje haline getirdikten hemen sonra, doğal olarak sanatçının da var edilebilip yok edilebilecek bir meta gibi kullanılabilirliği pratiğini yürürlüğe koydu. Kapitalizm vahşileştikçe, baskıcı rejimlerde olduğundan çok daha sofistike yöntemlerle sanatçı ve sanatı kullanmaya başladı. Belki artık sansür, hapis, işkence, Gulag Takımadaları yoktu ama başta finans olmak üzere "sistem aygıtları" marifetiyle kontrol mekanizmaları vardı. Ben bunları sanat sistemini ayakta tutan aygıtlar ve sütunlar olarak tanımlıyorum. Bu hem engelleyici hem de gerekli sütunlar eksikse, sanat sistemi ayakta kalamıyor. Sanatçı, seyirci, müze, küratör, galeri, eleştirmen, bienal, pazar ve kolektör... Bu sütunlar üzerine deneyimlerimi ve düşüncelerimi paylaşmak istiyorum.

Sanatçı

Sanatçı sanat için en önemli ancak sanat sisteminin de en önemsiz elemanıdır. Sanatını üretir. "İyi" bir sanatçı görünürde kimseden emir ve reçete almaz, yahut en azından böyle göründüğü derecede değerini ve geçerliliğini korur. Kanımca en doğrusu içinden gelen sesi dinler. Sanatçı bir yandan özgürdür ama bir yandan da üretimini sürdürmek için çoğu zaman sanat sistemine muhtaç kalır. Pazara boyun eğmek sanatçıyı mahvedebilir ama sanatında pazarın doğası hakkında konuşabilmiş Andy Warhol gibi büyük sanatçılar da vardır. Yine de biz genel olarak pazar dinamikleri sanatçının en büyük varoluş çelişkisidir diyebiliriz.

Sanatın en temel hücresinde din vardır. İlk insanların mağara duvarlarına yaptığı resimleri süslemek yahut salt sanat için yaptıklarını söyleyemeyiz. Yaşamak o çağlarda şimdilerde olduğundan çok daha korkutucu bir şeydi. Nesli devam ettirebilmek tek amaçtı. Vahşi hayvanlarla yarışıp yiyecek bulmak, korunmak ve üreyebilmek gerekiyordu. İşte bu yüzden av sahneleri resmettiler. Dünyalarını ve de onun içinde kendilerine en gerekli olan av hayvanlarını resmetmek o hayvanlara psikolojik olarak sahip olmak, hükmetmek manasına geliyordu. Sanat yoluyla hem varoluş korkularını yenip üstün oldukları psikolojisini taşa kazıyorlar hem de sanat etrafında dini ritüelin ilk adımlarını atıyorlardı. El izlerini mağara duvarlarına basıp "Ben buradaydım" diyerek var olmayı materyal varoluşun ötesine taşıyor, kısacası sanat yoluyla ölümsüzleşiyor, günümüze kadar gelip bizlere ulaşmayı başarıyorlardı. Onlar görüyorlardı ki ölüp yok olanların el izleri mağara duvarında var olmaya devam ediyor.

Sanat yoluyla varoluş mitolojisi, psikoloji, siyasi aygıtlar ve ideoloji, kutsal kitap ve din gereksinimin başlangıcını görüyoruz. Din, yakın zamana kadar toplumdaki her şeye hâkim oldu ve dolaylı yoldan etkili olmaya devam ediyor. Bugün ateist bir sanatçının din karşıtı bir eseri bile işte sanatın bu doğası ve geçmişi yüzünden esasen din pratiğinden ve onun içerdiği iyilik prensibinden gelir. Yakın zamana kadar kilise, cami ve diğer organize dinlerin sponsorluğunda gelişen sanat, burjuva devrimleri ve doğurduğu moderniteyle birlikte dinin hizmetinden biraz daha çıktı. Bir kısım sanat otoriter rejimlerde hâkim ideolojinin hizmetine girdi. Bir diğer kısım muhalif oldu. Bugün en "özgür" toplumlarda dahi sanatın bu karşıt dinamikler tarafından kullanılageldiği gözlemlenebilir. Sanatın tarih içerisindeki akışını bugünün karmaşıklığı ve çeşitliliği içerisinde her yönden okumak artık mümkündür. Kısacası bugün sanatçı, dini belli olmayan bir keşiştir.

Sistemin sanatçıdan çok onun yarattığı esere ihtiyacı vardır. İşte bu yüzden popüler yani ticari sanatçıların eserleri onlar öldükten sonra dahi tanınmış eserlerinin "ruhunda" çeşitlendirilir, üretilir ve satılır. Market öldürmedikçe sanatçı ölemez. Tıpkı yaşarken market tarafından öldürülebileceği gibi...

(devamı önümüzdeki aya)

SADECE BÜYÜK ŞEHİRLERDE DEĞİL ANADOLU'NUN BÜTÜN ŞEHİRLERİNDE SAĞLIKLI BİR ORTA SINIF ORTAYA ÇIKIP KÜLTÜRÜNE SAHİP ÇIKANA DEK AKM'YE KİM GİRER KİM GİREMEZ TARTIŞMALARI YERSİZ VE ABESLE İŞTİGALDİR. AKM, HALKIN VERGİLERİYLE YAPILMIŞTIR VE SAHİBİ DE HALKTIR.

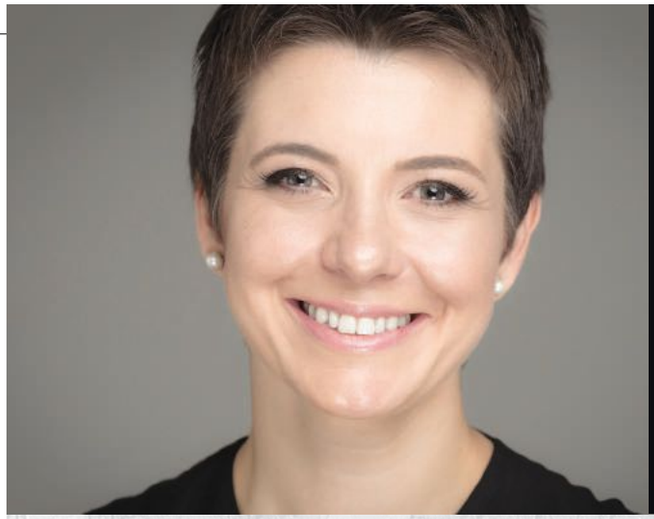

ŞERMİN YAŞAR

TARİHİ HOŞÇA KAL LOKANTASI

Ev Yapımı Sihirli Değnek,

Oyuncu Anne,

Çok Hayal Kuran Çocuk

ve *Dedemin Bakkalı*

kitaplarının yazarı

Şermin Yaşar'dan

"kaybetmek bizim işimizdir"

diyen insanların öyküleri...

www.dogankitap.com.tr

DK DOĞAN KİTAP

bulmak istediğin gibi bırak

SÜMEYRA MERVE KILINÇ

DOĞANIN YÜKÜNÜ AZALTMAK İÇİN TÜKETİM KÜLTÜRÜNÜN DEĞİŞİMİ AİLEDEN BAŞLIYOR. HER HANEDE GIDA İSRAFININ AZALTILMASI, DAHA AZ ATIK ÜRETİLMESİ VE ELEKTRİK-SU GİBİ KAYNAKLARIN KONTROLLÜ KULLANILMASI GİBİ TEMEL SORUMLULUKLARA KARŞI DUYARLILIK GELİŞTİRİLMELİ.

MAKALE

ÜZERİMİZE DÜŞEN, DOĞADA AYAK İZİ BIRAKMAYACAK BİR HAYAT HEDEFLEMEK

MAKALE

Musluğa dökülen atık yağlar, kanalizasyon borularının tıkanmasına ve ömrünün kısalmasına yol açıyor. Bir belediyenin en fazla giderinin kanalizasyon borularını değiştirmek için harcandığını düşünecek olursak bu ciddi bir israf.

MUSLUĞA DÖKÜLEN ATIK YAĞLAR, KANALİZASYON BORULARININ TIKANMASINA VE ÖMRÜNÜN KISALMASINA YOL AÇIYOR. BİR BELEDİYENİN EN FAZLA GİDERİNİN KANALİZASYON BORULARINI DEĞİŞTİRMEK İÇİN HARCANDIĞINI DÜŞÜNECEK OLURSAK BU CİDDİ BİR İSRAF.

DOĞAYA KARŞI DUYARLILIK, İNSANI SADE VE MÜTEVAZI BİR YAŞAM ŞEKLİNE MECBUR BIRAKIYOR

Ekonomik büyümenin ekosisteme zarar verdiği anlaşıldığı andan itibaren toplumlar sürdürülebilir kalkınmadan bahseder oldu ancak alınan önlemler elbette büyümeyi yavaşlatacak türden değildi. Sektörler bütün hızıyla gelişmeye devam ederken, endüstriler, ekosisteme bıraktıkları ayak izlerini yeşil önlemlerle silmeye çalışıyorlar fakat bilimsel araştırmalar gösteriyor ki bütün dünyada ekosisteme bırakılan yük bugün son bulsa da iklim değişikliğini geri döndürmek mümkün değil.

Maalesef, insanoğlunun tabiat üzerine bıraktığı izler bu kadar kalıcı. Dolayısıyla şahsi olarak üzerimize düşen, doğada ayak izi bırakmayacak bir hayat hedeflemek. Bu da doğrudan, kaynakları nasıl kullandığımız, ne kadar tasarruflu olduğumuz ve tüketim tercihlerimizle alakalı. Bir toplumda tüketim hızı, doğanın kendini yenileyebilme kapasitesinin üzerine çıkıyorsa, tehlike çanları çalıyor demektir. Bugünkü tüketim alışkanlıklarımızla bu sınırları çoktan aştığımızın farkında olmalıyız.

Biz daha hızlı ve daha kontrolsüz tükettikçe, bize hizmet veren yerel yönetim ve sektörler tüketim hızımıza yetişecek politikalar ve ürünler üretiyorlar. Mesela, su kaynakları azaldığı zaman yerel yönetimler, bir şekilde bu açığı kapatmanın yolunu buluyor yahut daha konforlu ve pratik bir yaşam talebimiz için endüstri yepyeni seçenekler sunuyor. Bunu yaparken ise doğaya bedel ödetiyor. Çevre konusunda bu tüketici yaklaşımdan vazgeçmek, vatandaş olarak bizim vazifemiz. Konfor ve pratikliği önceleyen, her ihtiyacını her şartta bolluk içinde karşılamak isteyen, yerli değil ithal ürünlere merak duyan hayat şekli ile çevre bilincini kazanmak ve doğayı korumak mümkün görünmüyor.

Doğaya karşı duyarlılık, insanı sade ve mütevazı bir yaşam şekline mecbur bırakıyor. Daha az tüketme bilinci ile eşyaları uzun süreli kullanmak, kullanılmaz hale gelmeden sahip olduklarımızdan vazgeçmemek, yerli hatta bölgesel ürünler tercih etmek, suyu israf etmemek, elektrik kullanımını kısıtlamak, çöp üretimini azaltmak, tek kullanımlık ürünleri hayatımızdan çıkarmak, çevreye zarar veren kimyasal deterjan ve kozmetiklerden uzak durmak, plastik ambalajlı ürünler tüketmemek, hazır almak yerine kendimiz üretmek, bu hayat şeklinin içinde barındırdığı temel prensipler. Bu prensiplere baktığınızda doğaya duyduğunuz saygının, ekonomik tasarruf ve sağlıklı bir hayat gibi geri dönüşümleri olduğunu fark edeceksiniz çünkü tabiat, siz ona ne sunarsanız, arttırarak size geri döndürüyor.

Çevreye zarar veren tüketim alışkanlıklarımızın bir zaruret değil, konfor ve keyif odaklı olduğunu fark etmemiz için faydalı bir örnek verelim. Karbon ayak izi, küresel ısınma ve iklim değişikliklerinin başlıca sorumlusu olarak gösterilen gazların salınımını tetikleyen tüketim alışkanlıklarını ifade ediyor. Yapılan araştırmalara göre bir insanın en çok karbon ayak izi bıraktığı alan eğlence ve tatil sektörü. Öyle görünüyor ki yıl boyunca biriktirdiğiniz stres ve yorgunluğu üzerinizden atmak için çıktığınız tatilde yaptığınız seçimler sizi ve gelecek nesilleri yaşanması daha güç bir dünyaya hazırlıyor.

Tüketim kültürünün değişimi

Doğanın yükünü azaltmak için tüketim kültürünün değişimi aileden başlıyor. Her hanede gıda israfının azaltılması, daha az atık üretilmesi ve elektrik-su gibi kaynakların kontrollü kullanılması gibi temel sorumluluklara karşı duyarlılık geliştirilmeli. Gıda israfı, beraberinde su, elektrik, yakıt gibi birçok kaynağın da israfı demek. Ülkemizde ne yazık ki gıda israfı da had safhalarda. Üretilen meyve ve sebzelerin yüzde 40'ı çöpe gidiyor. Eğer israf edilen gıdalar bir ülke olsaydı, dünyaya en çok karbon ayak izi bırakan ülke olacaktı. Evlerinize aldığınız gıda ürünlerini bozulmadan tüketmeye, hatta tabiri caiz ise kabuğundan çekir-

YAPILAN ARAŞTIRMALAR DETERJAN, VÜCUT BAKIM VE KOZMETİK ÜRÜNLERİN İÇİNDE İNSAN SAĞLIĞINA VE ÇEVREYE ZARARLI YÜZLERCE KANSEROJEN MADDE VE HORMON DENGESİNİ BOZAN KİMYASALLAR OLDUĞUNU GÖSTERİYOR. BU KİMYASALLAR İNSAN VÜCUDUNDA VE DOĞADA BİRİKİYOR, YOK OLMUYOR.

değine değerlendirmeye çalışın. Eski kültürümüzde mutfaklarda tasarrufun simgesi olan sirke ve tükenmez içeceğini tekrar hayata geçirebilirsiniz.

Konuya mutfaklardan girmişken atık yağların da mutlaka kuralına uygun şekilde toplanması ve atık merkezlerine ulaştırılması gerektiğini hatırlatalım. Musluğa dökülen atık yağlar, kanalizasyon borularının tıkanmasına ve ömrünün kısalmasına yol açıyor. Bir belediyenin en fazla giderinin kanalizasyon borularını değiştirmek için harcandığını düşünecek olursak bu ciddi bir israf. Ayrıca musluktan dökeceğiniz 1 litre atık yağ, 1 milyon litre (!) temiz suyun kirlenmesi demek.

Hanelerde alınabilecek önlemlerden bir diğeri de atıkları mümkün mertebe azaltmak. Bunun için tek kullanımlık ürünleri asgari düzeye indirmeniz gerekecek. Plastik kaplar, tek kullanımlık tabak, çatal ve kaşıklar, pipetler, peçeteler, streç film, alüminyum folyo, yapışmaz fırın kâğıtları, plastik poşetler, hatta kullan at bebek bezi ve kadın petleri. Bunlar yerine tekrar tekrar kullanabileceğiniz yıkanabilir ürünler tercih etmeye çalışın. Ayrıca kullandığımız bütün malzemeler içinde yüzde100 geri dönüşüm özelliği olan tek maddenin cam olduğunu unutmayın ve tercihlerinize bu yönde şekil verin. Ayrıca hatırlatalım, porselen geri dönüşümü olmayan bir malzeme, dolayısıyla en sağlıklı tercih cam olacaktır.

Yine evlerinizden çıkararak doğaya katkıda bulunabileceğiniz bir diğer unsur deterjanlar ve vücut bakım ürünleri. Çevreyi kirleten kimyasallar deyince aklınıza hemen fabrika atıkları gelmesin. Her evde en yoğun şekliyle kullanılan deterjanların yer altı su kaynaklarına, toprağa, denizlere ve havaya verdiği zarar oldukça fazla. Yapılan araştırmalar deterjan, vücut bakım ve kozmetik ürünlerin içinde insan sağlığına ve çevreye zararlı yüzlerce kanserojen madde ve hormon dengesini bozan kimyasallar olduğunu gösteriyor. Bu kimyasallar insan vücudunda ve doğada birikiyor, yok olmuyor. Kimyasal deterjanlar yerine, dünya üretiminin yüzce 95'lik payına sahip ülkemizin kıymetli bir madeni olan bordan yapılmış temizleyicileri tercih edin. Hatta kendi temizleyicilerinizi kendiniz üretin.

Hayatınızda çevreci olmayan ürünlerden vazgeçmeye çalışırken, çevre dostu ürün tuzağına karşı da dikkatli olun. Zira her alanda olduğu gibi bu da bir sektör haline geldi. Örneğin bir ambalajın geri dönüşüm ürününden üretildiği veya doğada çözünebilir olduğuna dair söylemler sizi yanıltmasın, bu bilgi ambalajların üretim aşamasında ne kadar kaynak israf edildiği gerçeğini yansıtmıyor. Ayrıca yine aldığınız bir deterjan veya kozmetikte "doğal, zararsız, bitkisel" gibi ifadelerin de pek bir anlam ifade etmediğini bilmelisiniz. Üreticilerin tam formül hakkında müşteriyi bilgilendirme zorunlulukları yok. Dolayısıyla gerçekten ne içerdiğini bilmiyorsunuz.

"Sıfır Atık" seferberliği

Türkiye, kamusal alanda çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirmeye çalışıyor. Geçtiğimiz aylarda Cumhurbaşkanı'nın eşi Emine Erdoğan'ın himayesiyle "sıfır atık" seferberliği başlatıldı. Bu oldukça önemli bir adım çünkü kurumsal alanlarda atıkların yönetilebilmesi evlerdeki atık yönetiminden daha etkin ve sürdürülebilir. Bu uygulama ile çevrenin yükünün, önemli ölçüde azalacağını ümit ediyoruz fakat esas sorumluluk, vatandaşlar olarak bizim üzerimizde. Atıksız, israfsız ve doğaya saygılı bir hayat için vazgeçeceklerimizin, konforumuzdan bir şeyler eksilteceğini kabul edelim ancak hiçbir başarı hikâyesinin konfor ve refah içinde gerçekleşmediğini de unutmayalım. Hayat insana yaşadığı mahrumiyetler ve feda ettikleri ölçüsünde değer kazandırıyor. Etkili değişimler ancak davaya sadakat ve ciddiyet ile bağlanmakla gerçekleşiyor.

Samimi bir çevre bilincine kavuşabilmek temennisi ile...

TABİATA NE SUNARSANIZ, ONU SİZE ARTTIRARAK GERİ DÖNDÜRÜR

HANIMEFENDİLER!
BEYEFENDİLER!
SEVGİLİ ÇOCUKLAR!

ÇIKTIK!

TK KİTAP KİRTASİYE VE TÜM SEÇKİN KİTAPÇILARDA!

MIM

ARALIK 2017

türkiye günlüğü

BEYTULLAH ÇAKIR

İLK AYRIMIN MUSTAFA KEMAL PAŞA İLE ATATÜRK İMGELERİ ARASINDA YAPILMASI, MUHAFAZAKÂRLARIN NEYE MESAFELİ OLDUKLARINI ANLAMAK İÇİN ÖNEMLİ BİR BAŞLANGIÇ NOKTASI OLACAKTIR. ATATÜRK-MUSTAFA KEMAL AYRIMI, AYNI ŞAHSI ANLATIYOR OLSALAR BİLE, TARİHÎ VE KÜLTÜREL OLARAK SEMBOLİZE ETTİKLERİ AÇISINDAN ÖNEMLİ BİR AYRIMA İŞARET EDİYOR.

ATATÜRK KONUSUNDA AŞIRILIKLARDAN KAÇINMALIYIZ

OĞUZHAN BİLİCİ
Dr./Gazi Üniversitesi

NURHAYAT KIZILKAN
Sosyolog

Türkiye tarihinin en çok tartışılan isimlerinden bir tanesi de şüphesiz ki Mustafa Kemal Atatürk'tür. **Geçtiğimiz günlerde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptığı bir konuşma sonrasında yeniden alevlenen Atatürk tartışmaları gerek muhafazakâr gerekse de seküler kesimlerde büyük yankı uyandırdı.** Biz de bu ay Türkiye Günlüğü'nde **Oğuzhan Bilici ve Nurhayat Kızıltaş ile Atatürk ve Türkiye muhafazakârlarının ilişkilerinin tarihini ve günümüzdeki konumunu masaya yatıran bir mülakat gerçekleştirdik.**

TÜRKİYE MUHAFAZAKÂRLARI SANILDIĞI KADAR KATI BİR İDEOLOJİK SİSTEMATİĞE SAHİP DEĞİLDİR

TÜRKİYE GÜNLÜĞÜ

MUHAFAZAKÂRLARIN SON GÜNLERDE GÜNDEMDE OLAN ATATÜRK İLGİSİNİ BİR MESAFE DARALMASI OLARAK GÖRMEK YERİNE DAHA ÇOK TÜRKİYE'NİN KONJONKTÜREL OLARAK YAŞADIĞI SALDIRI VE KUŞATILMIŞLIK ORTAMININ DOĞAL SONUCU, MİLLİ MÜCADELE RUHUNUN VE MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN HATIRLANMASI OLARAK TARİF ETMEK DAHA GERÇEKÇİ OLACAKTIR.

Türkiye sosyolojisine baktığımızda muhafazakâr kesimlerin Atatürk'e karşı mesafeli bir duruş sergilediklerini gözlemliyoruz. Bu mesafeyi oluşturan sebepler hakkında neler söyleyebilirsiniz?

OĞUZHAN BİLİCİ: Toplumsal olguyu ve değişimi anlamak öncelikle bir takım kavramların sınırlarını, karakterini ve ortaya çıkış süreçlerini iyi tespit etmeyi, bunun için de kavramlar arasında bir takım ayrımlar yapmayı, ince farkları sorgulamayı gerektiren bir süreçtir ancak böyle bir kavramsal çerçeve çizildikten ve kavramların karşılıkları üzerinde mutabakata varıldıktan sonra, hamaset ve salt polemikçilikten uzak bir analiz süreci geliştirilebilir. Burada kavramsal düzeyde tartışılması gereken ilk husus muhafazakârların topyekûn ve yekpare bir biçimde Atatürk'e mesafeli olup olmadıkları yahut muhafazakârların hangi Atatürk'e mesafeli olduğu meselesidir.

Mesela ilk ayrımın Mustafa Kemal Paşa ile Atatürk imgeleri arasında yapılması, muhafazakârların neye mesafeli olduklarını anlamak için önemli bir başlangıç noktası olacaktır. Atatürk – Mustafa Kemal ayrımı, aynı şahsı anlatıyor olsalar bile, tarihî ve kültürel olarak sembolize ettikleri açısından önemli bir ayrıma işaret eder. Ortalama bir Türk muhafazakârı için Mustafa Kemal Paşa imgesi Ankara'da, o küçük taş binada, Meclisi hutbeyle açıp her konuşmasında ayetlere atıf yapan, dört bir cephede vatan için canını ortaya koyan, Selanikli yetim bir çocuktan önde gelen bir Türk subayına sonra da Milli Mücadele'nin önderliğine yükselen, istiklali, vatanı, din-i İslam'ı kurtarmış, halkın içinden bir kahramanı anlatırken; Atatürk imgesi ise Batılı kostümü ile binlerce yıllık Türk kültürünü, geleneğini Batılılaştırmaya çalışan, Eski Türkçeyi latinize eden, ezanı Türkçe yapan, Türk müziğini yasaklayıp muhalifleri birçok yoldan tasfiye eden bir siyasetçiyi çağrıştırır. Toplumsal olgunun algı ile her zaman örtüşmesi şart değildir ama muhafazakâr algıda Mustafa Kemal ve Atatürk böyle iki farklı şekilde kodlana gelmiştir. Üstelik sadece muhafazakâr hafızada değil, Attila İlhan'ın ömrü boyunca sevmekten, anlatmaktan vazgeçmediği Atatürk'e ısrarla "Gazi" demesi de, Kemal Tahir'in Atatürk ifadesini kullanmaktan özenle kaçınması da benzer bir seçiciliktendir. İşte muhafazakârların Atatürk'e olan mesafeleri de Milli Mücadele ve istiklal kahramanı Gazi Paşa'ya olan saygı ve sevgiye engel olmamış kompleks bir vakıadır.

Aynı şekilde tarihî bir karakter olarak Atatürk'ün de değişik dönemlerde farklı söylem önceliklerine sahip olmuş, pragmatik bir asker ve siyasetçi olduğu unutulmamalıdır. Milli Mücadele Dönemi'nin İslam ve Türklük tonu yüksek söyleminden, Bolşeviklerin yardımını alabilmek için yaptığı sosyalizm övgülerine, son dönemindeki seküler, milli burjuvazi yaratmayı amaçlayan ve kültürel Batılılaşmacı vurgulara kadar giden farklı Atatürk dönemlerinin ayırdına varmak da yine bu tartışmalarda akılda tutulması gereken tarihî hakikatelerdir.

Peki, Milli Mücadele dönemi yahut sonrası, Atatürk'e toptan ve ka-

HERKES, KENDİ İÇİNE DOĞDUĞU GRUBUN ALTERNATİF TARİH ANLATIMININ İÇİNDE BÜYÜYOR

tegorik olarak karşı olan kesimler yok mu? Burada da netleştirilmesi gereken iki husus bulunmaktadır. Birincisi, Türkiye'de muhafazakâr olarak değerlendirilen toplumsal kesimler neredeyse ülkenin yarısından fazlasını oluşturan, kendisini gelenek, din, hayat tarzı, değer yargıları gibi kültürel saiklerle konumlandıran ve kelimenin etimolojik kökeni itibariyle de kültürel Batılılaşmaya karşı muhafazacı ve milliyetçi reflekslerle mevzilenen bir kitledir. Yani bu kitlenin büyük çoğunluğu Türkiye'de gündemi tartışanların büyük kısmının varsaydığı kadar katı bir ideolojik sistematiğe sahip bir kitle değildir. Bu nedenle bu büyük toplumsal kesimi homojenmiş gibi düşünmek yanıltıcıdır ve bu yanılma bugünkü Atatürk tartışmalarında da görüldüğü üzere bazı çevrelerde ortaya çıkan şaşkınlığın da sebebini oluşturmaktadır. Bu noktada daha kültürel saiklerle hareket eden ve Edmund Burke'ün Fransız Devrimi'ne karşı takındığı eleştirel bir tavra benzer şekilde tarihî olarak kültürel Batılılaşmacı devrimlere karşı reaktif olarak politik tepkiler veren muhafazakârlarla, daha ideolojik kaygılarla ve doktrinel düzeyde pozisyon almış olan Türk İslamcı hareketlerini birbirinden ayırma lüzumu ortaya çıkmaktadır. "Atatürk'e hep bilinçli ve ideolojik bir sistematiğin parçası olarak mesafeli olmuş kesimler kimlerdir" sorusunun cevabı; İslamcı gruplar, siyasetçiler ve entelektüellerdir. Muhafazakâr kesimlerin Atatürk'le ilişkisi, konjonktürel olarak değişme eğilimi barındırırken İslamcı gruplarda bu mesafe büyük oranda korunmaktadır.

Tam bu noktada bir başka kavramsal ayrımı yapmak da bu tartışmalar için önemli olabilir. O da Mustafa Kemal Atatürk'ün tarihe mal olmuş şahsiyeti ile 1930'ların sonunda ortaya çıkıp günümüze kadar gelmiş Kemalizm ideolojisini birbirinden ayırma gereğidir. Atatürk'e karşı değişen mesafeleri bulunsa da, tarihten günümüze, İslamcılar ve muhafazakârların Kemalizm'e karşı tavırları ve mesafeleri daha belirgin olmuştur çünkü Kemalistlerle olan olumsuz etkileşim o günden beri devam etmektedir.

NURHAYAT KIZILKAN: Öncelikle mesafeli duranların sanki yekpare bir kitle imiş gibi sunulmasını terk etmeliyiz. Analiz edebilmek için kategoriler yaratmamız gerekli. Muhafazakâr kesimdeki mesafeli duranları kabaca üçe ayırabiliriz: Atatürk'e mesafeli duranlar, Atatürkçülüğe karşı mesafeli duranlar, Atatürkçülük yaparak kendilerine kitle edinen, toplumda varlık bulan çeşitli ideolojilere mesafeli duranlar. Bence de, Atatürk'e mesafeli kesimlerin önemli bir kısmı Atatürkçülük kılıfı içinde gezenler tarafından yaratılmıştır. Amaçları zaten Atatürkçü kesimlerin sayısını arttırmak değildi. Atatürk sadece kendilerine ait olsun istediler. Kendilerinin anladığı gibi Atatürk'ü anlatmak istediler. Başka anlatımları kuvvetle reddettiler. Kapsayıcı değil, dışlayıcı bir tutumla yaklaştılar. Bu şekilde kalarak da ayrıcalıklarını korumak istediler ve bu tutumlarını hâlâ sürdürmek istiyorlar.

Ülkemizde resmî tarihe alternatif teşkil eden tarih yazma denemeleri, örneğin kadın tarihi gibi, üniversitelerde 1990'ların sonundan itibaren yapılabilir duruma geldiğini belirtmekte fayda var. Bazı tartışmalı olayların en geç mesela 1970'lerde toplumda tartışılıp bitirilmesi ve sonra da yola devam edilmesi gerekirken, bu tartışmalar ancak 2000'li yıllardan sonra bir miktar yapılabildi. Herkes, kendi içine doğduğu grubun alternatif tarih anlatımının içinde büyüyor. Muhafazakârlar da öyle. Sorgusuz sualsiz savunma hakkı olmaksızın İstiklal Mahkemeleri'nde adam asılmasını, ezanın değiştirilmesini, camilerin ahıra dönüştürülmesini dinleyerek büyüdüler. Diğer toplum kesimleri de aynı şekilde kendi şifahi anlatımı ile kendi tarihini kendi nesillerine aktardı. Bu kesimlerin bunları unutmasının mümkün olmadığını düşünüyorum ancak burada söz konusu olan Atatürkçülerin ısrarla bu tartışmalı konulardan bahsetmek istemeyişleri, bu sebepten gerçekle bağımızın zamanla kopması. Bu bozulmuş gerçeklik üzerinden tartışmaların yapılmak istenmesi. AK Parti tabanını oluşturan toplum kesimleri de bu gibi tartışmalı uygulamalara yönelik düşüncelerinden elbette ki vazgeçmeyeceklerdir ama Atatürk döneminin sınırlı bir şekilde okunmasını, o döneme belirli bir şekilde yaklaşılması konusunda bir değişim olacaktır. Yani CHP'nin yaptığı gibi Atatürk'ün bütün eylem ve işlemlerini çok güzel bir şekilde okumak ki bu bir aşırılıktır, aşırıya gitme halidir, işte bundan toplum olarak artık gelecekte vazgeçileceğini öngörüyorum zira dönemi anlamada bu yaklaşım doğru sonuç vermiyor, cumhuriyetin korunmasına da yardımcı olmuyor.

Muhafazakârlar belli uygulamalar hakkındaki görüşlerini değiştirmeyecekler ama cumhuriyeti sahiplenecekler çünkü cumhuriyetin kurulmasında bütün tarafların katkısı oldu ve asla tasvip etmeyecekleri uygulamalardan ötürü cumhuriyeti sahiplenmemek onlara çok pahalıya mal olacak. Muhafazakârların cumhuriyetin tekelini Atatürkçü kılığında siyaset yapanlara terk etmeleri halinde, bunun bütün topluma zarar verdiğini görüyorlar. Muhafazakârlar arasında işte bu kötü uygulamaları kabul edemeyen ve Atatürk'ü hiçbir zaman affedemeyecek bir kesim hep kalacak, yüzdesi oldukça düşük olsa da, gelecekte bu kesim mesafesini koruyacaktır ama bu kesimlerin zamanla daha da marjinal bir pozisyonda kalacağını unutmamakta fayda var.

TÜRKİYE GÜNLÜĞÜ

ATATÜRK'E KARŞI DEĞİŞEN MESAFELERİ BULUNSA DA, TARİHTEN GÜNÜMÜZE, İSLAMCILAR VE MUHAFAZAKÂRLARIN KEMALİZM'E KARŞI TAVIRLARI VE MESAFELERİ DAHA BELİRGİN OLMUŞTUR ÇÜNKÜ KEMALİSTLERLE OLAN OLUMSUZ ETKİLEŞİM HALEN DEVAM ETMEKTEDİR.

ATATÜRK

Uzun yıllar çevrede kalmış muhafazakâr kesimlerin merkeze yerleşmesiyle birlikte söz konusu bu mesafede bir daralma olduğunu söylememiz mümkün mü?

OĞUZHAN BİLİCİ: İbn Haldun'un bize yüzyıllar öncesinden anlattığı temel toplumsal değişme dinamiği çevrenin merkeze geldikçe merkeze benzemeye başlamasıdır. Bu sosyolojinin temel prensiplerindendir. Bu merkeze yerleşme sürecinin muhafazakârların toplumsal değişimindeki etkisini Türkiye'de muhafazakâr burjuvazinin yükselişinde, yeni muhafazakâr entelektüel elitlerin ortaya çıkışında da yani muhafazakâr ve seküler toplumsal kesimlerin kamusal alanda daha çok etkileşim halinde olmasında arayabiliriz lakin muhafazakârların son zamanlardaki Atatürk vurgularını belirleyen bir sebep olarak salt buna bağlamak abartılı bir önerme olacaktır.

İlk sorunuzda muhafazakârların Atatürk'le olan ilişkisinin griftliğini anlatmaya çalışmıştım, bence muhafazakârların son günlerde gündemde olan Atatürk ilgisini bir mesafe daralması olarak görmek yerine merkeze yerleşmenin de etki ettiği lakin daha çok Türkiye'nin konjonktürel olarak yaşadığı saldırı ve kuşatılmışlık ortamının doğal sonucu olarak Milli Mücadele ruhunun ve onun lideri Mustafa Kemal Paşa'nın hatırlanması şeklinde tarif etmek daha gerçekçi olacaktır. Bu bir klişe değil artık: Türkiye olağanüstü zamanlardan geçiyor. Böyle zamanlarda da tarihteki benzer dönemlere atıf yapmak ve toplumun farklılıklarından çok, ortaklıklarına vurgu yapmak normal ve rasyonel olandır. Sadece kısa dönemli olağanüstü şartlarda artan yahut azalan vurgulara dayalı bir söylem analiziyle uzun vadeli bir toplumsal değişimin analizini yapmak isabetli olmayacaktır. Toplumsal değişim vardır ama bunun sonuçlarının analizi için birçok başka dinamik ve gösterge de hesaba katılmalıdır.

NURHAYAT KIZILKAN: Merkezi hedefleyen bir siyasetin herkese hitap eden bir söylemi benimsemesi bir gereklilik elbette ama bence bundan ziyade 2013'ten hatta 2010'dan itibaren yaşananlar Erdoğan ve arkadaşlarını siyasi anlamda değiştirdi ve bu konuda aksiyon almaya, tabanı da bu konuda dönüştürmeye iten bir duruma getirdi. Erdoğan'ın mitinglerinde vurguladığı "tek devlet"söylemi Atatürk tekeline karşı ilk adımdı, aslında bu söylem cumhuriyeti kendi tekelinde gören kesimlere karşı onları kendine getirmesi beklenen bir siyasi adımdı ancak onlar bunu anlamak istemediler, şu anda işte bu ikinci adımla Erdoğan, bu tekelin bölücülüğün ekmeğine yağ sürdüğüne dair düşüncesini toplum kesimlerine anlatmaya çalışıyor. Bunda da başarılı olacağını düşünüyorum.

ATATÜRKÇÜLERİN SONRADAN İMAL EDİLMİŞ BİR ATATÜRK ALGISI VAR

GELDİĞİMİZ NOKTADA ATATÜRK'ÜN GÜNDELİK KUTUPLAŞMANIN BİR PARÇASI OLMAKTAN ÇIKARILIP BEĞENİLEN YAHUT ELEŞTİRİLEN YÖNLERİYLE SAHİPLENİLEREK DEĞERLENDİRİLMESİ, TOPLUMUN BÜYÜK ÇOĞUNLUĞUNUN ORTAK DEĞERLERİNİN ALTININ ÇİZİLMESİ YALNIZCA MUHAFAZAKÂRLAR İÇİN DEĞİL BÜTÜN TÜRKİYE İÇİN BİR NORMALLEŞME ADIMIDIR.

Muhafazakâr kesimlerin son günlerde gerçekleşen birtakım olaylara bağlı olarak Atatürk'e karşı geçmişe göre daha sahiplenici bir tavra girmesi hem seküler hem de muhafazakâr çevreler içerisinde birtakım tartışmaları da beraberinde getirdi. Bu konu hakkında neler söylemek istersiniz?

OĞUZHAN BİLİCİ: Muhafazakârlar ve Atatürk ilişkisine dair tartışmaları bir de Türkiye'deki kültürel hegemonya tartışmaları bağlamında ele almak gerekmektedir. Her hegemonya biçiminde olduğu gibi kültürel hegemonya da ancak kendisine muhalif kitlelerin rızasının manipüle edilebilmesiyle kendini yeniden üretebilir. Türkiye'de de hegemonik olan kültürel sınıfın Atatürk üzerinden ve onu da manipüle ederek böyle bir hegemonya inşa ettiği söylenebilir. "Atatürk'ü de manipüle ederek" derken az önce yaptığım Mustafa Kemal – Atatürk imgelerindeki ayrımda Mustafa Kemal'e ait sıraladığım özelikleri yok sayan yani milliyetçi, anti-emperyalist, bağımsızlıkçı yönünü unutturan, Atatürk'ün Batılı kostümlerini, hayat tarzını ve sekülerizmini abartarak ve çarpıtarak ön plana çıkaran, günümüzde "beyazlar"ın fazlasıyla yaptığı bir manipülasyonu kastediyorum. İlginç bir şekilde daha önce FETÖ çevrelerinde bulunmuş, HDP'ye destek vermiş, Atatürk'e toptan karşıtlığı aşikar grupların bile bu manipülasyon kervanına katıldığı göze çarpıyor. Mesela yakın zamanlarda Hürriyet'in meşhur bir muhabiri; "Kemalistler başındaki kalpağı çıkaralı çok oldu" demişti çünkü kalpağın simgelediği şey tam da o Batıcı hegemonyanın işine gelmeyen şeydir. Muhafazakâr toplum ve siyasetin son Atatürk vurgularından "beyazlar"ın rahatsız olmaları biraz da işte bu self-kolonyalist karakterlerinden geliyor. Yine bu rahatsızlığın başka bir sahibi de Atatürk heykellerine saldırı ve Atatürk'e hakaret gibi provokasyonlar eliyle toplumsal kesimleri birbirine kışkırtma amaçlı bir takım karanlık tezgâh sahipleridir. 15 Temmuz sonrası ne kadar FETÖ iltisaklı sosyal medya profili varsa hepsinin profil resmini Atatürk resmi olarak ayarlaması da bundandır zira oyunları bozulmuştur.

Benzer bir rahatsızlık simetrik olarak bazı İslamcı gruplarda da göze çarpıyor. Bir kısmı bu rahatsızlığın nedenini Atatürk övgüsünün bir "yenilmişlik" olduğunu söyleyerek açıkladı. Bense bunu bir normalleşme olarak görüyorum çünkü muhafazakârlar Atatürk'e mesafeli oldukları konularda bir taviz vermiş veya geri adım atmış değiller ama dünya üzerinde yaklaşık 80 sene önce vefat etmiş bir siyasetçinin icraatları ve politikaları üzerinden hâlâ bir siyasal ve toplumsal kutuplaşmanın yaratılması Türkiye'ye özgü tuhaf bir durumdur. Artık Atatürk'ün gündelik kutuplaşmanın bir parçası olmaktan çıkarılıp beğenilen yahut eleştirilen yönleriyle sahiplenilerek değerlendirilmesi, toplumun büyük çoğunluğunun ortak değerlerinin altının çizilmesi yalnızca muhafazakârlar için değil bütün Türkiye için bir normalleşme adımıdır. Üstelik de kuşatıldığımız, saldırı altında olduğumuz, kültürel kimliklerimiz üzerinden birbirimize karşı kışkırtmalara şahit olduğumuz şu günlerde ihtiyacımız olan şey tam da budur.

NURHAYAT KIZILKAN: Bu girişimle muhafazakârlar cumhuriyeti benimseyecekler çünkü cumhuriyetin kuruluş dönemini serbestçe anlamadan günümüzü anlamak

KEMALİSTLER, BAŞINDAKİ KALPAĞI ÇIKARALI ÇOK OLDU

TÜRKİYE GÜNLÜĞÜ

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN TARİHE MAL OLMUŞ ŞAHSİYETİ İLE 1930'LARIN SONUNDA ORTAYA ÇIKIP GÜNÜMÜZE KADAR GELMİŞ KEMALİZM İDEOLOJİSİNİ BİRBİRİNDEN AYIRMAK GEREK.

CUMHURİYETİN PEKİŞTİRİLMESİNDE YENİ BİR AŞAMAYA GELDİK

mümkün değil. Erdoğan bu açıklaması ile CHP'nin kendi malı gibi düşündüğü cumhuriyeti onun elinde bir enstrüman olmaktan çıkararak kendi alanını genişletiyor ve CHP'nin de alanını daraltıyor. CHP, buna bir anlam vermeye çalışıyor ama döneme yaklaşırken yaptıkları gibi değerlendirmeleri serbest olmayıp kısıtlı olduğu için bunu anlamaları zor oluyor çünkü meseleye şematik bir Atatürkçülük ile yaklaşıyorlar. Atatürkçülerin uydurulmuş kavramları da içeren, sonradan imal edilmiş bir Atatürk'ü var.

Ben, gelecekte gerçek Atatürk'ün konuşulmaya başlanacağını düşünüyorum, hem de muhafazakârlar tarafından... İhtiyacımız olan şey de zaten bu. Yani gerçek Atatürk'ü konuşmak. Bu gerçek dışılığın üstesinden ancak muhafazakârlar da Atatürk'ten bahsedebilirse gelinebilir. Bu yüzden muhafazakârlar, Atatürk hakkında daha fazla okur ve düşünür olacaklar. Bu da onların bu konuda daha sık konuşmalarına yol açacak. Zaten ülkemizin de söz konusu meselede esas ihtiyaç duyduğu şeyde bu zira Atatürkçü kılığında gezenlerin büyük bir kısmı Atatürk dönemini neredeyse hiç okumuyorlar. Bu konuda şaşılacak derecede cahiller. Atatürk'ün kadın hareketine yönelik siyasetini anlatan Yaprak Zihnioğlu tarafından yapılan bilimsel yayını *Kadınsız İnkılap* da işte bu sebepten Atatürkçü kadınlar üzerinde bir çeşit dinden çıkmış gibi hissetmelerine yol açacak denli etkide bulunmuştu.

Atatürk'ün bütünüyle iyi yahut kötü olması mümkün değil. Bir taraf, onu bütünüyle iyi yapacak şekilde mitleştirirken diğer taraf, bütünüyle kötü olacak şekilde sunuyordu. Her iki tutumunun da içerisinde fazlasıyla aşırılık barındırdığını söylemeye bilmem gerek var mı... Bu aşırılıklar, aşırılaşmak artık hoş görülmeyecek. Sürekli suçlamak ile sürekli kabahatlerini gizlemek arasında bir yerde sallanan bu sarkaç ortada bir yerde duracak, itidal gelecek. Yalan uydurmanın (bunu FETÖ fitnesini de katarak düşünmek lazım), yahut en iyi-en güzel şeyleri cımbızlayarak kabahatlerin üstünü örtmenin yanlışlığı üzerinde bir uzlaşmaya varılacağını düşünüyorum ilerleyen zamanlarda.

Erdoğan'ın az evvel bahsettiğimiz mevcut siyasi hamlesinin de AK Parti'ye kazandıracağını düşünüyorum ben ancak belli yaraların hiçbir zaman kapanmayacağını da unutmamakta fayda var. İnsanlar fikirlerini duygularını saklamadan ama belli bir üslupta sunarak daima gerçeğin peşinde, gerçeğe sıkı sıkıya bağlı kalmaya çalışarak tarihin her dönemini tartışabilmeli. Bence gelecekte muhafazakârlar, cumhuriyetin tarihindeki bazı uygulamaları bir parantez içine alarak, daha soğukkanlı şekilde Atatürk dönemi ve uygulamalarına bakacaklar. Bununla birlikte cumhuriyet artık tartışılır bir şey olmaktan çıkacak. Fransa'da da krallık ile cumhuriyet fikri arasında, neredeyse 100 yılı bulan, git-geller yaşanmıştı. Vardığımız bu yeni durumun cumhuriyetin pekiştirilmesinde yeni bir aşama olduğunu belirtebiliriz.

dekorlar kaldı geride

HÜSREV HATEMİ

Çocuk konusu çocuk oyuncağı değil

Bir divan şairimizin ilginç bir dizesi var: "Aşkı birader eyledin oğlan oyuncağı" diyor. "Birader sen aşkı hafife aldın. Aşk çocuk oyuncağı değil" anlamında. Gerçekten, aşk da, çocuk konusu da, çocuk oyuncağı sayılamaz.

Bir kedi yavrusu, bir kuş yavrusu görsem, hemen aynı düşünceler beynime üşüşür. Derim ki kendi kendime; "Bu yavruların ne hekimi var ne de anneleri yavrularını büyütme eğitimi almış. Çoğu mikropla dolu çöplükler yakınında doğuyor. Beslenmeleri de yeni doğum yaptığı halde, doğum izni alamamış anne kedinin beslenmesine bağlı." Yalnız başka cinsten olan düşmanların saldırısına değil, bazen de erkek kedilerin saldırısına uğrayabiliyorlar. Kuş yavruları hiç olmazsa bir de baba ilgisi görüyorlar. O halde çok eski çağlara gidersek, çocuklar ne haldeydi acaba? Kedinin kendi plasentasını yediği malum. Kolayca içgüdü deyip geçiyoruz. Haydi bu içgüdü olsun fakat insan olan annelere, göbek kordonunun bağlanma gereğini kim öğretti? Pediatri diye bir bilim (yahut hekimlik) dalı yoktu. Kaçıncı ayda çocuğun emzirme yanında, büyüklerin yiyeceklerinden yemeğe başlayabileceklerini kim öğretti? İlk insanlara bunlar vahiyle mi öğretildi? Rahatlatıcı bir izah... Kuran'da Allah'ın bal arısına vahyettiğinden de bahsedildiğine göre, inanabiliriz buna. Ben inanmak istiyor ve inanıyorum. Beni bu düşüncelere yönelten, sadece insanlık tarihinin karanlık çağları. Sonraki çağlarda, Asur, Eski Mısır, Sümer, Hitit, Eski Yunan, Roma, Hint ve Çin medeniyetleri çağında artık çocuk doğunca neler yapılacağı da biliniyordu.

Tarih çağlarında, çocukların yetişmesine, eğitim ve öğrenimine harcanan emekler, bugün hayal edildiği kadar ilkel değildi. Sümer okullarından günümüze; çivi yazısıyla yazılmış, sonra da öğretmenler tarafından fırında pişirilip saklanmış, yüzlerce öğrenci ödevi tabletleri kalmıştır. Sadece bu tabletlerin tanıklığı bile, yazının icadından sonra başlayan tarih çağlarında, çocukların yetişmesine ve eğitimine verilen önemi gösterir.

Eski Yunan'da eğitim

Alfabeye dayanan yazı, eski Yunan dünyasına M.Ö 800 yılında geldi fakat okulların varlığına ait kanıtlar daha sonraki tarihlere aittir (M.Ö 5'inci yüzyıl). Atina'da çocuklara aritmetik ve okuma-yazma öğretilirken, Sparta'da beden eğitimi ve savaşçılık eğitimi ön planda idi. Bunun yanında okuma-yazma ve müzik eğitimi de veriliyordu. Temel eğitim, Atina'da yedi yaşında başlardı. İlkokul öğretmenlerinin adı "grammatis", çocukları okula götürüp getirenlerin adı "pedagogos" idi. M.Ö 4'üncü yüzyılda, temel eğitim bittikten sonra gidilen lykeion (lise) eğitimi ortaya çıktı.

İslam'da çocuk

İslam dininden önce Araplarda da okuma yazma ve edebiyat öğretimi vardı fakat İran'da eğitim sistemi Araplara göre daha önce yerleşmiş olduğundan, İran'ın fethinden sonra İslami eğitim daha fazla okullaştı. Özel dersin yerini "medrese eğitimi" aldı.

Şirazlı Şeyh Sa'di'nin Gülistan ve Bûstan adlı eserlerinde, ara sıra anlattığı hatıralarından, 13'üncü yüzyıl İran'ında çocukların devam ettiği okullardan bahsedilir. İran, Mısır, Roma medeniyetlerini birbiriyle tanıştırarak, Makedonya'dan Çin sınırlarına kadar, ilerde

"BİRADER SEN AŞKI HAFİFE ALDIN, AŞK ÇOCUK OYUNCAĞI DEĞİL"

"Akdeniz medeniyeti" ortak adını alacak medeniyetin temeli Makedonyalı İskender'in ölümünden sonra kurulan Hellenistik dönemde atılmıştır. Pierre Léveque, *Hellenistik Dünya* adlı eserinde; "Asırlar boyu birbirini görmezden gelen Grek ve Hint medeniyetleri arasında, Hellenizm çağında birbirine yaklaşma görüldü" demektedir. Batı dünyasını Doğu'ya yaklaştıran üç tarihî olaydan biri Hellenistik devletlerdir. İkincisi, Hıristiyanlığın Anadolu'da yayılması, üçüncüsü ise İslam dinidir.

Çocuk ağıtları

Selçuklularda temel eğitim, din farkı ile Avrupa'ya çok yakındır. Ancak 15'inci yüzyılda başlayan "Rönesans", İslam dünyası ile Avrupa'nın eğitim ve bilimini yine mesafeli duruma getirmiştir. Duygusal alanda fazla değişiklik yoktur. Ortaçağın, yeniçağın ve yakınçağın Batı ülkeleri, kendi çocuklarını aynı derecede sever. Kendi çocuklarının kaybına üzüldüğüne yakın derecede, başka çocukların ölümüne de üzülür.

Tevrat'ta bize Ali Ufki Bey tarafından çevrilen bir ağıt vardır:

"Rama'da bir haykırış duyuldu
Ağlayış ve çok figan
Çocuklarına ağlayan Raşel
Teselli edilmek istemez
Çünkü yok artık çocukları"

Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehit edilen en küçük oğlu Ali Asgar için söylenen ağıtlar da yüzyıllardan beri, duygulu Müslümanları ağlatmaktadır. Ayrıca Fransa'nın büyük şair ve yazarı Victor Hugo da küçük yaşta ölen kız torunu için etkileyici bir ağıt yazmıştır. Torunu ile yürüyüşlerde sokakta yoksul bir kişi görünce, torununun para isteyerek sessizce o adama verdiğini ve buna yapmakla eve çok neşeli döndüğünü anlatır.

"Masum düşüncelerle dolu küçük meleğim
Eve neşeli dönerdi her defasında
Bütün bunlar gelip geçti ama
Bir soluk gibi ya da rüzgâr gibi"

Tanzimat döneminin ilk edebiyatçılarından sayılan Âkif Paşa'nın kız torunu için yazdığı da yürek burkan şiirlerdendir. "Tıfl-ı nâzeninin unutma seni" dizesi ile başlar, bestelenmiştir. Çocukların hepsiyle ilgilenen ve feminizm gibi toplumsal konularda da şiir yazmış olan Tevfik Fikret de bir şiirinde yersiz yurtsuz, sokakta yaşayan çocuklara hitap eder.

"Ey kimsesiz âvare çocuklar
Hele sizler, hele sizler"

Himâye-i Etfal Kurumu (Çocuk Esirgeme Kurumu) özellikle cumhuriyet döneminde yararlı olmağa başlamıştır. Hayatını bu kuruma adayan Nakiye Elgün Hanım'ı da burada rahmet dileklerimle anmak isterim.

Çocuk hekimi olan rahmetli Ceyhun Atuf Kansu'nun *Kızamık Ağıdı* adlı şiir kitabında, çok etkileyici şiirler yer alır. Anadolu köylerinde, ölürken portakal isteyen ve hem ulaşım şartları hem mevsim uyumsuzluğu sebebiyle bu istekleri yerine getirilmeyen çocukların, anne ve babaların içinde bıraktığı acıyı anlatır.

Yunus Emre, gençlerin ölümünü daha sararmamış (gök-yeşil) renkteki ekininin biçilmesine benzetir. "Bu dünyada bir nesneye yanar içim, göynür özüm/Yiğit iken ölenlere, gök ekini biçmiş gibi" der Yunus. Gençlerin ölümü yeşil ekinin biçilmesine benzer, fakat çocukların ölümü yeni filizlenmiş ekinin biçilmesidir.

Ceyhun Atuf Kansu, portakal hasreti çeken çocukların ölümünden yıkılmış olarak *Kızamık Ağıdı* şiirlerini yazmıştı. Benzer acıları ben de suya düşüp boğulan çocukların haberini alınca duyuyorum. Ayrıca 2000'li yıllarda içimi acıtan bir olayı da gazeteden öğrendim. Küçük kızı hastalanmışken işsiz olan bir baba, kızının istediği "Cindy" bebeği alamamış ve bunu gazete muhabirine anlatmıştı.

Mülteci çocukların, büyüklerle birlikte denizde boğulma haberleri de özellikle 2016 yılını ağlama eşiğinde geçirmemize sebep oldu. 2016 yılının hemen her günü, Nazım Hikmet'in; "Çocuklar ölmesin şeker de yiyebilsinler" temennisini hatırlatan bir yıl oldu. İnsanlığın bir arpa boyu ilerlemediğini bu olaylar her gün bize anlattı.

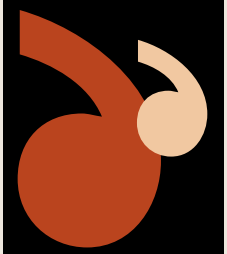

YUNUS EMRE, GENÇLERİN ÖLÜMÜNÜ DAHA SARARMAMIŞ (GÖK-YEŞİL) RENKTEKİ EKİNİNİN BİÇİLMESİNE BENZETİR. "BU DÜNYADA BİR NESNEYE YANAR İÇİM, GÖYNÜR ÖZÜM/ YİĞİT İKEN ÖLENLERE, GÖK EKİNİ BİÇMİŞ GİBİ" DER YUNUS.

"Hastalıktan ölen çocuklar için 21'inci yüzyıl başlarında yazdığım bir şiiri buraya almak istedim. Henüz mülteci sorunu yoktu.

Kasırga vurgunu çocuklar
Yeşil fısıltılı yapraklar,
Sarı ve hışırtılı artık,
Kalplerin şarkıları vardı, dönüştü
Sürtünme seslerine;
Gıcırtıyla açılmakta artık
Ruh kapıları birbirine

Sürsün mü bu rüzgâr sürsün mü
Yürekleri kırıldı çocukların
Kızamık, açlık ve tiner bozkırında

Açılmış kır çiçekleri kırgın
Portakal özlemine eski çocukların
Cindy bebek ve ekmek özlemi
Eklenerek Ceyhun Atuf çocukları
Ardarda ölüyorlar yine

Sürsün mü bu rüzgâr sürsün mü?
Kente girsin mi bu rüzgâr?
Odun pazarından yukarı...
Dağıldık, dağlar ardına savrulduk
Ayrılık dağladı kalplerimizi
Ney seslerinden örülmüş
Ses hasırlarının çürüdüğü
Yıkık Mevlevihâne önünde
Semâya başlasın mı bu rüzgâr
Ne odun pazarını ne çarşıyı
Ne sebilleri korumaya gücüm var
Çocukları uyumaya götürün
Ve örtün sıkıca üzerlerini

Kasırga oldu rüzgâr işte şimdi
Beni bırakın unutun beni
Siz denizi seyredin kurşuni
Ve üzerinde bol çığlıklı kuşların
Uzaklaşıp yaklaştığı denizi

Aylar geçip de bu rüzgâr
Sonunda şehri terkedince
Gamsız bir türkü tutturun
Çocuklara bu günleri unutturun
Aramayın beni, bir bâziçeydim
Veyâ düşünün ki heyelânın örttüğü
Yok olmuş bir bahçeydim."

* M.C. Howatson (Editör): *Oxford Antik Çağ Sözlüğü* (Çeviri: Faruk Ersöz) *Kitap Yayınevi*, İstanbul, 2013

Montesquieu'nun kayıp mektupları

HAKKI ÖCAL

Tek amaçları: "Dünyayı ele geçirmek"

> BELKİ ESKİDEN, YANİ İLK ÇAĞDA, BİLEMEDİN ORTA ÇAĞDA BELKİ BİR İKİ ÇOCUK BULUNABİLİRDİ LAFTAN ANLAYAN. Kİ ONLAR O HALE GELİNCEYE KADAR ANALARI, BABALARI KİM BİLİR NELER ÇEKMİŞ, NASIL HELAK OLMUŞLARDIR? AMA FATİH SULTAN MEHMET HAN'IN ORTA ÇAĞI KAPATIP YENİÇAĞI AÇMASIYLA, O DEVİR DE BİTMİŞ VE ÇOCUKLARDA ANLAYIŞ VE İDRAK DEVRİ KAPANMIŞTIR.

Sevgili güncem, hayattaki biricik sırdaşım benim! Bu satırları senden başkasının görmesine bile tahammül edemem; bırak okumasını! Aslında sevgili GYY'm, görsün isterdim bu satırları çünkü fikir yine onun ama sanmam ki onun gibi devrimci, ilerici, tolerans sahibi bir kişi bile bu satırları kabul edip dergiye bassın. Bu, her şeyiyle "fake" olan bir Twitter trolünün bile dayanamayacağı lince sebep olabilir.

Keşke öyle açık bir medeniyette yaşasaydık. İbn Haldun'u bile kıskandıracak bir tolerans, her türlü asabiyetin, taassubun üzerinde bir anlayışı olsaydı toplumun. Elbette o günler de gelecek ama ben görebilir miyim? Hiç sanmıyorum sevgili hatıra defterim.

Konu şuydu: Sevgili GYY'miz her zamanki gibi kriptik bir tonda kaleme aldığı WhatsApp mesajında, derginin gelecek sayısının çocuklara ayrıldığını ve bu prensler ve prenseslerle ilgili psikoloji, semantik ve benzeri uzmanlık alanlarımda bir araştırma yaparak, "trending topic"leri derlememi istedi.

Bugüne kadarki bütün görevlendirmelerin konuları uzmanlık alanıma yüzde 100 girmese de konu olarak insanın zevkle araştıracağı konulardı. Nitekim bu konuları araştırırken kimi zaman Pers saraylarında, kimi zaman Arap köşklerinde dolaştım. Kimi zaman Alman burjuvazisinin, kimi zaman da Fransa aristokratlarının misafiri oldum. Her birinde bir incelik, bir zarafet... Bir nezaket, nezahet... Ve olgunluk, her şeyden önce...

Çocuk nedir ya? Çocuk nedir Allah aşkına?!

Kendi sorumu cevaplayayım kimse duymadan: "Zamanımızın Yecüc ve Mecücleridir çocuklar." Yecüc

ÇOCUK MİLLETİNİN SÖZ ANLAYANINI GÖRMÜŞ OLAN BİRİSİ VAR MI?

ve Mecüc nedir? Alenen kıyamet alametidir. İslam âlimi Osman es-Seruci hazretleri ne diyor: "İnsandan biraz farklıdırlar. Yüzleri yassı, gözleri küçük, kulakları ve elleri büyük, kolları ve boyları kısadır" diyor. Yani bildiğin çocuk... Yine dört kutsal kitabın ortaklaşa tarifine göre bu yaratıklar her şeyi yerler yahut hiçbir şeyi yemezler. Kim bu? Çocuk değil mi? Önüne ziyafetler koyarsın, burun kıvırır; sonra pislik deryası bir adamın simsiyah elinden, içinde kim bilir, ne mikroplarla bezenmiş bir renkli macunu "İsterim!" diye tutturur; almazsan dünyayı ayağa kaldırır, seni bütün mahalleye, köye, kente rezil eder. Ayet-i kerimede "Hemen hemen hiç söz anlamayan bir millet" diye tarif edilen Yecüc ve Mecüc ile birlikte kim olabilir? Bu çocuk milletinin söz anlayanını görmüş olan birisi var mı? Belki eskiden yani ilk çağda, bilemedin orta çağda belki bir iki çocuk bulunabilirdi laftan anlayan ki onlar o hale gelinceye kadar anaları, babaları kim bilir neler çekmiş, nasıl helak olmuşlardır ama Fatih Sultan Mehmet Han'ın orta çağı kapatıp yeniçağı açmasıyla, o devir de bitmiş ve çocuklarda anlayış ve idrak devri kapanmıştır.

Yine menkıbelerde geçtiğine göre Yecüc ve Mecüc'ün bir diğer özelliği kendilerinin sıkıntıya gelememeleridir. Kendini insanlığın egemen gücü saymaları ve bir dediklerinin iki edilmemesidir. Şimdi etraftaki çocuklara bakıyorum; en kötüsü kendisini prens yahut prenses sanıyor. Ah canımın içleri! Sıkıyorsa çikolata bulaşmış parmaklarını uzatıp gösterdikleri şeyi alma!

Lütfedip "Alır mısın babacığım?", "Lütfen bana bu kurabiyeyi de alır mısın anneciğim" bile demezler; parmağıyla gösterir ve "ıhh" yahut "mıghh" gibi bir ses çıkartır. Tamam, hemen prens yahut prenses hazretlerinin emri yerine getirilir.

Hele bir kahvaltı rutini var ki üzerine sosyoloji doktora tezi yazılır. Bu törenin muhatabı elde ne cins çocuk varsa odur ama eğer yan yana iki cins de varsa tören, prensesler için değil prensler için yapılır. Aslında ortada bir prens varsa, kız olanı prenses değil, düz kızdır... Ritüeli izah edelim:

Prens ve prensesler

Ana-baba denen, prens ve prenseslere göre daha aşağı bir ırktan olan iki yetişkinin ortasında bu iki küçük yaratık lokantaya girerler. İki yetişkin, bu küçük yaratıkların varlığından başka bir şeyle açıklanamayacak olan bir bezginlik, yılgınlık; "Ah şu iş bitse de şunları bırakıp gidip biraz başımı dinlesem" dedikleri aşikâr bir görüntü içinde, bir masaya otururlar. Az sonra yetişkinlerden kadın olanı (küçük yaratıkların sürekli tekrar ettiklerinden anlarsınız ki, ismi "anne" olan kadın) küçük kızın önüne bir koca dilim ekmek, tabağına iki zeytin, iki dilim domates, bir dilim beyaz peynirin yarısını bırakır ve prens hazretlerine döner. Onun ekmeğine önce kalın bir kat yağ sürülür. Bu durumu izlemekte olan küçük kız da kendi ekmeğine sürmek üzere tutmasını bile beceremediği bıçağı uzatır ama yağ bu duruma çok sinirlenir ve nasıl yaparsa yapar ve bıçağı masanın altına fırlatır. Küçük kız bu kez çatalı ile yağa uzanır ama yağ bu kez de çatalı fırlatır masanın altına. Bu noktada yetişkinlerden biri yahut her ikisi birden küçük kıza; "Beceriksiz; öğrenemedin gitti..." tarzında bağırırlar. Küçük kız ağlamaya başlar. Zaten bu çocuk denen şeylerin en iyi becerdiği şey, olur olmaz durumlarda ağlamalarıdır. Bu noktada yetişkinlerden erkek olanı, kıza "Sus, zırlama..." tarzında öyle bir bağırır ki, yan masalarda tatil köyünün ağlayan bütün çocuklar bile susarlar. Zaten susmakta olanları ise ağlamaya başlar.

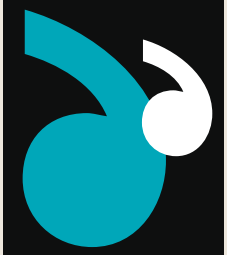

YERE DÜŞEN HER EKMEK DİLİMİ GİBİ, SIRTININ ÜZERİNE DEĞİL DE YAĞ-BAL SÜRÜLÜ YÜZÜNÜN ÜZERİNE DÜŞMÜŞ OLAN DİLİM ALINIR VE ŞÖYLE BİR "ÜF, PÜFF..." YAPILDIKTAN SONRA YENİDEN KÜÇÜK KIZIN ÖNÜNE KONUR.

Bu sırada "anne" isimli yetişkin, küçük prensin ekmeğine sürdüğü yağın üzerine, bir kat bal sürmektedir. Elbette küçük prens, bal değil reçel istemektedir. Anne bal yerine reçel sürse idi bu kez küçük prens reçel değil bal isteyecekti. Yanlışlıkla bal yahut reçel sürülmüş olan dilim, hışımla küçük kızın önüne atılır; o da iki eliyle iki yanından tuttuğu koca dilimi önce burnuna, sonra gözlerine, daha sonra sınama-yanılma yoluyla yerini bulduğu ağzına sokar. Daha doğrusu sokmak ister ama koca şey bir ağıza girmektense masanın altına düşmeyi tercih eder ve küçük kız deminki uyarıyı unutup yeniden ağlamaya teşebbüs ederse de yine susturulur: "Ağlama baba çıkasıca... Bir ekmeği ısırmayı beceremezsin." Bu arada yere düşen her ekmek dilimi gibi, sırtının üzerine değil de yağ-bal sürülü yüzünün üzerine düşmüş olan dilim alınır ve şöyle bir "Üf, püff..." yapıldıktan sonra yeniden küçük kızın önüne konur.

Bu arada küçük prens hazretlerinin yeni dilimi yağlanmış-reçellenmiş olarak küçük lokmalara bölünmüş ve annesi tarafından uçak, tren yahut başka kitle ulaşım aracının taklit edilmesi suretiyle beyefendinin ağzına sokulmaktadır. Daha doğrusu sokulmak istenmektedir çünkü küçük oğlan, anasının her denemesinde kafasını öteki tarafa çevirerek lokmanın burnunun o yahut bu deliğine girmesine sebep olmaktadır.

Bu noktada yetişkinlerden erkek olanı, anneye; "Çocuğa yemek yedirmeyi öğrenemediği için" ağzına geleni söylemekte, kadıncağız artık küçük prense ağlayan gözlerle sessiz sedasız yalvarmakta ve elindeki lokmayı oğlanın ağzına sokabilmek için insanüstü bir çabayla uğraşmaktadır.

Şimdi ey günce! Söyle bana; insanoğlu veya insankızı, bu çocuk denen yaratıklar olmasa idi, sabah

TRENİN HAREKET ETTİĞİNİ, ARKA KOLTUKTAKİ ÇOCUĞUN AĞLAMASINDAN ANLARSINIZ

DÜNYANIN EN DERİN UYKUSUNDA BİLE OLSA ÇOCUK MİLLETİNİN İÇİNDE BİR HAREKET ALGILAYICI VARDIR; DAHA ŞOFÖR AYAĞINI GAZ PEDALINA DOKUNDURDUĞU SANİYEDE, OTOBÜSTEKİ KÜÇÜK ÇOCUKLAR AYNI ANDA UYANIR VE AYNI ANDA AĞLAMAYA BAŞLARLAR.

sabah böyle bir duruma düşer miydi? Neden düşsün? Allah'ın her kula verdiği bir kilo 400 gram beyin, insanı her sabah ele-güne ve bilhassa kendisine karşı böyle bir aşağılayıcı deneyimden uzak tutmaya yetmez miydi? Yeterdi. Hatta artardı bile. 680 gram beyni olan bir deve bile böyle bir duruma düşüyor mu? Düşmüyor tabii. Onların çocuğu yok mu? Tabiatıyla var ama hiçbir türün yavrusu, ana-babasını insanın yavrusu gibi, insanlıktan çıkartan bir şey yapıyor mu?

İnsan yavrusunun ne hastalığı biter ne sayrılığı

Her türlü yaratığın yavrusu doğar doğmaz, bilemedin bir hafta-on gün içinde ayaklanıp kendi başının çaresine bakarken, çocuk denen şey, adeta dünyaya ana-babasına eziyet etmek üzere geliyor. Yıllarca, hatta kimileri evlenip kendi çocukları olunca dahi, ana-babasının sırtından inmiyor. Bir maymun, beş altı aylık olduktan sonra, sıkıysa anasının sırtına çıksın? Anası onu tuttuğu gibi karşı ağacın gövdesine öyle bir çarpar ki, feleği şaşar ama insan yavrusunun ne hastalığı biter ne sayrılığı. Ayrıca çocuk milleti ne hastalıktan anlar ne iyilikten. Anası 40 derece ateşle kavranırken bile "Yiyecek ne var" diye höykürür.

Bunu sadece kimse yokken, evde yapsalar yine iyi. Bunların bir de uçak, tren ve otobüs maceraları vardır. Dünyanın en derin uykusunda bile olsa çocuk milletinin içinde bir hareket algılayıcı (motion detector) vardır; daha şoför ayağını gaz pedalına dokundurduğu saniyede, otobüsteki küçük çocuklar aynı anda uyanır ve aynı anda ağlamaya başlarlar. Aynı şey uçakta ve trende de olur. Trenin hareket ettiğini, arka koltuktaki çocuğun ağlamasından anlarsınız. Nedense bu çocuklar daima insanın arkasındaki veya önündeki koltukta olurlar. O dört saatlik yolculuğu annesine, babasına, çevresindeki herkese zindan ederler ve tren Pendik İstasyonu'na yaklaşıp durduğu anda da susarlar. Bunu ancak hareket algılayıcı ile açıklayabilirsiniz.

Bir yerde okumuştum; eski Helenistik medeniyetlerde mi, Roma'da mı, öyle bir yerde, belki de Sparta'da, çocukları uçağa, trene, otobüse almazlarmış. Geçmiş zaman, tam hatırlamıyorum sevgili günce. Çocukları devlet toplar bir yere kapatır ve artık çocuk sayılmadıkları zaman tekrar ortalığa salarlarmış. Bence yine öyle olmalı.

Kısa zamanda böyle kalıcı etkisi olacak bir çözüm bulunmadığı takdirde, çocukların dünyayı ele geçirmesinden korkulur çünkü bir manada, gizli bir komplo sonucu, bazı çevreler, insanlığı çocukların bilgi ve becerisine muhtaç hale getiriyor. Tapınak Şövalyeleri yahut benzeri bir gizli oluşum, çocuklar arasında, büyüklerin tam anlamadığı bir dille iletişim sağlıyor. Siz çocuğunuza mesela tablet veya bilgisayar, video oyun konsolu, akıllı telefon, hatta ve hatta saat aldığınızı sanıyorsunuz ama onlar bununla hemen gizli iletişim ağına katılıyorlar.

Siz istediğiniz kadar; "Ben çocuğumun internette ne yaptığının farkındayım" deyin durun. Onlar bir Youtube videosu marifetiyle bile olsa, mutlaka gizli mesajları almaya başlıyorlar. Bu iletişimin tek amacı var: Dünyayı ele geçirmek! Arada bir, emir-komuta zinciri iyi işliyor mu, işlemiyor mu, aksamalar oluyor mu, olmuyor mu şeklinde denetimler yapıyorlar kendi aralarında. Mesela 11 yaşındaki bir çocuk, size kendi kendisine bir bardak su bile doldurup içemez gibi görünürken, bir oyunun içinde, karşısındaki çocuğa; "Hadi bakalım, kendini öldür şimdi!" diye emir veriyor; o çocuk da kendini öldürüyor. Neymiş? Oyunun parçasıymış! Böyle oyun olur mu? Olmaz tabii. Bunların hepsi çocukların dünya imparatorluğu için hazırlık eylemleri.

Bu gizli örgüt işleri öyle organize etti ki, artık isteseniz de çocuklardan vazgeçemezsiniz. Diyelim ki yeni bir telefon aldınız. Eski telefondaki bilgileri, adres defterini, çektiğiniz fotoğrafları, videoları yeni telefona kim aktaracak? Elbette çocuğunuz. Diyelim ki paralı yolda yahut köprüde, HGS kartınız işlemedi. Sizi kim sokacak e-devlet sitesine ve "ihlâlli geçiş" cezanızı kim ödeyecek? Hangi milletin hangi kuşağı, kendi çocuklarına bu zamanın çocuklarına olduğu kadar muhtaç olmuştu?

Evet ey günce! Senin bile şu anda korkuyla titrediğini hissediyorum. Bu yazıyı kimsenin eline geçmeden silmem gerekiyor. Yoksa bir çocuğun eline geçip de bu çocuğun nasıl edindiği meçhul o teknik becerisiyle dergiye sokturduğunu düşünebiliyor musun?

Bana da, sevgili GYY'me de hayat hakkı tanımazdı bu çocuklar.

ÇOCUK DENEN ŞEYLERİN EN İYİ BECERDİĞİ ŞEY, OLUR OLMAZ DURUMLARDA AĞLAMALARIDIR

SİZ BU İLANI OKURKEN

MATBAALARDA YÜZLERCE KİTAP BASILDI

On binlercesi de sırasını bekliyor.

“Ne okuyacağız?”
sorusunun cevabı gittikçe zorlaşıyor.

Okur, sizler için
bir **kitap rehberi** olarak çıktı.

OKUR’u takip edin.
Yayın dünyasında
kendinize bir rehber edinin.

www.okurdergisi.com
okur@okurdergisi.com
/okurdergi

OKUR
kitap dergisi

Satın almak için: *https://goo.gl/i07t6X*

www.kitapyurdu.com
kitapla buluşmanın en kolay yolu

YILIN BÜYÜK
KAMPANYASI

Şimdi abone olun, **%30 indirim** ve **Sofra Anne Mutfağı** veya **Tatlılar** kitabından birine sahip olun.

BKM express ile ödeyenlere **% 45 İNDİRİM**

HEMEN ARAYIN

0212 354 36 04 / 0212 354 36 11 / 0212 354 36 27

WhatsApp Bilgi Hattı: 0552 357 00 00 www.turkuvazabone.com

~~₺12~~ ₺8,4

~~₺9~~ ₺6,3

~~₺12~~ ₺8,4

~~₺11~~ ₺7,7

~~₺13~~ ₺9,1

~~₺12~~ ₺8,4

~~₺12~~ ₺8,4

~~₺7~~ ₺4,9

~~₺8~~ ₺4,2

~~₺7~~ ₺4,9

~~₺10~~ ₺7

~~₺7,5~~ ₺5,3

düşünen sporcu

SERKAN AKKOYUN

Nedensiz yere gül biraz çocuk kısa hayat, zaman, gül biraz...*

Çocuğunun öleceğini bilen bir annenin rüyaları... Çocuğunun ölümünü bekleyen bir babanın, akşam yemeği için market alışverişi yapması... Kardeşinin öleceğini bilen bir ağabeyin onunla oynadığı oyunlar... Hayat akıyor ve birileri boğuluyor. Yardım bile isteyemeden, çırpınamadan, öylece...

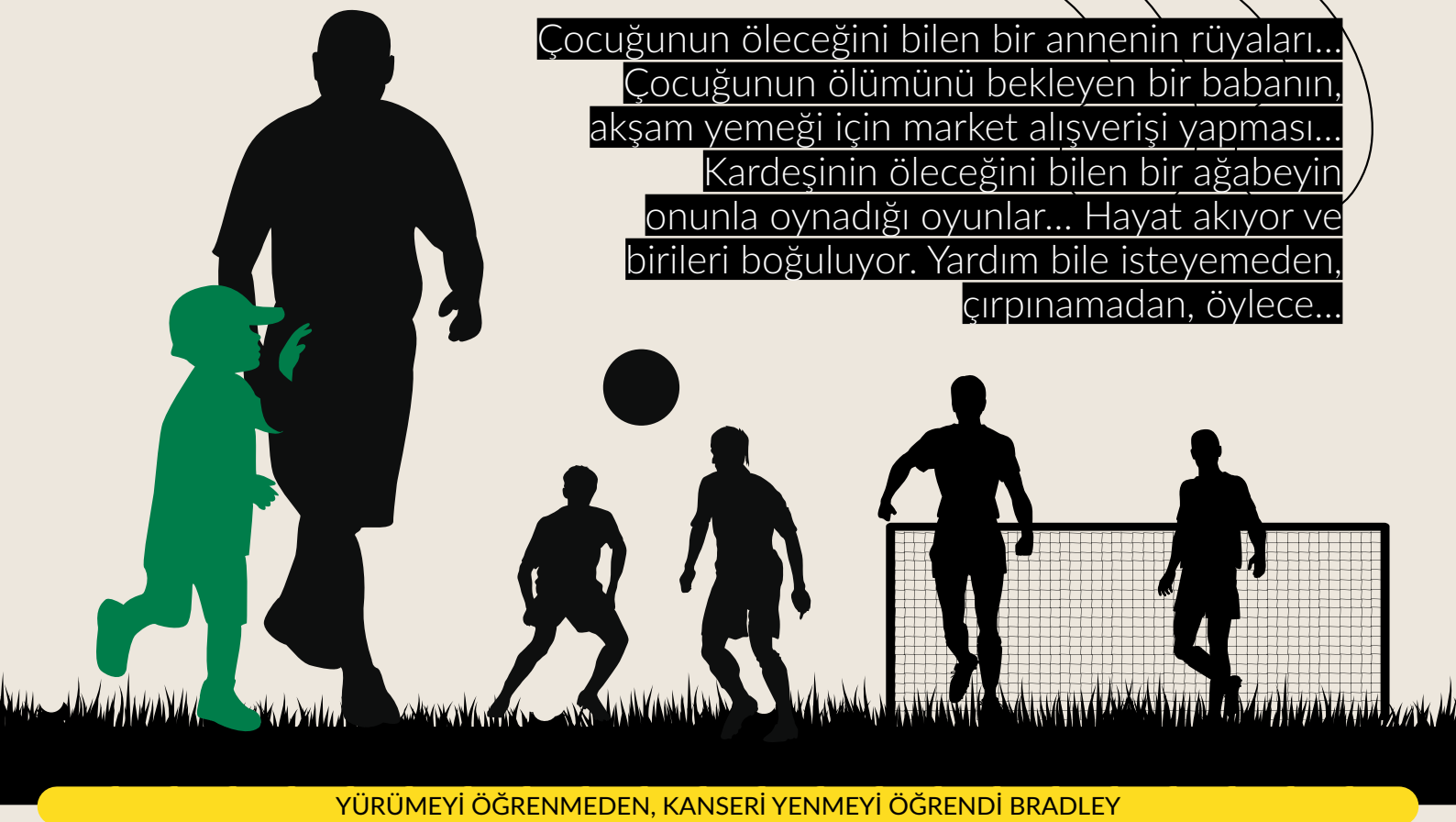

YÜRÜMEYİ ÖĞRENMEDEN, KANSERİ YENMEYİ ÖĞRENDİ BRADLEY

İngiltere, Hartlepool yakınlarındaki Blackhall Colliery'de yaşayan Lowery ailesi, ikinci defa çocuk sahibi olmanın mutluluğunu yaşıyordu. Takvim yaprakları 2011 yılının 17 Mayıs'ını gösterirken, o mutluluk anlarından birkaç saat önce minik Bradley dünyaya gelmişti. Genç çift, önlerindeki altı yılda yaşayacakları büyük acılardan habersiz, minik bebeklerini izliyor ve sevinç içinde birbirlerine sarılıyordu. Ancak her şey, minik Bradley henüz 18 aylıkken başladı. Yılda sadece 100 bin çocukta bir görülen o hastalık, 2011'de Bradley'yi seçmişti. Hatalı gen regülasyonu yahut anne karnındayken yaşanan kromozom değişimleri nedeniyle oluşan "nöroblastoma" hastalığına yakalanmıştı Bradley. Otonom sinir sistemi üzerinde meydana gelen ve hiçbir belirti göstermeyen tümör, rutin bir kontrol sırasında fark edildiğinde artık çok geç kalınmıştı...

Çok güçlü bir çocuktu Bradley. Hemen savaşmaya başladı tümörle. Çevre organlara zarar vermesine, kanser tümörlerine neden olmasına rağmen bu kötü huylu hastalığın kollarına bırakmadı kendini. Sürekli gülüyordu. Sanki kostüm giymiş bir melek vardı içinde. Yürümeyi öğrenmeden, kanseri yenmeyi öğrendi Bradley. Her şey geride kalmış, ufaklık hastalığı yenmişti. Ta ki 2016 yılına kadar...

Bradley'nin rahatsızlığı 2016 yılında nüksetti. İngiltere'deki doktorlar daha ciddi bir tedavi süreci gerektiğini söyleyince sahip

DÜŞÜNEN SPORCU

oldukları her şeyi satıp Amerika'ya giderek, çocuklarını tedavi ettirmeye karar verdi Lowery ailesi ancak ön kontroller sırasında Amerikalı doktorun ağzından dökülen kelimeler, Bradley'nin anne ve babası için anlamlı birer cümle haline gelemedi:

"Üzgünüm... Kanser terminal döneme girmiş... Bundan sonra, kalan günlerini mutlu geçirmesini sağlamaktan başka hiçbir şey gelmez elimizden..."

Bir anne, baba için bu sözleri duymaktan daha acı ne olabilir? Çocuğunun öleceğini bilen bir annenin rüyaları... Çocuğunun ölümünü bekleyen bir babanın, akşam yemeği için market alışverişi yapması... Kardeşinin öleceğini bilen bir ağabeyin onunla oynadığı oyunlar... Hayat akıyor ve birileri boğuluyor. Yardım bile isteyemeden, çırpınamadan, öylece...

Lowery ailesi, çocuklarının kalan birkaç aylık ömrünü mutlu geçirmesini sağlamak için onun tüm dileklerini yerine getirmeye çalışıyorlardı. Oyuncaklar, kıyafetler, hastane odasına gelen palyaçolar yahut en sevdiği arkadaşları ile vakit geçirmesi... Ancak Bradley bir gün öyle bir şey istedi ki, kimsenin bunu nasıl yerine getireceğine dair en ufak fikri yoktu: Bradley sıkı bir Southampton taraftarıydı ve bu İngiliz takımının yıldızı Jermain Defoe ile tanışmak istiyordu!

Anne Gemma Lowery, Southampton kulübü ile görüştü. Bradley'nin hikâyesini dinleyen yetkililer onun için ellerinden ne geliyorsa yapmaya hazırdı. Minik taraftar önce kulübün maskotu oldu. Kendisine nereye gidileceği söylenmeden hastane odasından alındıktan birkaç saat sonra Southampton'ın stat girişinde duruyordu. Her zaman hatırlanacağı yüzündeki gülümsemesi ile baktı etrafına ve sonunda dayanamayıp sordu:

"Jermain nerede?"

Bradley hayaline çok geçmeden kavuştu. Southampton'lı futbolcular onu ziyaret etmek için hastaneye gittiler. Karşısında Defoe'yi gören Bradley ne yapacağını bilemez halde yataktan fırladı ve hızlıca koşup hayranı olduğu futbolcuya sarıldı. Defoe kendisine böyle sımsıkı sarılan minik çocuğun hasta olduğuna inanmakta güçlük çekiyordu. Bradley, Defoe'nin elinden tuttu ve yatağına götürdü. Yanına uzanmasını istedi. Minik Bradley kollarının arasına girdi. Annesine; "Üstümüzü ört" dedi. Defoe işte tam o kalbine bir şeylerin damladığını hissetti. Bradley'yi günlerce aklından çıkaramadı. İyileşmesi için ne gerekiyorsa yapmaya hazırdı. Acı gerçeği öğrendikten sonra ne kadar sürecekse, o kadar zaman boyunca Bradley'nin mutlu olması için çaba gösterecekti.

Bradley, Southampton maçlarına takımla beraber çıkmaya ve Defoe'nin bir an olsun etrafından ayrılmamaya başladı. Bu nasıl bir sevgiydi? Çocuklar böyle sever, kimse anlayamaz ve karşı koyamaz. İngiltere Futbol Federasyonu da koyamadı ve Bradley'yi milli takımın maskotu yaptı. İngiltere'nin maçlarından önce de takımla birlikte sahaya çıkmaya başladı Bradley; tabi ki yine Defoe'nin elinden tutarak. Önce Ada, ardından Birleşik Krallık derken bütün dünya, Bradley'yi mutlu etmek için adeta birlik oldu. Öyle ki, Southampton'ın kanlı bıçaklı ezeli rakibi Newcastle United taraftarları bile onun adına şarkılar söylüyordu. Defoe içinse işte gün geçtikçe zor bir hal almaya başladı. Bir yandan Bradley'yi mutlu etmeye çalışıyor diğer yandan onun çektiği acıları görmeye dayanamıyordu. Yanında bir damla bile gözyaşı dökmedi. Çünkü Bradley'nin kendisini üzgün görmesini istemiyordu. Son günlerini yaşayan bu minik savaşçı sadece mutlu olmayı hak ediyordu!

> DEFOE İSTESE HASTANE ZİYARETİNDE BİRKAÇ SAAT GEÇİRİP GAZETELER İÇİN HAVALI POZLAR VERDİKTEN SONRA SÜSLÜ, ŞATAFATLI, MİLYON AVROLUK HAYATINA GERİ DÖNEBİLİRDİ AMA YAPMADI. NEREDEYSE HER GÜNÜNÜ OĞLUNUN MUTLU OLMASI İÇİN HARCAYAN BİR ADAM VARDI KARŞISINDA. TERTEMİZ İKİ KALP, BİRBİRLERİNİ TAMAMLAMIŞLARDI.

Ancak şairin de dediği gibi, olacak olan olmuştur... Defoe, her akşam olduğu gibi idmandan çıktı ve hastaneye, dostu Bradley'yi ziyarete gitti. Durumu gittikçe ağırlaşan Bradley artık yatakta bile hareket edemez hale gelmişti. Defoe yanına uzandı, Bradley ona sarıldı ve uykuya daldı. Sanki olacakları hisseden Defoe, geceyi onun yanında geçirmek istediğini söyledi. Anne Gemma, oğlunun yüzünde uzun süre sonra ilk defa huzur görüyordu. Anladı. Önce oğluna baktı, geride kalan sadece altı yıllık ömründe verdiği mücadeleyi, tümör ve kanserle savaşını, hayata tutunma çabasını düşündü. Gurur duydu oğluyla. Sonra Defoe'ye baktı. İstese o hastane ziyaretinde birkaç saat geçirip, gazeteler için havalı pozlar verdikten sonra süslü, şatafatlı, milyon avroluk hayatına geri dönebilirdi ama yapmadı. Neredeyse her gününü oğlunun mutlu olması için harcayan bir adam vardı karşısında. Tertemiz iki kalp, birbirlerini tamamlamışlardı.

Bradley, 7 Temmuz 2017 tarihinde hayata gözlerini yumdu. Defoe ile aralarında kurulan dostluk sayesinde son günlerini mutlu bir çocuk olarak geçirdi. Defoe ise sıradan bir hasta ziyareti olacağını zannettiği ilk görüşmelerinden sonra bambaşka bir insana dönüştü. Hayat böyledir işte. Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm...

* Yener Çevik-Çocuk

SON GÜNLERİNİ YAŞAYAN BİR MİNİK SAVAŞÇI SADECE MUTLU OLMAYI HAK EDİYORDU!

DOKTOR LACİVERT

GAMZE TUNA

doktor bu ne?!

İyi günler efendim... Doktor Lacivert' te bu ay Japonya'da başlayıp dünyada yankı bulan çarpık diş modası "yaeba" ve rüyalarımızı kontrol etmenin en kapsamlı biçimi "lüsid rüya" var. Bakalım Japonların yamuk dişleri yücelttiği ilginç trendi yaeba neden tercih ediliyor? Peki, hiç rüyanızda, rüyada olduğunuzun bilincinde vardınız mı? Vardıysanız, bunun bir yetenek olduğunu düşündünüz mü? Bütün bu ilginç konuları ve daha fazlasını 2017 bitmeden sizlerle buluşturuyorum.

Doktor Lacivert gururla sunar!

Görüş ve yeni meraklar için: ***doktorlacivert@gmail.com***

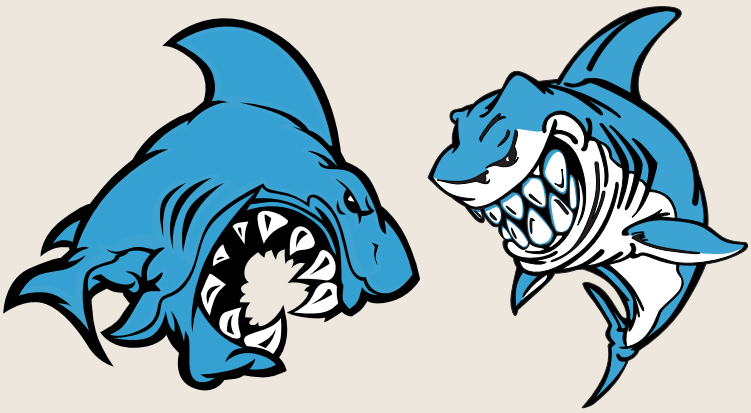

YAMUK DİŞ TRENDİ "YAEBA"

HER YIL DEĞİŞEN MODA VE GÜZELLİK ANLAYIŞLARI YÜZÜNDEN ARTIK GÖZLERİM KANIYOR. BİR YIL ZAYIFLIK MODAYKEN DİĞER YIL ŞİŞMANLIK MODA OLUYOR. BİR ZAMAN DÜZGÜN DİŞLER POPÜLERKEN ŞİMDİ ÇARPIK DİŞLER POPÜLER OLUYOR.

Gençliğimin en güzel yıllarında ben de çoğu kişi gibi dişlerimin yamuk olması sebebiyle tel kullandım. Tel tedavisinin o zorlu süreçlerini ben de en az herkes kadar yaşadım. Lahmacunu bıçakla yedim, tellerime jelibonlar yapıştı, mıknatıs şakalarına maruz kaldım, fındıklar tellerimi yamultmasın diye bütün yuttum ve bunların beraberinde sayısız maddi ve manevi çileler çektim. Dişlerim tekrar yamulmasın diye halen damaklık, arka diş teli vs. kullanmaktayım. Bunları size neden mi anlatıyorum çünkü son zamanlarda ortalıkta dolaşan "çarpık diş modası" bir hayli moralimi bozdu. Neymiş efendim insanlar diş hekimlerine dişlerini yamultsun diye başvuruyorlarmış. Evet, şaka değil Japonya'da ortaya çıkan bu ilginç trendin adı: "Yaeba".

Dünyada önce ünlülerle başlayan, daha sonra da halka mal olmuş bir diş modası var: Hollywood Smile. Birçok insan yamuk dişlerini düzelttirmek için tel takıp, porselen yaptırıp bir sürü acı çekiyor ve masraf ediyorken, Japonlar yamuk diş yaptırmak için dişçilerin önünde kuyruk oluşturuyorlar. Son günlerde yeni bir fenomen haline gelen yaeba, hızlıca kusursuz diş güzelliği algısını yıkmaya başladı bile. Yaeba birkaç dişin (özellikle köpek dişlerinin) çarpık olduğu bir gülümseme olarak açıklanabilir. Bu ilginç trendin oluşmasının arkasındaki neden ise yamuk dişlerin kişiyi daha sevimli ve şirin yapıyor olmasına inanılması. Genelde daha küçük yaşlarda görülen çarpık dişler ileriki yaşlarda tedavi edilir ve o yamuk dişler hepimizin çocukluğunda bir anı olarak kalır. İnsanlar da bu yüzden yaeba yaptırarak daha çocuksu görünmek istiyorlar. Mantık olarak yamuk dişlerle beraber daha sempatik ve genç bir görünüm elde ediyorlar (yahut öyle olduğunu sanıyorlar çaktırmayın). Dişlerinin kısa süre için yamuk olmasını isteyen kişiler içinse ülkede geçici olarak kullanılabilen aksesuar dişler bulmak da mümkün. Bu akımın temsilciliğini üstlenenler arasında Japon ünlüler de yer alıyor. Hatta ünlü bir Japon kız grubu olan Tsuke Yaeba grubundaki bütün kızların çarpık dişleri var. Grubun kurulma amacının, dişleri doğuştan bu şekilde olan kızlara cesaret vermek olduğu söylense de bunun pek de öyle olmadığı düşünülüyor. Japonya da çarpık diş modasına sahip çıkılsa da bu modanın Batı dünyasında çok ilgi gördüğünü söyleyemeyiz. Özellikle yaeba trendi kadınları cinsel obje konumuna soktuğu gerekçesiyle oldukça eleştiri aldı. Bu trendin Batı'da, moda olan ön dişler arasında boşluk açtırma modasını yeniden ortaya çıkardığını söyleyebiliriz.

Her yıl değişen moda ve güzellik anlayışları yüzünden artık gözlerim kanıyor. Bir yıl zayıflık modayken diğer yıl şişmanlık moda oluyor. Bir zaman düzgün dişler popülerken şimdi çarpık dişler popüler oluyor. Her dönem bambaşka bir güzellik algısı ortaya çıkıyor. Zaten bu trendin Türkiye'deki tel tedavisi fiyatları düşünüldüğünde pek ilgi göremeyeceğini ortada. En iyisi doğal olmak ve kendimiz kalmak. Nasılsa her sene değişen bu güzellik algılarıyla elbet bizim de güzel olduğumuz bir döneme denk geliriz.

YAMUK DİŞ, İNSANI DAHA SEMPATİK YAPAR MI HİÇ?

DOKTOR LACİVERT

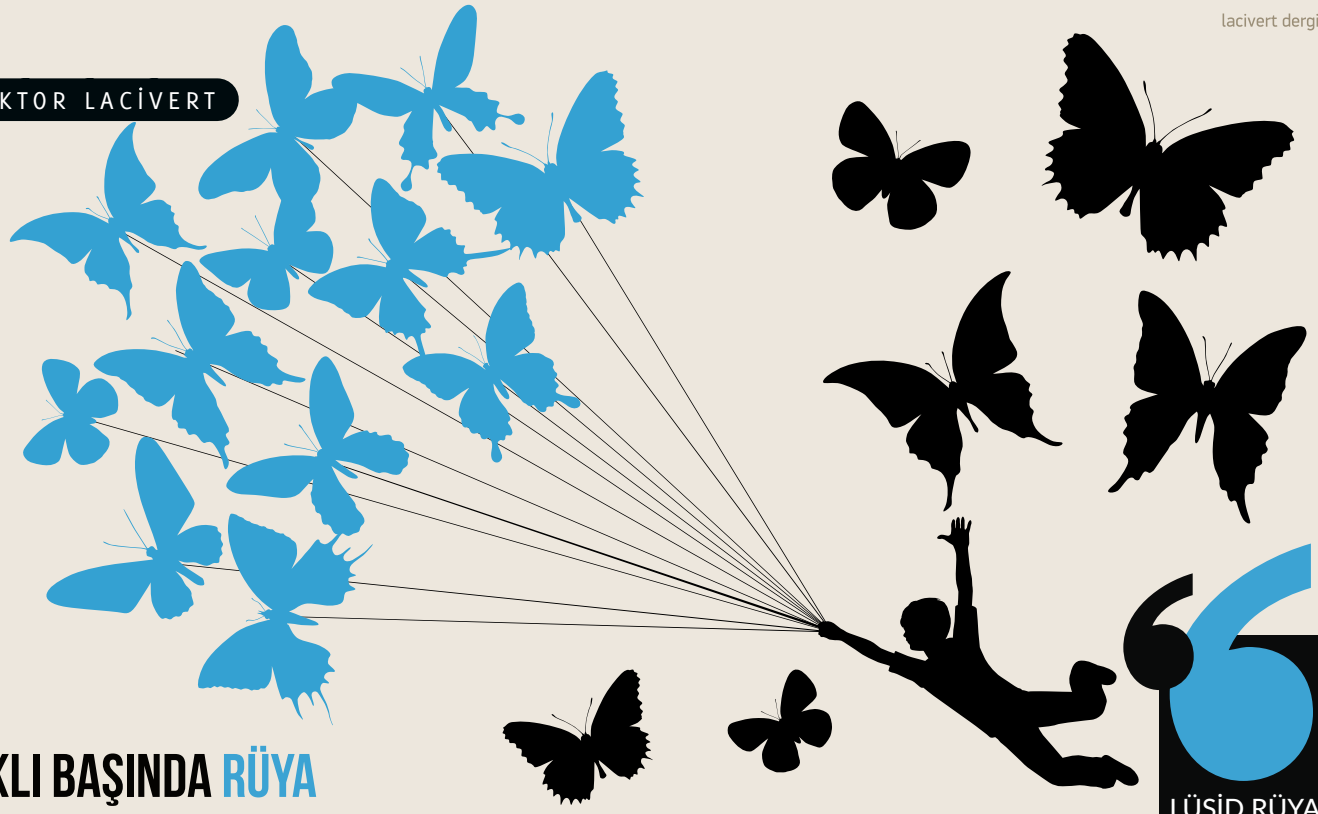

AKLI BAŞINDA RÜYA

Rüya görmek, günlük hayatımızda başımıza gelen en gizemli ve merak uyandıran olaylardan biridir. Rüyalarımızda, bilinçaltımızın bize sunduğu olaylar karşısında çoğumuz izleyici konumundayızdır ve zaman-mekân algımız yoktur. Çoğu zaman rüyamızı görürüz ve belki de hiçbir detayı hatırlamadan uyanırız. Peki, rüyada bilincimiz yerinde olsa ve yaptıklarımızı kontrol edebilsek nasıl olurdu? Evet, hemen hemen herkes belli teknik ve detayları bildiği takdirde rüyaları yönetebiliyor. Nasıl olduğunu merak edenler için vakit kaybetmeden sizleri "lüsid rüya" ile tanıştırayım.

Bazı sabahlar alarm sesinden uyanıp tekrar uykuya daldığımda rüyalarımın devam ettiğini gördüm. Hatta rüyanın kalan kısmını kendi isteğime göre şekillendirip sonlandırdığım da oldu fakat hiçbir zaman rüyamı yönlendirebileceğim aklıma gelmezdi ve çoğu kez bu durumun uyurken hayal kurmak olduğunu sanıyordum.

Lüsid rüya ile tanıştıktan sonra bu durumun hayal değil bilinçli bir seyahat olduğunu öğrendim. Lüsid rüya, uyku sırasında görülen rüyanın kontrolünün bilinçli bir şekilde ele alınması olarak tanımlanabilir. Kısaca bilinçli olarak rüya görme durumu diyebiliriz. Lüsid rüyada rüyanızın yönetmeni siz olursunuz ve bütün kontrolleri ele alırsınız. Mekân, kişiler ve olaylar sizin isteğiniz doğrultusunda gerçekleşirken rüyanızın keyfini çıkarırsınız. Rüya âleminde olduğunuz için yapabilecekleriniz konusunda bir sınır yoktur ve tamamen özgürsünüzdür. Bir süper kahraman gibi dilediğiniz gibi uçabilir birbirinden fantastik deneyimler yaşayabilirsiniz. Tabi öyle elini kolunu sallayan herkes lüsid rüya görebiliyor sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Lüsid rüya bilinç açıkken çıkılan bir yolculuk olduğundan bilinçli ve farkındalığı yüksek olan insanların bu tarz rüya görme olasılığı daha fazla oluyor. Lüsid rüya sadece eğlendirmiyor, aynı zamanda bazı konularda kişilere fayda da sağlıyor. Mesela kötü huylarınızdan, önce lüsid rüyanızda kurtulup daha sonra bu durumu gerçek hayatınıza uygulayabiliyorsunuz. Tabi bilinçli ve algıları açık bir insan olmanız şartıyla. Tek yapmanız gereken derin uykunuzun tam ortasında (uyuduktan yaklaşık 5-6 saat sonra) uyanıp tekrar uykuya dalmak. Bu konuda aşırıya kaçmamakta da fayda var çünkü lüsid rüya bağımlılık yapabilir. Özellikle gerçek hayattan sıkılıp, lüsid rüyaya bağımlı olma tehlikesi de oluşabiliyor. Hem bu tür eylemler beyin ve kalbi oldukça yoruyor ve çarpıntılara yol açabiliyor. Bu yüzden belli bir yaşın üstündeki kişilerin lüsid rüya yapması önerilmiyor. Lüsid rüya fazla yapıldığı takdirde uykusuzluk, gerçek hayat ile rüyayı ayırt edememe gibi psikolojik sorunları da beraberinde getiriyor. Daha da kötüsü bu güne kadar lüsid rüya sırasında ölen insanların sayısı 600'ü geçmekte.

Niyet ettik lüsid rüya görmeye! Yeni bir fenomen duyunca bayılırız hemen uygulamaya fakat bu kadar zararını saymışken yine de; "ben rüyamı yöneteceğim, her istediğimi de yapacağım" derseniz bir şey diyemem. Zaten hepimiz kendi hayatımızın başrolündeyiz, rüyamızda da figüran olsak çok mu? Söylemeden de geçmeyeyim, lüsid rüya görmeyi beceremezseniz halk arasında "karabasan" olarak da bilinen, uyku sırasında yaşanan ani refleks boşalmaları yaşayabilirsiniz. Haydi, kolay gele.

LÜSİD RÜYA FAZLA YAPILDIĞI TAKDİRDE UYKUSUZLUK, GERÇEK HAYAT İLE RÜYAYI AYIRT EDEMEME GİBİ PSİKOLOJİK SORUNLARI DA BERABERİNDE GETİRİYOR. DAHA DA KÖTÜSÜ BU GÜNE KADAR LÜSİD RÜYA SIRASINDA ÖLEN İNSANLARIN SAYISI 600'Ü GEÇMEKTE.

NİYET ETTİM LÜSİD RÜYA GÖRMEYE

Her şeyin tarihi

YUNUS ARSLAN

Dede Korkut hikâyelerinden bizlere kalan bir miras da çocuklara isim koymak yahut çocukların isimleri hak etmek için yaptığı uğraşlar olmuş. Biz de tarihte insanların "isimleri nelere göre koyduklarını, koyulan bu isimlerin insanlar üzerindeki etkisi ve ad büyüsü" gibi örnekler ile isim koymanın tarihini araştırdık. Ortaçağ'ın ilimler akademisi olarak bilinen, Abbasiler döneminde kurulmuş olan Beyt'ül Hikme ise bir diğer araştırma konumuz. Beyt'ül Hikme "Kim tarafından kuruldu, burada ne gibi hizmetler verildi" gibi sorularla Beyt'ül Hikme'yi araştırdık.

Senin adın Hipokrat olsun!

ROMALI KADINLARIN GENELLİKLE ÖNADLARI YOKMUŞ VE AİLE ADLARINI KULLANIRLARMIŞ. AİLEDE BİRDEN FAZLA KIZ ÇOCUĞU VARSA ONLARIN DA ADLARI SIRASIYLA; BİRİNCİ (PRİMA), İKİNCİ (SECUNDA), ÜÇÜNCÜ (TERTİA) DİYE ADLANDIRILIRMIŞ.

Araştırmalara göre, tarih boyunca toplumlarda isim koymak için oldukça farklı gelenekler ortaya çıkmış. Mesela, Türklerde isim koyma meselesine ait metinler ilk defa Dede Korkut hikâyelerinde karşımıza çıkar. Dede Korkut'un en çok bilinen "Dirse Han Oğlu Boğaç Han" adlı hikayesinde Boğaç Han'ın ismini alması; "Bayındır Han'ın ak meydanında bu oğlan cenk etmiştir, bir boğa öldürmüş senin oğlun, adı Boğaç olsun, adını ben verdim, yaşını Allah versin" şeklinde anlatılır. Bu efsaneye göre tarihte isim koymanın çeşitlerinden birisinin de çocukların hayatta başardıkları şeyleri anımsatan isimleri almalarıymış.

Türklerde isim koyma şekillerinden bir başkası ise, doğum gününde yaşanan olaylara göre isim verilmesiymiş. Örneğin, Orta Asya Türklerinde bir konuk geldiyse "Konukgeldi" yahut bir ziyafet sırasında çocuğun doğumu gerçekleştiyse "Aşbergen" gibi isimler konulduğu görülmüş.

Eski Türklerin yaşanan olaylardan ve özel günlerden hareketle isim koyma alışkanlığı Anadolu'da da devam etmiş. Mesela, arife gününe denk gelen doğumlarda kızlara Arife ismi, bir kandil yahut bayram günlerine denk gelen doğumlarda ise (Kadir, Bayram, Ramazan gibi...) yine o günün adı çocuklara verilmiş. Bunların yanı sıra biraz da ironik bir şekilde çocuk sayısının fazla olduğu ailelerin son çocuklarının isimlerinde "Dursun, Durmuş, Songül, Yeter..." gibi isimler karşımıza çıkar.

Anadolu'nun dışına çıktığımızda ise yine ilginç isim koyma âdetleriyle karşılaşırız. Antik Yunan halkının atı çok sevmelerinden dolayı çocuklarına da "hippo" yani at ile başlayan isimler koymuş. Tıbbın babası sayılan Hipokrat başta olmak üzere Hipparkos, Hippias gibi kullanımlar "hippo" ile başlayan isimlere örnek olarak verilebilir.

Romalılarda isim koyma meselesini incelerken Romalı halkın, kadınlara karşı çarpık bakış açısı ile oluşmuş bir gelenekle karşılaşırız. Roma toplumunda kadınlara isim verilmezmiş. Bu yüzden Romalı kadınlar aile adlarını kullanmak zorundaymış fakat ailede birden fazla kız çocuğu varsa onların da adları sırasıyla; Birinci (Prima), İkinci (Secunda), Üçüncü (Tertia) olarak söylenirmiş. Romalı kadınların aile adlarını kullanma geleneği kadınların evlenmelerinden sonra da devam edermiş. Yani günümüzde olanın aksine, Romalı kadınlar evlendikten sonra da babalarının aile adını taşımaya devam etmekteymiş.

Tarihte isim koyma meselesini incelerken "isimlerin kaderi vardır" düşüncesi de karşımıza çıkar. Bu düşüncenin izleri bugün toplumuzda yok olmaya yüz tutsa da hâlâ varlığını devam ettirmekte. Günümüzde; "isimlerin kaderi vardır" düşünce geleneğinin devam etmesinin en büyük sebebi ise bu durumun kadim Türklerde çok yaygın bir şekilde görülmesidir. Örneğin kadim Türkler "ad büyüsü" olarak karşımıza çıkan bir büyü olduğuna inanırmış. Ad büyüsüne göre kötü ruhların bebeklerden uzak tutulması ve onların bebeğin değersiz olduğuna inandırılması için çocuklara "İtalmaz, İtboku..." gibi isimler verilmiş. Bununla birlikte kadim Türkler, isimlerin kaderine inandıklarından dolayı koydukları isimleri de yaygın olarak söylemezlermiş. Anadolu'da karı-kocaların bile birbirlerine isimleriyle hitap etmedikleri; isimlerinin yerine, "Bey, Hatun, Hanım" gibi hitaplarla seslenmelerinin bu inanca dayandığı düşünülüyor.

YUNANLAR ATI ÇOK SEVDİKLERİNDEN ÇOCUKLARA "HİPPO" YANİ "AT" İLE BAŞLAYAN İSİMLER KOYMUŞLAR

HER ŞEYİN TARİHİ

İlmin merkezi

İslam bilim tarihinde, Abbasiler dönemine geldiğimizde ilginç bir enstitü karşımıza çıkar. Bu enstitü Halife Me'mûn tarafından 830 yılında Bağdat'ta kurulmuş. Arapça ismi Bey'tül Hikme olarak bilinen bu enstitünün Türkçe karşılığı ise Hikmet Evi'dir.

Peki, neydi bu Hikmet Evi? Beyt'ül Hikme'de ne gibi faaliyetler yapılmaktaydı?

Beyt'ül Hikme her şeyden önce bir tercüme merkeziydi. Kadim medeniyetlere ait eserler tercüme edilir ve daha sonra nüsha nüsha çoğaltılırdı. Bu konuda araştırmaların yapılabilmesi için devasa bir kütüphanesi bulunurdu yani bir bakıma devlet destekli bir ilim merkeziydi.

Araştırmacılara göre Beyt'ül Hikme'nin ilk kuruluş tarihinin Emeviler dönemine dayandığı tahmin edilmekte fakat resmî olarak ilk kez Abbasi halifesi Memun tarafından 830 yılında Bağdat'ta kurulduğu kabul edilmektedir. Beyt'ül Hikme'nin Emevilere kadar dayandırılmasının en büyük nedeni ise Emevi prenslerinden Halid b. Yezid'in tıp, astronomi, kimya gibi birçok ilimle ilgilenmiş olması ve araştırma alanlarıyla ilgili pek çok eseri tercüme ettirmiş olmasıydı. Teknik olarak böylelikle İslam devletinde tercüme faaliyetleri başlamış sayılıyor fakat bir kurum olarak Beyt'ül Hikme adı zikredilmiyor.

Beyt'ül Hikme'nin kurulması ile birlikte ise çeviri faaliyetleri hem hız kazanmış hem de kurumsal bir hal almıştı. Yunan coğrafyasından Hint coğrafyasına kadar Yunanca, Sanskritçe, İbranice kitaplar çevrilmiş ve İslam literatürüne kazandırılmaya başlanmıştı. Araştırmalarda, devrin önemli isimlerinin burada çeviri faaliyetlerinin yanında birçok eser de kaleme aldığı karşımıza çıkar. Kaynaklara göre Beyt'ül Hikme'nin müdürlerinden Selm ile İbnü'l-Bıtrîk, Haccâc b. Matar ve Yuhannâ b. Mâseveyh'ten oluşan bir heyet Bizans'a gönderilir ve oradaki kütüphanelerden kitaplar toplanır, toplanan bu kitaplar Beyt'ül Hikme'de önce çevrilir daha sonrada kâtipler tarafından nüshaları çoğaltır. Çoğaltılan nüshalar ise ilme meraklı zengin insanlar tarafından toplanırdı.

Beyt'ül Hikme'nin çeviri faaliyetleri bir tek devlet hazinesinden karşılanmaz bazı zengin insanların desteğini de alırdı. Yapılan çevirilere verilen önem çevirmenlik mesleğini o dönemde oldukça itibarlı bir meslek haline getirmişti. Bu mesleğin itibar kazanmasının yanında maddi getirisinin de hayli yüksek olduğu da bilinir.

Dünyaca ünlü bilim tarihçisi Dimitri Gutas'ın verdiği rakamlara göre Benu Musa kardeşler olarak bilinen üç tane çevirmen ve bilim adamının, yanlarında çalıştırdıkları çevirmenlere "tam gün çevirmenlik" karşılığında aylık 500 dinar ödendiği kaynaklarda geçmekte. Çevirmenlere ödenen ücretlerin bugün ne kadar yüksek olduğunu anlamak için Gutas'ın verdiği rakamlara bakmakta fayda var. Dimitri Gutas, Beyt'ül Hikme'nin faaliyette olduğu zamanlarda bir dinarın hemen hemen 4,25 gram saf altın değerinde olduğunu ve 500 dinarın ise 2125 gram altına denk geldiğini söylemekte. Böylece çevirmenlere aylık ödenen ücretin bugünkü karşılığının ise (Altın gr. 160 tl) 340 bin TL olduğu hesaplanır. Bu rakam elbette diğer finansal bağlayıcılar hesap edilmeden düz bir çevirme sistemi ile hesaplanıyor lakin bu kadar abartılı olmasa da çevirmenlerin çok iyi kazandığını düşünmemiz için yeterli bir veri.

Ayrıca o zamanlar çeviri faaliyetlerinden para kazanmak çok revaçtaymış ve çevirisi yapılan kitapların ağırlığınca çevirmene ücret ödenirmiş. Rivayetlere göre Halife Me'mûn, sadece Grekçe'den yaptırdığı tercümeler için çevirmenlere toplamda 300 bin dinar gibi yüklü miktarda para vermiş.

Son olarak söyleyecek olursak, bazı oryantalistlerin tarihte böyle bir kurumun olmadığını düşündüklerini de belirtmek gerekir. Şüphesiz bu görüşün arkasında ideolojik sebepler olmakla birlikte Beyt'ül Hikme'nin varlığı, başta Dimitri Gutas'ın verdiği rakamlar olmak üzere diğer çağdaş araştırmalarla kanıtlanmıştır.

BEYT'ÜL HİKME, KADİM MEDENİYETLERİN BİLGİLERİNİN UZMAN HEYETLERCE TERCÜME EDİLDİĞİ, ÇEVRİLEN ESERLERİN NÜSHALARININ ÇOĞALTILMASININ SAĞLANDIĞI VE BU ÇALIŞMALARDA ARAŞTIRMACILARIN KULLANILMASI İÇİN GENİŞ BİR KÜTÜPHANESİ BULUNAN ÇOK YÖNLÜ, DEVLET DESTEKLİ BİR İLİM MERKEZİYDİ.

HALİFE ME'MÛN GREKÇE'DEN YAPTIRDIĞI TERCÜMELER İÇİN ÇEVİRMENLERE 300 BİN DİNAR VERMİŞ

İYİ ŞEYLER AJANDASI KEVSER UYSAL

'İYİ ŞEYLER'İNİZİ HERKES DUYSUN DİYE; INFO@LACIVERTDERGI.COM ADRESİNE GÖNDEREBİLİRSİNİZ

EŞPEDAL DERNEĞİ

Türkiye'de resmî olarak sayısı tam olarak bilinmese de 8 buçuk milyon engelli vatandaşımızın yaşadığı ifade ediliyor. Eşpedal Derneği ise kamusal alanlar ve sosyal hayatta yaşanılan sıkıntılar nedeniyle evlerinden çıkmakta zorlanan; başta görme engelliler olmak üzere bütün engellilerin tandem (iki kişilik) adı verilen bisikletler aracılığıyla antrenman yapmalarını ve sosyalleşmelerini sağlıyor. Tandem aynı zamanda engelli ve engelsiz kişilerin arasında köprü oluşturuyor. Sizler de hem spor yapıp hem de gönüllü olmak isterseniz derneğin sitesinde bulunan üyelik formunu doldurup espedaldernegi@gmail.com mail adresine gönderebilirsiniz.

espedal.org

IRAK'A İNSANİ YARDIM

Kuzey Irak'ta meydana gelen 7.3 şiddetindeki depremin ardından Türk Kızılay'ına bağlı ekipler, Irak'ın yaralarının sarmak için harekete geçti. Depremden etkilenenlerin ilk önce gıda ve barınma ihtiyaçlarının karşılanması için çalışmaya başlayan Türk Kızılay'ı, siz hayırseverlerin desteğini bekliyor. Sizler de insani yardım çalışmalarına destek olmak için bütün GSM operatörleri üzerinden 2868'e "IRAK" yazıp mesaj yollayarak 10 TL bağışta bulunabilirsiniz.

kizilay.org.tr/Bagis/BagisYap/28/iraka-insani-yardim

KODLUYORUZ

Kodluyoruz projesi, teknoloji sektöründeki nitelikli eleman açığını azaltmaya yönelik kalıcı çözümler üretmeye çalışan, aynı zamanda da kodlama bilgisi olan ama eğitimi ve iş tecrübesi yetersiz görülen kişileri firmalarla buluşturmayı hedefliyor. Ayrıca bu sektörde yer almak isteyen ama bilgisi olmayan kişiler için eğitim, konferans ve atölyeler düzenlemek amacıyla tamamen gönüllülerden oluşan bir yapı oluşturuyor. Sizler de derneğe gönüllü olarak yahut bağış yaparak katkıda bulunabilirsiniz.

Kodluyoruz Derneği
Akbank
IBAN: TR120004600039888000271126
kodluyoruz.org

Bedenin de beslensin ruhun da

Sokakta yaşayan ve toplumda yok sayılan insanların hayata tekrar sarılması amacıyla kurulan Hayata Sarıl Derneği Türkiye'nin ilk evsizler lokantasını açtı. Bu lokantada akşamları evsizlere yemek veriliyor. Lokantanın çalışanları ise mesleki eğitim verilerek istihdam edilmiş eski evsizlerden ve ihtiyaç sahiplerinden oluşuyor. Siz de lokantada yemek yiyerek ihtiyaç sahiplerine yardımcı olabilirsiniz.

Adres: Kurabiye sokak, No:3/1 - Beyoğlu/İstanbul
hayatasaril.org

Sınırsızlar Takımı

2015 yılında sosyal medya aracılığıyla bir araya gelen ekip, kitapsız okul kalmasın düşüncesi ile okullardaki kitap eksikliğini gidererek Milli Eğitim Bakanlığı onaylı kütüphaneler kuruyor ve hiçbir koşulda para bağışı kabul etmiyorlar. Sizler de "Çocuklar için biz ne yapabiliriz" diye soruyorsanız sosyal medya üzerinden Sınırsızlar Takımı'nı takip edebilirsiniz..

instagram.com/sinirsizlar_takimi
twitter.com/SINIRSIZLAR

Arakanlı ailelere ev yardımı

Kamu yararına çalışan dernek statüsünde bulunan Valide İnsani Yardım Derneği, Bangladeş'e kaçmak zorunda kalan Arakanlı Müslümanlar için yardım kampanyası başlattı. Ağaç diplerinde barınmaya çalışan mültecilere yaklaşan kış ayının olumsuz hava koşullarından korunmaları için kalıcı evler yapmaya başlayan dernek sizlerin de desteğini bekliyor. Sizler de "BAGIS" yazıp 8034'e mesaj yollayarak 10 TL derneğe yardımda bulunabilirsiniz.

valide.org.tr/anasayfa.html

İyi ki varsın Eren

İHH İnsani Yardım Vakfı, Sabah Namazı Devrimi ekibi ile birlikte Trabzon Maçka'da terör saldırısı sonrasında şehit düşen 15 yaşındaki Eren Bülbül adına Somali'de kız yetimhanesi inşa etmek için kampanya başlattı. Vakfın yazılı açıklamasına göre Şehit Eren Bülbül Yetimhanesi, Anadolu Kız Yetimhane Kompleksi içerisinde inşa edilmesi planlanan beş ayrı binadan biri olacak. Kompleks tamamlandığında ise beş ayrı yetimhanede 120 yetim çocuk barınması amaçlanıyor. Sizler de bütün operatörlerden "EREN BULBUL" yazıp 3072'ye kısa mesaj atarak 5 TL bağışta bulunabilirsiniz.

ihh.org.tr/haber/somalili-yetimlerin-yeni-umudu-eren-bulbul-yetimhanesi

BİR TEBESSÜM BİN MUTLULUK

Bir Tebessüm Bin Mutluluk Derneği; Hatay, Adana, Mersin, Ankara ve İstanbul illerinde bulunan hasta çocukları sevindirmek için hastane, yaşlılara destek olmak için huzurevi, öksüz ve yetim çocukları mutlu etmek için Çocuk Esirgeme Kurumu ve engellilere moral ve motivasyon desteği için rehabilitasyon merkezi ziyaretlerini düzenli aralıklarla gerçekleştiriyor. Sizler de sitelerini ziyaret ederek dernek ekibine dâhil olabilir ve bulunduğunuz bölgedeki etkinliklere katılabilirsiniz.

bitebimuv.com
e-posta: tebessum@bitebimuv.com
Dernek Başkanı Ömer Faruk Kural ile iletişim için:
Tel: +90 531 607 8651

YUVAYA DÖNÜŞEN PLASTİKLER

Sıcak bir yuva herkesin hakkıdır" sloganıyla yola çıkan Plastik Sanayicileri Derneği (PAGDER) ülke genelinde etkili olan "Yuvaya Dönüşen Plastikler" projesiyle, sokak hayvanlarının kış mevsiminin olumsuz şartlarından plastik hayvan yuvasıyla korunması sağlıyor. Dernek aynı zamanda defalarca geri dönüştürülebilen plastiklerle ilgili geri dönüşüm bilincini arttırmak için çalışmalar yapıyor. Sizler de destek olmak için okul, ev ve işyerlerinizdeki atıkları ayrıştırarak belediyelerin geri dönüşüm kutusuna atabilirsiniz.

yuvayadonusenplastikler.com

KIŞIN KARDEŞLERİMİZ ÜŞÜMESİN

Yardımeli Derneği, zorlu kış şartları karşısında çaresiz kalan bütün ihtiyaç sahipleri ve mülteciler için kış kampanyası başlatıyor. İlk etapta acil olarak battaniye, kömür ve sobadan oluşan yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması amaçlanıyor. Sizler de derneğin Kışın Kardeşlerimiz Üşümesin kampanyasına cep telefonlarınızdan KIS yazıp 4031'e SMS göndererek 5 TL ile katılabilirsiniz.

yardimeli.org.tr/tr/news/19086/kisin-kardeslerimiz-usumesin

BU AY BAŞKALARI İÇİN NELER YAPSAK?

İYİ ŞEYLER AJANDASI

kitap *tanıtım*

BEYZA HASİBE AYDIN

MASALLARLA YOLA ÇIK
JUDITH MALIKA LIBERMAN
HEP KİTAP

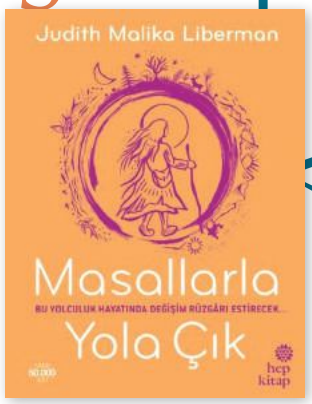

YAVAŞLAYAN, BİR ARAYA GELEN, DİNLEYEN VE HAYAL EDENLER İÇİN...

"Bir varmış bir yokmuş..." ile başlayan bir cümle duyunca hemen anlardık ki bir masalın içine girmek üzereyiz. Bu giriş cümlesi, merak dolu bir heyecandı hayal dünyasının kapısında. O kapıdan girince gözlerimizi kapatıp büyüklerimizin dillerinden dökülen masalların başkahramanları olurduk kimi zaman; bazen gizemli bir ormanın derinliklerinde, bazen çikolata kaplı bir bahçenin içerisinde... Varlık ve yokluğun ontolojik derinliğini düşünmeye başladık sonra; merakımız kaygıyla, heyecanımız telaşla yer değiştirdikçe büyüdük.

Masal anlatıcısı Judith Malika Liberman'ın ikinci kitabı *Masallarla Yola Çık* ekim ayında raflarda yerini aldı. Ailesi 70'li yıllarda şehir hayatını bırakıp Fransa'da bir köye yerleşen Liberman'ın hayatına masal o dönemde girmiş. Büyüdüğü komünde herkes birbirine masallar, hikâyeler anlatırmış. Fransa'nın en meşhur masalcılarından birisi olan Mimi Barthelemy'den bir gece Legre de Barbarie'de (Masalcıların Lokantası) dinlediği masallardan etkilenmesi üzerine Paris'te konservatuarda anlatıcılık bölümünde eğitim almış ve sonra yolu Türkiye'ye düşmüş.

Anadolu zengin bir masal toprağı... Masallar binlerce senedir gönülden ağza, ağızdan kulağa, kulaktan gönle süzüle süzüle bize kadar ulaşmış şifalı yolculuklar. Pamuk Prenses hikâyesi Batı'dan bizim topraklarımıza gelmeden önce burada Nardaniye Hanım vardı. Külkedisi'ni hepimiz biliyoruz; oysa bizim topraklarımızın Külkedisi olan Küllü Fatma'dan herkes bihaber. İşte bu amaçla yola çıkmış bir masalcı Liberman; sobalar tekrar yakılsın, üstüne kestaneler konulsun, toprakların masalları tekrar anlatılsın istiyor.

Altı gün önce ne yediğimizi hatırlıyor muyuz? İş yerimizde her gün önünden geçtiğimiz güvenliğin adını? Peki, bugün oturup sohbet ettiğimiz arkadaşımızın üzerindeki kazağı? Anlatmadıklarımızı unutuyoruz. Gündelik hayatımızı yaşarken bazı hikâyelerin içinde kayboluyoruz, bazense hep aynı hikâyeyi anlatarak başka hikâyelerin var olduğunu fark edemiyoruz. Günümüzde, modern toplumda içinde kaybolduğumuz bulaşıcı hikâyeler var; kıtlık, hırs, tüketim, korku... Liberman,Türkiye'nin her yerinde düzenlediği masal geceleriyle bizleri modern dünyanın hikâyesinden çıkıp yeni yerler keşfetmeye davet ediyor. Hayatımızı onu yaşarken değil, anlatırken belirliyoruz. Liberman'a göre masallar atalarımızın sesi. Çocuklardan ziyade yetişkinlere masal kültürünü geri kazandırmayı amaçlayan yazar bizlere hayat yolumuzda ilerlerken farklı yolların da olduğunu göstermek istiyor aslında.

"Yavaşlayan, bir araya gelen, dinleyen ve hayal edenler için..." cümlesiyle başlayıp dört ana kısma ayrılmış olan kitapta ilk önce "ormanlar" var: Bu bölümdeki masallar bizim ormanda görmezden geldiğimiz parçamız olan gölgelerimizi keşfetmek üzerine kurulu. Çocukluktan itibaren korktuklarımızı öğreniriz, öğrendikçe korku dolabımızı temizleriz. Artık yetişkin olduğumuzda ise hayatın gidişatı içerisinde korku listemize dönüp bakmak aklımıza gelmez. Bu nedenle büyüğümüzde, çocukluğumuzdan daha çok korkulara sahip olduğumuzu görmekten kaçarız hep. İşte bu orman masallarında kaçtığımız korkularımızla yüzleşerek ikinci rotamız olan "dağlar"a yöneliyoruz: Yeryüzünün düzlüklerinde yürürken etrafımızdakilere karşı körüz, düz bir arazide büyük resmin arkasına saklanan detayları göremeyiz, bunun için tepeden bakmaya ihtiyacımız var aslında. Tepelerden biraz dünyaya biraz kendimize bakıp derin bir nefes aldıktan sonra "çöller"e iniyoruz: Dağın tepesinde edindiğimiz deneyimleri, fikirleri çölde eyleme geçirme vakti. "Musa, İsa ve daha birçok ruhani yol göstericiye, dünyayı gösteren vizyonları çölde yürürken göründü. "Çöl nihai bir sınavdır" diyen Liberman için son yolculuğumuz olan "denizler"e Hafız-ı Şirazî'nin "Ey yolcu, Allah'ın tek bir çanağa döktüğü, iki bardak su gibiyiz. Ayırt edilemeyecek kadar biriz... Bu dünyaya dair bütün hayallerin elbet benim de hayallerimdir" sözleriyle giriş yapıyor ve kendimizi keşfin zirvesinde son 10 masalımızı okuyup 40 masallık yolculuğumuzu noktalıyoruz ama aslında asıl yolculuk kitabın kapağını kapattıktan sonra başlıyor.

Teknoloji çağında yaşıyor olmanın gafletinden olsa gerek bizler gelişimi, hızlanmak ve eskiyi silip yeniye yönelmekten mütevellit görüyoruz. Oysa bu sadece hareket etmektir, değişimdir. Liberman'a göre eskiden bildiklerimizi unutmadan yeni teknolojilerle birleştirerek zihnimizi ve hayatımızı iki yönde genişletirsek başka hayatlara yolculuk yapabiliriz ancak. Teknoloji bize hızlı bilgi aktarımı sağlar. Peki, duygularımızı pekiştirecek olan nelerdir? Bindiğiniz metrobüsün sıkışık koltuklarından daraldıysanız, trafikten şikâyet ediyorsanız, işlerin yoruculuğundan yakınıyorsanız, hayatın zorluğundan bunaldıysanız; kendinize yeni bir kapı açma zamanı gelmiş demektir.

Masallarla Yola Çık kitabında her masalın sonunda yer alan "Hayata Uygula" ve "Oynama Zamanı" bölümleri, içerisinde barındırdığı hikâyeleri günlük rutinimize uygulamamızı kolaylaştırıyor. Bu kitap büyümek istemeyenler için bir pusula niteliğinde.

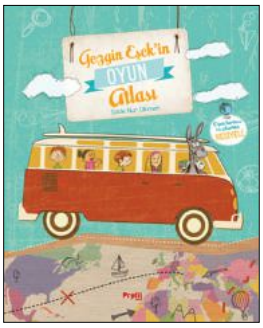

GEZGİN EŞEK'İN OYUN ATLASI

"52 ÜLKE, 52 OYUN, 1 EŞEK."

Gezgin Eşek bir gün çantasını alıp dünyayı gezmeye koyulur. Yılın her haftası bir ülkeyi ziyaret eder ve gittiği her ülkenin çocuklarıyla o yöreye özgü bir oyun oynar. En sonunda da yaşadığı maceraları ve öğrendiği oyunları diğer insanlarla paylaşmak için bu kitabı yazar. Kendine has eğlenceli üslubuyla 52 ülkenin tarihinden, kültüründen, mimarisinden, doğal güzelliklerinden kısaca bahsedilen bu kitabın sonunda bizi dev bir harita ve 52 ülkenin çıkartmalarının yer aldığı bir çıkartma sayfası bekliyor.

Amerika, Japonya, Filistin, Rusya, Hollanda, Suriye, Meksika, Tanzanya, İngiltere, Endonezya, Etiyopya, Fransa, Norveç, Kenya, Haiti, Peru gibi dünyanın birçok ülkesini anlatan *Gezgin Eşek'in Oyun Atlası*, çocuklara farklı kültürleri, coğrafyaları, medeniyetleri mizahî bir üslupla anlatmanın yanı sıra, neşenin evrenselliğini göstermek amacıyla hazırlandı. Oyun Atlası hem bir gezi rehberi, hem bir oyun ansiklopedisi, hem neşeli bir macera özelliği taşıyor.

SAİDE NUR DİKMEN :: KISA CEVAP

01. Yazı yazmanın sizdeki karşılığı nedir?
İyi hissetmek, mutlu olmak ve eğlenmek.

02. Yazarken kullanmayı sevmediğiniz kelimeler?
Kendim yazarken değil de, editörlüğünü yaptığım kitaplarda gözüme ilk takılan kelime "aslında" oluyor. Sakince diğer kelimelerin yanından uzaklaştırıyorum onu.

03. Kullanmaktan vazgeçemediğiniz kelimeler?
"Daha." Sanırım bu kelimeyi günlük konuşmalarımda da çok kullanıyorum. Yoksa oğullarımın ilk kelimelerinden birisinin "daha" olmasının daha mantıklı bir açıklaması olamazdı.

04. Şu an okuduğunuz kitap?
Ceylan Taş-*İyiyim, Oturuyorum.*

05. Çocukluk deyince aklınıza neler geliyor?
Kıkır kıkır gülmek.

06. Hevesinizi ne kırar?
Yaptığım işe çok karışılması.

07. "O iş öyle olmaz" diyebileceğiniz ilk şey ne olurdu?
Hiçbir konuda böyle bir iddiam yok.

08. Mesleğinizin en iyi yönü nedir?
İşimi çok severek, eğlenerek ve çoğu zaman yeni şeyler öğrenerek yapıyorum. Daha da iyisi çocukluğumdan beri en iyi bildiğim işe sahibim. Çok şükür.

09. En çok eleştirdiğiniz yönünüz?
Beklentilerimi çok yüksek tutuyorum. Sonrasında yaşadığım hayal kırıklığını ise hiç sevmiyorum. Benden uzak dursun o hâl.

10. Sizi anlattığını düşündüğünüz bir kelime?
Heyecanlı.

11. Şu kelimeler size ne ifade ediyor?
Kılavuz: Aile.
Gerçek: Anne.
Yol: Karadeniz.
Fotoğraf: Hatıralar.
Özgürlük: Sükunet.
Komik: Çocuklar.

12. En mutlu olduğunuz an?
Ailece yapılan kahvaltılar.

13. Gerçekleşmesini beklediğiniz hayaliniz?
Daha fazla yazmak, okumak ve öğrenmek.

14. Son cümleniz olduğunu bilseniz, yazacağınız cümle ne olurdu?
Ne yazacağıma bir türlü karar veremezdim.

SAİDE NUR DİKMEN KİMDİR?

1988'de İstanbul'da doğdu. Çocukken okula gitmemek için türlü bahaneler uydurur ve evde kitap okumak için elinden geleni yapardı. Ortaokuldan sonra bir yandan liseyi dışarıdan okudu, bir yandan da hafızlık yaptı. Üniversitede Davranış Bilimleri okudu. Kitapların kamera arkasında olmak istediğine karar verince çocuk kitapları editörlüğüne başladı. *TRT Çocuk*, *İyilik Postanesi* gibi birçok çocuk dergisinde yazdı. Hâlâ editörlük ve yazarlık yapmaya keyifle devam ediyor. Şu sıralar İstanbul Üniversitesi Sosyoloji bölümünde okuyor.

ÇORAP KRAL
MELİH TUĞTAĞ
CEZVE ÇOCUK

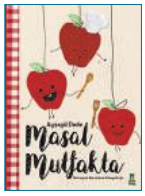

MASAL MUTFAKTA
AYŞEGÜL DEDE
TAZE KİTAP

İLKBAHAR PRENSİ
MELİKE GÜNYÜZ
ERDEM ÇOCUK

KİTAPLARDAN KORKAN ÇOCUK
SUSANNA TAMARO
İNCE KAPAK

ŞEHRİN GÖBEĞİNİ BULAMIYORUM
SEMA ASLAN
İLETİŞİM YAYINCILIK

TWEET-NAME

Önder Şeren @onderseren
Okula başladın mı, okul bitti mi, iş buldun mu, evlendin mi, çocuk var mı, emekli oldun mu... Bu sorulara "evet" demek için yaşıyoruz..

Önder Şeren @onderseren
Dünyanın eksenin kaymasından dolayı günler 1.26 mikrosaniye kısalıyormuş. Ben diyorum ama ne çabuk sabah oluyor diye.

Dilce Tanrıverdi @dilcecim
Annemin 2. sınıf öğrencilerinin sınavını okuyorum. Öğretmenin eş anlamlısına muallim yerine muallebi yazmış biri. Annem de diyor ki, "Olsun kabul et."

Şükrü Eski @huccetinho
Annemin her namaz kılanı evliya babamın da her dört yıllık fakülte okuyanı Einstein zannetmesi karşısında çaresizim.

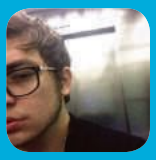

kaan the chinese @vamosas
Ne olur otobüste falan uzun uzun telefonla konuşmayın daha kendi hayatıma bile hakim değilken sizinkini dinlemek inanılmaz yoruyor beni.

ümit ile dosta doğru @bosadammiyiz
Doktora çok tuvalete gidiyorum napayım diyorum, gitme diyor! Ya hepiniz mi anonim twitter fenomenisiniz? Ameliyatta da bıçak kesmiyor der bu doktor...

hmmm @tukurich
Kuzenim bizi yolcu etti diyafonu açık unutmuş kapıya indik sesi geliyo "OH BEE GİTTİLER SONUNDA" bari arabaya binmemizi bekleseydin ya...

hmmm @tukurich
Diyorlar ki "aslında özünde iyi biri" işte sorun da orda zaten özünde herkes iyi olabilir ama özüne gelene kadar bir sürü kötü şey var..

fukşin @fakrettin
Babam az önce emlakçı arkadaşını arayıp bizim bi tanıdığa ev lazım dedi. Tanıdık dediği BENİM. çaresizim.

müt #kalbikırık @mutehayyil
Annem "pazar gününe bi plan yapmayın ailecek bir şeyler yapalım" dedi kışlıkları çıkartıyoruz şimdi ailecek...

Alp Bey #YürüyenTDK @PaksoyAlp
"Yan yana" sözcüğü ayrı yazılırken "apayrı" sözcüğü bitişik yazılıyor. Türkçenin çok sert bir mizahı var.

aliye @aliyeuysal
Az önce kırtasiyede bi kız 2018 ajandaları geldi mi diye sordu. Gerçekten yaşamayı bu kadar seviyo musunuz ya?

Türk Annesi @Anne_Klasikleri
Ben bi 5 dakika komşuya gidiyorum, yarım saat sonra yemeğin altını kıs.

Türk Annesi @Anne_Klasikleri
Siz diyetteyken müthiş yemekler yapan kişiye 'anne' denir

TAKO @taylanozmutlu
Ben: Selam
Müşteri hizmetleri: Üzgünüm bu konuda yetkiye sahip değilim dilerseniz en yakın şubemize gidebilirsiniz

Anıl Öztürk @aniloji
Abim öğretmenlik okudu 8 yıldır atanamıyor. Atansa nolur sanki öğrendiklerini de unuttu zaten.

15 Temmuz Darbe Girişimi PKK Hendek Terörü FETÖ
PYD-YPG Irkçılık TERÖR KORİDORU
Kimlik Savaşları Fırat Kalkanı Harekatı
17-25 Aralık Darbe Girişimi DEAŞ
Vekalet Savaşları Gezi Parkı Şiddet Eylemleri İslamofobi
Küresel Ekonomik Kriz SİBER SALDIRI
Musul Operasyonu FAİZ LOBİSİ

Şimdi KRİTER Zamanı
AYLIK SİYASET, TOPLUM VE EKONOMİ DERGİSİ

MÜLTECİ KRİZİ AŞIRI SAĞ MİT Tırları
ENERJİ Suikast Yeni Sömürgecilik
Musul Operasyonu
15 Temmuz Darbe Girişimi
Gezi Parkı Şiddet Eylemleri HALEP
7 Şubat MİT Krizi Kimlik Savaşları
17-25 Aralık Darbe Girişimi Irkçılık Hendek Terörü
Vekalet Savaşları
Fırat Kalkanı Harekatı DEAŞ

www.kriterdergi.com KriterDergi kriterdergisi kriterdergisi 0212 395 11 00

CNR

IMOB

14. Uluslararası İstanbul Mobilya Fuarı

23-28 OCAK 2018

CNREXPO YEŞİLKÖY

Ziyaret Saatleri
23-27/01/2018 10:00-19:00
28/01/2018 10:00-18:00

Online Bilet

www.cnrimob.com cnrexpoimob cnrimob cnr_imob

Turkey Discover the potential

MOSFED Mobilya Dernekleri Federasyonu

KOSGEB

İSTANBUL FUARCILIK

İSTANBUL

CNREXPO YEŞİLKÖY 34149 İSTANBUL 0 212 465 7474 0 212 465 7476 - 77 | www.cnrexpo.com

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.

CNR HOLDING

IAEE

Ayrıcalık, bireysel ve kurumsal Turkcell Platinum müşterilerimiz için geçerlidir. Kampanyadan yararlanmak için 31 Aralık 2017 Pazar günü Platinum uygulamasından şifre almak gerekir. Bu şifre ile 31 Aralık 2017 - 7 Ocak 2018 tarihleri arasında D&R mağazalarından hediye kitaplar alınabilir. 7 Ocak 2018 Pazar gününe kadar kullanılmayan şifreler iptal olur. Kitap hediyesi, 20.000 müşterimiz için, tek seferde kullanılabilen 20 TL ile sınırlıdır ve dr.com.tr'de geçerli değildir. 20 TL'nin üstündeki kitap alışverişlerinde fark müşterilerimiz tarafından ödenebilir. Turkcell kampanyada değişiklik yapabilir. Detaylar turkcell.com.tr'de.